MODERN KLASİKLER DİZİSİ - 25

KATHERINE MANSFIELD

ÇOCUKSU BİR ŞEY

İNGİLİZCE ASLINDAN ÇEVİREN:
OYA DALGIÇ

TÜRKİYE İŞ BANKASI
Kültür Yayınları

MODERN KLASİKLER DİZİSİ

KATHERINE MANSFIELD
ÇOCUKSU BİR ŞEY

ÖZGÜN ADI
SOMETHING CHILDISH

ÇEVİREN
OYA DALGIÇ

© TÜRKİYE İŞ BANKASI KÜLTÜR YAYINLARI, 2013
Sertifika No: 11213

EDİTÖR
ALİ ALKAN İNAL

GÖRSEL YÖNETMEN
BİROL BAYRAM

DÜZELTİ
NEBİYE ÇAVUŞ

GRAFİK TASARIM VE UYGULAMA
TÜRKİYE İŞ BANKASI KÜLTÜR YAYINLARI

I. BASIM TEMMUZ 2013, İSTANBUL

ISBN 978-605-360-907-0 (KARTON KAPAKLI)
ISBN 978-605-360-906-3 (CİLTLİ)

BASKI
YAYLACIK MATBAACILIK
Litros Yolu Fatih Sanayi Sitesi No: 12/197-203
Topkapı İstanbul
(0212) 612 58 60
Sertifika No: 11931

Bu kitabın tüm yayın hakları saklıdır.
Tanıtım amacıyla, kaynak göstermek şartıyla yapılacak kısa alıntılar dışında gerek metin, gerek görsel malzeme yayınevinden izin alınmadan hiçbir yolla çoğaltılamaz, yayımlanamaz ve dağıtılamaz.

TÜRKİYE İŞ BANKASI KÜLTÜR YAYINLARI
İstiklal Caddesi, Meşelik Sokak No: 2/4 Beyoğlu 34433 İstanbul
Tel. (0212) 252 39 91
Fax. (0212) 252 39 95
www.iskultur.com.tr

Modern
Klasikler
Dizisi -25

Katherine Mansfield

Çocuksu Bir Şey

İngilizce aslından
çeviren: Oya Dalgıç

TÜRKİYE İŞ BANKASI
Kültür Yayınları

İçindekiler

Rosabel'in Yorgunluğu 1
Pearl Button Nasıl Kaçırıldı? 9
Bruges'e Yolculuk 15
Gerçeklerle Dolu Bir Serüven 23
Yeni Giysiler 33
Bakkaldaki Kadın 49
Ole Underwood 63
Küçük Kız 69
Millie 75
Séguin Pansiyonu 83
Violet 91
Türk Hamamı 99
Çocuksu Ama Çok Doğal Bir Şey 107
Özensiz Yolculuk 131
İlkbahar Resimleri 151
Gecenin Geç Saatleri 155
İki Penilik Olsun Lütfen 159
Siyah Bere 163
Varoştaki Peri Masalı 171
Karanfil 177
Tahterevalli 181
Bu Çiçek 187
Yanlış Ev 191
Altı Peni 195
Zehir 203

– H. M. Tomlison'a

Rosabel'in Yorgunluğu

Oxford Circus'ın köşesinde Rosabel bir demet menekşe satın aldı, o kadar az çay içmesinin nedeni de aşağı yukarı buydu – çünkü kadın şapkacısında deli gibi çalışarak geçirilen bir günün ardından Lyons'da çörek, kaynamış yumurta, bir fincan kakao pek de yeterli beslenme sayılmaz. Atlas otobüsünün basamaklarında bir eliyle etekliğine yapışmış, ötekiyle parmaklıkları yakalamış yalpalarken, iyi bir akşam yemeği için ruhunu bile kurban edeceğini düşünüyordu Rosabel – içi kestane doldurulmuş fırında ördek, taze bezelye, konyak soslu tatlı için – sıcak, güçlü, tok tutan bir şeyler için. Neredeyse tam kendi yaşında, ucuz kâğıt kapaklı baskıdan, yağmurla sayfaları lekelenip erimiş *Anna Lombard* kitabı okuyan kızın yanına oturdu. Camlardan dışarı baktı Rosabel; sokak bulanıktı, sisliydi ama camlara çarpan ışıklar onların iç karartıcılığını opale, gümüşe çeviriyor, bunların içinden görünen mücevher dükkânları peri masalı saraylarını andırıyordu. Ayakları feci ıslaktı, eteğinin alt kısımlarıyla iç etekliğinin kara, yağlı çamurla sıvanmış olduğunu biliyordu. Mide bulandırıcı ılık insan kokusu vardı – otobüsteki herkesten sızıyor gibiydi – ve öylesine kıpırtısızca oturan, gözleri önlerine dikili herkesin yüzünde aynı anlatım görülüyordu. Kaç kere okumuştu bu reklamları – "Sapilo Size Zaman Kazandırır, İşten Kurtarır" – "Heinz Domates Suyu" – ve

doktorla yargıç arasında geçen "Lamplough Ateş Düşürücü Tuz"un eşsiz yararları üstüne o aptal, tedirgin edici konuşma. Kızın öylesine kendini kaptırarak okuduğu, Rosabel'i iğrendiren biçimde dudaklarını oynatıp işaretparmağıyla başparmağını yalayarak sayfasını çevirdiği kitaba göz attı. Çok açıkça göremedi; sıcak, kösnül, çalgıların çalındığı bir gece ve güzel, beyaz omuzları olan kız üzerine bir şeylerdi. Aman tanrım! Rosabel ansızın kıpırdandı, paltosunun üst iki düğmesini açtı... neredeyse boğulacak gibiydi. Karşı sırada oturan bütün bir dizi insan, yarı kapalı gözlerinin önünde sanki eriyip, gözlerini dikmiş bakan tek bir aptal surata dönüştü...

Ve burası da onun köşesiydi. Dışarı çıkarken biraz tökezledi, yanındaki kıza doğru sendeledi. "Özür dilerim," dedi Rosabel ama kız başını kaldırıp bakmadı bile. Okurken gülümsediğini gördü Rosabel.

Westbourne Grove, hep hayalindeki Venedik'in gece görünümüne benziyordu, gizemli, karanlık, hatta iki tekerlekli at arabaları bile alçalıp yükselen gondollar, arkalarından ışıl ışıl sürüklenen ışıklar – ıslak sokağı yalayan alev dilleri – Büyük Kanal'da yüzen büyülü balıklar gibiydi. Richmond Sokağı'na ulaştığı için sevinçten bayram yapıyordu ama sokağın köşesinden 26 numaraya varıncaya kadar o dört kat merdiveni aklından çıkaramadı. Ah, niçin dört kat! İnsanların bu kadar yüksekte oturmalarını beklemek gerçekten suçtu. Her evin asansörü olmalıydı, basit, pahalı olmayan bir şey ya da Earl's Court'taki gibi elektrikli merdiven – ama dört kat merdiven! Girişte durup önündeki ilk kat merdiveni, zayıf gaz lambası ışığında hayalet gibi parlayan sahanlıktaki içi doldurulmuş albatros kuşu kafasını görünce neredeyse avaz avaz bağırıyordu. Neyse, bunlarla yüzleşmesi gerekiyordu; çok dik bir yokuştan yukarı bisiklet sürmeye benziyordu ama öbür yanda uça uça aşağı inmenin verdiği doyum yoktu...

İşte kendi odasındaydı sonunda! Kapıyı kapadı, gazı yaktı, şapkasını, paltosunu, etekliğini, gömleğini çıkardı, kapının arkasındaki kancadan eski penye sabahlığını aldı, üstüne geçirdi, sonra çizmelerinin bağcıklarını çözdü – düşünüp çoraplarının değiştirilecek kadar ıslak olmadığına karar verdi. El yıkama tasına gitti. Sürahi yine doldurulmamıştı bugün. Yalnızca süngeri ıslatmaya yetecek kadar su vardı, tasın emayesi soyuluyordu – ikinci kere çenesini çizdi.

Saat daha yediydi. Perdeyi açıp gaz lambasını söndürürse çok daha dinlendirici olurdu – okumak istemiyordu Rosabel. Yere diz çöktü, pencerenin pervazına kollarını dayadı... kendisiyle dışarıdaki kocaman ıslak dünya arasında yalnızca ince bir cam tabakası vardı!

Gün boyu olan her şeyi düşünmeye başladı. Hiç unutabilir miydi, gri yağmurluk giymiş, süslü dantel şapka isteyen o korkunç kadını – "iki yanında gül pembesi bir şeyler olan mor bir şey" – ya da dükkânda ne var ne yok hepsini denedikten sonra "yarın uğrayıp kesin kararını vereceğini" söyleyen kızı. Elinde olmadan gülümsedi Rosabel; bu özür, kullanılmaktan yıpranmıştı...

Ama biri daha vardı – çok güzel kızıl saçları, beyaz teni, geçen hafta Paris'ten getirdikleri, içine altın rengi serpiştirilmiş o yeşil kurdele rengi gözleri olan kız. Kızın hafif arabasını kapıda görmüştü Rosabel; bir adam yanında girmişti içeri, oldukça genç, çok iyi giyimli biri.

"Tam olarak istediğim nedir benim Harry?" demişti, Rosabel onun şapkasından iğneleri çıkarır, tülünü çözer, el aynasını uzatırken.

"Siyah bir şapka almalısın," diye yanıtlamıştı erkek. "Şapkanın bütün çevresini dolaşıp senin boynuna dolanan, çenenin altında fiyonkla bağlandıktan sonra uçları kemerinin içine sıkışan siyah tüyü olan bir şapka – düzgün ölçülerde bir tüyü olan."

Kız gülerek Rosabel'e baktı. "Böyle şapkalarınız var mı hiç?"

Hoşnut edilmeleri çok zordu; Harry imkânsızı istiyordu, Rosabel neredeyse umutsuzluğa kapılmıştı. Sonra yukarıdaki büyük, dokunulmamış paket geldi aklına.

"Ah, bir dakika Madam," demişti. "Sanırım belki de daha çok hoşunuza gidecek bir şey gösterebilirim." Yukarı koşmuştu, soluk soluğa, ipleri kesmişti, ince kâğıtları ortalığa dağıtmıştı ve evet, oradaydı işte tam o şapka – oldukça büyük, yumuşak, kocaman kıvrık bir tüyü, siyah kadife gülü olan, başka hiç süsü olmayan o şapka. Bayılmışlardı. Kız giymişti başına, sonra Rosabel'in eline tutuşturmuştu.

"Sizde nasıl duruyor, bir bakayım," demişti, gerçekten çok ağırbaşlılıkla azıcık kaşlarını çatıp.

Rosabel aynaya döndü, kahverengi saçlarının üstüne yerleştirdi, sonra onlara çevirdi yüzünü.

"Ah Harry, tapınılacak şey, değil mi," diye çığlık attı, "almalıyım bunu!" Yine Rosabel'e gülümsedi. "Size de çok yakıştı."

Ansızın gülünç bir öfke kapladı Rosabel'i. O güzelim, hemen bozulabilecek şeyi kızın suratına fırlatmak geldi içinden, yüzü kıpkırmızı kesilmiş, şapkanın üstüne eğildi.

"İç kısmı da çok incelikle işlenip bitirilmiştir Madam," dedi. Kız burnu havada dışarı çıkıp arabasına yöneldi, parayı ödeyip kutuyu getirsin diye bıraktı Harry'yi.

"Seninle öğle yemeği için dışarı çıkmadan önce dosdoğru eve gidip giyeceğim bunu," dediğini duydu Rosabel.

Faturayı yazarken erkek onun üzerine eğildi sonra, parayı sayıp eline verirken – "Sizin hiç resminizi yaptılar mı?" dedi.

"Hayır," dedi Rosabel kısaca, erkeğin sesindeki hızlı değişikliği, belli belirsiz küstahlık, tanışıklık havasını sezerek.

"Ah, neyse, yapılması gerek," dedi Harry. "Müthiş güzel küçük bir şeysin."

Rosabel hiç oralı olmadı. Nasıl da yakışıklıydı! Gün boyu başka hiç kimseyi düşünmemişti; erkeğin yüzü onu büyü-

lemişti; o güzel düz kaşlarını, alnından geriye çok hafif kıvrımla giden saçını, gülüşünü, tepeden bakan ağzını açıkça görebiliyordu. Parayı sayıp avcuna veren ince ellerini gördü yine... Ansızın saçlarını yüzünden geriye attı Rosabel, alnı yanıyordu... eğer o ince eller bir anlığına kalsaydı... nasıl şanslıydı o kız!

Varsayalım yerlerini değiştirdiler. Rosabel onunla birlikte eve gidecekti arabada, elbette birbirlerine âşıktılar ama daha nişanlanmamışlardı, çok yakında nişanlanacaklardı ve o diyecekti ki – "Bir dakika bile sürmez." Hizmetçisi Rosabel'in peşi sıra şapka kutusunu yukarı çıkarırken erkek arabada bekleyecekti. Sonra kocaman, her yanında sade gümüş vazolarda güller olan pembe beyaz yatak odası. Aynanın önüne oturacaktı, ufak tefek Fransız hizmetçi şapkasını bağlayacak, ince, güzel bir tül, başka bir çift beyaz süet eldiven bulacaktı – o sabah giydiği eldivenin bir düğmesi kopmuştu. Kürklerine, eldivenlerine, mendillerine kokular sürmüştü, kocaman bir el kürkü almış, aşağı koşmuştu. Uşak kapıyı açmıştı, Harry bekliyordu, birlikte arabayla uzaklaşmışlardı... İşte bu hayattı, diye düşündü Rosabel! Carlton'a giderlerken Gerard'ın dükkânında durmuşlar, Harry ona kocaman Parma menekşesi demetleri almış, ellerini bu çiçeklerle doldurmuştu.

"Ah, çok tatlılar!" dedi kız, onları yüzüne tutarak.

"İşte her zaman sen böyle olmalısın," dedi Harry, "ellerin menekşelerle dolu."

(Rosabel dizlerinin uyuştuğunu fark etti; yere oturdu, başını duvara yasladı.) Ah, o öğle yemeği! Masa çiçeklerle kaplı, palmiyelerden bir korunun içine saklanmış çalgıcılar, kanını şarap gibi tutuşturan müziği çalıyor – çorba, istiridye, güvercinler, kremalı patates, şampanya, elbette sonra da kahve, sigara. Bir elinin parmakları arasında kadehi, Harry'nin öylesine hoşuna giden o çekici neşeyle konuşarak masanın üstüne eğilecekti. Arkasından bir gündüz gösterisi, ikisini de saran bir şey, sonra da "Kulübe"de çay.

"Şeker? Süt? Krema?" Neşeli bir özel yakınlığın ipuçlarını veren küçük yalın sorular. Ve sonra alacakaranlıkta eve dönüş ve Parma menekşelerinin kokusu sanki tatlılığıyla bütün havayı dolduruyor.

"Saat dokuzda uğrayacağım sana," dedi erkek ayrılırken.

Özel odasında ateş yanmıştı, perdeler çekilmişti, onu bekleyen koca bir mektup yığını vardı – Opera'ya, akşam yemeklerine, balolara, ırmakta hafta sonlarına, araba gezilerine çağrılar – giyinmek için yukarı çıkarken bitkinlikle göz attı onlara. Yatak odasında da ateş yanıyordu, ışıltılar saçan güzel giysisi yatağın üstüne yayılmıştı – gümüş rengi üzerine beyaz tül, gümüş ayakkabılar, gümüş atkı, küçük gümüş yelpaze. O gece balodaki en ünlü kadının kendisi olduğunu biliyordu Rosabel; erkekler ona saygı gösteriyordu, yabancı bir prens, bu İngiliz harikasıyla tanıştırılmayı diledi. Evet, kösnül bir geceydi, çalgılar çalıyordu ve onun güzelim beyaz omuzları...

Ama yoruldu. Harry eve götürdü onu, yalnızca bir dakikalığına birlikte içeri girdi. Konuk odasında ateş sönmüştü ama uykulu hizmetçi özel odasında onu bekliyordu. Pelerinini çıkardı, hizmetçiyi yolladı, ateşin başına gitti, eldivenlerini çıkartarak durdu; ateş ışığı saçlarında parlıyordu, Harry odayı geçip geldi, onu kollarına aldı – "Rosabel, Rosabel, Rosabel..." Ah, o kolların oluşturduğu sığınak ve o çok yorgundu.

(Gerçek Rosabel, karanlıkta yere çökmüş olan kız, sesli sesli güldü, elini kaldırıp ateş gibi dudaklarına koydu.)

Elbette parkta ata bindiler ertesi sabah, Court Circular'da nişanlandıkları duyurulmuştu, bütün dünya biliyordu, bütün dünya onunla tokalaşıyordu...

Bundan kısa süre sonra Hanover alanında, St George Kilisesi'nde evlendiler, balayı için arabayla Harry'nin dedelerinden kalma eski evine gittiler; onlar geçerken köylüler incelikle önlerinde eğildi; üzerlerindeki battaniyenin kıvrımları

altında erkek tutkuyla sıkıyordu kızın ellerini. Ve o gece kız yine beyaz ve gümüş rengi giysisini giydi. Yolculuktan sonra yorgundu, yukarı yatmaya çıktı... epey erkenden...

Gerçek Rosabel yerden kalktı, yavaş yavaş soyundu, giysilerini katlayıp iskemlenin arkalığına astı. Kaba patiska geceleğini başından geçirdi, saçlarından tokaları çıkardı – yumuşacık kahverengi sel her yanına döküldü, ılık ılık. Sonra üfleyip mumu söndürdü, el yordamıyla yatağını buldu, battaniyeleri, sert "balpeteği" yorganı boğazına kadar üzerine çekerek, kendini karanlığın kucağına bırakarak...

İşte böyle uyudu, rüya gördü, uykusunda gülümsedi, bir keresinde de orada olmayan bir şeyi aramak için kolunu savurdu hâlâ rüya görürken.

Ve gece geçip gitti. Hemen sonra da şafak zamanının soğuk parmakları, açıkta kalmış elinin üstünde kapandı; gri ışık sel gibi doldu sönük odanın içine. Rosabel titredi, boğulurcasına küçük bir soluk aldı, dimdik oturdu. Ve çoğunlukla gençliğin payına düşen tek miras olan o acıklı iyimserlik ona da miras kaldığı için hâlâ yarı uykuda, dudaklarının çevresinde küçük sinirli titremeyle gülümsedi.

(1908)

Pearl Button Nasıl Kaçırıldı?

Kutu Kutu Ev'in önündeki küçük bahçe kapısında sallanıyordu Pearl Button. Hafif rüzgârların saklambaç oynadığı güneş ışıklı bir günün öğle sonrasının ilk saatleriydi. Pearl Button'ın önlük fırfırını ağzına savuruyordu rüzgârlar, sokağın bütün tozunu da Kutu Kutu Ev'in tepesinden aşağı savuruyordu. Pearl izliyordu onu – tıpkı bulut gibi – tıpkı annesi balığına biber serptiği, biberliğin tepesi çıktığı zamanki gibi. Sallanıyordu küçük bahçe kapısında, tek başına, küçük bir de şarkı söylüyordu. İki büyük kadın sokakta yürüyerek geliyordu. Biri kırmızılar giymişti, öteki sarı ve yeşiller. Başlarında pembe mendiller bağlıydı, ikisinin de kolunda büyük, içi eğreltiotu dolu keten ipliğinden sepetler vardı. Ayaklarında ayakkabıları, çorapları yoktu, ağır ağır yürüyerek geliyorlardı çünkü çok şişmandılar, birbirleriyle konuşuyorlardı, hep gülümsüyorlardı. Sallanmayı kesti Pearl, kadınlar yürümeyi kesti onu gördüklerinde. Ona baktılar, baktılar, sonra kendi aralarında konuştular, kollarını sallayarak, ellerini çırparak. Pearl gülmeye başladı.

İki kadın hendeğin kıyısından ayrılmadan, Kutu Kutu Ev'e doğru korkuyla bakarak yanına yaklaştı.

"Selam küçük kız!" dedi biri.

"Selam!" dedi Pearl.

"Sen burada tek başına, yalnız mısın?"

Pearl başını salladı.

"Annen nerede?"

"Mutfakta, ütü yapıyor çünkü bugün salı."

Kadın ona gülümsedi, Pearl gülümsemesini yanıtladı. "Ah," dedi, "bembeyaz dişlerin var senin gerçekten! Yine yapsana."

Esmer kadın güldü, yine kendi aralarında tuhaf sözcüklerle, ellerini sallayarak konuştular. "Senin adın ne?" diye sordular.

"Pearl Button."

"Bizimle gelir misin Pearl Button? Sana gösterecek güzel şeylerimiz var," diye fısıldadı kadınlardan biri. Böylece de Pearl kapıdan indi, yola kaydı. Ve rüzgârlı yoldan aşağı, onlara ayak uydurmak için küçük koşar adımlarla, onların Kutu Kutu Evlerinde neler olduğunu merak ederek iki esmer kadının arasında yürüdü.

Uzun bir yolu yürüdüler. Kadınlardan biri Pearl'ün üstüne eğilerek, "Yoruldun mu?" diye sordu. Pearl başını salladı. Daha da uzağa yürüdüler. "Yorulmadın mı?" diye sordu öteki kadın. Ve başını salladı yine ama aynı zamanda gözlerinden yaşlar da sallandı, dudakları titredi. Kadınlardan biri ketenden eğreltiotu sepetini ötekine verdi, Pearl Button'ı kucağına aldı, Pearl Button'ın başı omzuna dayalı, tozlu küçük bacakları sallanırken yürüdü. Yataktan daha yumuşaktı, çok hoş kokusu vardı – başını gömdüren, kokusunu içine çektiren...

Kendileriyle aynı renkte insanlarla dolu uzun bir odada Pearl Button'ı yere bıraktılar – bütün bu insanlar yanına yaklaştı, ona baktı, başlarını sallayarak, gülerek, gözlerini devirerek. Pearl'ü taşımış olan kadın saçından kurdelesini çıkardı, buklelerini sallayıp döktü. Öteki kadınlardan bir çığlık yükseldi, yanına doluştular, bazıları Pearl'ün sarı buklelerinde parmaklarını gezdirdi çok usulca, bir tanesi, genç biri, Pearl'ün bütün saçlarını kaldırdı, küçük beyaz ensesini

öptü. Pearl utandı ama aynı zamanda da mutluydu. Yere oturmuş sigara içen, omuzlarında battaniyeler, tüyden örtüler olan bazı adamlar da vardı. İçlerinden biri gülünç bir ifadeyle ona surat buruşturdu, cebinden kocaman bir şeftali çıkardı, yere yerleştirdi, sanki bilyeymiş gibi parmağıyla fiske vurdu. Tam Pearl'ün yanına yuvarlandı. Aldı onu. "Yiyebilir miyim, lütfen?" diye sordu. Hepsi güldü buna, ellerini çırptı, gülünç adam bir kez daha suratını buruşturdu, cebinden armut çıkardı, yerde hop hop yuvarladı. Pearl güldü. Kadınlar yere oturdu, Pearl de oturdu. Yer çok tozluydu. Özenle önlüğünü, giysisini yukarı topladı, tozlu yerlerde oturması öğretildiği biçimde iç etekliğinin üstüne oturdu, meyveyi yedi bütün suları önünden akıta akıta.

Çok korkmuş bir sesle kadınlardan birine, "Ah!" dedi, "bütün suyunu üstüme saçtım!"

"Hiç zararı yok," dedi kadın yanağını okşayarak. Elinde uzun kırbaçla bir adam girdi odaya. Bağıra bağıra bir şeyler söyledi. Bağrışarak, gülüşerek, kilimlere, battaniyelere, tüylü örtülere sarınarak ayağa kalktı hepsi. Yine kucaklandı Pearl, bu kez kocaman bir at arabasına taşındı, yanında sürücüyle kadınlarından birinin kucağına oturdu. Bir tane kızıl, bir tane de siyah midillinin çektiği yeşil bir arabaydı. Son hızla kasabadan dışarı çıktı. Sürücü ayağa kalktı, kırbacını başının üstünde dalgalandırdı. Kadınının omzu üstünden gözetliyordu Pearl. Öteki arabalar geçit töreni gibi peşlerine dizilmişti. Onlara el salladı. Sonra kırlara çıktılar. Üstünde koyunlar olan kısa otlardan ilk tarlalar, beyaz çiçekli çalılıklar, pembe yabangülü demetleri – sonra yolun iki yanında büyük ağaçlar – ve büyük ağaçlar dışında görünürde hiçbir şey yok. Aralarından bir şeyler görmeye çabaladı Pearl ama karanlık çökmüştü. Kuşlar şakıyordu. Kocaman kucağa yuvası gibi iyice sokuldu. Kedi kadar sıcacıktı kadın, soluk aldıkça tıpkı mırıltılar çıkarır gibi aşağı yukarı inip kalkıyordu. Boynundaki yeşil takısıyla oynadı Pearl, kadın küçük eli aldı, tek tek

her parmağını öptü, sonra çevirdi, gamzelerini öptü. Daha önce hiç böyle mutlu olmamıştı Pearl. Büyük bir tepenin üstünde durdular. Arabayı süren adam Pearl'e dönüp, "Bak, bak!" dedi, kırbacıyla gösterdi.

Ve aşağıda, tepenin dibinde bütünüyle değişik bir şey vardı – kocaman mavi bir su parçası karanın üstünde sürükleniyordu. Çığlık attı, kocaman kadına sıkıca sarıldı. "Ne o, ne o?"

"Ne," dedi kadın, "deniz o."

"Canımızı yakar mı – geliyor mu?"

"Yoo, hayır, bize gelmiyor. Çok güzel. Bir daha bak sen."

Baktı Pearl. "Gelemeyeceğinden emin misin?" dedi.

"Yoo, hayır. Yerinde kalır," dedi kocaman kadın. Tepeleri beyaz dalgalar mavinin üstünde zıplayarak geliyordu. Tıpkı bahçe yolundakilere benzer deniz kabuklarıyla kaplı uzun kara parçasının üstünde kırılmalarını izledi Pearl. Arabayla köşeyi döndüler.

Çevrelerinde tahta çitler, çitlerin içinde bahçelerle, deniz kıyısında birkaç küçücük ev vardı aşağıda. İçini rahatlattılar. Çitlerin üstünde pembe, kırmızı, mavi çamaşırlar asılıydı, onlar yaklaştıkça daha çok insan, uzun ince kuyrukları olan beş sarı köpek dışarı çıktı. Bütün insanlar şişmandı, gülüyordu, eteklerine sarılmış ya da köpek yavruları gibi bahçede koşuşturan küçük çıplak bebekler vardı. Aşağı indirildi Pearl, tek bir odasıyla bir de verandası olan ufacık eve götürüldü. Ayaklarına kadar inen iki tutam siyah saçı olan bir kız vardı orada. Akşam yemeği için yer sofrası kuruyordu. "Tuhaf yer," dedi Pearl, kadın küçük iç çamaşırlarının düğmelerini onun yerine çözerken güzel kızı izleyerek. Çok açtı. Et, sebze, meyve yedi, yeşil bir fincandan süt verdi ona kadın. Dışarıdaki denizle, onu izleyen iki kadının kahkahaları dışında ortalık çok sessizdi. "Sizin hiç Kutu Kutu Eviniz yok mu?" dedi. "Hepiniz dizi dizi evlerde oturmuyor musunuz? Erkekler işe gitmiyor mu? Hiç iğrenç bir şeyler yok mu?"

Pearl'ün ayakkabılarını, çoraplarını, önlüğünü, giysisini çıkardılar. İç etekliğiyle dolaştı ortalıkta, sonra dışarı çıktı, çimenler ayak parmaklarının arasından fışkırdı. İki kadın çeşit çeşit sepetlerle dışarı çıktı. Ellerinden tuttular. Küçük bir otlaktan geçip çiti aştılar, sonra içinde kahverengi otlar olan sıcak kumun üstünden denize indiler. Kum ıslanmaya başlayınca Pearl arkada kaldı ama kadınlar tatlı dille gönlünü aldı, "Canını yakacak bir şey yok, çok güzel. Gelsene sen de." Kumu kazdılar, sepetlerine attıkları deniz kabukları buldular. Çamurdan börekler gibi ıslaktı kum. Pearl korkusunu unuttu, o da kazmaya başladı. Sıcak bastı, terledi, ansızın ayaklarının üstünde küçük bir köpük çizgisi parçalandı. "Ooo, oo!" diye çığlığı bastı kız ayaklarıyla suları sıçratarak. "Ne güzel, ne güzel!" Sığ suda çıplak ayak oynaşıyordu. Sıcaktı. Ellerini fincan gibi birleştirdi, biraz su yakaladı. Ama ellerinde mavi değildi artık. Öylesine coşkuya kapılmıştı ki kadına doğru atıldı, küçük incecik kollarını kadının boynuna doladı, onu kucakladı, öptü...

Ansızın kız korkuyla çığlık attı. Kadın doğruldu, Pearl aşağı kumun üstüne kaydı, kara tarafına baktı. Mavi paltolu küçük adamlar – küçük mavi adamlar koşarak geliyordu, bağrışmalarla, ıslıklarla ona doğru koşuyordu – küçük mavi adamlardan bir kalabalık onu kapıp Kutu Kutu Evlere geri götürmek için.

(1910)

Bruges'e Yolculuk

"Üç çeyrek saatiniz var," dedi hamal. "En fazla da bir saatiniz. Vestiyere bırakın onu hanımefendi."

Eski yelken bezi pantolon bacakları gibi görünen şeylerin içine özenle doldurulmuş eşyalarıyla Alman aile, tezgâhın önündeki bütün alanı kaplıyordu, siyah göğüslüğü gömleğinin üstünde kanat gibi sarkan hastalıklı genç papaz dirseğimin dibinde dikiliyordu. Bekledik de bekledik çünkü sergiledikleri büyük heves ve el kol sallamalarından, adama bu kadar çok düğmenin yararlarını açıkladıkları anlaşılan Alman ailenin elinden bir türlü kurtulamıyordu vestiyer görevlisi. En sonunda topluluğun ev kadını kendi özel paketini yakaladı, açmaya başladı. Görevli omuzlarını silkerek bana döndü. "Nereye yolculuk?" diye sordu.

"Ostend."

"Ne diye buraya bırakıyorsun bunu?"

"Çünkü uzun süre beklemem gerek," dedim.

Adam bağırdı, "Tren 2.20'de. Buraya getirmenin yararı yok. Hey, sen oradaki, al şu yığını!"

Benim hamal yığını aldı. Bizi dinlemiş olan genç papaz düşüncesini açıkladı, bana pırıl pırıl gülümsedi. "Tren yanaştı," dedi, "gerçekten yanaştı. Yalnızca birkaç dakikanız var, görüyorsunuz." Benim duyarlılığım gözüne ilişen simge-

ye dönüştü. Kitap tezgâhına koştum. Geri döndüğümde hamalım ortalıkta yoktu. O insanın canını burnundan getiren sıcakta koşuşturup durdum peronda. Benden başka yolculuğa çıkmış bütün dünyanın hamalı ve heybeti vardı sanki. Ben çok daha fazla sıcağın içinde deliye dönmüş, perperişan olmuşken beni izlediklerini görüyordum, sıcağın verdiği tatlı hazla. "Böyle havada koşturursa insan kriz geçirebilir," dedi iriyarı bir hanım vedalaşma armağanı olan üzümleri yerken. Sonra da bana trenin daha yanaşmadığı bildirildi. Folkestone ekspresinde bir aşağı bir yukarı koşuyordum. Daha yüksek peronda, benim bavulumun üstünde oturur buldum hamalımı.

"Ne yaptığınızı biliyordum," dedi burnu havalarda. "Neredeyse gelip sizi durduracaktım. Sizi buradan gördüm."

İkisi, elinde bastonu olan solgun gençle vedalaşan dört delikanlıyla birlikte sigara içilen vagona düştüm. "Eee, hoşça kal dostum. Buralara kadar gelmen korkunç hoştu. Seni biliyordum. Aynı yaşlı sarsak olduğunu biliyordum. Şimdi, bak buraya, biz döndüğümüzde, bir gece kutlayacağız bunu. Ne? Buralara gelmen müthiş güzel, eski dost." Tren yalpalayarak uzaklaşmaya başladığında puro yakan, yol arkadaşına dönen, "Müthiş iyi bir adam ama – tanrım – ne can sıkıcı!" diyen Ateşli adamdan geldi bu sözler. Tepeden tırnağa, hatta baştan ayağa benlere bulanmış yol arkadaşı usulca gülümsedi. Bence beyni de aynı renk olmalıydı: Öylesine incelikli, duygudaş bir dost olduğunu kanıtlamıştı. Benim karşı köşemde, kıvırcık saçlı, ucundan gümüş balık, yüzük, gümüş pabuç ve madalya sallanan saat zinciri takmış güzel bir Fransız delikanlı oturuyordu. Tüm süre boyunca, belli belirsiz burnunu çekerek camdan dışarı baktı. Geriye kalan üyemizinse bavullarının arkasında görünen hiçbir yeri yoktu, bir çift sarımsı kahverengi pabuçla Snark'ın Yaz Yıllığı dışında.

"Buraya bak, moruk," dedi Ateşli adam, "hepimizin yerini değiştirmek istiyorum. Şu senin yaptığın düzenlemeleri biliyorsun – hepsini bozmak istiyorum. Senin için sakıncası var mı?"

"Yok," dedi Benli usulca. "Ama niye?"

"Şey dün gece yatakta yeniden aklımdan geçiriyordum ve eğer içimizden gelmiyorsa on beş teklik ödememizin neye yarayacağını görebiliyorsam canım çıksın. Ne demek istediğimi anlıyorsun ya?" Kelebek gözlüğünü çıkardı Benli, üstüne üfledi. "Hayır senin düzenini bozmak istemiyorum," diye sürdürdü Ateşli, "çünkü hepsi bir yana, bu senin toplantın – sen çağırdın beni. Ne olursa olsun onu bozmam ama – işte böyle – görüyorsun – ne olduğunu?"

Benli düşüncesini açıkladı: "Korkarım insanlar seni yurtdışına çıkardığım için benim canıma okuyacak."

Öteki hemen nasıl da aranan biri olduğunu anlattı ona. Uzak yakın her yerden bütün ağustos boyunca dolu olan insanlar ona yazıp yalvarmışlardı. Bütün İngiltere'ye benek benek dağılmış o özlem dolu yuvaları, boş koltukları sayıp dökerek Benli'nin yüreğini burktu, sonunda Benli ağlamakla uykuya dalmak arasında bocalamaya başladı. İkinciyi seçti.

Paltosundan küçük bir cep kitabı çıkarıp bebek gibi dizlerinin üstüne yayarak sıcak, tozlu kırlara bakan genç Fransız dışında hepsi uykuya daldı. Shorncliffe'te tren durdu. Ölüm sessizliği. Kocaman beyaz mezarlıktan başka hiçbir şey yoktu görünürde. Shorncliffe ölülerinin kahverengi tarladaki neşesiz kır eğlencesine başkanlık yapıyormuş gibi duran havaya boylu boyunca yayılmış mermer melekleriyle geç öğle sonrası güneşinde olağanüstü görünüyordu. Bir tane beyaz kelebek demiryolunda uçtu. Biz istasyondan dışarı süzülürken Athenaeum'un reklamını yapan bir duyuru gördüm. Ateşli homurdandı, esnedi, pantolon ceplerindeki bozuk paraları şıngırdatarak kendini varoluşun içine döndürdü. Benli'nin kaburgalarını dürttü. "Bence neredeyse geldik!

Şu benim kahrolasıca golf sopalarını raftan indirsene." Benli'nin yakın geleceğini görmek için kalbim yanıp tutuşuyordu ama onun neşesi yerindeydi, Dover'da bana hamal bulmayı önerdi, güneş şemsiyemi de battaniyelerimle birlikte kayışla bağladı. Denizi gördük. "Berbat dalgalı olacak," dedi Ateşli. "Tutar, değil mi? Buraya bak, deniz tutmasına karşı önlem biliyorum, o da şu: Sırtüstü yatıyorsun – dümdüz – görüyorsun ya, yüzünü örtüyorsun, bisküviden başka hiçbir şey yemiyorsun."

"Dover!" diye bağırdı bir bekçi.

Gemi iskelesini geçme çabası içinde İngiltere'yi terk ettik. En arsız İngiliz dişi Fransız yavrucağını doğurdu: Biz "*S'il vous plaît'd?*" dedik güvertede birbirimize, "*Merci'd*" dedik birbirimize merdivenlerde, "*Pardon'd*" diledik salonda. Kadın kamarot merdivenlerin dibinde durdu, iriyarı, yasakçı bir dişi, çiçek bozuğu suratlı, iş önlüğü görünümlü önlüğün altında saklı elleriyle. Kafasında avını tık tık sayarak bellenmiş bir ilgisizlikle yanıtladı selamlarımızı. Şapkamı çıkarmak için kamarama indim. Yaşlı bir hanım şimdiden yerleşmişti oraya.

Her yanı siyah şalla sarılı, siyah tüy yelpazeyle kendini yelleyerek pembe beyaz sedirde uzanıyordu. Kır saçları dantel bereyle yarı yarıya örtülüydü, yüzü siyah kumaşın, pembe yastıkların arasından çok çekici bir eski zaman saygınlığıyla parıldıyordu. Çevresinde belli belirsiz bir hışırtı, lavanta, kâfur kokusu vardı. Nedense Rembrandt'ı, Anatole France'ı düşünerek onu izlerken kadın kamarot telaşla içeri daldı, yanı başına yelken bezinden tabure yerleştirdi, üzerine gazeteyi yaydı, daha çok fırın tasına benzeyen bir kabı küt diye koydu...

Ben güverteye çıktım. Üzerinde yuvarlanan dalgalarla deniz parlak yeşildi. Fransa'nın bütün güzelleri ve yapma çiçekleri şapkalarını çıkarmıştı, başlarına tüller örtmüştü. Ulusal iriliklerini pijama kesimli açık renk takımlarının içinde

sergileyen birkaç genç Alman ortalıkta dolaşıyordu. Fransız aile toplulukları – dişi unsurlar koltuklarda, eriller geminin yan tarafında zarif davranışlarla – şimdiden anlaşmazlığı belirten canlılıkla konuşuyordu! Beyaz bölmenin karşısında bir köşede koltuk buldum ama ne yazık ki, "ileri" atılıp sırılsıklam olan, dalgaların dövdüğü, bu yürekli, gözüpek insanlara gözünü ayırmadan bakan meraklıları eğlendirsin diye açılmış bir pencere vardı bu bölmede. İlk yarım saat boyunca ıslanmanın, özürler dilenmesinin, tehlikeli yerlere fırlamanın, kurulanmak için geri dönmenin coşkusu insanı sarıp sarmalıyordu. Sonra yavanlaştı – topluluklar sessizliğe gömüldü. Dikkatle gözlerini okyanusa dikmiş bakarken yakalıyordunuz onları – ve esnerken. Üşüdüler, canlandılar. Kiraz gibi fiyonkları olan beyaz yün kapişon takmış genç bir hanım ansızın ayağa kalktı, korkuluklara doğru sendeledi. Belli belirsiz duygudaşlıkla izledik biz onu. Birlikte oturduğu delikanlı seslendi ona.

"Daha iyi misin?" Olumsuzluk belirtildi.

Erkek koltuğunda doğruldu. "Başını tutmamı ister misin?"

"Hayır," dedi kadının omuzları.

"Paltonu üstüne vereyim mi?.. Bitti mi?.. Orada kalacak mısın?.." Sonsuz bir şefkatle bakıyordu kadına. Bir daha asla erkeklerin duygudaş olmadıklarını söylememeye, aşkın insanı ele geçiren gücüne inanmaya karar verdim ölünceye kadar – ama bunu asla denemedim. Aşağı, uyumaya indim.

Yaşlı hanımın karşısına uzandım, tavanlarda dönen gölgeleri, kamara camında parlayan dalga damlacıklarını izledim.

En kısa deniz yolculuklarında bile zaman duygusu yok olur. Saatlerdir, günlerdir, yıllardır orada, aşağıdaki kamaradasınızdır. Hiç kimse bilmez ya da aldırmaz. Bütün insanları ilgisiz kalacak kadar tanırsınız. Artık kuru kara parçasına inanmazsınız – siz sarkacın içine kıstırılmışsınızdır, orada bırakılmış, tembel tembel sallanıyorsunuzdur. Işık sönükleşti.

Uykuya daldım, uyandığımda kamarot kadının beni sarstığını gördüm. "İki dakika içinde oradayız," dedi. Neptün'ün kolları arasından bırakılmış hüzünlü kadınlar yere diz çöküp pabuçlarını, saç tokalarını aradılar – yalnızca o yaşlı, saygın olanı kendini yelleyerek edilgen kaldı.

İncelikten dantel ipliğinin üstünde titriyormuş gibi gelen titrek bir sesle, "*Grace de Dieu, c'est fini*!" dedi.

Ben gözlerimi kaldırdım. "*Qui, c'est fini*!"

"*Vous allez* à *Strasbourg, Madame*?"

"Hayır," dedim. "Bruges'e."

"Çok yazık," dedi o, yelpazesini kapayarak ve konuşmayı da. Nedenini anlayamadım ama belki de onunla aynı tren kompratımanında yolculuk yaptığım, onu siyah şalına sardığım, onun bana âşık olduğu, bana sınırsız para ve eski danteller bıraktığı canlandı gözlerimin önünde... bu uykulu düşünceler güverteye çıkıncaya kadar peşimi bırakmadı.

Gökyüzü çivit mavisiydi, bir sürü yıldız parlıyordu: Açık havada siyah ve belirgin duruyordu küçük gemimiz. "Biletiniz var mı?.. Evet, biletleri istiyorlar.... Biletlerinizi çıkarın!" ... Gemi iskelesine itiş kakış doluştuk, koyun gibi gümrük yapısına güdüldük, orada hamallar bavullarımızı uzun tahta dilimlerinin üstüne kaldırdı, bağa gözlük takan yaşlı adam tek söz etmeden denetledi. Dünyalığımı ellerine bıraktığım rezil görünümlü yaratık, "Peşimden gel!" diye bağırdı. Demiryoluna zıpladı, ben de peşinden zıpladım. Peron boyunca yarıştı, beyaz perdedeki insanların güvenliği içinde yolcuların, meyve vagonlarının arasına dalarak. Yerimi ayırdım, üzümler, bardak erikleri sergileyen küçük büfeden meyve almaya gittim. Yaşlı hanım oradaydı, iriyarı, sarışın, beyazlar giymiş, kabarık boyunbağlı adamın koluna yaslanıyordu.

O tatlı sesiyle, "Alsana bana," dedi, "üç tane sosisli sandviç, *mon cher*!"

"Ve biraz da kek," dedi adam.

"Evet, belki bir şişe de limonata."

"İçli aşk, küçük bir şeytan!" diye düşündüm ben vagonuma tırmanırken. Tren yalpalaya yalpalaya çıktı istasyondan; açık pencerelerden içeri esen hava taze yaprak kokuyordu. Karanlığın içinden ansızın beliren ışık havuzcukları vardı; Bruges'e geldiğimde çanlar çalıyordu ve bembeyaz, gizemli parlıyordu ay Grand' Place üstünde.

(1910)

Gerçeklerle Dolu Bir Serüven

"Küçük kasaba, çınlayan büyük çan kuleleriyle müziğe boğulmuş olarak, kanallarının gümüşsü iplikleriyle dokunmuş solgun bir duvar halısı gibi uzanır hevesli yolcunun gözleri önünde. Hayat çoktandır uykuya dalmış durumdadır Bruges'te; kulenin üstünde, Ortaçağ evlerinin ön yüzünde olağanüstü rüyalar soluk alıp verir yalnızca, gözleri büyüleyerek, ruha esin vererek, beklentilerin büyük güzelliğiyle akılları doldurarak."

Otelin oturma odasında Madam'ı beklerken rehber kitaptan okudum bu tümceyi. Son derece rahatlatıcı geliyordu kulağa ve benim bin bir gri kent sargısıyla sarılıp örtülmüş yorgun yüreğim uyanıp benimle birlikte sevince boğuldu... Yanımda en azından bir ay yetecek kadar giysim olup olmadığını merak ettim. "Bütün günlerimi rüyalar içinde geçireceğim," diye düşündüm, "kayık kiralayacağım, kanallarda dolaşacağım ya da su kıyısında karmakarışık sarkan yeşil çalıya bağlayacağım kayığı, Ortaçağ ev yüzlerini içime sindireceğim. Akşam duası zamanında Belçika çayırlarının uzun otları içine yatıp karaağaçlara bakacağım – altın ışıkların dokunduğu yaprakları mavi havada titreşirken – bu sırada da küçük kilisede dua eden rahibelerin seslerini dinleyerek, bana kış boyu yetecek şükran dualarıyla içimi doldurarak.

Ben bu yepyeni çıkmış tüylerimin üstünde görkemle havalara yükselirken Madam içeri girip otelde benim için tek oda bile olmadığını söyledi – tek yatak bile, tek köşe bile. Son derece sıcaktı tavırları ve sanki bu olguda gizli bir eğlence kaynağı buluyor gibiydi; zevkten kahkahalara boğulmamı bekliyormuş gibi bakıyordu bana. "Ya-arın," dedi, "olabilir. Ansızın hastalanan genç bir beyin yarın on bir numarayı boşaltacağını umuyorum. Şu anda eczanede – belki odayı görmek istersiniz?"

"Hiç istemiyorum," dedim ben. "Ne de yarın, hastalanmış bir genç beyefendinin yatak odasında uyumak istiyorum."

"Ama o gitmiş olacak," diye çığlığı bastı Madam mavi gözlerini fal taşı gibi açıp İngiliz dinleyicilere öylesine büyüleyici gelen o Fransız içtenliğiyle kahkaha atarak. Değerbilir ya da tartışmacı bir havaya giremeyecek kadar yorgundum, açtım. "Belki bana başka bir otel önerebilirsiniz?" dedim.

"Mümkün değil!" Başını salladı, gözlerini havaya dikti, tavana boyanmış mavi fiyonkları sayıyordu kafasının içinden. "Görüyorsunuz, tam Bruges mevsimi, insanlar çok kısa süre için odalarını vermeye pek yanaşmazlar" – aramızda duran benim küçük bavula göz bile atmadan söyledi bunu ama ben hüzünle baktım ona, benim umutsuz bakışlarım altında daha da küçüldü sanki – paramparça olup dağılabilecek küçük bir diş fırçasından başka hiçbir şeyi içine alamayacak kadar küçüldü.

"Büyük sandığım istasyonda," dedim soğuk bir sesle, eldivenlerimi düğmeleyerek.

Madam irkildi. "Başka bavulunuz da var... O zaman Bruges'de uzun süre kalmak niyetindesiniz, belki de?"

"En azından on beş gün – belki de bir ay." Omuzlarımı silktim.

"Bir ay," dedi Madam. "Ne yapabilirim, bir bakayım." Ortadan kayboldu, kapının öteki yanından daha uzağa git-

mediğine eminim çünkü hemen yeniden belirdi, kendi özel evinde bir oda olabileceğini söyledi bana – "hemen köşeyi dönünce, eski bir hizmetçimiz işleri yapıyor, gözleri şaşı ama on beş yıldır bizim ailemizin yanında. Sizi oraya hamal götürür, gitmeden önce akşam yemeğinizi yiyebilirsiniz."

Yemek salonundaki tek konuk bendim. Yorgun garson bana omletle bir fincan kahve verdi, sonra büfeye yaslanıp, tam da kendini simgeler gibi kolundan sarkan gevşek peçeteyle benim yiyişimi izledi. Omlet yemekte ve çınlayan koca kilise çanının üç kere arka arkaya çaldığı Mendelssohn'un İlkbahar Şarkısı'nın tınısına uyarak kahvesini yudumlamakta hüzünlü bir rahatlık bulan yalnız kadınları, sayısız boş masayı, izleyen garsonları yansıtan aynalarla doluydu salon.

"Hazır mısınız Madam?" diye sordu garson. "Sizin bavulunuzu taşıyacak olan benim."

"Hazır sayılırım."

Bavulu omzunun üstüne kaldırdı, uzun adımlarla önümden yürüdü – yaklaşmamızın kokusunu alan kadınların, adamların, arkamızdan gözlerini dikmek için ellerindeki biraları, kartpostalları masaya bıraktıkları küçük kaldırım kahvelerinin önünden, kepenkleri kapalı evlerle dolu dar sokaktan aşağı yürüyüp Place van Eyck'ı geçerek kırmızı tuğla eve geldik. Şaşı gözlü, elinde minyatür kızartma tavasına benzer mum tutan aile hazinesi açtı kapıyı. İkimiz de bütün öyküyü anlatıncaya kadar bizi içeri almaya karşı koydu.

"*C'est pa, c'est pa,*" dedi. "Jean, beş numara!"

Ayaklarını sürüyerek merdivenleri çıktı, kapının kilidini açtı, yatağın başucundaki masada duran bir başka minyatür tavayı yaktı. Oda pembe duvar kâğıdı kaplıydı, pembe yatağı, pembe kapısı, pembe koltuğu vardı. Şöminenin üstündeki pembe duvar halısında şişko melekler, ağızlarında borazanlarla pembe yumurta kabuklarından dışarı fırlıyordu. Bir tas sıcak su getirildi bana; kapıyı kapatıp kilitledim. "Sonunda Bruges'teyim," diye düşündüm, incecik keten çarşaflar yüzün-

den çok kaygan olan, insana kendini buz tutmuş havuzun üstünde yüzmeyi göze alan balık gibi hissettiren yatağa tırmanırken ve "türünün örneği" yaşlı hizmetçisiyle bu sessiz evde – o karanlık, ağır ağaçlarla çevrili beyaz heykeliyle Place van Eyck'da – neredeyse Verlaine'i hatırlatan bir şeyler vardı...

Küüüt! diye kapandı kapı. Dehşet içinde irkildim, el yordamıyla tavayı arandım ama ansızın saldırıya uğrayan yer bitişik odaydı. "Ah! Sonunda evdeyiz," diye çığlığı bastı kadın sesi. "*Mon Dieu*, ayaklarım! Aşağı Madam'ın yanına iner misin, *mon cher*, şu teneke kazanla biraz sıcak su ister misin?"

"Hayır, bu kadarı çok fazla," diye gürledi yanıt. "Bugün üç kere yıkadın zaten."

"Ama sen çektiğim acıyı bilmiyorsun; alev alev yanıyor ayaklarım. Bir baksan yeter!"

"Zaten üç kere baktım, yorgunum. Yatağa girmeni rica ediyorum."

"Hiç işe yaramaz, uyuyamam. *Mon Dieu*, *mon Dieu*, nasıl da acı çekiyor kadınlar!" Soyunma seslerine, erkeksi bir horultu eşlik ediyordu.

"Tamam, sabaha kadar beklersem artık beni resim galerilerine sürüklemeyeceğine söz verir misin?"

"Evet, evet, veririm."

"Ama gerçekten."

"Söyledim ya."

"Nasıl inanabilirim sana?"

Uzun bir inilti.

"Bu sesi çıkartman saçma, çünkü sen kendin de biliyorsun, aynı şey oldu dün gece de, bu sabah da."

... Yapılacak yalnızca tek şey vardı. Bitişik yatak odalarındaki yabancılara özgü o tatsız, sırnaşık tavırla öksürdüm, boğazımı temizledim. Büyü gibi işe yaradı, karşılıklı konuşmaları yalnızca kadın sesinin olduğu fısıltıya dönüştü. Uykuya daldım.

"Kiralık tekneler. Kuzey'in Venedik'ini kayıkla gezin. Az bilinen, büyüleyici, sapa yerleri keşfedin."

Üstüme yapışmış rehber kitap anılarıyla içeri girip kayık istedim. "Küçük bir kanonuz var mı?"

"Hayır, Matmazel, ama küçük teknemiz var – çok uygun."

"Tek başıma gidip canım çektiği zaman geri dönmek istiyorum."

"Demek daha önce burada bulundunuz?"

"Hayır."

Kayıkçı adam şaşırmış gibiydi. "İlk seferinde yol gösteren biri olmadan gitmek Matmazel için pek güvenli değil."

"O zaman sesini çıkarmaması, bana hiçbir güzelliği göstermemesi koşuluyla bir kayıkçı alırım."

"Ama köprülerin adları?" diye bağırdı kayıkçı – "ünlü evler?"

Tekneye binilen iskeleye koştum. "Pierre, Pierre!" diye seslendi kayıkçı. İriyarı, kolları uzun kilim şeritleriyle, kadife yastıklarla dolu genç bir Belçikalı belirdi, ganimetlerini koskoca bir teknenin içine fırlattı. Tekneye binilen iskelenin üstündeki köprüde, töreni izleyen kalabalık toplandı ve ben tam yerimi almışken, korkuluklardan sarkmakta olan şişko bir çift telaşla merdivenleri inip kendilerinin de gelmesi gerektiğini ilan etti. "Elbette, elbette," dedi Pierre çekici bir incelikle elini uzatıp hanımefendiyi içeri alırken. "Matmazel için hiç sakıncası yok." Kıç tarafa oturdular, beyefendi, hanımefendinin elini tuttu, Latin âşığın coşku dolu vazgeçişiyle Pierre göğsünü şişirip Bruges'in güzelliklerini şakırken o "gümüşten kurdelelerin" arasında kıvrıla kıvrıla dolaştık. "Başınızı bu yana çevirin – sola – sağa – şimdi, bekleyin bir dakika – başınızı kaldırıp köprüye bakın – şu evin ön yüzünü inceleyin. Matmazel, Lac d'Amour'u görmek ister misiniz?"

Kararsız görünüyordum; şişko çift benim yerime yanıtladı.

"Öyleyse ineceğiz."

Kürek çekerek küçük korkuluğa yanaştık. Bir çalıyı yakaladık, ben dışarı sıçradım. "Mösyö şimdi," başarıyla beni izledi, kıyıda diz çöküp Madam'a dayansın diye bastonun sapını uzattı. Kadın ayağa kalktı, gülümseyerek, coşkuyla bastonu yakaladı, kayığın kıyısına asıldı, bir sonraki an boylu boyunca suya yayılmıştı. "Ah – ne oldu – ne oldu!" diye çığlığı bastı Mösyö, su çok derin olmadığı, yalnızca beline ulaştığı için kadının kolunu yakalayıp. Artık nasıl becerdiysek kadını balık gibi avlayıp kıyıya çıkardık, orada soluk soluğa, siyah yünlü etekliğinin suyunu sıkarak oturdu.

"Her şey geçti gitti – küçük bir kaza!" dedi kadın şaşkınlık verecek ölçüde neşeyle.

Ama Pierre öfkeden deliye dönmüştü. "Lac d'Amour'u görmek istediği için bütün bunlar Matmazel'in suçu," dedi. "Madam şu çayırda yürüyüp karşıdaki küçük kafede sıcak bir şey içse daha iyi olacak."

"Hayır, hayır," dedi kadın ama Pierre'i destekledi Mösyö.

"Bizim dönüşümüzü bekleyeceksiniz," dedi Pierre benden iğrenerek. Başımı salladım, arkamı döndüm çünkü kocaman, hantal bir ördek gibi çayırın otları üstünde çırpınan Madam'ın görüntüsü çok fazlaydı. İçi kumaş döşeli bir kayıkta duygudaşlıktan kaynaklanan kahkahayı anlayacak kadar birbirini tanıyan insanlarla yolculuk yapmayı bekleyemez kişi. Onlar gözden kaybolunca elimden geldiğince uzağa koştum çayırda, sürünerek bir çitin altından geçtim, bir daha da Lac d'Amour'un yanına yaklaşmadım. "Canları isterse benim boğulduğumu düşünsünler," diye aklımdan geçirdim, "hayatımın sonuna kadar yetecek kanal gördüm zaten."

Beguinage çayırında akşam duası sırasında küçük ressam toplulukları, bağımsız bir kişilikleri varmış gibi görünen, ça-

balarını savunarak acımasızca dikilen, hiç sonu gelmeyen bir bakışla uzun uzun gözlerini diken sırık bacaklı tuvalleriyle benek benek yayılmışlar çimenlerin üstüne. Çiçek çelenkleriyle çevrili şapkalar giyen İngiliz kızlar ve Amerikan delikanlılığının parlak gelecek çağrışımı, neşeyle, "yoldaşlık"la, bir tür "dünya bizim parıltılı oyun alanımız" anlayışıyla – kuramsal olarak hazla – ruhlarını tanımlıyor. Birbirlerine sesleniyor, gençliğin kırılgan içtenliğiyle sigara, meyve, çikolata atıyor birbirine, bu sırada da kilise kapısının gölgesinde kendilerini avlamak için bekleyen yaşlı kadının pençesinden kurtulmuş olan gezgin toplulukları, düşünceler içinde ressam sehpalarının önünde durup "bakıyor, görüş belirtiyor, kimin diyor?"

Elimde karalama defteri olmamasının verdiği suçluluk bilinciyle bir ağacın altında uzanıyordum ben – parlak havada kırlangıçların halkalanmasını, dalışını izliyor, çimlerde dinlenen bütün kahverengi köpeklerin genç ressamlara mı ait olduğunu merak ediyordum ki iki kişi, bir adam ve bir kız, başları bir kitabın üstüne eğilmiş olarak önümden geçti. Ansızın aşağı, bana baktılar – karşılıklı gözlerimizi diktik – ağızlarımızı açtık. Kız benim üstüme çullandı, erkek yepyeni hasır şapkasını çıkartıp sol koltuğunun altına sıkıştırdı.

"Katherine! Nasıl da olağanüstü! Bütün bu yıllardan sonra nasıl da inanılmaz!" diye bağırdı kız. Adama dönerek: "Guy, inanabiliyor musun? – Katherine bu, dünyada başka yer kalmamış gibi Bruges'de!"

"Niye olmasın?" dedim ben çok neşeli görünüp onun adını hatırlamaya çalışarak.

"Ama şekerim, son kez görüştüğümüzde Yeni Zelanda'daydık – aradaki uzaklığı bir düşünsene yalnızca!"

Elbette, Betty Sinclair'di bu; aynı okula gitmiştik.

"Nerede kalıyorsun – çoktandır mı buradasın? Ah, hiç değişmemişsin, tek gün bile yaşlanmamışsın – tek gün. Nerede görsem tanırdım seni."

Yanındaki delikanlıyı gösterdi, bu durumdan gerçekten utanıyormuş ama yüzleşmesi gerekiyormuş gibi kızararak, "Bu benim kocam," dedi. Tokalaştık. Adam yere oturup kuru bir dalı çiğnemeye başladı. Betty soluğunu toplayıp elimi sıkarken aramıza sessizlik çöktü.

"Evlendiğini bilmiyordum," dedim salak salak.

"Ah, şekerim – bebeğim var!" dedi Betty. "Şimdi İngiltere'de oturuyoruz. Kadınların oy hakkı konusunda korkunç duyarlıyız, biliyorsun."

Guy samanı ağzından çıkardı. "Sen de bizim yanımızda mısın?" dedi hevesle.

Başımı salladım. Samanı yine ağzına soktu, gözlerini kıstı.

"İşte karşımıza bir fırsat çıktı," dedi Betty. "Şekerim, daha ne kadar kalacaksın? Birlikte dolaşıp uzun uzun konuşmalıyız. Guy'la ben balayı çifti değiliz, biliyorsun. Bazen yanımızda başkalarının olması çok hoşumuza gidiyor."

Kilise çanları gümbürtüyle patladı "Bak İşte Zafer Kazanmış Kahraman Geliyor!"

"Ne yazık ki yakında yurda dönmek zorundayım. Gecikmeden gelmemi söyleyen bir mektup aldım."

"Çok hayal kırıcı! Biliyorsun Bruges düpedüz hazinelerle dolu, kiliselerle, resimlerle falan. Bu gece Grand' Place'da açık hava konseri, yarın da bütün hafta boyunca sürecek çan çalma yarışması başlıyor."

"Gitmek zorundayım," dedim, bunu öyle sert sesle söyledim ki çanların uyardığı zorlayıcı buyrukların saldırısına uğradı sanki ruhum.

"Ama o eski ilginç sokaklar, kıta Avrupası kokuları, dantelciler – bir dolaşabilseydik – biz üçümüz – hepsini içimize sindirebilseydik." Ben içimi çekip alt dudağımı ısırdım.

"Oy kullanma konusunda karşı çıktığın şey ne senin?" diye sordu Guy rahibelerin o hoş geçit töreniyle ağaçların arasında kıvrılarak uzaklaşmalarını izlerken.

"Ben her zaman kadınların gelecekleri konusunda senin korkunç duyarlı olduğunu düşünmüşümdür," dedi Betty. "Bu akşam bizimle yemeğe gel. Bütün konuyu enine boyuna deşelim. Biliyorsun Londra'daki o koşuşturmadan sonra insan bu eski dünya kentinde her şeyi değişik bir ışık altında görüyor sanki."

"Ah çok değişik bir ışık gerçekten," diye yanıtladım Guy'ın cebinden dışarı çıkan o bildik rehber kitaba doğru başımı sallayarak.

(1910)

Yeni Giysiler

Mrs. Carsfield'la annesi yemek masasının başında oturmuş, yeşil kaşmir giysilere son düzeltmeleri yapıyordu. Elma yeşili kuşaklarla, kurdeleden kuyrukları olan hasır şapkalarla ertesi gün kilisede giyecekti onları iki küçük Miss Carsfield. Hayatının amacı yapmıştı bunu Mrs. Carsfield, Politika Derneği'nin toplantısına katılacak olan Henry gece eve geç geleceğinden yemek masası ona ve yaşlı annesine kalmıştı, kendi tanımlamasıyla "huzurlu bir dağınıklık" yaratabilirdi. Masanın kırmızı örtüsü kaldırılmıştı – düğün armağanı dikiş makinesinin, kahverengi iş sepetinin, kumaşın, birkaç yırtık moda dergisinin durduğu yerde. Mrs. Carsfield makineyi ağır ağır çalıştırıyordu çünkü yeşil ipliğin biteceğinden korkuyor, azar azar kullanmaya özen gösterirse daha çok dayanacağına ilişkin bıkkın bir umut besliyordu; etekliği arkaya çevrilmiş, keçe terlikli ayakları yastığın üstünde, makine ipliklerini bağlayarak, yakalarla kol ağızlarına ince danteller dikerek salıncaklı koltukta oturuyordu yaşlı kadın. Gaz ışığı titreşiyordu. Arada bir yaşlı kadın başını kaldırıp ışığa bakıyor, söyleniyordu, "Boruda su kalmış Anne, sorun bu," biraz sonra yeniden söylemek için sessizliğe gömülüyordu, "Boruda su kalmış olmalı Anne." Sonra yine daha da fazla canlılık patlamasıyla, "İşte kalmış – bundan eminim."

Dikiş makinesine kaşlarını çattı Anne. "Annemin bir şeyleri tutturması – fena halde sinirime dokunuyor," diye düşündü. "Ve düzeltmek için zerre kadar olasılık olmadığı zamanlarda hep... Galiba yaşlılıktan – ama dünyanın en sinir bozucu şeyi." Yüksek sesle konuştu: "Şu Rose'un giysisinde gerçekten çok önemli etek baskısını yapıyorum – son zamanlarda çocuğun bacakları çok uzadı. Helen'ınkinin kol ağızlarına dantel koyma; aralarında ayrım olsun, hem ayrıca onun hiç özen gösterdiği yok, her pisliğe elini sürüyor."

"Ah, çok dantel var," dedi yaşlı kadın. "Biraz yukarıdan dikerim." Ve merak etti, niçin Anne bu kadar saldırganca davranıyordu Helen'a – Henry de aynıydı. Helen'ın duygularını incitmek istiyor gibiydiler – ayrım yalnızca özürdü.

"Neyse," dedi Mrs. Carsfield, "bu gece üstünden çıkardığım zaman görmedin Helen'ın giysilerini. Bir hafta içinde baştan aşağı kapkara kesilmişti. Ve onun gözleri önünde Rose'unkilerle karşılaştırdığımda düpedüz omuz silkti, biliyorsun onun bu huyunu, sonra da kekelemeye başladı. Yalnızca iyice ödünü patlatmak için bile olsa onun şu kekelemesi konusunda gerçekten Dr. Malcolm'ı görmem gerekecek. Düpedüz okuldan kaptığı bir gösteriş olduğuna inanıyorum bunun – yani bile bile yaptığına."

"Biliyorsun o hep kekelerdi Anne. Onun yaşındayken sen de tıpkı onun gibi yapardın, o çok fazla gergin." Yaşlı kadın gözlüğünü çıkardı, camlarına üfledi, dikiş önlüğünün ucuyla sildi.

"Neyse, bu dünyada ona iyiliği dokunacak son şey, böyle düşünmesine izin vermek," diye yanıtladı Anne, yeşil giysilerden birini silkeleyip pililere iğnesini batırarak. "Ona da tam tamına Rose'a davrandığımız gibi davranıyoruz ve Oğlan da hiç sinirli değil. Bugün ilk kez onu sallanan ata bindirdiğim zaman gördün mü? Zevkten kıkırdadı düpedüz. Her gün biraz daha fazla babasına benziyor."

"Evet, kesinlikle tam bir Carsfield," diye ona katıldı yaşlı kadın başını sallayarak.

"İşte, Helen'ın başka bir yanı daha," dedi Anne. "Oğlana çok tuhaf davranması, gözlerini dikip bakması, ödünü patlatması. Anımsıyor musun Oğlan bebekken nasıl da biberonunu kapardı ne yapacağını görmek için? Rose'un çocuğa davranışı kusursuz – ama Helen..."

Yaşlı kadın işini masaya bıraktı. Küçük bir sessizlik çöktü ve sessizliğin içinden yemek odası saatinin gürültülü tiktakları. Onun ve Henry'nin Helen'a davranışları, çocuğu nasıl rezil ettikleri üzerine aklından geçenleri hiç sakınmadan, hiç değilse bir kez söylemek geldi içinden ama tik-takların gürültüsü dikkatini dağıtıyordu. Sözcükleri bulamıyordu, yemek odası saatiyle uyum içinde beyni tik-taklarken aptal aptal oturdu orada.

"Bu saatte amma gürültülü çalışıyor," tek söyleyebildiği şey oldu.

"Ah, işte anne – konuyu saptırıyorsun yine – beni hiç yüreklendirmiyorsun, yardım etmiyorsun," diye düşündü Anne. Saate göz attı.

"Annecim, o giysiyi bitirdinse mutfağa gidip biraz kahve ısıtır, bir tabak sucuk doğrar mısın? Henry doğrudan eve gelecek. Ben bu ikinci giysiyi kendi başıma bitirdim neredeyse. Ne güzel oldular, değil mi? En azından iki yıl üzerlerine uyması gerekir çocukların, sonra da okula giyebileceklerini umuyorum – boylarını uzatırsak ve belki de boyarsak."

"Daha pahalı olan kumaşı seçtiğimize seviniyorum," dedi yaşlı kadın.

Yemek odasında yalnız kalınca Anne'in çatık kaşları derinleşti, ağzı sarktı – burnundan çenesine uzanan derin bir çizgi belirdi. Derin derin soludu, saçını geriye attı. Odada hiç hava kalmamıştı sanki, soluğu tıkanıyordu, Helen için ince ince işler yaparak kendisini yorması anlamsız görünüyordu

gözüne. İnsan çocukların işlerini hiç bitiremiyordu ve onlardan asla gönül borcu duymalarını bekleyemiyordu – Rose dışında – o bir ayrıcalıktı. Annesinde gördüğü bir başka yaşlılık belirtisi de Helen ve onun bu "alınganlığı" konusundaki saçma sapan görüşüydü. Tek bir şey vardı Mrs. Carsfield'ın kendi kendine söylediği. Helen'ı Oğlandan uzak tutmaya kararlıydı. Olumsuz duygular konusunda babasının bütün duyarlılığını almıştı Oğlan. Neyse ki kızlar gün boyu okuldaydı! Sonunda giysiler bitirilmiş, katlanıp iskemlenin arkalığına asılmıştı. Dikiş makinesini kitap rafına kaldırdı, masa örtüsünü yaydı, cama gitti. Güneşlik kalkıktı, bahçeyi açıkça görebiliyordu: Ay çıkmış olmalıydı. Sonra bahçe sırasında parıldayan bir şey çarptı gözüne. Kitap, evet, çiy nedeniyle sırılsıklam suya batmış bir kitap olmalıydı. Koridora çıktı, lastik çizmelerini giydi, eteklerini topladı, bahçeye koştu. Evet, kitaptı. Özenle eline aldı. Islaktı, şimdiden – ve kabı kabarmıştı. Küçük kızının kendisinden aldığı biçimde omuzlarını silkti. Çimen ve gül yaprağı kokan gölgeli bahçede Anne'in yüreği katılaştı. Sonra bahçe kapısı şıkırdadı, ön yolda uzun adımlarla ilerleyen Henry'yi gördü.

"Henry!" diye seslendi.

"Selam," diye seslendi adam, "ne işin var senin buralarda... Aya mı bakıyorsun Anne?" Kadın ona doğru koşup öptü.

"Ah, şu kitaba baksana," dedi. "Helen gene dışarıda bırakmış. Şekerim, nasıl da puro kokuyorsun!"

Henry açıkladı: "Şu öteki adamlarla birlikte olduğunda doğru dürüst bir puro içmek zorundasın. Yoksa çok kötü duruma düşersin. Ama içeri gel Anne; üstünde hiçbir şey yok. Kitabın canı cehenneme! Üşüyorsun hayatım, titriyorsun." Kolunu kadının omzuna attı. "Şuradaki ayı gördün mü, bacanın üstünde? Güzel gece. Aman tanrım! Adamları kırıp geçirdim bu gece – inanılmaz bir şaka yaptım. İçlerinden biri dedi ki, 'Hayat iskambil oyunudur,' ve ben, bir an

bile düşünmeden, hemen..." Henry kapının önünde durakladı, parmağının birini havaya kaldırdı. "Dedim ki... neyse, tam sözcükleri unutmuşum, ama onlar çığlığı bastı şekerim, düpedüz çığlık attı. Hayır, ne söylediğimi bu gece yatakta hatırlayacağım; biliyorsun hep öyle yaparım."

"Sobanın yanındaki rafta kurusun diye bu kitabı içeri alacağım," dedi Anne ve sayfaları küt diye kapatırken düşündü, "Yine bira içmiş Henry, bunun anlamı da yarın hazımsızlık çekeceği. Bu gece Helen'dan söz etmenin yararı yok."

Henry akşam yemeğini bitirdiğinde koltuğunda arkasına yaslanıp dişlerini karıştırdı, Anne gelip otursun diye pat pat dizine vurdu.

Karısını hoplatırken, "Baksana," dedi, "iskemlenin arkalığındaki şu yeşil cafcaflı şeyler de ne? Annenle sen ne işler karıştırıyorsunuz bakalım, ha?"

Yeşil giysilere en umursamaz bakışıyla göz atıp burnu havalarda yanıtladı Anne, "Yalnızca çocuklar için giysiler. Pazar günü için parça kumaşlar."

Yaşlı kadın tabağı, fincanı, çay tabağını üst üste koyup mumu yaktı.

"Ben yatsam iyi olacak," dedi neşeyle.

"Aman tanrım, nasıl da akılsızca davranıyor annem," diye düşündü Anne. "Böyle kaçarak Henry'yi kuşkulandırıyor, bir tatsızlık çıkacağı zaman hep yaptığı gibi."

"Hayır, daha yatma Anne," diye içtenlikle seslendi Henry. "Haydi şunlara bir göz atalım." Belli belirsiz gülümseyerek giysileri uzattı kadın. Henry parmaklarının arasında ovuşturdu kumaşı.

"Demek bunlar parça kumaşlar, öyle mi Anne? Benim annemin ütü battaniyesinden diktiği pazar günü pantolonuna pek benzemiyor da. Bunun metresine kaç para verdin Anne?"

Anne giysileri onun elinden aldı, erkeğin yeleğinin düğmesiyle oynamaya başladı.

"Tam tutarı unutmuşum sevgilim. Çok çok ucuz olmasına karşın annemle ben en az kumaşı kullanmaya çalıştık. Büyümüş koca adamlar niye canını sıksın ki giysilerle?.. Bu gece Lumley de orada mıydı?"

"Tam bizim Oğlanla yaşıt olan kendi çocuğunun biraz paytak yürüdüğünü söylüyor. Kumaşçının daha henüz getirttiği, çocuklar için çok yeni çıkmış bir sandalyeden söz etti bana – bacakları düz olarak oturmalarını sağlıyormuş. Aklımdayken sorayım, kumaşçının bu ayki faturasını aldın mı?"

Kadın bunu bekliyordu – bunun geleceğini biliyordu. Adamın dizinden kayıp esnedi.

"Ah şekerim," dedi, "galiba ben de annemin peşinden gideceğim. Benim yerim yatak." Boş boş Henry'ye baktı. "Fatura – fatura mı dedin şekerim? Ah, bir sabah olsun da ararım."

"Hayır, Anne, dur bakalım." Henry ayağa kalktı, fatura dosyasının durduğu dolabın başına gitti. "Yarın bir şey yapamazsın – çünkü pazar. Yatmadan önce şu hesabı kafamdan atmak istiyorum. Otur şuraya – salıncaklı koltuğa – ayakta durmana gerek yok!"

Koltuğa çöktü, kocasının dolap kapağı önünde eğilip durduğu süre boyunca onun geniş sırtına gözlerini dikmiş, kafasının içindeki düşünceleri soğukkanlılıkla evirip çevirerek mırıldanmaya başladı.

"Bile bile bana bu gerilimi yaşatıyor," diye düşündü. "Bunu alacak paramız var – yoksa ne diye yapayım böyle bir şey? Gelirimizi de biliyorum, harcamalarımızı da. Ben salak değilim. Yeryüzünde cehennem şunlar her ay, şu faturalar." Ve üst kattaki yatağı geldi aklına, gözünde tütüyordu, hayatında kendini hiç bu kadar yorgun hissettiğini hatırlamıyordu.

"İşte, burada!" dedi Henry. Küt diye fırlattı dosyayı masaya.

"Yanaştır bakalım koltuğunu..."

"Clayton: Yedi metre yeşil kaşmir, metresi beş şilin – otuz beş şilin." Bu maddeyi iki kere okudu – sonra kâğıdı katladı, Anne'e doğru eğildi. Yüzü kıpkırmızı kesilmişti, soluğu bira kokuyordu. Böylesi duygusal durum içindeyken olaylara nasıl baktığını tam anlamıyla biliyordu kadın, kaşlarını kaldırıp başını salladı.

"Şimdi sen bana şunu mu demek istiyorsun," diye gürledi Henry, "yani şuradaki süprüntünün otuz beş şiline patladığını mı söylüyorsun – çocuklar için karıştırdığın şu pisliğin. Aman tanrım! İnsan senin milyonerle evlendiğini sanır. O parayla annene çeyiz düzebilirdin. Bütün kentin gözünde kendini gülünç duruma düşürüyorsun. Nasıl düşünebilirsin şimdi Oğlana sandalye ya da başka bir şeyler alabileceğimi – benim kazancımı böyle har vurup harman savururken? Durup durup bana Helen'ın üstünü başını düzgün tutmanın olanaksızlığını anlatıyorsun; sonra da gidip hemen ardından onu otuz beş şilinlik yeşil kaşmirle donatıyorsun..."

Gürledi de gürledi sesi.

"Sabahleyin biranın etkisi geçince sakinleşir," diye düşündü Anne ve sonra yorgunluktan sürüklene sürüklene yatmaya çıkarken, "Kumaşın nasıl dayanıklı olduğunu görünce anlayacak..."

Pırıl pırıl bir pazar sabahı. Henry ve Anne hemen hemen uzlaşmış olarak yemek odası masasında oturuyor, babasının masadan alıp ona verdiği salça kaşığını yüksek mama sandelyesinin masasına düzgün aralıklarla vuran küçük Carsfield'ın oluşturduğu ezgiyi dinlerken kilise zamanının gelmesini bekliyorlardı.

"Şu bizim dilencide iyi kas var," dedi Henry gururla. "Saatimle zaman tuttum. Hiç aralıksız beş dakikadır sürdürüyor."

"Olağanüstü," dedi Anne eldivenini iliklerken. "Bence o kaşığı yeterince tuttu elinde, değil mi şekerim? Ağzına sokacak diye ödüm patlıyor."

"Ah, gözümü üzerinden ayırmıyorum." Henry küçük oğlunun başına dikildi. "Sen işine bak aslanım. Söyle annene oğlanlar gürültü koparmaya bayılır."

Anne sesini çıkarmadı. Her neyse, yeşil kaşmirleri içinde çocuklar aşağı indiğinde onun gözüne batmayacaklardı böylece. Özen göstermelerinin, kiliseden döner dönmez, yemekten önce hemen soyunmalarının olağanüstü önemini yeterince yineleyerek kafalarına kazıyıp kazıyamadığını, üstü başı düzeltilirken Helen'ın niçin kıpır kıpır huysuzlandığını hâlâ merak edip dururken kapı açıldı, kurdele kuyruklu hasır şapkalarına kadar her şeyleri tastamam olan kızları yaşlı kadın içeri soktu.

Elindeolmadan büyük bir coşkuya kapıldı, öylesine ayrıcalıklı görünüyorlardı ki – üstüne pembe yünle haç işlenmiş beyaz kılıfın içindeki dua kitabını taşıyordu elinde Rose. Ama hemen o anda yapmacık bir ilgisizlik ve zaman geç olmuş havasına büründü. Kiliseye kadar yol boyunca otuz beş şilinlik değer önünde el ele yürümesine karşın bu konuda tek sözcük daha etmedi Henry. Kocasının gerçekten cömertlik ve soyluluk gösterdiğine karar verdi Anne. Başını kaldırıp ona baktı, omuzlarını geriye atmış yürüyordu. Beyaz ipek boyunbağı azıcık görünen o uzun siyah ceketin içinde nasıl da yakışıklı duruyordu. Çocuklar da ona yakışıyordu. Kilisede kocasının elini sıktı, bu sessiz basınçla iletmek istediği şuydu, "Senin hatırın için diktim bu giysileri; elbette sen anlayamazsın bunu, ama gerçekten Henry." Ve tam anlamıyla inanıyordu buna.

Eve dönüş yolunda Carsfield ailesi, ağzında bastonu taşıyan siyah köpekle yürüyen Doktor Malcolm'a rastladı. Doktor durdu, öylesine ilgiyle Oğlanı sordu ki Henry onu yemeğe çağırdı.

"Haydi gel, bizimle birlikte bir iki lokma ye, Oğlanı kendin gör," dedi. Ve Doktor Malcolm çağrıya uydu. Henry'nin yanı sıra yürüdü, omzunun üstünden bağırdı, "Helen, gözünü benim bebek oğlandan ayırma, olmaz mı, bak da o bastonu yutmasın. Çünkü yutarsa ağaç olup ağzında büyür ya da kuyruğuna gidip öyle sertleştirir ki bir savuruşta seni öteki tarafa yollar!"

"Ah, Doktor Malcolm!" diye güldü Helen köpeğin üstüne eğilerek. "Gel buraya köpekçik, ver şunu, aferin sana akıllı çocuk!"

"Helen, giysin!" diye uyardı Anne.

"Evet, gerçekten," dedi Doktor Malcolm. "Bugün pırlanta gibi pırıl pırıl parlıyorlar – iki küçük hanımefendi."

"Yaa, bu gerçekten Rose'a yakışan renk," dedi Anne. "Onun ten rengi Helen'ınkinden çok daha canlı."

Rose kıpkırmızı kesildi. Doktor Malcolm'ın gözü seğirdi, tıpkı marul salatasının üstündeki domates gibi göründüğünü söylememek için kendini zor tuttu.

"Bu çocuğun kendini beğenmişliğini biraz kırmak gerek," diye karar verdi. " Helen'ı her zaman yeğlerim. O kendi yolunu bulup herkesi şaşırtacak."

Onlar eve vardıklarında Oğlan öğle uykusundaydı, Doktor Malcolm kendisine bahçeyi göstermesini istedi Helen'dan. Daha şimdiden cömertliği yüzünden pişman olan Henry seve seve onayladı, Anne hizmetçi kızla görüşmek için mutfağa gitti.

"Annecim ne olur ben de gelip salçanın tadına bakayım," diye yalvardı Rose.

"Pööh!" diye homurdandı Doktor Malcolm. "İyi attık başımızdan."

Bahçe sırasına yerleşti – ayaklarını yukarı kaldırdı, "güneşe ikinci ürünü yetiştirme şansı vermek için" diye Helen'a açıklayarak şapkasını kafasından çıkardı.

Ağırbaşlılıkla sordu kız: "Doktor Malcolm, gerçekten beğendiniz mi giysimi?"

"Elbette beğendim küçük hanım. Sen beğenmedin mi?"

"Ah, evet, bunun içinde doğup ölmek isterdim. Ama öyle gürültü koptu ki – denemeler falan, biliyorsunuz, çekiştirmeler, 'yapma'lar. Bir yerine zarar verirsem annem beni kesinlikle öldürür. Diz yastığı tozlu olduğu için kilisede bile iç etekliğimin üstünde diz çöktüm."

"Bu kadar kötü demek!" diye sordu Doktor Malcolm Helen'a gözlerini devirerek.

"Ah, çok daha kötü," dedi çocuk, sonra kahkahalara boğulup çimlerin üstünde dans ederken bağırdı "Cehennem gibi!"

"Kendine gel, seni duyacaklar Helen."

"Amaan! Yalnızca pis, eski kaşmir – iyi olur, hak ediyorlar. Burada değillerse beni göremezler, öyleyse önemi yok. Yalnızca onların yanındayken kendimi tuhaf hissediyorum."

"Yemekten önce süslü giysini çıkartman gerekmiyor mu?"

"Ah, hayır çünkü siz buradasınız."

"Ah benim geleceği bilen ruhum!" diye inledi Doktor Malcolm.

Kahveler bahçede içildi. Hizmetçi kız dışarı bambu koltuklarla, Oğlan için kilim çıkardı. Çocuklara gidip oynamalarını söylediler.

"Doktor Malcolm'ı tedirgin etmeyi kes Helen," dedi Henry. "Kendi aile üyelerin dışındaki kişilerin başını fazla şişirmemen gerekir." Suratını astı Helen, rahat etmek için salıncağa doğru sürüklendi. Yükseklere sallandı, Doktor Malcolm'ın en güzel erkek olduğunu düşünüyordu – köpeğinin arka bahçedeki bir tabak kemiği bitirip bitirmediğini merak ediyordu. Gidip bakmaya karar verdi. Daha yavaş sallandı, sonra uçarak sıçradı; dar eteği çiviye takıldı – keskin bir yırtılma sesi duydu – çabucak ötekilere göz attı – kimse duymamıştı – sonra da giysisine baktı – elini içine sokacak büyüklükteki deliğe. Ne korktu, ne üzüldü. "Gidip değiştireceğim," diye düşündü.

"Helen nereye gidiyorsun?" diye seslendi Anne.

"Eve, kitap almaya."

Çocuğun etekliğini çok tuhaf biçimde tuttuğu çarptı yaşlı kadının gözüne. İç etekliğinin kordonu çözülmüş olmalıydı. Ama bu konuda ağzını açmadı. Yatak odasına girer girmez Helen giysisinin düğmelerini çözdü, üstünden çıkardı, ondan sonra ne yapacağını düşünmeye başladı. Bir yere saklasa – bütün odaya göz gezdirdi – güvenli hiçbir yer yoktu. Dolabın tepesinden başka – ama sandalyenin üstüne çıksa bile o kadar yükseğe atamadı – her seferinde tepesine düştü – şu korkunç, nefret edilesi şey. Sonra yatağın ayakucu direğine asılı okul çantasını görünce gözleri parladı. Okul önlüğünün içine saklayacaktı – çantanın dibine yerleştirip kalem kutusunu da üstüne koyacaktı. Asla oraya bakmazlardı. Günlük giysisiyle bahçeye döndü – ama kitabı unutmuştu.

"Ha ha," dedi Anne alayla gülümseyerek. "Doktor Malcolm'ın hatırına nasıl da yepyeni bir sayfa açılıyor! Baksana anne, söylenmeden üstünü değiştirmiş Helen."

"Gel şekerim, sana çekidüzen vereyim." Helen'ın kulağına fısıldadı: "Giysini nerede bıraktın?"

"Yatağın kıyısına koydum. Çıkardığım yere." diye şakıdı Helen.

Doktor Malcolm, tüccar oğullarının yatılı özel okullardan sağladığı yararları anlatıyordu Henry'ye ama bu sahneye gözü ilişti ve Helen'ı izlerken pirelenmeye başladı – pire ordusunun kokusunu alıyordu.

Karmaşa ve dehşet ortalığa egemen oldu. Yeşil kaşmirlerden biri kayıplara karışmıştı – yeryüzünden buhar olup uçmuştu – Helen'ın onu üstünden çıkardığı zamanla, çocukların çay saati arasında.

"Tam yerini göster bana," diye azarlıyordu Mrs. Carsfield yirminci kere. "Helen, doğruyu söyle."

"Annecim, yemin ederim, yere bıraktım."

"Ama orada değilse yemin etmenin hiç yararı yok. Çalınmış olamaz!"

"Beyaz şapkalı, yolda dolaşıp duran, pencerelere bakan çok tuhaf bir adam görmüştüm üstümü değiştirmek için yukarı çıkarken." Anne kızgın kızgın gözlerini dikti kızına.

"Şimdi," dedi, "yalan söylediğini biliyorum."

Yaşlı kadına döndü, sesinde gurur ve neşeli bir doyum yansıtan bir şeyler vardı. "Duyuyorsun ya anne – bu palavraları?"

Yatağın ayak ucuna yaklaştıklarında Helen kızardı, onlardan uzaklaştı. Ara ara bağırmak geliyordu içinden, "Yırttım attım, yırttım onu," Ve bunu söylediğini hayal edip yüzlerini gördü, tıpkı bazen yataktan kalkıp giyindiği rüyasını gördüğü gibi. Ama akşam ilerledikçe aldırmaz oldu – yalnızca tek bir şey için seviniyordu – geceleyin insanlar uyumak zorunda olduğu için. Camdaki boşluktan parlayan, çıplak çocuk odası döşemesine perdenin desenini çizen güneşe gözlerini dikmiş kötü kötü bakıyordu. Sonra Rose'a baktı, çocuk masasına oturmuş, önünde yalnızca kendi kullanımına ayrılan bütün bir yumurta fincanı dolusu suyla boyama yapıyordu...

En son şey olarak Henry girdi odalarına. Tahtaları gıcırdatarak odalarına yürüdüğünü duydu, çarşafların altına gizlendi. Ama Rose onu sattı.

"Helen uyumuyor," diye yumurtladı Rose.

Henry yatağın kıyısına oturup bıyığını çekiştirdi.

"Bugün pazar olmasa Helen, seni kırbaçlardım. İşte yarın erkenden işe gitmem gerekiyor. Akşamüzeri çaydan sonra seni bir güzel pataklayacağım... Beni duyuyor musun?"

Kız homurdandı.

"Anneni, babanı seviyorsun, değil mi?"

Yanıt gelmedi.

Rose ayağıyla Helen'ı dürttü.

"Neyse," dedi Henry derin derin içini çekerek, "herhalde İsa'yı seviyorsundur?"

"Ayak tırnağıyla bacağımı çizdi Rose," diye yanıtladı Helen.

Henry odadan fırlayıp çıktı, ayaklarında sokak çizmeleriyle kendini yatağına, kolalı yastıkların üzerine attığını gördü Anne ama karşı çıkmayı göze alamayacağı kadar kötü durumdaydı kocası. Yaşlı kadın da yatak odasındaydı, uyuşuk uyuşuk Anne'in fırçasından saçları temizliyordu. Henry onlara öyküyü anlattı, Anne'in gözyaşlarını görerek mutlu oldu.

"Önümüzdeki cumartesi günü banyodan sonra ayak tırnaklarını kesme sırası Rose'da," diye konuştu yaşlı kadın.

Henry gecenin yarısında dirseğiyle Mrs. Carsfield'ı dürttü.

"Aklıma bir şey geldi," dedi. "Bunun altında Malcolm var."

"Hayır... nasıl... neden... nerede... neyin altında?"

"Şu kahrolasıca yeşil giysilerin."

"Hiç şaşmazdım," sözcüklerini bir araya getirmeyi becerirken karısı aklından geçiriyordu, "böylesine aptalca bir şeyi söylemek için onu uyandırsam kapılacağı öfkeyi bir düşünsene!"

"Mrs. Carsfield evde mi?" diye sordu Doktor Malcolm.

"Hayır efendim, dışarıda, arkadaşlarına gitti," diye yanıtladı hizmetçi kız.

"Mr. Carsfield buralarda mı?"

"Hayır efendim, günün ortasında evde olmaz hiç."

"Beni konuk odasına alın."

Hizmetçi kız konuk odasının kapısını açtı, gözlerini doktorun çantasına dikti. Keşke girişte bıraksaydı, diye içinden geçirdi – keşke içini açmadan, üstten yoklayabilseydi eliyle... ama doktor bırakmıyordu çantayı.

Yaşlı kadın konuk odasında oturuyordu, kucağında örgüsüyle. Başı arkaya düşmüştü – ağzı açıktı – uyuyordu, usulca horluyordu. Doktorun ayak sesleriyle irkildi, başlığını düzeltti.

"Ah, Doktor – beni şaşırttınız. Rüyamda Henry'nin Anne için beş küçük kanarya satın aldığını görüyordum. Lütfen oturun."

"Hayır, teşekkür ederim. Belki sizi tek başınıza yakalama olanağı bulurum diye şöyle bir uğradım yalnızca... Bu çantayı görüyor musunuz?"

Yaşlı kadın başını salladı.

"Şimdi, çantaları açmayı iyi becerir misiniz?"

"Şey, kocam çok yolculuk yapardı, bir keresinde bütün bir geceyi trende geçirdim."

"İyi öyleyse bunu açmayı bir deneyin bakalım."

Yaşlı kadın yere diz çöktü – parmakları titriyordu.

"İçinde ürkütücü bir şey yok ya?" diye sordu.

"Şey, ısırmaz," dedi Doktor Malcolm.

Dil yaylanarak fırladı – dişsiz bir ağız gibi esnedi çanta ve kadın onun derinliklerinde katlanmış bir şey gördü – yeşil kaşmir – yakasına, kol ağzına ensiz dantel geçirilmiş.

"Düşünebiliyor musun!" dedi yaşlı kadın yumuşakça. "Çıkartabilir miyim, Doktor?" Ne şaşkınlık sergiliyordu, ne de mutluluk – ve Doktor Malcolm hayal kırıklığına uğradığını hissetti.

"Helen'ın giysisi," dedi adam ve ona doğru eğilerek sesini yükseltti. "Bu bizim genç yıldızın pazar giysisi."

"Sağır değilim ben Doktor," diye yanıtladı yaşlı kadın. "Evet, ben de ona benzediğini düşünmüştüm. Daha bu sabah Anne'e söylüyordum, bir yerlerden çıkması gerektiğini." Buruşuk giysiyi silkeledi, her yanına göz attı. "Biraz zaman tanırsanız eşyalar hep ortaya çıkar. Sık sık başıma gelmiştir bu – çok büyük mutluluk."

"Lindsay'i tanıyorsunuz – postacıyı? Gastridi var – bu sabah uğradı oraya... Lena'nın getirdiğini gördü bunu, okula

giderken Helen'dan almış. Dediğine göre çocuk bunu önlüğünün içine sarılıp sarmalanmış olarak çantasının dibinden çıkarmış, annesinin birilerine vermesini söylediğini, çünkü artık üzerine olmadığını anlatmış. Yırtığı görünce, Mrs. Carsfield'ın deyimiyle dünkü 'yeni sayfa'nın ne olduğunu anladım. Bir anda durumu kavradım. Giysiyi aldım – Clayton'ın dükkânından biraz kumaş satın aldım, kardeşim Bertha'ya diktirdim, ben de o arada yemeğimi yedim. Buralarda neler olup biteceğini biliyordum – Henry'nin hırpalamalarına karşı senin Helen'ı kollayacağını biliyordum."

"Nasıl düşüncelisiniz Doktor!" dedi yaşlı kadın. "Minderimin altında bulduğumu söyleyeceğim Anne'e."

"Evet bu sizin işinize yarar," dedi Doktor Malcolm.

"Ama elbette Helen yarın sabaha kalmaz kırbaçlandığını unuturdu, ben de ona yeni bebek alacağıma söz vermiştim..." Yaşlı kadın pişmanlık içindeymiş gibi konuşuyordu.

Çarparak kapadı çantasının ağzını Doktor Malcolm. "Şu yaşlı kuşla konuşmanın hiç yararı yok," diye düşündü, "söylediklerimin yarısını bile kavrayamıyor. Helen'ı bebekten yoksun bırakmanın ötesine geçebilmiş gibi görünmüyor."

(1910)

Bakkaldaki Kadın

Gün boyunca sıcak katlanılmazdı. Yere yakın esiyordu rüzgâr; topak topak çimenlerin köklerini yalıyor, yol boyunca yılan gibi süzülüyor, böylece de beyaz sünger taşını andıran toz girdaplar yaparak yüzlerimize savruluyor, üzerimize un gibi elenerek yerleşiyor, bedenlerimizde büyümek için kaşınan kuru bir teni andırıyordu. Atlar tökezleyerek ilerliyordu, öksürerek, huysuzlanarak. Yük beygiri hastaydı – karnının altında sürtünmeden oluşan kocaman açık yarayla. Ara sıra duraklıyor, başını arkaya atıyor, ağlayacakmış gibi yüzümüze bakıyor, inliyordu. Yüzlerce tarlakuşu çığlıklar atıyordu; gökyüzü kurşun rengiydi, tarlakuşlarının sesleri göğün yüzeyini kazıyan kurşun rengi taş kalemleri anımsatıyordu bana. Birbiri ardından dalga dalga uzanan mor orkidelerle yamalı çimen topakları, kalın örümcek ağları kaplı çalılar dışında görünürde hiçbir şey yoktu.

Jo önde at sürüyordu. Üzerinde mavi kaba pamuklu gömlek, fitilli kadife pantolon, binici çizmeleri vardı. Kırmızı benekli beyaz mendil – sanki üzerine burnundan kan akmış da lekelenmiş gibi – boğazına bağlanmıştı. Geniş kenarlı şapkasının altından beyaz saç tutamları fışkırıyordu – bıyığıyla kaşlarına beyaz denirdi – eyerin üstünde kamburunu çıkartarak oturmuş, homurdanıyordu. O gün bir kere bile şarkı söylememişti.

"Hiç umrumda değil, görmüyor musun dedim
Karımın annesi önümdeydi benim!"

Bir aydır bu şarkısız kaldığımız ilk gündü, şimdi sessizliğinde gizemli bir şeyler vardı sanki. Jim benim yanım sıra at sürüyordu, palyaço gibi bembeyazdı; kara gözleri ışıldıyordu, durmadan dilini dışarı çıkartıyor, dudaklarını ıslatıyordu. Avcı yeleği, saç örgüsü deri kemerle belinden bağlı mavi ince keten pantolon giymişti. Şafak söktüğünden beri neredeyse hiç konuşmamıştık. Balçık gibi bir derenin kıyısında ince bisküviler ve kayısıyla öğle yemeği yemiştik.

"Midem tavuk kursağına döndü," dedi Jo. "İşte şimdi Jim, sen aramızdaki parlak çocuksun – şu boyuna sözünü ettiğin bakkal dükkânı nerelerde bakalım. 'Ah evet,' deyip duruyorsun, 'atlar için içinden dere geçen otlağı olan, güzel bir bakkal biliyorum, sahibi benim arkadaşım, daha tokalaşmadan önce size bir şişe viski verir.' Bir görebilmeyi isterdim şurasını – yalnızca meraktan – senin sözlerinden bir an bile kuşku duyduğumdan değil – senin de çok iyi bildiğin gibi – ama..."

Jim güldü. "Bir de kadın olduğunu unutma, Jo, mavi gözlü, sarı saçlı, daha seninle tokalaşmadan önce başka şeyler için söz veren bir kadın. Bunu da bir düşünüp içine sindir bakalım."

"Sıcak seni çıldırtmış," dedi Jo. Ama dizlerini ata batırdı. Sürüklenerek ilerliyorduk. Ben yarı uykudaydım, tedirgin bir rüya görüyordum, rüyamda atlar hiç kımıldamıyordu, ileri gitmiyordu – ben sallanan attaydım, yaşlı annem oturma odası halısından öylesine korkunç toz bulutları kaldırdığım için beni azarlıyordu. "Halının desenini eskitip tümden yok ettin," dediğini duyuyordum ve dizginlere asıldı. Ben burnumu çeke çeke ağlıyordum, uyanıp Jo'nun üstüme eğildiğini, pis pis sırıttığını gördüm.

"Demek böyle," dedi. "Yakaladım işte seni. Neler oluyor? Tüyüyor muydun?"

"Hayır!" Başımı kaldırdım. "Şükürler olsun, bir yerlere yaklaşıyoruz."

Tepenin yamacındaydık, altımızda dalgalı demir çatısı olan bir yapı vardı. Bahçenin içindeydi, yoldan epeyce uzaktaydı – karşısında büyük bir otlak, dere, bir küme genç söğüt ağacı. İnce mavi duman çizgisi, yapının bacasından dimdik yükseliyordu; ben bakarken peşinde çocukla, çoban köpeğiyle kadın dışarı çıktı – bana siyah bir değnek gibi görünen bir şey vardı elinde. Bize doğru elini kolunu sallıyordu. Atlar son bir kez atak yaptı, Jo şapkasını çıkardı, bağırdı, göğsünü şişirdi, şarkısını söylemeye başladı: "Umurumda değil, görmüyor musun dedim..." Solgun bulutların arkasından güneş ileri atıldı, görünümün üstüne canlı bir ışık saldı. Kadının sarı saçlarında, dalgalanan önlüğünde, elindeki tüfekte ışıldıyordu. Çocuk arkasına gizlendi, sarı köpek, uyuz hayvan, kuyruğu bacaklarının arasında eve geri sıvıştı. Biz dizginlere asıldık, attan indik.

"Selam," diye bağırdı kadın. "Sizi üç gezgin satıcı sandım. Benim ufaklık bir koşu geldi yanıma. 'Ana,' dedi kızım, 'tepeden aşağı inen üç kahverengi şey var,' dedi. Hemen fırladım dışarı, 'Gezgin satıcı olmalılar,' dedim. Ah, inanmayacaksınız ama buralara gelir satıcılar."

"Ufaklık" kadının önlüğünün altından bir bakış bağışladı bize – sonra geri çekildi yine.

"Senin adam nerelerde?" diye sordu Jim.

Kadın hızla gözlerini kırpıştırdı, yüzünü buruşturdu.

"Uzaklara, koyun kırpmaya gitti. Bir aydır ortalıkta yok. Burada durmayacaksınız herhalde, değil mi? Fırtına yaklaşıyor."

Önlüğünün fırfırlarını bükerek, her birimize teker teker göz atarak, aç bir kuş gibi karşımızda duruyordu. Bu kadın konusunuda Jim'in nasıl Jo'ya takıldığını düşünüp gülümsedim. Gözleri kesinlikle maviydi, başında saç olarak ne varsa sarıydı, ama çirkindi. Ona bakarken, o önlüğün altında so-

palardan, tellerden başka şey olmadığı duygusuna kapılıyordunuz – ön dişleri dökülmüştü, kırmızı, hamur gibi elleri vardı, ayaklarına pis çoban çizmeleri giymişti.

"Gidip atları otlağa salayım," dedi Jim. "Sende merhem var mı hiç? Sürte sürte derisini berbat yüzmüş Poi!"

"Hop dedik, dur bakalım biraz!" Kadın bir an sessizce dikildi, soluk aldıkça burun delikleri genişliyordu. Sonra ansızın hoyratça haykırdı, "Sizin burada konaklamanızı istemiyorum... Kalamazsınız, bu iş bitti. Artık o otlağı kiralamıyorum. Yola koyulmak zorundasınız; size verecek şeyim yok!"

"Çok şaştım!" dedi Jo ağır ağır. Beni kenara çekti. "Biraz tozutmuş," diye fısıldadı. "Çok fazla yalnızlıktan, anlarsın ya," dedi anlamlı anlamlı. "Ona anlayışla yaklaş, yola gelecek."

Ama böyle bir şeye gerek kalmadı, kadın kendi kendine yola geldi.

"İsterseniz kalın!" diye söylendi omuzlarını silkerek.

Bana döndü – "Benimle gelirsen sana merhemi veririm."

"Tamam oldu, onlara götürürüm." Birlikte bahçe yolundan yürüdük. İki yanına lahana dikilmişti. Bayat bulaşık suyu kokuyorlardı. Çiçek olarak da katmerli gelincikle, hüsnüyusuflar vardı. Sedefli deniz kabuklarıyla ayrılmış küçük bir bölüm gördüm – besbelli çocuğundu burası – çünkü kız koşarak annesinden ayrılıp kırık bir çamaşır mandalıyla toprağı eşelemeye başladı. Sarı köpek kapı eşiğine uzanmış pirelerini ısırıyordu; kadın bir tekmede uzaklaştırdı onu.

"Bas git bakalım, seni pislik... ortalık düzgün değil. Bugün toparlayacak zamanım olmadı – ütü yapıyordum. Gir içeri hemen."

Büyük bir odaydı, duvarlarına badana yerine eski İngiliz dergilerinin sayfaları yapıştırılmıştı. En yeni sayı Kraliçe Victoria'nın ellinci yıldönümü şenliği gibi görünüyordu. Üzerinde ütü tahtası, el yıkama tası duran masa, birkaç ahşap

kalıp, siyah at kılı sedir, duvara dayalı kırık bambu koltuklar. Fırının üstündeki raf pembe kâğıt kaplıydı, kuru otlarla, eğreltiotlarıyla, Richard Seddon'ın renkli resmiyle biraz daha süslenmişti. Dört tane kapı vardı – kokusundan anlaşıldığı kadarıyla biri "bakkala", biri "arka bahçeye" açılıyor, üçüncüsünden de yatak odası görünüyordu. Tavanda sinekler vızıldayarak halkalar çiziyordu, perdelere pekmezli sinek kâğıtları, kuru yonca demetleri iğnelenmişti.

Odada yalnızdım; merhemi almaya bakkala gitmişti kadın. Ağır adımlarla ortalıkta dolandığını, kendi kendine homurdandığını duyuyordum: "Biraz vardı bende, şimdi nereye koymuştum ki o şişeyi?.. Turşuların arkasında... hayır, değil." Masada bir köşeyi temizleyip bacaklarımı sallayarak orada oturdum. Uzakta otlakta Jo'nun şarkı söylediğini, Jim'in çadır kancalarını çakarken çıkardığı çekiç seslerini duyabiliyordum. Günbatımı zamanıydı. Bizim Yeni Zelanda günlerimizin alacakaranlığı yoktur, ama her şeyin grotesk göründüğü tuhaf bir yarım saatimiz olur – korkutur – sanki ülkenin yabanıl ruhu yürüyüp dışarı çıkar, gördükleriyle alay eder. Bu iğrenç odada tek başıma otururken korkmaya başladım. Yandaki kadının şu şeyi bulması çok uzun sürüyordu. Neler karıştırıyordu orada? Bir keresinde ellerini küt diye tezgâhın üstüne indirdiğini duydum sandım, bir keresinde de neredeyse inledi, sonra da bunu öksürüğe, boğaz temizlemeye dönüştürdü. Avaz avaz bağırmak geldi içimden "Hadisene!" Ama sesimi çıkarmadım.

"Aman tanrım, ne hayat ama!" diye düşündüm. "Günlerce gecelerce burada olmayı bir hayal etsene, şu fare gibi çocukla, şu uyuz köpekle. Ütü için kaygılandığını hayal etsene. Çılgın, elbette çıldırmış! Bir düşün kim bilir ne zamandır burada – kim bilir onu konuşturabilecek miyim?"

Tam o sırada kapıdan kafasını uzattı.

"Senin istediğin şey neydi?" diye sordu.

"Merhem."

"Ah, aklımdan çıkıvermiş. Buldum, turşu kavanozunun önündeydi."

Şişeyi elime tutuşturdu.

"Vay canına, yorgun görünüyorsun, yorgun! Yemek için sana biraz çörek versem mi! Fırında biraz dil de var, canın çekerse lahana bile pişiririm."

"Tama-am."

Gülümsedim ona. "Otlağa gel, çocuğu da getir çaya."

Ağzını büzerek başını salladı.

"Yok, olmaz. Canım istemiyor. Keçi sütü ve bir şeylerle ufaklığı yollarım. Yarın yanınıza alın diye biraz çörek yapayım mı sana?"

"Sağ ol."

Gelip kapının yanında dikildi.

"Ufaklık kaç yaşında?"

"Altı olacak önümüzdeki Noelde. İkide bir başıma dert açıyor. Doğduktan sonraki bir ay sütüm gelmedi, çok kötü hastalandı."

"Sana benzemiyor – babasına mı çekmiş?" Kadın tıpkı daha önce bağıra çağıra bize karşı çıktığı gibi şimdi de bana bağırdı.

"Hayır, çekmedi. Hık demiş benim burnumdan düşmüş. Her aptal bunu görebilir. Gir bakalım içeri Else, şu pislikte eşelenmeyi kes."

Otlak çitine tırmanan Jim'le karşılaştım.

"Şu yaşlı cadının neleri var dükkânında?" diye sordu.

"Bilmem – bakmadım."

"Neyse, bütün aptallar gibi. Jim sana söylenip duruyordu. Bu kadar zamandır neler karıştırıyorsun?"

"Şu şeyi bulamadı kadın. Vay canına, gıcır gıcır olmuşsun!"

Yıkanmıştı Jo, alnında düz bir çizgi olarak taramıştı ıslak saçlarını, gömleğinin üstünde ceketinin düğmelerini iliklemişti. Sırıttı.

Elimden merhemi kaptı Jim. Söğütlerin büyüyüp derede yıkandığı otlağın ucuna gittim. Su berraktı, zeytinyağı kadar yumuşaktı. Kıyı boyunca otlara, sazlıklara yakalanan beyaz köpük kaynaşıyor, baloncuklar çıkarıyordu. Suyun içine uzandım, bir an kıpırtısız kalan, sonra usulca titreşen, ardından yine kıpırtısız duran ağaçlara baktım. Havada yağmur kokusu vardı. Çadıra dönünceye kadar kadınla ufaklık aklıma gelmedi. Jim ateşin başına uzanmış, keçi sütünün kaynamasını izliyordu.

Jo'nun nerede olduğunu, çocuğun yemeğimizi getirip getirmediğini sordum.

"Pööf," dedi Jim sırtüstü dönüp gökyüzüne bakarak.

"Jo'nun nasıl süslenip püslendiğini görmedin mi? Dükkâna gitmeden önce dedi ki bana, 'Boş versene! Gece ışığında daha güzel görünür kadın – her neyse, aldırma, ne de olsa dişi eti!'"

"Kadının görünüşü konusunda Jo'yu kandırdın – beni de kandırdın."

"Hayır – bak buraya. Bunları uyduramam. Ben buralara gelip iki gün kaldığımdan beri dört yıl geçti aradan. Kocası bir zamanlar benim arkadaşımdı, Batı Kıyısından – hoş, iriyarı, borazan sesli bir adam. Kadın da kıyıda barda çalışıyordu – balmumundan oyuncak bebek kadar güzeldi. O zamanlar posta arabası on beş günde bir bu yoldan geçerdi, Napier yolunda tren hattı açılmadan önceydi bu, uçsuz bucaksız zamanı vardı kadının! Bir keresinde içini dökup bana öpüşmenin yüz yirmi beş değişik biçimini bildiğini söyledi!"

"Haydi be, yapma Jim! Bu aynı kadın değil!"

"Elbette aynı... ben görebiliyorum. Bence adam buralardan tüymüş, kadını tek başına bırakmış; koyun kırpmaktan benim anladığım bu. Tatlı hayat! Şimdi buralara tek gelenler, yerlilerle serseriler!"

Karanlığın içinden ufaklığın önlüğünün parıltısını gördük. Bir elinde sepet, ötekinde keçi sütüyle bize doğru süzülüyordu. Çocuk tepemde dikilirken sepeti açtım.

"Gel buraya," dedi Jim parmaklarını ona doğru şaklatarak.

Kız gitti, çadırın içindeki lambadan üzerine parlak bir ışık dökülüyordu. Beyazımsı saçlı, bozuk gözlü, yabanıl, gelişememiş bir yumurcak. Bacakları ayrık, göbeği dışarı fırlamış duruyordu orada.

"Bütün gün ne yaparsın sen?" diye sordu Jim.

Küçükparmağıyla kulağının birini karıştırdı, sonuca baktı, "Çizerim," dedi.

"Pöh! Ne çizersin? Kurcalama şu kulağını!"

"Resim."

"Neyle?"

"Yağlı kâğıtla, anamın kalemiyle.

"Breh! Bir kerede amma çok laf!" Jim gözlerini devirdi kıza. "Meleyen kuzular, böğüren inekler mi?"

"Yok, her şey. Siz gidince hepinizi çizeceğim, hem de atlarınızı, çadırınızı, bi de şunu" – parmağıyla beni gösterdi – "üstünde hiçbir şey olmadan derede. Beni göremeyeceği yerden baktım ona."

"Sağ ol be. Çok iyisin," dedi Jim. "Senin baban nerelerde?"

Çocuk somurttu. "Sana söylemem çünkü suratın hoşuma gitmiyor!" Öbür kulağını karıştırmaya başladı.

"İşte," dedim. "Sepeti al, evin yolunu tut, öteki adama yemeğin hazır olduğunu söyle."

"İstemiyorum."

"Kulağının üstüne yumruğu yersin gitmezsen," dedi Jim öfkeyle.

"Heey! Anama söylerim. Anama söylerim." Kaçıp gitti ufaklık.

Doyuncaya kadar yedik, kıpkırmızı kesilmiş, şen şakrak, elinde viski şişesiyle Jo geri dönmeden sigara içme aşamasına geldik.

"Alın bir fırt – siz ikiniz!" diye bağırdı küstahça yaklaşarak. "İşte, fincanları ittirin bakalım."

"Yüz yirmi beş değişik yol," diye fısıldadım Jim'e.

"Nedir o? Ah! Kes şunu!" dedi Jo. "Ne diye boyuna beni iğneleyip duruyorsun. Pazar okulundaki çocuklar gibi zırvalıyorsun. Kadın bu gece bizim oraya gidip rahat rahat çene çalmamızı istiyor. Ben," – kendine havalar vererek elini salladı – "onu biraz eğlendirdim."

"Bu konuda sana güvenirim," diye güldü Jim. "Ama kocasının nereye gittiğini söyledi mi sana?"

Başını kaldırıp baktı Jo. "Koyun kırpmaya! Duydun sen de, salak şey!"

Kadın odaya çekidüzen vermiş, hatta masanın üstüne küçük bir demet hüsnüyusuf bile yerleştirmişti. Onunla ben masanın bir yanına oturduk, Jo'yla Jim öteki yanına. Aramıza gaz lambası yerleştirilmişti, viski şişesi, bardaklar, bir sürahi de su. Ufaklık ahşap kalıplardan birinin karşısında diz çökmüş, yağlı kâğıda bir şeyler çiziyordu; şu dere öyküsüne kalkışıp kalkışmadığını fena halde merak ediyordum. Ama gece zamanı konusunda haklıydı Jo. Kadının saçları karmakarışıktı – yanaklarında iki kırmızı leke yanıyordu – gözleri parlıyordu – masanın altında ayaklarıyla oynaştıklarını biliyorduk. Mavi önlüğünü, beyaz patiska ceket, siyah etekle değiştirmişti – mavi saten saç kurdelesine varıncaya kadar süslenmişti ufaklık. Tavanda vızıldayan, masaya düşen sineklerle boğucu, havasız odada ağır ağır sarhoş olduk.

"Şimdi beni dinleyin," diye bağırdı kadın yumruğunu masaya indirerek. "Evleneli altı yıl oluyor ve dört düşük yaptım. Diyorum ki adama, benim buralarda neler yaptığımı sanıyorsun? Bu kıyıya olur da bir uğrarsan çocuk öldürmekten linç ettiririm seni. Durup durup diyorum ona – ruhumu bozdun, görünüşümü rezil ettin, hem de ne için – iş-

te beni buraya sürüklüyorsun." Başını ellerinin arasına aldı, gözlerini bize dikti. Hızla konuşarak, "Ah, bazı günler – ve aylarca sürüyor onlar – içimde şu iki sözcüğün güm güm vurduğunu duyuyorum – 'Ne için!' Ama bazen patates pişirirken, şöyle bir çatal batırayım diye kapağı kaldırınca ansızın duyuyorum yine 'Ne için!' Ah! Yalnızca patatesler ve ufaklık demek istemiyorum – demek istiyorum ki – demek istiyorum ki," hıçkırdı – "sen biliyorsun ne demek istediğimi Mr. Jo."

"Biliyorum," dedi Jo kafasını kaşıyarak.

"Benim derdim," masanın üstünden eğildi kadın, "beni çok fazla yalnız bıraktı. Arabalar buralara gelmeyi kesince bazen günlerce uzaklara giderdi, bazen haftalarca giderdi, bakkala bakayım diye bırakırdı beni. Geri dönerdi – kendinden hoşnut. 'Hey, selam,' derdi. 'Neler yapıyorsun bakalım? Gel de bize öpücük ver.' Bazen de ben biraz terslenirdim, o zaman yeniden giderdi, sesimi çıkarmazsam beni parmağında maymun gibi oynatıncaya kadar bekler, sonra da 'Eee, hoşça kal, ben kaçıyorum,' derdi, onu tutabileceğimi mi sanıyorsunuz? Tutamazdım!"

"Ana," diye sızlandı ufaklık, "tepenin üstünde resimlerini yaptım onların, sen, ben, köpek aşağıda."

"Kapa çeneni!" dedi kadın.

Canlı bir şimşek çakımı odada dolaştı – gök gürültüsünün homurtusunu duyduk.

"Sonunda patladığı iyi oldu," dedi Jo. "Üç gündür kafamı kurcalıyordu."

"Senin moruk nerelerde şimdi?" diye sordu Jim usulca.

Kadın hüngür hüngür ağlamaya başladı, başı masaya düştü. "Jim, koyun kırkmaya gitti, beni yine yalnız bıraktı," diye sızlandı.

"Heey, bardaklara dikkat," dedi Jo. "Şerefe, bir yudum daha alın. Ortalığa saçılmış kocaların arkasından ağlamanın yararı yok! Sen, Jim, lanet olasıca kaçık!"

"Mr. Jo," dedi kadın ceketinin fırfırlarıyla gözlerini kurulayarak, "sen beyefendisin, ben gizemli bir kadın olsam bütün sırlarımı senin ellerine bırakırdım. Bunun şerefine bir bardak içmeye karşı koymam."

Her an şimşekler daha da canlı oluyordu, gök gürültüsü daha yaklaşıyordu. Jim'le ben sessizliğe gömüldük – ufaklık tahta sıradan kımıldamadı. Dilini dışarı çıkardı, çizerken kâğıdın üstüne üfledi.

"Yalnızlıktan," dedi kadın Jo'yla konuşarak – kadına hayran hayran bakıyordu – "ve kuluçkaya yatmış tavuk gibi buraya kapatılmaktan." Masanın üstünden elini uzatıp kadınınkini tuttu, su ve viski vermek istedikleri zaman bu durum son derece uygunsuz görünse de sanki yapıştırılmış gibi birleşmiş kaldı elleri. Ben iskemlemi geriye ittim, ufaklığın yanına gittim, çocuk o anda sanatsal başarılarının üstüne boylu boyunca yerleşip bana suratını buruşturdu.

"Bakamazsın," dedi.

"Haydi ama, yaramazlık yapma!" Jim de yanımıza geldi, bize göstersin diye ufaklığa dil dökecek kadar sarhoştuk. Ve çocuğun şu çizimleri, olağanüstüydü, iğrençlik ölçüsünde bayağıydı. Bir delinin zekâsıyla bir delinin yaratılarıydı. Bu konuda hiç kuşkuya yer yoktu, çocuk akıl hastasıydı. Bize onları gösterirken kendini çılgınca bir coşkuya kaptırdı kahkahlar atarak, titreyerek, kollarını savurarak.

"Anaa," diye çığlığı bastı. "Asla çizme dediğin şeyi çizeceğim şimdi onlara – şimdi çiziyorum."

Kadın şimşek gibi masadan fırladı, elinin tersiyle çocuğun kafasına vurdu.

"Bir daha bunu söylemeye kalkışırsan çırılçıplak soyar, bir temiz pataklarım seni," diye kükredi.

Gözü hiçbir şey görmeyecek kadar sarhoştu Jo ama Jim kadının kolunu yakaladı. Çocuğun dudaklarından hiç bağırtı çıkmadı. Camın kenarına çekilip pekmezli kâğıttan sinekleri toplamaya başladı.

Biz masaya döndük – Jim'le ben bir yanında, kadınla Jo omuzları birbirine değerek öteki yanında. "Bu, yakındaydı," "işte yine patladı," diye salak salak konuşarak gök gürültüsünü dinledik, demir çatının üstüne top ateşi kadar keskin seslerle yağmur inmeye başlayıncaya kadar yumruğunu vurarak Jo söylendi durdu, "Biz kaçalım artık, voltamızı alalım."

"Geceyi burada geçirseniz daha iyi olacak," dedi kadın.

"Tamam," diye uzlaşmaya vardı hemen Jo, besbelli böyle olacağını biliyordu.

"Çadırdan eşyalarınızı getirin. Siz ikiniz dükkânda çocukla birlikte uyuyabilirsiniz – orada uyumaya alışıktır o, umursamaz."

"Ah, ana, hiç uyumadım," diye sözünü kesti çocuk.

"Kes yalanlarını! Mr. Jo bu odada kalabilir."

Gülünç bir tartışma gibi geliyordu ama karşı çıkmanın yararı yoktu, çok ileri gitmişlerdi. Kadın nasıl davranacağımızın tasarılarını yaparken, Jo kıpkırmızı kesilmiş, gözleri dışarı fırlamış, bıyığını çekiştirerek, olağandışı ağırbaşlılıkla oturdu.

"Bize fener ver," dedi Jim, "ben otlağa ineceğim." İkimiz birlikte gittik. Yağmur kırbaç gibi dövüyordu yüzlerimizi, sanki çalıklar alev alev tutuşuyormuş gibi aydınlıktı toprak. Bir serüvenin göbeğinde başıboş bırakılmış çocuklar gibi davranıyor, kahkahalarla gülüyor, birbirimize bağırıyorduk, geri döndüğümüzde çocuğun şimdiden dükkândaki yatağa sokulduğunu gördük. Kadın bize lamba getirdi. Jo çıkınını Jim'in elinden aldı, kapı kapandı.

"İyi geceler," diye bağırdı Jo.

Jim'le ben iki patates çuvalının üstüne oturduk. Gülmekten kendimizi alamıyor, kahkahadan kırılıyorduk. Tavandan ipe dizilmiş soğanlar, sucuklar sallanıyordu – nereye baksak, "Kamp Kahvesi" ve konserve et ilanları vardı. Parmağımızla onları gösterdik, yüksek sesle okumaya çalıştık – kahkahalara, hıçkırıklara boğuluyorduk. Ufaklık tezgâhtan gözlerini dikmiş bize bakıyordu, battaniyesini fırlatıp atmış, yere sü-

zülmüştü, bir bacağını ötekine sürterek gri pamuklu geceliğiyle dikiliyordu. Ona hiç aldırmıyorduk.

"Neye gülüyorsunuz," dedi tedirginlikle.

"Sana!" diye bağırdı Jim. "Senin kızıl takıma çocuğum."

Ufaklık öfkeden küplere bindi, elleriyle kendini dövmeye başladı. "Bana gülemezsiniz, sizi lanetler – sizi." Jim atmaca gibi çocuğun üstüne çullandı, onu tezgâhın üstüne savurdu.

"Yat uyu bakalım Akıllı Hanım – ya da resim çiz – işte sana kalem – annenin hesap defterini kullabilirsin."

Yağmurun arasından öteki odada Jo'nun çıkardığı çatırtıları duyabiliyorduk – açılan kapının sesini – sonra kapanışını.

"Yalnızlıktan," diye fısıldadı Jim.

"Yüz yirmi beş değişik yol – vay canına! Zavallı kardeşim benim!"

Ufaklık bir sayfayı yırtıp bana fırlattı.

"Al işte," dedi. "Siz ikinizle birlikte beni buraya kapatmanın karşılığını verdim anama. Asla çizmemem gerektiğini söylediği şeyi çizdim işte. Umurumda değil! Umurumda değil!"

Çocuğun çizdiği şey, karga tüfeğiyle bir adama ateş eden, sonra da adamı gömmek için çukur kazan kadının resmiydi.

Tezgâhın üstünden yere atladı, tınaklarını ısırarak kıvranmaya başladı.

Jim'le ben yanımızda resimle şafak sökene kadar oturduk. Yağmur durdu, ufaklık uykuya daldı ağır ağır soluyarak. Biz ayağa kalktık, dükkândan usulca süzüldük, otlağa gittik. Beyaz bulutlar yüzüyordu pembe gökyüzünde – ürpertici bir rüzgâr esiyordu; hava ıslak çimen kokuyordu. Tam eyere atlayacağımız sıra dükkândan Jo çıktı – atları sürüp gitmemizi işaret ediyordu.

"Sonra size yetişirim," diye bağırdı.

Yolda bir dönemeç, sonra oralar tümden gözden yitti.

(1911)

Ole Underwood

Anne Estelle Rice'a

Rüzgârlı tepeden aşağı çalımla yürüyordu Ole Underwood. Bir elinde siyah şemsiye, ötekinde yumru yapılmış düğümlü, kırmızı beyaz benekli mendil vardı. Başına pilotlarınki gibi siyah siperli şapka giymişti; kulaklarında altın küpeler parlıyordu, küçük gözleri iki kıvılcım gibi ışık çakımları yayıyordu. İki kıvılcım gibi sakallı yüzünün için için yanan ateşinde ışıldıyordu. Tepenin bir yanında, yoldan tam deniz kıyısına kadar uzanan çam ormanı vardı. Öteki yanında küme küme kısa çimenler, beyaz manuka çiçeği çalıları. En tepe dallarında deniz gibi kükrüyordu çam ağaçları, gövdeleri gemilerin kerestesi gibi gıcırdıyordu; rüzgârlı havada beyaz manuka çiçekleri uçuşuyordu. Üzerine üzerine çullanan, onu döven, siyah şapkasıyla neredeyse boğazına sarılıp boğan rüzgâra şemsiyesini sallayarak, "Haay-di!" diye bağırdı Ole Underwood. "Haay-di!" diye bağırdı rüzgâr, yüz kez daha yüksek sesle, ağzını, burun deliklerini tozla doldurdu. Ole Underwood'un göğsünün içindeki bir yerler sanki çekiçle dövülüyordu. Bir, iki – bir, iki – hiç durmadan, hiç değişmeden. Elinden hiçbir şey gelmiyordu. Sesi yüksek değildi. Hayır, gürültü çıkarmıyordu – yalnızca pat pat vuruş. Bir, iki – bir, iki – tıpkı hapisteki birinin, gizli yerdeki birinin demire vurması

gibi – küüt – küt – küt – kurtulmaya çalışarak. Ne yaparsa yapsın, el yordamıyla paltosunun ceplerini yoklasın, kollarını oraya buraya savursun, tükürsün, sövsün, ne yaparsa yapsın gürültüyü susturamıyordu. "Sus! Sus! Sus!" Ole Underwood ayaklarını sürümeye, koşmaya başladı.

Uzaklarda aşağıda, taş duvarların karşısında kabaran deniz ve onun ulaşamayacağı yerde, gri sulara daha iyi göğüs gerebilmek için birbirine sokulmuş evleriyle küçük kasaba. Ve tepenin öteki yanında yüksek kırmızı duvarlarıyla hapishane. Hepsinin üzerinde akıp giden kara örümcek ağı gibi bulutlarla gri gökyüzü kabarıyordu.

Ole Underwood kasabaya yaklaştıkça adımlarını yavaşlattı, ilk evlere ulaştığında müjdecinin asası gibi gösterişle savurdu şemsiyesini, göğsünü şişirdi, başı hızla bir sağa göz attı, bir sola. Kasabaya açılan çirkin, küçük evlerdi, tahtadan yapılmıştı – iki pencereli, bir kapılı, bodur sundurmalı, önlerinde hasır gibi yeşil çimenlikle. Sundurmalardan birinin altında sarı tavuklar rüzgârdan korunmak için bir araya toplanmıştı. "Kışşşt!" diye bağırdı Ole Underwood, uçuştuklarını görünce güldü, sonra kapıya çıkıp ona kırmızı, sabunlu yumruğunu sallayan kadına güldü yeniden. Bir başka avluda küçük bir kız durmuş, çamaşır ipine dolanmış çamaşırları açıyordu. Ole Underwood'u görünce çamaşır sırığını elinden bıraktı, bağıra bağıra kapıya koştu, yumruklarken bağırıyordu "Ana – Ana!" Bu durum, Ole Underwood'un yüreğindeki çekici başlattı yine. An-na – An-na! Onu sürükleyerek götürdükleri sırada pencereden başını sallayan kır saçlı, çenesi titreyen yaşlı bir yüz gördü. An-na – An-na! Tepeye tünemiş büyük kırmızı hapishaneye baktı, içinden ağlamak geliyormuş gibi suratını sarkıttı.

İçkievinin önündeki köşeye birkaç atlı araba yanaşmıştı, birkaç adam içkievinin sundurmasında oturmuş içiyor, konuşuyordu. Ole Underwood'un canı içki çekti. Kamburunu çıkartarak içeri girdi. Kocaman paltolu, uzun çizmeli, elle-

rinde sığır kırbacı olan yaşlı genç adamlarla yarı doluydu. Tezgâhın arkasında kızıl saçlı, iriyarı bir kız bira kollarını çekiyor, erkeklerle arsız arsız konuşuyordu. Ole Underwood bir köşeye büzüldü, kedi gibi. Hiç kimse bakmadı ona, yalnızca adamlar birbirine baktı, bir ikisi dirsekle ötekini dürttü. Kız içkisini verdiği adama başını salladı, göz kırptı. Ole Underwood düğümlü mendilinden para çıkartıp tezgâha bıraktı. Eli titriyordu. Konuşmuyordu. Kız hiç oralı olmadı; herkese içkisini verdi, konuşmasını sürdürdü, sonra sanki rastlantı gibi ona doğru bir bardağı itti. Koca bir bardak kırmızı içki tezgâhın üstünde duruyordu. İçkisini içip kaşlarını çatarak onlara bakıyordu Ole Underwood. Kırmızı – kırmızı – kırmızı – kırmızı diye dövüyordu çekiç. İçkievi çok sıcaktı, havuz kadar sessizdi konuşmaları ve kızı saymazsak. Boyuna kahkahalar atıyordu kız. Ha! Ha! Erkeklerin görmekten hoşlandığı şeydi bu, çünkü başını geriye savuruyordu, memeleri kahkahalarıyla uyumlu olarak havaya kalkıyor, titriyordu.

Bir köşede yabancı biri oturuyordu. Parmağıyla Ole Underwood'u gösterdi. "Çatlak!" dedi adamlardan biri. "Genç bir delikanlıyken, otuz yıl önce, burada adamın biri karısıyla işi pişirdi, bu da anlayıp kadını öldürdü. Şu tepedeki hapishanede yirmi yıl deliği boyladı. Dışarı çıktığında kafadan çatlaktı."

"Kim ayartmış karısını?" diye sordu adam.

"Bilmem. O da bilmiyor, kimse bilmez. O kadınla evlenınceye kadar gemiciydi. Çatlak!" Adam tükürdü, yerdeki tükürüğü yaydı, omuzlarını silkti. "Kimseye zararı yoktur."

Duydu Ole Underwood; onlara dönmedi ama yaşlı pençesini öne uzattı, kırımızı içkiyi yakaladı. "Pöh-pöh! Seni Ole hayvanı! Pöh! Seni Ole domuzu!" diye çığlığı bastı kız tezgâhın üstünden eğilip teneke sürahiyle vurarak. "Defol buradan! Defol! Artık gelme buralara bir daha!" Biri tekme attı ona: Fare gibi sıvışıp gitti.

Çinli adamın dükkânının önünden yürüdü. Meyveler, sebzeler camların önüne demet demet yığılmıştı. Tahta kasa, saman, eski gazete parçaları kaldırıma yayılmıştı. Kadının biri dükkândan fırladı, bir kova bulaşık suyunu ayaklarının üstüne boşalttı. Pencerelere, küçük topluluklar oluşturup eski varillerin üstüne oturarak kâğıt oynayan Çinlilere göz attı. Gülümsemesine neden oldular. Baktı da baktı yüzünü cama yapıştırıp kıs kıs gülerek. Uzun atkuyruğu saçları kafalarına dolanmış, yüzleri limon kadar sarı oturuyorlardı. Bazılarının kemerlerinin içinde çakıları vardı, bir yaşlı adam kendi başına yere oturmuş uzun çarpık ayak parmaklarını birbiri üstüne bindiriyordu. Çinlilerin umurunda değildi Ole Underwood. Onu gördüklerinde başlarını salladılar. Dükkânın kapısına gitti, sakınarak açtı. Onunla birlikte doldu içeri rüzgâr kâğıtları dağıtarak. "Ya-ya! Ya-ya!" diye bağrıştı Çinliler, Ole Underwood telaşla geri çekildi, çekiç hızla, sert sert döverken. Ya-ya! Bir köşeyi dönüp gözden yitti. Çinlilerden birinin peşinden geldiğini duyduğunu sandı, kereste deposuna süzüldü. Orada soluk soluğa uzandı...

Tam yanı başında, bir başka yığının altında, sarı talaş birikintisi vardı. İzlediği sırada talaşlar kımıldadı, küçük gri bir kedi belirdi, kuyruğunu dalgalandırarak dışarı çıktı. Ole Underwood'a doğru özenli hafif adımlarla yürüdü, koluna sürtündü. Ole Underwood'un yüreğindeki çekiç deli gibi dövüyordu. Boğazına yükselmiş vuruyordu, sonra sanki neredeyse durdu, çok çok yavaşça dövmeye başladı. "Kidi! Kidi! Kidi!" Gemiden alıp kadına getirdiği küçük kediye böyle derdi işte o – "Kidi! Kidi! Kidi!" – ve ellerinde fincan tabağıyla yere eğilirdi. "Ah! Tanrım! Tanrım!" Ole Underwood doğrulup oturdu, yavruyu kucağına aldı, kollarında salladı yüzüne bastırarak. Sıcaktı, yumuşaktı, belli belirsiz miyavlıyordu. Tüylerinin arasına gömdü gözlerini. Tanrım! Tanrım! Küçük kediyi paltosunun içine soktu, kereste avlusundan dışarı hırsız gibi süzüldü, rıhtıma doğru kamburu-

nu çıkartarak yürüdü. Denize yaklaştıkça Ole Underwood'un burun delikleri genişledi. O çılgın rüzgâr katran, ip, balçık, tuz kokuyordu. Demiryolunu geçti, rıhtım hangarlarının arkasın-dan dolandı, rezene bitkilerinin arasındaki cüruf döşeli dar yoldan, lağımı denize taşıyan taş atıksu borularının olduğu yere ulaştı. Ve gözlerini rıhtıma, bayrakları uçuşan gemilere dikti, ansızın o eski şehvet kapladı her yanını Ole Underwwod'un. "Yapacağım! Yapacağım! Yapacağım!" diye söylendi.

Koparırcasına çıkardı küçük kediyi paltosundan, kuyruğundan tutup döndürdü, lağımın ağzına savurdu. Çekiç gürültüyle, sert sert dövüyordu. Başını arkaya doğru silkeledi. Yine gençti. Rıhtıma yürüdü, yün balyalarının önünden geçti, serserilerin, aylakların önünden, rıhtımın en son ucuna vardı. Karadan bir şeyler içiyormuş gibi, deniz rıhtım direklerini emiyordu. Bir gemiye yün yükleniyordu. Vincin takırdadığını, düdüğün çığlığını duydu. İskele yerine bir kalas parçası dayanmış, kendi başına duran, hiç kimseden en küçük iz taşımayan küçük geminin yanına gitti – hiç mi hiç kimseden. Ole Underwood bir kere arkasına, kasabaya, kırmızı bir kuş gibi tünemiş hapishaneye, sürüklenen kara örümcek ağı bulutlara baktı. Sonra iskeleye, kaygan güverteye tırmandı. Sırıttı, elinde kırmızı beyaz mendili bayrak gibi yüksekten taşıyarak yuvarlana yuvarlana yürüdü. Onun gemisi! Benim! Benim! diye dövüyordu çekiç. Rüzgâraltı tarafta mandalı açık, üzerinde "Toplantı Odası" yazan bir kapı vardı. İçeri göz attı. Adamın biri ranzada uzanmış, uyuyordu – onun ranzasında – kocaman iri bir adam, denizci paltosu giymiş, kırmızı yastığın üstüne yayılmış uzun sarı sakallı, saçlı. Ve ona bakarken duvarda kadının resmi parıldadı – onun kadınının – uyuyan iriyarı adama gülümseyen, gülümseyen.

(1912)

Küçük Kız

Küçük kızın gözünde o, korkulması, kaçınılması gereken biriydi. Her sabah işe gitmeden önce çocuk odasına gelir, kızın "Güle-güle baba," diye karşılık verdiği baştan savma öpücüğünü kondururdu yanağına. Ve neyse, yoldan aşağı ilerleyen küçük atlı arabanın gürültüsü gittikçe ölgünleşirken içini kaplayan mutlu kurtuluş duygusu!

Akşamleyin onun eve gelişinde merdiven korkuluklarından sarkıp girişte kükreyen sesini duyardı. "Çayımı sigara odasına getirin... Gazeteler gelmedi mi daha? Yine mi mutfağa götürdüler? Anne, gidip baksana, gazetelerim orada mı – bana terliklerimi getiriver."

"Kezia," diye seslenirdi anne ona, "iyi bir kız olsan aşağı inip babanın çizmelerini çıkarırsın." Kız yavaşça kayardı merdivenlerden aşağı, tek eliyle sımsıkı korkuluklara yapışarak – sonra daha usulca koridorda süzülür, sigara odasının kapısını itip açardı.

Bu arada babası gözlüğünü takmış olurdu, onların üstünden çok çok ürkütücü gelen bakışlarla bakardı kıza.

"Eee, Kezia, haydi kımılda bakalım, çıkar şu çizmeleri, dışarı götür. Bugün iyi kız oldun mu?"

"Bi-bi-bilmiyorum baba."

"Bi-bilmiyor musun? Böyle kekelersen annenin seni doktora götürmesi gerekecek."

Başka insanların yanında asla kekelemiyordu – neredeyse tümden bırakmıştı – ama yalnızca babayla birlikteyken kekeliyordu çünkü sözcükleri düzgün söylemek için çok büyük çaba harcıyordu.

"Ne oldu? Ne diye böyle acınası görünüyorsun? Anne, keşke şu çocuğa canına kıymak üzereymiş gibi durmamayı öğretebilsen... İşte, Kezia, çay fincanımı masaya götür – özenle; ellerin yaşlı kadınlarınki gibi titriyor. Ve mendilini de cebinde tutmaya çalış, koluna sokuşturma."

"Pe-pe-peki baba."

Pazar günleri kilisede babasıyla aynı sırada otururdu, yüksek, temiz sesle ilahi söylerken onu dinler, vaaz sırasında tek eli sıranın çıkıntısını sessizce döverken bir zarfın arkasına küçülmüş kurşun kalemiyle notlar alışını izlerdi – gözleri kısılıp çizgi gibi olmuş. Öyle yüksek sesle duasını ederdi ki rahiplerin seslerinin üstünden tanrının onu duyduğuna emindi.

Çok iriydi – elleri, boynu, özellikle de esnerken ağzı. Tek başına çocuk odasında onu düşünmek, devi düşünmek gibiydi.

Pazar öğleden sonraları, üzerine kahverengi kadife giysisini giydirip, "annesi babasıyla güzel güzel konuşsun" diye aşağı, konuk odasına yollardı onu anneannesi. Ama küçük kız annesini hep *The Sketch* dergisini okurken, babasını da sedire uzanmış, mendili yüzüne örtülü, ayakları en güzel divan yastıklarının üstüne konmuş, horlayacak kadar derin uykuya dalmış bulurdu.

Piyano taburesinin üstüne tüner, uyanıncaya, gerininceye, saati soruncaya kadar ağırbaşlılıkla onu izlerdi – sonra baba ona bakardı.

"Öyle gözlerini dikme Kezia. Küçük kahverengi baykuşu andırıyorsun."

Bir gün, soğuk alıp da evde kalınca anneannesi ertesi hafta babanın doğum günü olduğunu söyleyip armağan olarak güzel bir sarı ipek parçasından iğnedenlik yapmasını önerdi.

İki kat pamuk ipliğiyle üç tarafını dikti küçük kız çok uğraşarak. Ama içini neyle dolduracaktı? Sorun buydu. Anneanne dışarı bahçeye çıkmıştı, "ufak tefek döküntü" aramak için annesinin yatak odasında dolaşmaya başladı. Yatağın yanındaki masada incecik kâğıt sayfaları buldu bir sürü, topladı, ufak ufak parçalara ayırdı, keseye doldurdu, sonra da dördüncü kenarı dikti.

O gece evi bağrışmalar, koşuşmalar sardı. Liman yetkilileri için babanın yapacağı büyük konuşma yok olmuştu. Odaların altı üstüne getirildi – hizmetçiler sorguya çekildi. Sonunda anne çocuk odasına geldi.

"Kezia, herhalde bizim odada bazı kâğıtlar görmedin, değil mi?"

"Ah, evet," dedi kız. "Benim sürpriz için yırttım onları."

"Ne?" diye çığlığı bastı anne. "Hemen şu anda, dosdoğru yemek odasına in."

Elleri arkasına kenetli babanın bir aşağı bir yukarı arşınladığı yemek odasına sürükledi.

"Eee?" dedi baba keskin bir sesle.

Anne açıkladı.

Baba durdu, sersemlemiş bir durumda çocuğa bakakaldı.

"Yaptın mı bunu?"

"H-h-hayır," diye fısıldadı kız.

"Annesi, hemen çocuk odasına çıkıp şu lanet şeyi getir – çocuğu da hemen bu anda yatağa sok."

Anlatılamayacak kadar çok ağlayarak gölgeler içindeki odada yattı, akşam ışığının panjurlar arasından süzülmesini, yere küçük acıklı bir desen çizmesini izledi.

Sonra elinde cetvelle baba odaya girdi.

"Bu yaptığın için seni döveceğim," dedi.

"Ah, hayır, hayır!" diye bağırdı çarşafların altına sinerek.

Çarşafları çekip açtı.

"Kalk otur," diye buyurdu, "ellerini uzat. Sana ait olmayan şeylere dokunmamayı ilk ve son olarak öğretmek gerek."

"Ama senin d-d-d-doğum günün içindi."

Şak diye indi cetvel küçük pembe avuçlarına.

Saatler sonra, anneanne onu atkıya sarıp salıncaklı koltukta sallarken çocuk onun yumuşak bedenine sımsıkı sokuluyordu.

"İsa ne diye yaratmış babaları?" diye hıçkırıyordu.

"İşte, al temiz mendil canım, üzerine lavanta suyumdan serptim, uyu artık küçüğüm; sabahleyin hepsini unutursun. Babana açıklamaya çalıştım ama bu gece dinleyemeyecek kadar canı sıkılmıştı."

Ama çocuk asla unutmadı. Onu bir daha görüşünde iki elini birden arkasına kaçırdı, kızıl bir renk yanaklarında dolaştı.

Macdonald'lar bitişikteki evde oturuyordu. Beş çocuktular. Sebze bahçesi çitindeki delikten bakarak onların akşamları "kovalamaca" oynadığını görebiliyordu küçük kız. Bebek Mac'ı omzuna almış baba, ceketinin eteklerine asılmış iki küçük kız, kahkahadan sarsılarak çiçek yataklarının çevresinde dönüyorlar, dönüyorlardı. Bir keresinde babanın üstüne oğlanların hortum tuttuklarını gördü – onun üstüne hortum tutmak – baba üstlerine atlayıp yakaladı, hıçkırıklara boğuncaya kadar gıdıkladı.

İşte o zaman değişik türde babalar bulunduğuna karar verdi.

Ansızın bir gün anne hastalandı, anneanneyle birlikte üstü kapalı arabayla kasabaya indi.

Küçük kız "general" Alice'le birlikte evde yalnız kaldı. Gündüz zamanı sakıncası yoktu ama Alice onu yatırırken ansızın içini korku kapladı.

"Ya karabasanlar görürsem ne yapacağım?" diye sordu. "Sık sık karabasan görürüm, o zaman ninem beni kendi yatağına alır – karanlıkta kalamam – her yan dolar 'fısıltılarla'... Ya görürsem ne yapacağım?"

"Yat da uyu yalnızca çocuk," dedi Alice çekip çoraplarını çıkartarak, onları yatağın parmaklığına vurarak, "ve sakın bağırıp çağırıp zavallı babayı uyandırma."

Ama aynı eski karabasan geldi – elinde bıçağıyla, ipiyle kasap yavaş yavaş yanına yaklaştı yaklaştı, o korkunç gülümsemesi yüzüne yayıldı, kız kımıldayamadı, yalnızca kıpırdamadan durabiliyor, "Nine, nine!" diye bağırabiliyordu. Titreyerek uyandığında babası elinde mumla yatağın başındaydı.

"Ne oldu?" diye sordu.

"Ah, kasap – bıçak – ninemi istiyorum." Mumu üfledi, eğildi, küçük kızı kollarına aldı, koridordan geçirip büyük yatak odasına götürdü. Yatağın üstünde gazete vardı – okuma ışığının yanına yarısı içilmiş puro dayanmıştı. Gazeteyi yere attı, puroyu şömineye fırlattı, sonra özenle çocuğun üstünü örttü. Yanına uzandı. Hâlâ yarı uykuda, hâlâ kasabın gülümsemesi bütün çevresinde, iyice babasına sokuluyor, başını onun kolunun altına saklıyor, pijama ceketini sıkı sıkı tutuyordu.

Sonra artık karanlığın önemi kalmadı; kımıldamadan yattı.

"Haydi, ayaklarını benim bacaklarıma sürtüp ısıt," dedi baba.

Küçük kızdan önce uyudu, yorgunluktan bitkin. İçini tuhaf bir duygu kapladı. Zavallı baba! Hem o kadar iri de değil artık – ve ona bakacak kimsesi yok... Nineden daha sertti ama güzel bir sertlikti onunki... Hem de her gün çalışması gerekiyordu, Mr. Macdonald olamayacak kadar çok yoruluyordu.... Bütün o güzelim yazılarını yırtmıştı... Ansızın kıpırdandı, içini çekti.

"Ne oldu?" diye sordu baba. "Başka rüya mı?"

"Ah," dedi küçük kız, "başım senin yüreğinin üstünde; çarptığını duyabiliyorum. Ne kadar büyük yüreğin var, babacım canım."

(1912)

Millie

Adamlar gözden yitinceye kadar verandaya yaslanıp bekledi Millie. Yoldan epey uzaklaştıklarında Willie Cox atının üstünde arkasını dönüp el salladı. Ama kadın el sallayarak yanıtlamadı. Azıcık başını salladı, yüzünü buruşturdu. Hiç de kötü adam değildi şu Willie Cox denen delikanlı, ama biraz fazla özgürdü, rahattı ona göre. Ah, vay canına! Amma sıcaktı. Neredeyse insanın saçlarını kızartacaktı!

Mendilini başına örttü Millie, elini gözlerine siper yaptı. Uzaklarda, tozlu yol boyunca zıplayarak dans eden kahverengi lekeler gibi atları görebiliyordu, gözlerini onların ötesine, yanmış otlaklara çevirince de hâlâ onları görüyordu – tam gözlerinin önünde sivrisinekler gibi zıplarken. Öğleden sonra ikiydi saat. Güneş, solgun gökyüzünde alev alev yanan bir ayna gibi asılıydı ve uzaklarda, otlakların ötesinde mavi dağlar deniz gibi titreşiyor, ileri atılıyordu.

On buçuğa kadar geri dönmeyecekti Sid. Mr. Willimson'ı öldüren delikanlının yakalanmasına yardım etmek için oğlanlardan dördüyle birlikte kasaba yöresine gitmişti atla. Ne korkunç şeydi! Ve Mrs. Williamson tek başına kalmıştı bütün o ufacık çocuklarla. Tuhaf! Mr. Willamson'ın ölmüş olduğunu düşünemiyordu! Nasıl da neşeli, şakacı biriydi. Her zaman yapacak bir şakası vardı. Kafasından vurulmuş olarak ahırda bulunduğunu söylemişti Willie Cox, çiftçilik öğ-

renmek için orada bulunan genç İngiliz "Johnny" de yok olmuştu. Tuhaf! Birisinin tutup da Mr. Williamson gibi, o kadar sevilen insanı vurup öldürmesini düşünemiyordu. Vay canına! Şu delikanlıyı yakaladıkları zaman! Neyse, öyle bir delikanlı için üzülemezdiniz. Sid'in dediği gibi onu ipe çekmezlerse hepsinin sonu ne olurdu? Onun gibi bir adam tek kişiyle kalmazdı. Ahırın her yanı kana bulanmıştı. Ve Willie Cox'ın dediğine göre dışarı sürüklenir sürüklenmez kanların içinde sigara izmariti bulup içmişti. Vay canına! Herif biraz kaçık olmalıydı.

Mutfağa geri döndü Millie. Fırının üstüne biraz kül koyup su serperek ıslattı. Yüzünden ter fışkırır, burnundan, çenesinden damlarken uyuşuk uyuşuk yemek artıklarını temizledi, yatak odasına gidip sinek pislikleriyle benek benek aynada kendine gözlerini dikti, havluyla yüzünü, boynunu kuruladı. O öğleden sonra nesi vardı, bilemiyordu. Doya doya ağlayabilirdi – düpedüz hiçbir şey için – sonra gömleğini değiştirip güzel bir fincan çay içebilirdi. Evet, canı bunu çekiyordu!

Kendini boş çuval gibi yatağın kıyısına bıraktı, karşı duvardaki renkli resme, *Windsor Şatosu'nda Garden Parti*'ye dikti gözlerini. Önde zümrüt yeşili çimlerin üstünde koca koca meşe ağaçları, onların tatlı gölgelerinde karmakarışık hanımlar, beyler, güneş şemsiyeleri, küçük masalar. Arka görünüm Windsor Şatosu'nun kuleleriyle doluydu, uçuşan üç bayrak, resmin tam ortasında, üstte kafasıyla çaydanlık örtüsünü andıran yaşlı kraliçe Victorya. "Gerçekten görünümünün böyle olup olmadığını merak ediyorum." Çiçeklerle süslü kadınlara dikti gözlerini Millie, onlar da pişmiş kelle gibi kendisine sırıtıyordu. "Hiç umurumda değil böyle şeyler. Çok bilmişler. Kraliçeymiş, bilmem neymiş falan."

Ambalaj sandığından bozma yatak odası masasının üstünde Sid'le ikisinin düğün günlerinde çekilmiş resmi duruyordu. Güzel resimdi – eğer hoşunuza gidiyorsa. Kendisi

krem rengi kaşmiriyle, saten kurdelelerle hasır koltukta oturuyor, bir elini onun omzuna atmış olan Sid yanında duruyor, elindeki çiçek demetine bakıyordu. Ve arkalarında eğreltiotu çalıları, bir çağlayan, uzaklarda karlarla kaplı Cook Dağı. Neredeyse unutmuştu düğün gününü; zaman böyle geçip gitmişti, bir şeyleri konuşacak kimseniz yoksa kısa sürede kafanızdan uçup gidiyordu olaylar. "Hiç bilemiyorum neden bizim çocuğumuz olmadı..." Omuzlarını silkti – vazgeçti. "Neyse, yokluğunu hiç hissetmedim. Sid hissetse şaşmazdım ama. O benden daha yumuşak."

Sonra sessizce oturdu, hiç mi hiç bir şey düşünmeden, önlüğü kırmızı, şiş ellerine sarılı, ayaklarını önünde uzatmış, küçük kafasında kalın örgülü siyah saçı göğsüne dökülmüş. Tik-tak diye çalışıyordu saat, ocağın ızgarasında küller çıtırdıyor, panjurlar mutfak penceresine çarpıyordu. Ansızın Millie'yi korku kapladı. İçinde tuhaf bir titreme başladı – midesinde – sonra bütün bedenine, ellerine, dizlerine yayıldı. "Yakınlarda birisi var." Parmak uçlarında kapıya gidip mutfağa göz attı. Orada hiç kimse yoktu; veranda kapıları kapalıydı, panjurlar inikti, alacakaranlıkta saatin beyaz yüzü ışıldıyordu, eşyalar kabarıyor, soluk alıyor gibi görünüyordu.... ve dinliyor gibi. Saat, küller – ve panjurlar – ve sonra yine – bir şey daha, arka bahçede ayak sesleri gibi. "Git bak bakalım neymiş Millie Evans."

Arka kapıya atıldı, açtı, aynı anda da odun yığınının arkasına birisi daldı. "Kim o?" diye bağırdı yüksek, korkusuz sesle. "Çık bakalım oradan! Gördüm seni. Nerede olduğunu biliyorum. Tüfeğim var. Çık ortaya o odun yığınının arkasından!" Artık korkmuyordu. Öfkeden gözü hiçbir şey görmüyordu. Yüreği davul gibi vuruyordu. "Bir kadına oyun oynamayı gösteririm ben sana," diye bağırdı, mutfağın köşesinden tüfek aldı, veranda merdivenlerinden aşağı, göz kamaştıran bahçeyi geçip, odun yığınının öteki yanına fırladı. Bir delikanlı uzanıyordu orada, yüzüstü, tek

koluyla yüzünü örtmüş. "Kalk ayağa. Numara yapıyorsun!" Hâlâ tüfeği elinde, adamın omzuna tekme attı. Adam hiç belirti vermedi. "Aman tanrım, galiba ölmüş." Yere diz çöktü, adamı kucakladı, sırtüstü çevirdi. Çuval gibi yuvarlandı adam. Kıçüstü geri devrildi kadın, gözleri adama dikili; kapıldığı dehşet yüzünden dudakları, burun delikleri titreşiyordu.

Ufak bir delikanlıdan fazlası değildi, sarı saçları, dudaklarının üstünde, çenesinde yeni bitmeye başlamış sarı tüyleri vardı. Gözleri açıktı, geriye devrilmişti, akları görünüyordu, terin pişirdiği tozla yama yamaydı yüzü. Üzerinde pamuklu gömlek, pantolon, ayaklarında keten pabuçlar vardı. Pantolon paçalarından biri, koyu renk kan lekesiyle bacağına yapışmıştı. "Yapamam." dedi Millie, sonra ekledi, "Yapmalısın." Oğlanın üstüne eğildi, eliyle kalbini yokladı, "Dur bir dakika," diye kekeledi, "dur bir dakika," sonra bir kova suyla konyak almak için eve koştu. "Ne yapacaksın şimdi Millie Evans? Ah, bilmiyorum. Daha önce ölü gibi kendinden geçmiş birini görmemiştim ki hiç." Yere diz çöktü, kolunu oğlanın başının altına soktu, dudaklarının arasına biraz konyak döktü. Ağzının iki yanından aktı içki. Önlüğünün ucunu suya batırdı, yüzünü, saçlarını, boynunu sildi oğlanın titreyen parmaklarla. Tozun; terin altından yüzü parıldadı, önlüğü kadar beyaz, incecik, küçük çizgilerle kırış kırış. Tuhaf, ürkütücü bir duygu sıkıştırıyordu Millie Evans'ın göğsünü – orada önceden hiç yeşermemiş olan bir tohum patladı, derinlere kök saldı, acı dolu bir yaprağa durdu. "Kendine geliyor musun? İyi misin yine?" Oğlan keskin bir soluk aldı, az kalsın tıkanıyordu, gözkapakları titredi, başını iki yana salladı. "Daha iyisin," dedi Millie oğlanın saçlarını okşayarak. "Yine kendini iyi hissediyorsun şimdi, değil mi?" Göğsündeki acı neredeyse boğuyordu Millie'yi. "Zırlamanın anlamı yok Millie Evans. Soğukkanlılığı elden bırakma." Oğlan ansızın doğrulup sırtını odun yığınına yasladı, kadın-

dan uzaklaşmış, gözlerini yere dikmişti. "İşte!" diye bağırdı Milie Evans tuhaf, titreyen sesle.

Oğlan dönüp ona baktı, hâlâ konuşmuyordu ama gözleri öylesine acı ve dehşet doluydu ki ağlamamak için kadın dişlerini sıkıp, ellerini yumruk yapmak zorunda kaldı. Uzun bir duraklamadan sonra, uykusunda konuşan çocuğun hafif sesiyle, "Açım," dedi oğlan. Dudakları titriyordu. Kadın ayağa fırladı, oğlanın başına dikildi. "Haydi eve gel, masaya oturup yemeğini ye," dedi. "Yürüyebilir misin?" "Evet," diye fısıldadı oğlan, iki yana yalpalayarak kadının peşi sıra göz kamaştırıcı avludan verandaya yürüdü. Alt basamakta durakladı, yeniden kadına baktı. "İçeri girmiyorum," dedi. Evin çevresine yayılan küçük gölge havuzcuğunun içinde sundurma basamağına oturdu. Millie onu izliyordu. "En son ne zaman bir şeyler yemiştin?" Oğlan başını salladı. Koca bir dilim yağlı et parçası, üzerine tereyağı sürülmüş yuvarlak ekmek kesti; ama götürdüğünde oğlan ayakta duruyor, çevresine göz atıyordu, yiyecek tabağı hiç umurunda değildi. "Ne zaman geri dönecekler?" diye kekeledi.

O anda anladı kadın. Gözleri ona dikili, tabak elinde durdu. Bu, Harrison'dı. Bu, Mr. Willimson'ı öldüren İngiliz Johnny'di. "Senin kim olduğunu biliyorum," dedi çok usulca. "Beni kandıramazsın. Demek sen osun. İlk baştan anlamadığım için iki gözüm birden kör olmuş olmalı." Bütün bunların hiç anlamı yokmuş gibi ellerini salladı oğlan. "Ne zaman dönüyorlar?" Ve kadının içinden, "Her an. Buraya doğru yola koyulmuşlar, şimdi," demek geliyordu. Ama bunun yerine, o dehşete kapılmış, korkmuş yüze, "On buçuğa kadar gelmezler," dedi. Sundurma direklerinden birine yaslanarak oturdu oğlan. Bütün yüzünü küçük seğirmeler kaplamıştı. Gözlerini kapadı, yanaklarından yaşlar süzülüyordu. "Ufacık bir oğlandan başka şey değil. Ve hepsi de bunun peşine düşmüş. Ufak bir çocuğun ne şansı olabilir." "Biraz şu etten ye," dedi Millie. "Sana besin gerek. Mideni bastıra-

cak bir şeyler." Sundurmayı geçip yanına oturdu, tabağı dizlerine koydu. "Eee, işte, ye biraz." Tereyağlı ekmeği küçük parçalara böldü, bir yandan da düşünüyordu, "Onu yakalayamayacaklar. Ben yardım edersem yakalayamazlar. Erkeklerin hepsi canavar. Onun ne yaptığı, ne yapmadığı umurumda bile değil. Onu kurtar Millie Evans. Hasta bir çocuktan başka şey değil o."

Gözleri fal taşı gibi açık, dinleyerek sırtüstü uzanmıştı Millie. Sid arkasını döndü, kamburunu çıkarıp yorganı omuzlarına çekti, "İyi geceler koca kız," diye homurdandı. Willie Cox'la öteki adamın giysilerini mutfak döşemesine attıklarını, sonra seslerini, Willie Cox'ın köpeğine, "Yat bakalım Gumboil, yat bakalım seni küçük şeytan," dediğini duydu. Ev sessizliğe gömüldü. Kadın uzanmış, ortalığı dinliyordu. Bedeninin içinde küçük nabızlar atıyordu dinlerken. Sıcaktı. Sid yüzünden kımıldamaya korkuyordu. "Kalkıp gitmesi gerek. Gitmeli. Bütün gece ağızlarından fışkıran adalet falan gibi zırvalıklar hiç umurumda değil," diye düşünüyordu hırçınlıkla. "Başına gelmedikten sonra böyle şeylerin ne olduğunu nereden bileceksin. Hepsi deli zırvası. Kulaklarını iyice açmış sessizliği dinliyordu. Artık kalkıp gitmesi gerekiyordu... daha dışarıdan ses gelmeden önce Willie Cox'ın köpeği Gumboil ayağa kalktı, mutfak döşemesinde keskin sesler çıkararak yürüdü, arka kapıyı koklamaya başladı. Millie'nin içini dehşet kapladı. "Ne yapıyor şu köpek? Ah! Ortalıkta köpekle dolaşan nasıl bir salaktı şu delikanlı? Ne diye yatıp uyumuyordu." Köpek durdu ama kadın onun dinlediğini biliyordu.

Ansızın, ona dehşet içinde çığlık attıran bir sesle köpek havlamaya, sağa sola koşturmaya başladı. "Ne oluyor? Ne bu?" Sid yataktan fırladı. "Bir şey yok. Yalnızca Gumboil. Sid, Sid!" Kadın kocasının kolunu yakaladı, ama adam silkinip kurtuldu. "Aman tanrım, bir şeyler oluyor. Tanrım!"

Yıldırım gibi pantolonunu giydi Sid. Willie Cox arka kapıyı açtı. Öfke içindeki Gumboil avluya fırladı, evin köşesini döndü. "Sid, otlakta birisi var," diye kükredi öteki adam. "Ne o – neler oluyor?" Sid ön sundurmaya atıldı. "Hey, Millie, feneri al. Willie, herifin teki atlardan birini yakalamış." Üç adam apar topar evden dışarı fırladı, aynı anda Millie, Sid'in atının üstünde Harrison'ın yıldırım gibi otlağı geçip yola çıktığını gördü. "Millie, getir şu kahrolasıca feneri." Çıplak ayaklarıyla, geceliği bacaklarına dolaşarak koştu. Işık çakımı zaman içinde peşine düşmüşlerdi. Uzaklardaki Harrison'ın, peşindeki üç öfkeli adamın görünümüyle kapıldığı tuhaf, çılgın sevinç başka her şeyi yalayıp yuttu. Yola fırladı – gülüyor, çığlık atıyor, tozların içinde dans ediyor, feneri sallıyordu. "Ha – ha! Düş peşine Sid! Ha –ha – ha! Yakala onu Willie. Tut! Tut! Ha – ha, Sid. Vur, gebert onu. Vur onu!"

(1913)

Séguin Pansiyonu

Kapıyı açan hizmetçi, *İlk Fransız Resmi*'nin içine koca bir çorba kâsesini taşıyan o becerikli, tiksinç yaratığın ikiz kız kardeşiydi. Toparlak yüzü yeni yıkanmış porselen gibi parıldıyordu. Bununla uyum içinde olan bir çift kocaman çıplak kolu, fiyonk gibi toplanmış gür alacalı saçları vardı. Arkamda gıcır gıcır parlatılmış beş kat Fransız merdiveni yerine, peşimden kovalayan Rus kurt sürüleri varmış gibi gülünç biçimde, soluk soluğa kekeledim ben.

"Odanız var mı?" Hizmetçi kız bilmiyordu. Madam'a soracaktı. Madam yemekteydi.

"İçeri girer misiniz lütfen?"

Midesinin ortasındaki tek kızıl gözüyle her şeyi gören kafasız kediye benzer koskoca kara sobanın bekçilik ettiği karanlık koridorda onu izleyerek salona girdim.

"Oturun lütfen," dedi hizmetçi kız arkasından kapıyı kapatarak. Koridor boyunca sürüklenen bez terliklerinin sesini, bir başka kapının açıldığını – küçük bir gürültüyü – anında bastırılan – duyuyordum. Sessizlik çöktü.

Salon uzundu, dardı, beyaz paspaslarla benek benek sarı döşemesi vardı. Beyaz müslin perdeler pencereleri gizliyordu; duvarlar beyazdı, servili caddelerden, bırakılmış tapınaklara doğru sürüklenen solgun kadınların, uçsuz bucaksız okyanusların üstünden doğan ayların resimleriyle süslüydü. Madam'ın bütün o uzun bekâret yıllarının beyaz

paspaslar örmeye adanmış olduğunu düşünebilirdiniz – onun çocuksu sesinin tığ işi ilmekleri peltek peltek saydığını. Ben onları saymaya başlamayı göze alamadım. Akla gelebilecek her köşeden yağmur gibi üzerime yağıyorlardı, tıpkı başa çıkılması mümkün olmayan kar taneciklerı gibi. Hatta piyano taburesinin üstüne bile, P.F. harfleri işlenmiş bir tığ işi örtü geçirilmişti.

Bütün sabah boyunca dinlenecek bir yer arayıp durmuştum. Başlangıçta sanki onlar majör gammış gibi – dünyanın en neşeli şeyi – sayısız merdivenleri uça uça çıkmıştım ama ardı ardına gelen başarısızlıklardan sonra gamlar çözülüp minöre dönüştü ve o zamana kadar epeyce hevesi kırılmış olan yüreğim, bu erdem ve oturaklılık izleri ve belirtileri karşında yeniden sıçramaya başladı. "Böylesine oturaklı tutkuları olan bir kadının," diye düşündüm ben, "sessiz, temiz, birkaç bebeği olan, kocası çoğunlukla evde bulunmayan birisi olması gerekir. Paspaslar, yapımları sırasında neşeli şarkıların eşlik edeceği türden eşyalar değildir. Paspaslar temelde, sofuca yalnızlığın meyveleridir. Kesinlikle burada bir oda tutacağım." Küçük beyaz bir odada giysilerimi sandıklardan çıkardığımı, üzerime kimono geçirdiğimi, beyaz bir yatağa uzandığımı, elma ve bal kokulu o tatlı sonbahar havasında camlardan dışarı uçuşan perdeleri izlediğimi hayal etmeye başladım... taa kapı açılıp da leylak rengi önlüğüyle ince uzun bir kadın, belli belirsiz gülümseyerek içeri girinceye kadar.

"Madam Séguin?"

"Evet Madam."

Aynı bildik öyküyü yineledim. Sessiz bir oda, kilise çanlarından, öten horozlardan, oğlan çocuğu okullarından, tren istasyonlarından uzak bir oda.

"Buralarda bu saydıklarınızın hiçbirisi yok," dedi Madam çok şaşmış görünerek. "Çok güzel bir kiralık odam var, oldukça da beklenmedik bir durum yüzünden boş. Buenos

Aires'ten gelen genç bir beyefendi kiralamıştı ama ansızın babası öldü ne yazık ki, hemen yurduna dönmesi için ruhu yalvardı oğluna. Oldukça doğal, gerçekten."

"Ah, çok!" dedim ben, Hamletvari hayaletin yine dinlenmeye çekildiğini, oğlunun söz dinlediğinden emin olmak için benim yalnızlığıma saldırmayacağını umarak.

"Madam beni izler mi?"

El yordamıyla karanlık koridordan aşağı yürüyüp köşeyi döndüm. Buenos Aires'li *pere*'in oğluna göründüğü yerin burası olup olmadığını sormak geldi içimden, ama bunu göze alamadım.

"İşte – görüyorsunuz. Her şeyden oldukça uzak," dedi Madam.

Dış görünüşe duyarlı olmayan bu anlam çözücü kafalara hep epeyce saygı ve iğrenmeyle yaklaşmışımdır. Dış görünüşten başka inanılacak ne vardır ki? Tadını çıkarmaya değer tek şeylerin onlar olduğunu görmüşümdür hemen her zaman ve hatta küçük masum bir çocuk başını benim dizime koyup gerçeği söylemem için yalvarırsa, bektaşi üzümü kavanozu karşısında kapıldığım dehşeti bildiği için reçel kavanozunun üstünü kayısı tabakası sürüp kapatan tek ve biricik bakıcının öyküsünü anlatırdım ona. Bunun kayısı olduğunu bildiğim sürece mutluydum ve aklımı kullanmayı öğrendiğimde kayısıları yiyip bektaşi üzümlerini bırakmanın yolunu da buldum. "İşte, görüyorsun, benim küçük masum yaratığım," diye bitirirdim, "bu hayatta öğrenilecek büyük ders, dış görünüşlerle yetinip bakkalın ve felsefecinin bayağılıklarından uzak durmaktır."

Çok güzel olan odanın camlarından içeri pırıl pırıl güneş ışığı doluyordu. Yatak için küçük, ayrı bir bölüm vardı, yazı masası camın karşısına, sedir duvara yerleştirilmişti. Ve camın dışında, aşağıda, altın sarısı, kırmızı ağaçlarla dolu caddeye, yukarıda yeni yağmış karla bembeyaz bir dizi dağa bakıyordum.

"Yüz seksen frank, ayda," diye mırıldandı Madam boş boş gülümseyerek, ama bu davranışıyla, "Elbette bunun konumuzla hiçbir ilgisi yok," demeye getirir gibi. "Bu çok fazla," dedim ben. "Yüz elli franktan çok vermem mümkün değil."

"Ama," diye açıkladı Madam, "odanın büyüklüğüne baksanıza! Ayrı bölmeye! Ve bu kadar çok dağın sizin karşınıza dizilmesinin olağandışı enderliğine."

"Evet," dedim.

"Hem sonra yiyecekler de var. Günde dört öğün veriyoruz, isterseniz kahvaltınızı odanıza getiriyoruz."

"Evet," dedim ben daha ölgün bir sesle.

"Ve sonra kocam, o da konservatuvarda profesör – bu da ayrıca yine çok ender bulunan bir şey."

Yüreklilik, söz dinlemeyen köpeğe benzer, bir kez kaçmaya koyuldu mu ne kadar çağırmaya kalkışsanız o kadar hızla koşar.

"Yüz altmış," dedim.

"İki aylığına tutarsanız olur," dedi Madam büyük hızla. Tuttum.

Sandıklarımı açmama yardım etti Marie. Yere diz çöktü sırıtarak, kocaman kırmızı kollarını kaşıyarak.

"Ah nasıl da mutlu oldum Madam'ın geldiğine," dedi. "Yine biraz hayat bulacağız buralarda. Bu odada kalan Mösyö Arthur – neşeli biriydi. Bütün gün şarkı söyler, bazen de dans ederdi. Çoğu zaman Matmazel Ambatielos çalar, o da hiç durmadan bir saat dans ederdi."

"Matmazel Ambatielos kim?" diye sordum.

"Konservatuvarda okuyan genç bir hanım," dedi Marie çok dostça burnunu çekerek. "Ama ders de veriyor. Ah, *mon Dieu*, bazen onun odasının tozunu alırken parmakları dökülecekmiş gibime geliyor. Bütün gün çalar. Ama benim hoşuma gidiyor – hayat bu, yani gürültü. İşte böyle diyorum. Yakında duyarsınız. Çalar da çalar durur!" dedi Marie son derece yürekten.

"Ama," diye bağırdım ben Marie'den iğrenerek, "başka kaç kişi kalıyor burada?"

Marie omuzlarını silkti. "Aslında pek kimse kalmıyor. Rus beyefendi var, papaz o, bir de Madam'ın üç çocuğu – hepsi bu. Çocuklar yeterince canlı zaten," dedi el yıkama ibriğini doldururken, "ama bir de bebek var – oğlan! Ah, siz kendiniz de göreceksiniz, yakında, zavallı küçük şey!" Öylesine nefret doluydu ki daha fazla sormayı göze alamadım.

Gidinceye kadar bekledim, sonra camın kıyısına yaslandım, ağaçların içinde güneşin derinleşmesini, sonunda ağaçların altın rengine doymuş, titreşmesini izledim, o gizemli bebeğin nesi olduğunu merak ettim.

Bütün o öğle sonrası boyunca Matmazel Ambatielos piyanosuyla *Appassionata Sonat*'a savaş açtı. Sonatı paramparça ettiler, canlarının istediği gibi yeniden oluşturdular – yerden parçaları topladılar – çeşit çeşit biçimlere sokmaya çalıştılar. Ufak bir dokunuş eklediler – bir şey yakaladılar. Sonunda önem taşıyan tek şeyin yüksek ses pedalı olduğuna karar verdiler. Tanrı bilir kaç tane kapının arkasında gizlenmiş olan gizemli bebek öylesine tuhaf bir inatla ağladı ki, bu sesin bebekten mi, motordan mı, yoksa uzaklardaki düdükten mi çıktığını anlamak için kulaklarımı iyice açmak zorunda kaldım. Alacakaranlıkta Marie, iki küçük kızın eşliğinde bana lamba getirdi. Benim görünüşüm bu tatlı çocukları o kadar tedirgin etti ki arkadan yarım saat boyunca kendilerini duvarlara çarparak, alaycı kahkahalarla çığlıklar atarak çılgın gibi koridorda koşuşturdular.

Saat sekizde akşam yemeği çanı çaldı. Acıkmıştım. Koridor pişmiş etin ılık, güçlü kokusuyla dolmuştu. "Neyse," diye düşündüm, "yine de kokuya bakılırsa yemekler iyi olmalı." Ve yüreğim korkuyla dolu yemek odasına girdim.

İki dizi yüz, beni incelemek için döndü. M. Séguin beni tanıştırdı, çorba kaşığını masaya vurdu, arsız, küçümseyen iki küçük kız bağırdı: "*Bon soir, madam*," bu arada da Ma-

dam Séguin bana yerimi gösterirken, öğleden sonraki gösterisiyle hızını alamamış olan bebek başından aşağı süt kabını boşalttı. Bu son serüvenin ve öfkeden çığlıklar atan, tüküren çocuğu kaptığı gibi giden Marie'nin yol açtığı kargaşada ben Rus papazın yanına, Matmazel Ambatielos'un karşısına oturdum. M. Séguin dirseğinin dibindeki üç bacaklı sepetten bir somun ekmek kaptı, göğsüne tutup içini oydu. Çorbalar dağıtıldı – içinde yüzen tel şehriyeden alfabe harfleriyle. Küçük Séguin'lerin sofra terbiyesinin son kırıntılarını da götürdü bu.

"Anne, anne, Yvonne'da benden daha çok harf var."

"Anne, Helen boyuna kaşığıyla benim harfleri dışarı çıkartıyor."

"Çocuklar! Çocuklar! Susun, susun!" dedi Madam Séguin usulca. "Hayır, yapmayın."

Yvonne'ın tabağını yakaladı Helen, kendisine doğru çekti.

"Kesin," dedi, çorbanın buharına bulanmış gözlüğüyle fareye benzeyen M. Séguin. "Helen, kalk masadan. Marie'ye git." Çıktı Helen, önlüğünü kafasına geçirmiş.

Çorbanın ardından kestane ve Brüksel lahanası geldi. Bütün bu süre boyunca uçuk mavi boyunbağı takmış, frak ceketini düğmelemiş, Gogol romanlarındaki kadar gür bıyıklı Rus papaz, Matmazel Ambatielos'la akıcı bir konuşmaya kaptırmıştı kendini. Kız çok genç görünüyordu. İriyarıydı, yapma güllerle süslü kocaman, sert memeleri vardı. Hiç durmadan güllere, gömleğine, saçına dokunuyor, ellerine bakıyordu – dudaklarında titreşen gülümsemeyle, mavi gözleri fal taşı gibi açılmış, bakıp dururken. Kendi taze, genç bedeninin büyüsüyle sarhoş gibiydi.

"Ben bu sabah gördüm ama sen beni görmedin," dedi papaz.

"Hayır sen de görmedin."

"Gördüm."

"Görmedi, değil mi Madam?"

Madam Séguin gülümsedi, kestaneleri kaldırdı, bir tabak armut getirdi.

"Umarım yemekten sonra salona gelirsiniz," dedi bana. "Her zaman biraz çene çalarız – tam aile gibiyiz." Gülümsedim, niçin kestanelerin arkasından armutların geldiğini merak ederek.

"Bebek için özür dilemeliyim," diye sürdürdü. "Çok sinirli. Ama bütün gününü sizin kaldığınız yerin öteki ucundaki odada geçiriyor. Sizi rahatsız etmez. Yalnızca bir düşünsenize! Bütün gününü başını duvarlara, yere vurarak geçiriyor. Doktorlar hiç anlayamıyor."

M. Séguin iskemlesini arkaya itti, bizi buyur etti. Umutsuzca salona gittim peşlerinden. "Galiba benim paspaslarımı beğendiniz," dedi Madam Séguin şimdiye kadar sergilediğinden daha büyük canlılıkla. "İnsanlar hep onları benim emeğimin ürünleri sanır. Ama, tanrım, hayır! Hepsini ilk katta pansiyon işleten arkadaşım Madam Kummer yaptı."

(1913)

Violet

"Genç bir bakireyle karşılaştım,
Kederle yas tutan..."

"Her bulutun altında gümüşten astar bulunur," türünden yapmacık, kaypak bir İngiliz atasözü vardır. Astarlarına kafa patlatmak için kaşlarına kadar bulutların içine batmış birine ne huzur verebilir bu, hem de insanın kara yazgısı üstüne nasıl da tatsız bir kartpostal mührü basıyor – sol köşede kendini bir şey sanan üç paralık ay dururken bu yazgıyı iki paralık küçük bir ucubeye dönüştürüyor! Neyse, bir sürü yapmacık ve kaypak şey gibi bu da doğru. Séguin Pansiyonu'nda geçirdiğim ilk geceden sonra bu astar beni uyandırdı, göklerdeki altın saçlı bebek yeryüzünü düğün çiçeği sağanağına boğuyormuşcasına güneş ışığıyla pırıl pırıl odayı gösterdi bana kuş tüyü yastığın üstünden. "Nasıl hoş bir hayal!" diye düşündüm. "Atasözünden nasıl da kat kat daha güzel! Katharine Tynan'la* kırlarda geçirilen bir günü getiriyor akla."

Katharine Tynan'la ben, şımarık bebeklerin boş inançlarına ters düşen atasözlerindeki dolaysız gerçeği tartışırken koskoca şişkin önlük takmış, kırmızı yüzlü kadın elimize bardak bardak süt tutuşturuyordu gözümün önünde canlanan bu küçük resimde. Ama böyle durumda hayali ben ata-

* İrlandalı kadın şair

sözlerin yanında yer alıyordum. "Onlarda bir sürü sağlam mantık var," diyordu o hoyrat varlık. "Şu her şeyi süsleyip püsleme gibi kadınsı girişimi ortak akılla kestirip atmalarını beğeniyorum. 'Kuyuya çok sık giden testi kırılır.' *Also gut.* Kırık testiye yazılacak bir sürü dize için en küçük boşluk bile bırakılmamış. Testi biçimindeki bütün kalplerin götürüldüğü şu simgesel çeşmelerden biri olma olasılığı hiç yok bu kuyunun. Katılmadığım tek atasözü," diye sürdürdü bu çekilmez yaratık, bahçedeki çiçek yatağından taze soğan sürgünü koparıp ağzında çiyneyerek, "eldeki kuşla ilgili olanı. Ben doğal olarak çalılıklardaki kuşları yeğlerim." "Ama," dedi Katharine Tynan, küçük yeşil sineği süt bardağından çıkartırken usulca, düşüncelere dalmış, "ama sen Aziz Francis olsaydın senin elinde bulunmaktan hiç tedirgin olmazdı kuş. Senin parmaklarının oluşturduğu beyaz yuvayı herhangi bir çalılığa *yeğlerdi.*"

Yataktan fırlayıp çıktım, pencereye koşup ardına kadar açtım, dışarı sarktım. Aşağıda, caddede rüzgâr ağaçları sarsıyor, sallıyordu; yaprakların kokusu yukarı yükselen havayı doldurmuştu. Caddeye dizilmiş evler küçüktü, beyazdı. Sevimli, yalın görünümlü, danteller ve kurdele düğümlerinin göze çarptığı küçük evler, tıpkı oyun oynamak için sıraya girmiş köy çocuklarını andırıyordu. Bu evlerden birinde ve hepsinde oturan Yvette adında tapınılası küçük yaratığı hayal etmeye başladım... Üzerine papatyalar işlenmiş beyaz dantelden yatak odası başlığıyla geçiriyor sabahını, bir elindeki Sevr porseleni fincandan kakao yudumlarken, öteki elinin küçük pembe tırnaklarını sadık hizmetçisi boyuyor. Öğleden sonrasını, ufacık beyaz ve altın sarısı yatak odasında, kucağında İran kedisiyle, o ateşli, güzel sevgilisi arkasından eğilip, sol omzundaki üç kat büyüleyici gamzeyi öperken divanın üstünde kıvrılmış otururak geçiriyor... Balkon kapılarından biri açıldı, iriyarı hizmetçi, kolları halılarla, kilimlerle dolu kasıla kasıla dışarı çıkıp, öfke, iğrenme

anlatan bir davaranışla onları parmaklıkların üstüne savurdu, gözden yitti, uzun saplı değnek süpürgeyle yeniden ortaya çıkıp zavallı halıların, battaniyelerin üstüne indirdi. Pat! Küt! Küt! Pat! Onların güçsüz, zavallı çırpınmaları kadını coşturup daha da hızla vurmaya sürüklüyordu. Her yanından toz bulutları yükseliyordu, bir küçük halı kurtulup balık gibi aşağıdaki caddeye uçtuğunda, balkondan sarkıp ona doğru süpürgesini, yumruğunu sallıyordu.

Bu gürültünün tuzağına düşen yaşlı beyefendi, karşıdaki evin camına çıktı, bu gayretli kıza onaylayan bir göz atarak o güzelim günün suratına karşı esnedi. Bacaklarının, kollarının kaslarında özenle ellerini gezdirmesinde, boğazını sıkmasında, öksürmesinde, pencereden dışarı şimşek gibi tükürük atmasında bir dalgınlık, sakınma havası vardı. Bu son ustaca davranışa kendisinden çok şaşıran kimse yok gibiydi. Kendi çapında küçük bir zafer olarak ele alıyordu sanki bunu, o koskoca göbeğini tam bir doygunlukla beyaz, pike yeleğinin içine düğmelerken. Benim sevimli Yvette'im, siyah beyaz kareli giysisiyle, yünlü önlüğüyle, kolunda pazar sepetiyle fırlayıp gitti.

Ben giyindim, bir çörek yedim, koyu ılık kahveyi içtim, kendimi çok aklı başında hissediyordum. İnsanlar olmasa dünyanın ne kadar güzel bir yer olduğunu, insanlar için kaygılanmaya değmeyeceğini, ister cennet gibi olsun, ister olmasın kentlerden, her zaman cennet gibi olan kırlardan daha küçük şeylere bilge kişilerin sevgi duymamaları gerektiğini, bütün bunların ne kadar doğru olduğunu kafamdan geçiriyordum.

Hem sofuca hem de kibirli olan bu düşüncelerle şapkamı kafama geçirdim, karanlık koridor boyunca el yordamıyla yolumu buldum, beş kat merdiveni uça uça inip Rue St. Leger Caddesi'ne çıktım. Yolun karşısında park vardı, içinden geçerek Üniversite'ye, Place du Theatre'ın önündeki daha da gösterişli caddeye ulaşıyordu insan. Sonbahar iyice ilerlemiş

olsa da ağaçlardan tek yaprak bile düşmemişti, küçük çalılar, fundalıklar pembe, kırmızı beneklerle doluydu, mavi gökyüzüne karşı ağaçlar altın sarısı kılıflarına bürünmüş duruyordu. Taştan sıraların üstünde beyaz pelerinli, katı beyaz başlıklı bebek bakıcıları çene çalıyor, tepeli papağan topluluğu gibi kafalarını sallıyor, terbiyeli bebekler o tatlı havalarıyla çember çeviriyordu. Yabancı bir kentte dolaşmak, yapayalnız oyun oynayarak çocuk gibi kendini eğlendirmek, ne tuhaf bir hazdır!

"*Pardon, madame, mais voulez-vous...*" ve sonra ses durakladı, sanki sayısız zamanlardan beri kaybolduğum için benden umut kesilmiş gibi adımı haykırdı; sanki ben yabancı denizlerde boğulmuşum gibi, Amerikan otel yangınlarında yanmışım gibi, yüzlerce yapayalnız mezara gömülmüşüm gibi. "Tanrı aşkına, ne işin var buralarda?" Önümde, tek günlük değişikliğe uğramamış, saçının tek tokası değişmemiş duruyordu Violet Burton. Bu coşku karşısında ölçülemez derecede gururum okşandı, onun soğuk, güçlü elini sıktım, "Olağanüstü!" dedim.

"Ah ama ne için buradasın?"

"...Sinirden."

"Ah, mümkün değil, gerçekten inanamam buna."

"Tam anlamıyla doğru," dedim coşkum sönerken. Çelik gibi sinirleri olduğundan kuşku duyulmamasından daha tedirgin edici şey yoktur bir kadın için.

Kahvaltı zamanı pencerenin ışıltısı içinde oturuyor duygusu uyandıran o dolaysız İngiliz içtenliğiyle beni tepeden tırnağa incelerken "Neyse, hiç de öyle durmuyorsun," dedi.

"Sen niçin buradasın?" dedim ışıltıyı yumuşatmak için tatlı tatlı gülümseyerek. Bunun üzerine döndü, çimenliğe baktı, içini dökmek üzere olan taşralı oyuncu gibi şemsiyesini kurcalamaya başladı.

"Ben" – usuldan, yapmacık sesle – "ben buraya unutmak için geldim... Ama," yine yüzünü bana çevirip, canlılıkla gü-

lümseyerek, "haydi gel, bundan söz etmeyelim. Daha değil. Açıklayamam. Seni yeni baştan tanıyıncaya kadar olmaz." Çok ağırbaşlılıkla – "Sana güvenebileceğimden emin oluncaya kadar."

"Ah, sakın bana güvenme Violet!" diye haykırdım. "Bana güvenilmez. Ben senin yerinde olsam güvenmezdim." Kaşlarını çatıp gözlerini dikti bana.

"Ne korkunç şey söylüyorsun. Ciddi olamazsın."

"Evet, ciddiyim. Başkalarının sırları kadar üzerinde konuşmaya bayıldığım şey yoktur benim." Beni şaşkınlık içinde bırakarak yanıma geldi, koluma girdi.

"Teşekkürler," dedi gönül borcu duyarak. "Bence, bana böylesine içini açman müthiş bir şey. Müthiş. Hem doğru olsa bile... ama hayır, doğru olamaz, yoksa bana söylemezdin. Demek istiyorum ki, aynı doğanın, aynı zamanda hem içten, hem sahtekâr olması ruhsal olarak mümkün değildir. Değil mi? Ama o zaman... bilmiyorum. Galiba mümkün. Sence Rus romancılar bütün yargılarını tümden değiştirmedi mi senin?" Yürüdük, *bras dessus bras dessus*, güneşli park yolunda.

"Gel, oturalım," dedi Violet. "Bu sıraya yakın bir çeşme var. Ben sık sık gelirim buraya. Her zaman sesini duyabilirsin." Suyun yumuşak sesi kulağa yarı unutulmuş, yarı şeytanca, yarı gülen bir ezgi gibi geliyordu.

"Çok görkemli, değil mi!" diye soludu Violet. "Geceleri hıçkırır gibi."

Bu dönüşten dehşete düşüp, "Ah Violet," dedim, "görkemli şeyler geceleri hıçkırarak ağlamaz. Kütük gibi uyurlar, yeniden gün doğuncaya kadar akıllarına hiçbir şey gelmez."

Kolunu sıranın arkalığına koydu, bacak bacak üstüne attı.

"Niçin tutkularını yadsımakta direniyorsun? Niçin utanıyorsun onlardan?" diye üsteledi.

"Utanmıyorum. Ama üstlerini örtüp bırakıyorum, yalnızca arada bir ortaya çıkartıyorum, tıpkı sevdiğim insanlar

çaya geldiğinde çıkardığım özel küçük reçel kavanozları gibi."

"İşte yine başladın! Tutkular ve reçel! Ben tümden farklıyım. Ben kendi tutkularımla yaşarım. Bazen keşke yaşamasam derim – ama sonra yine onlar yüzünden acı çekmeyi yeğlerim – yoğun acı çekmeyi demek istiyorum, onlarla birlikte derinlere batmayı; mutluluğun doruklarında yukarılara doğru o görkemli salınışın hatırı için." Bana daha da sokuldu.

"Keşke bu doğamı nereden aldığımı bilebilseydim," diye sürdürdü. "Annemle babam tümden farklılar. Demek istiyorum ki – onlar oldukça alışıldıklar – oldukça sıradanlar." Başımı sallayıp kaşlarımı kaldırdım. "Ama bununla savaşmanın yararı yok. Beni yenilgiye uğrattı. Tam anlamıyla – bir kez ve sonsuza kadar." Duraklama, şeytanca, gülen suyun yetersizce doldurduğu duraklama. "Şimdi," dedi Violet, etkileyici bir sesle, "buraya unutmaya geldiğimi söylediğimde ne demek istediğimi biliyorsun."

"Ama emin ol, bilmiyorum Violet. Bu kadar ince bir anlayışım olmasını nasıl bekleyebilirisin benden? Tek anladığım, beni daha iyi tanıyıncaya kadar bana anlatmak istemediğin. Tek anladığım!"

Gözlerini ve ağzını açtı.

"Sana söyledim ya! Yani – doğrudan değil. O kadar çok sözcükle değil. Ama zaten – nasıl anlatabilirdim? Ama sana tutkulu doğamı anlattığım zaman, diplere battığımı, doruklara sürüklendiğimi anlattığım zaman... elbette, elbette, sana simgesel olarak anlattığımı anladın. Başka ne düşünmüş olabilirsin ki?"

Hiçbir genç kız, böylesine bedensel kıvraklıklarla dolu beceri sergileyemez tek başına. Yine de kendi deneyimlerime dayanarak derinlikleri hep dorukların izlediğini düşünmüşümdür. Bunu ileri sürmeyi göze alabildim.

"Öyledir," dedi Violet hüzünle. "Görürsün onları, öncesine, sonrasına bakarsan."

"Tıpkı Shelley'nin Tarlakuşu'ndaki insanlar gibi," dedim.

Violet kararsız görünüyordu, pişman oldum. Ama duygularını nasıl paylaşacağımı bilemiyordum, görece boyutlar konusunda hiçbir bilgim yoktu.

"Yaz aylarıydı," dedi Violet. "Korkunç bir iç sıkıntısına kapılmıştım. Ne olduğunu bilmiyorum. Örneğin, sanki hiçbir konuda karar veremiyor gibiydim. Kendimi öylesine korkunç yararsız buluyordum ki – bir şeylerin olup bitmesinde hiç yer almıyordum – hepsinden de kötüsü, beni anlayan hiç kimse yoktu... o sıralar okuduklarım yüzünden olabilirdi... ama sanmıyorum... bütünüyle değil. Yine insan hiç bilemez. Değil mi? Ve sonra rastladım... Mr. Farr'a, dansta –"

"Ah, onun ilk adını kullan Violet. Bana Mr. Farr'ı anlatıp duramazsın, hem de sen... böylesine ayağın yerden kesilmişken."

"Niye olmasın ki? Pekâlâ – rastladım – Arthur'a. O akşam çıldırmıştım herhalde. İlk önce gitmem konusunda kaygılar vardı. Annem gitmemi istemiyordu çünkü beni eve geri getirecek hiç kimse olmayacağını söylüyordu. Ve ben korkunç hevesliydim. Galiba önseziye kapılmıştım. Önsezilere inanır mısın?.. Ben bilmiyorum, emin olamayız, değil mi? Her neyse, gittim. Ve o oradaydı." Yüzü kıpkırmızı kesildi, dudağını ısırdı. Ah, gerçekten Violet Burton'ı sevmeye başlamıştım – onu gerçekten çok sevmeye.

"Eee sonra," dedim.

"Tam yedi kere dans ettik, hiç durmadan konuştuk. Müzik çok yavaştı, – her şeyden söz ettik. Görüyorsun... kitaplardan, tiyatrodan, her tür şeyden önceleri ve sonra – ruhlarımızdan."

"...Ne?"

"Dedim ki – ruhlarımızdan. O beni anladı tam anlamıyla. Ve yedinci danstan sonra... Hayır, bana ilk söyledi-

ği şeyi anlatmalıyım sana. Dedi ki, 'Pan'a inanır mısın?' oldukça dinginlikle. Tam böyle. Ve sonra dedi ki, 'İnandığını biliyordum.' Olağanüstü, değil mi! Yedinci danstan sonra merdiven sahanlığında oturduk. Ve... devam edeyim mi?"

"Evet, et."

"Dedi ki, 'Ben çıldırmış olmalıyım. Seni öpmek istiyorum,' – ve – ona izin verdim."

"Eee sonra."

"Nasıl duygulara sürüklendiğimi asla anlatamam sana. Bir düşün! Daha önce ailem dışında kimseyi öpmemiştim. Yani – elbette – asla bir erkeği öpmemiştim. Ve sonra dedi ki: 'Sana söylemek zorundayım – ben nişanlıyım.'"

"Eee?"

"Daha ne olsun? Elbette hemen yukarı fırladım, giyinme odasındaki her şeyi alt üst ettim, paltomu buldum, eve gittim. Ve ertesi sabah annemi buraya gelmek için kandırdım. Sandım ki," dedi Violet, "utançtan öleceğimi sandım."

"Hepsi bu mu?" diye bağırdım ben. "Hepsinin bu olduğunu söyleyemezsin ya?"

"Başka ne olabilir ki? Ya sen ne bekliyordun? Nasıl olağandışısın sen – gözlerini dikmiş bana öyle bakıyorsun!"

Ve o uzun duraklamada yine küçük çeşmenin sesini duydum, yarı şeytanca, yarı gülen – bana, diye düşündüm, Violet'e değil.

(1913)

Türk Hamamı

"Üçüncü kat – sola Madam," dedi kasada oturan kız elime pembe bileti tutuştururken. "Bir dakika – asansör için zili çalayım." Siyah saten etekliği, kan kırmızısı ve altın sarısı koridorda hışırdadı, beyaz boynuyla, pudralı yüzünün üstünde tepe gibi toplanmış parıltılı turuncu saç yığınlarıyla yapay palmiyelerin arasında durdu – kalın, siyah sapın ucundan patlamış fazla olgun mantar gibi. Zili çaldı da çaldı. "Binlerce kere özür dilerim Madam. Çok yüz kızartıcı bir durum. Yeni görevli. Bu hafta ayrılıyor." Parmakları zilin üstünde, adamı ölü kuş gibi yerde yatar görmeyi umuyormuşçasına gözleri kabine dikili. "Çok yüz kızartıcı." Siperli şapkayla, kirli beyaz pamuklu eldivenlerle kılık değiştirip kendini gizlemiş, nereden çıktığı belli olmayan ufacık biri yanımızda bitti. "Neyse gelebildin!" diye azarladı kadın. "Nerelerdeydin? Neler yapıyordun?" Yanıt olarak adam yüzünü beyaz pamuklu eldivenlerinden birinin arkasına gizleyip iki kere aksırdı. "Pööf! İğrenç! Madam'ı üçüncü kata çıkar." Yana çekildi cüce, eğildi, benim arkamdan girip çarparak kapıları kapadı. Çok ağır ağır yükseldik, aksırıkların, neredeyse ıslık çalan uzun uzun burun çekmelerin eşliğinde. Rugan şapkanın tepesine sordum: "Üşüttünüz mü?" "Havalar yüzünden Madam," diye yanıtladı yaratık, büyük bir hoşnutluğun dizginlenmiş havasıyla burnundan konuşarak,

"insan burada bir türlü kuru kalamıyor. Üçüncü kat – lütfen buyurun," dedi benim üç kuruş bahşişimin üstüne aksırarak.

İç çamaşırı ve meme dikleştirici ilanlarıyla süslü, çini döşeli koridorda yürüdüm – bana küçük bir kabinle mavi emprime kadın iç gömleği verildi, soyunmam, Sıcak Oda'yı bulmam söylendi. Lambri kaplı duvarlardan, koridordan bağrışmalar, kahkahalar, konuşma kırıntıları yankılanıyordu.

"Hazır mısın?"

"Dışarı çıkıyor musun şimdi?"

"Bekle de gör beni!"

"Berthe – Berthe!"

"Bir dakika! Bir dakika! Hemen!"

Kendimi yüzme havuzuna salıverilmiş küçük okullu kızlar topluluğundan birisi gibi hissederek çabucak soyundum.

Sıcak Oda büyük değildi. Üst kenarlarında tavuskuşları olan kilden yapılmış boyalı duvarları, fotoğrafçılardaki arka görünümler kadar solgun, gerçekdışı gökyüzünün göründüğü camdan tavanı vardı. Üzerlerine yırtık pırtık moda dergilerinin saçıldığı yuvarlak masalar, odanın ortasında sarı zambak dolu mermer kurna, havlularla sarılı uzun koltuklarda besbelli çiçekler kadar uyuşuk bir sürü kadın... Kafama bez dolanmış olarak arkama yaslandım, balta girmemiş orman, sirk, ıslak çamaşır kokan hava hayallere sürükledi beni... Evet, çok büyüleyici şey olmalıydı, bir kâşifle evli olmak... ve balta girmemiş ormanda yaşamak, adam bir şeyleri silahla vurmadığı, esir almadığı sürece. Bunları yapan canavarlardan nefret ederim. Ah... bizim oralardaki sirkler... otlaktaki çadır, yük arabalarına, araba tekerleğine aynasını sokmuş, yüzünü boyayan palyaçoya bakmak için çitin üstünden arı kovanı gibi kaynaşan çocuklar – ve "Hanımeli Çiçeği ve Arı"yı çalan laterna, çok fazla hızla... baştan bir daha, bir daha. Bu havanın bana neyi hatırlattığını biliyorum – kurusun diye dışarı asılmış çamaşırların arasında kovalamaca oyununu...

Kapı açıldı. Kırmızı beyaz kareli uzun cüppeler giymiş iki boylu boslu sarışın içeri girip karşımdaki koltuklara oturdu. Birinin elinde yaldızlı kâğıda sarılı bir kutu mandalina, ötekinin elinde manikür takımı vardı. Çok iri yapılıydılar, neşeli, küstah yüzleri, arkada toplanmış, gür, güzel sarı saçları vardı.

Oturmadan önce odaya göz attılar, öteki kadınları tepeden tırnağa süzdüler, birbirlerine döndüler, suratlarını buruşturdular, fısıldaştılar, birisi kutuyu uzatarak, "Bir mandalina alsana!" dedi. Bunun üzerine kahkahalarla gülmeye başladılar – arkalarına yaslandılar, silkindiler ve ne zaman birbirlerine gözleri ilişse yeniden kahkahaya boğuldular.

"Bu çok güzeldi," diye bağırdı biri, çok özenle, yalnızca uçlarından gözlerini silerken. "Sen ve ben, buraya gelmemiz, çok ciddiyim, biliyorsun, çok doğru – ve odaya göz atarak – ve – ve özenli araştırmamızın sonucunda – sana bir mandalina sunuyorum. Hayır, çok gülünç bu. Bunu unutmamalıyım. Müzikli gösteri konusu olacak kadar iyi. Alır mısın bir mandalina?"

"Ama düşünemiyorum," dedi öteki, "niçin insanlar Türk hamamında böyle iğrenç görünüyor – iç gömleği giymiş biftek gibi. Kadınlar yüzünden mi – yoksa havadan mı? Şuna bak, örneğin – bir deri bir kemik, bıyıkları terleyen, kitap okuyana – bir de şu köşedeki ikisine, var olmayan bebeklerine, bebeklerin nasıl dünyaya geldiğini anlatsınlar mı, anlatmasınlar mı diye tartışıyorlar – ve... Tanrım! Şu içeri girene bak. Kutuyu al şekerim. Bütün mandalinaları ye."

Yeni gelen, kısa boylu, toplu, ufak bir kadındı, beyaz ayakları düztaban, saçına muşamba başlık geçirmiş. Yapmacık bir aldırmazlıkla kollarını sallayarak, gülen kadınlara horgörüyle bakarak odayı dolaştı ve görevliyi çağırmak için zili çaldı. Hemen yanıtladı, yarı çıplak, her yerine sabun köpükleri saçılmış Berthe. "Eee, ne oldu Madam? Hiç zamanım yok..."

"Lütfen bana el havlusu getirin," dedi Muşamba Başlık, Almanca olarak.

"Özür dilerim? Anlamıyorum. Fransızca biliyor musunuz?"

"*Non*," dedi Muşamba Başlık.

"Ber-the!" diye çığlığı bastı sarışın kadınlardan biri, "Mandalina alsana. Ah, *mon Dieu*, gülmekten öleceğim."

Islandığını görmüş de kurulanmak için ovunuyormuş gibi yaparak sözsüz oyuna girişti Muşamba Başlık. "*Verstehen Sie*?"

İçinde kahkahalar dolaşan yuvarlak gözlerle izleyip, "*Mais non, Madame*," dedi Berthe, Muşamba Başlık'ın yanından ayrıldı, sarışın kadınlara göz kırptı, ödül olarak verilmiş bir çift tavuklarmış gibi onları elleriyle yokladı, "Çok iyi gidiyorsunuz," dedi, gözden yok oldu yine.

Muşamba Başlık koltuğun kıyısına oturdu, moda dergilerinden birini kaptı, hışırdayan sayfaları çarpa çarpa çevirdi, okuyormuş gibi yaptı, bu arada da sarışın kadınlar arkalarına yaslanmış mandalina yiyor, kabukları zambak kurnasına fırlatıyordu. Taptaze, her yere işleyen meyve kokusu havada asılı duruyordu. Öteki kadınlara baktım. Evet, kıpkırmızı, ıslak, sırtüstü uzanmış, boş gözleri, düz saçlarıyla iğrençtiler, tek canlılık kırıntılarıyla da, iki sarışının davranışı karşısında şaşkın bir erdemlilik taslıyorlardı. Ansızın moda dergisinin üstünden gözlerini bana diktiğini fark ettim Muşamba Başlık'ın, öylesine dik dik bakıyordu ki hemen kaçıp sıcak odaya sığındım. Ama boşuna! Muşamba Başlık da peşimden geldi, önüme dikildi.

Kendine güvenle içini dökerek, "Almanca konuştuğunuzu biliyorum," dedi. "Tam şimdi yüzünüzden okudum bunu. Görevlinin bana havlu vermeye yanaşmaması tam rezalet değil miydi? Yönetime anlatacağım bunu, kocama da bir mektup yazdıracağım onlar için bu gece. Erkeklerden gelen şeyler hep daha çok önemsenir, değil mi? Hayır," dedi,

sarımsı kollarını ovuşturarak, "hiç böyle rezil yer görmemiştim – hem de dört buçuk frank alıyorlar! Elbette, bahşiş vermeyeceğim. Siz de olsanız vermezdiniz, değil mi? El havlusu kepazeliğinden sonra... şu kadınları da şikâyet etmeyi kafama koydum. Şu durmadan yiyip gülenleri. Kim olduklarını biliyor musunuz?" Başını salladı. "Saygıdeğer kadınlar değiller – ilk bakışta belli oluyor. En azından ben anlayabiliyorum, her evli kadın anlayabilir. İki tane sokak kadınından başka şey değiller. Hayatım boyunca hiç böyle aşağılanmamıştım. Bana güldüler, inanabiliyor musunuz! Onlar gibi koca koca şişko domuzlar! Ve onlar yüzünden doğru dürüst terleyemedim. Öylesine öfkelendim ki terlerim dışarı çıkacağına içime döküldü; heyecanlanınca böyle olur, biliyorsunuz, bazen ve şimdi soğuk algınlığımdan kurtulmak yerine ateşim çıkarsa hiç şaşmayacağım."

İki sarışın kadın içeri girip onu görünce başka bir gülme krizine tutuluncaya kadar peşimde Muşamba Başlık'la sıkıntı içinde Sıcak Odada dolaşıp durdum. Öfkeme ve iğrenmeme aldırmadan Muşamba Başlık sinsice yanıma sokuldu, anlamlı anlamlı gülümsedi, ağzını çarpıttı, "Hiç umurumda değil," dedi o iğrenç Alman sesiyle. "İki sokak kadınını önemseyerek kendimi onların düzeyine indirecek değilim. Kocam bir bilse asla yanlarına bırakmaz. Korkunç titizdir, kılı kırk yarar. Altı yıldır evliyiz. Pfalzburg'luyuz. Güzel bir kasabadır. Yaşayan dört çocuğum var, aslında beşincinin neden olduğu kötü günlerin üstesinden gelmek için buradayız. Beşinci," diye fısıldadı usul usul peşimden gelerek, "güzel, sağlıklı bir bebek olarak doğdu, ama hiç soluk alamadı! Neyse, dokuz aydan sonra kadın ister istemez hayal kırıklığına uğruyor, değil mi?"

Buhar odasına doğru yöneldim. "Oraya mı gireceksiniz?" dedi. "Sizin yerinizde olsam girmezdim. Şu ikisi girdi de. Onlarla tanışmak istediğinizi sanabilirler. Böyle kadınları hiç bilemezsiniz." Tam o anda kadınlar dışarı

çıktı, kaba kumaştan uzun cüppelere sarınmış, hor gören kraliçeler gibi Muşamba Başlık'ın önünden geçtiler. "Buhar odasında iç gömleğinizi çıkaracak mısınız?" diye sordu. "Bana aldırmayın, sakın. Kadın kadındır, hem ayrıca istemezseniz size bakmam. Biliyorum – ben de bir zamanlar öyleydim. Gözümü kırpmadan bahse girerim," diye sürdürdü sözlerini, tepesi atmış, "şu mendebur kadınlar iyice birbirlerini incelemeye hiç çekinmemişlerdir. Pööh! Onlar gibi kadınlar. Onları hiçbir şey irkiltemez. Hem çok da rezil değiller mi? Arsızlar ve bütün o takma saçlar. Birinin elindeki şu manikür kutusu altın kaplamaydı. Neyse, gerçek olduğunu sanmıyorum, ama bence buraya getirmek iğrenç. İnsan hiç değilse tırnaklarını kendi başınayken kesmeli, değil mi? Anlayamıyorum," dedi, "erkekler böyle kadınlarda ne buluyor. Hayır, bir koca, çocuklar, bakımı yapılacak bir ev, işte kadına gerekli olan şeyler bunlardır. Benim kocam da böyle söylüyor. Şu civelek sürtüklerden birini patates soyarken ya da et seçerken bir düşünsenize! Hemen mi gidiyorsunuz?"

Berthe'yi bulmak için kendimi dışarı zor attım, sabunlandığım, her tarafıma şaplaklar yediğim, üzerime sular döküldüğü, soğuk su kazanına atıldığım süre boyunca iyi bir kocası ve dört çocuğu olan şu küçük Alman'ın çirkin, rezil bedeni, asla patates soymamış, etin iyisini seçmemiş olan iki taze güzele hırladı durdu kafamın içinde. Girişte bir daha gördüm onları. Maviler giymişlerdi. Biri yakasına bir demet menekşe iğneliyor, öteki fildişi rengi süet eldivenlerini düğmeliyordu. O güzel tüylü şapkaları, kürkleri içinde durmuş, konuşuyorlardı. "Evet, işte buradalar," dedi dirseğimin dibinde bir ses.

Ve işte yanımdaydı Muşamba Başlık, dönüşüme uğramış, mavi beyaz kareli gömlek giymiş, tığ işi dantel yakalık takmış, Alman kadınlarının ince belleri, koca kalçalarıyla, kafasında, Pfalzburg'da hiç kuşkusuz *Reisehut* de-

nen, o korkunç kuş yuvasıyla. "Böyle giysilere verecek parayı nasıl bulabildiklerini sanıyorsunuz? İğrenç, aşağılık yaratıklar. Hayır, bir genç kızın iki kere düşünmesi için onlara bakması yeter." O ikisi girişten dışarı yürürken Muşamba Başlık arkalarından bakakaldı, solgun yüzü yalnızca ağız ve göz kesilmiş, tıpkı yasak masanın önünde duran aç çocuğun yüzü gibi.

(1913)

Çocuksu Ama Çok Doğal Bir Şey

I

Ya daha önceden nasıl olduğunu unutmuştu ya da geçen yazdan beri kafası büyümüştü, hangisi olduğuna bir türlü karar veremiyordu Henry. Ama bu hasır şapka canını yakıyordu: Alnını sıkıştırıyor, tam şakaklarının üstündeki iki kemikte tuhaf bir ağrı başlatıyordu. Böylece de üçüncü sınıf "sigara içilen" vagonda, köşede bir yer seçti, şapkasını çıkardı, kocaman siyah karton evrak çantası ve B. Teyzesinin Noel armağanı eldivenleriyle birlikte rafa koydu. İçerisi fena halde ıslak kauçuk conta ve is kokuyordu. Trenin kalkmasına daha on dakika vardı, dışarı çıkıp kitap sergisine göz atmaya karar verdi. Uzun uzun mavi ve altın sarısı ışın demetleriyle istasyonun camdan çatısını delip geçiyordu güneş ışığı; küçük bir oğlan çuha çiçeği tablasıyla koşuşturup duruyordu ortalıkta; insanlarda bir şey vardı – özellikle de kadınlarda – uyuşuk ama yine de istekli bir şey. Yılın en coşku veren günü, ilkbaharın ilk gerçek günü o ılık, tatlı güzelliğini sermişti Londra'nın bile gözleri önüne. Her rengin üzerine yeni bir ışıltılı pul, her sese yeni bir tını katmıştı, kentli insanlar, giysilerinin altında gerçek yaşayan bedenler, koyu kanı pompalayan gerçek yaşayan yürekler taşıyorlarmış gibi yürüyorlardı.

Henry kitaplara çok düşkün biriydi. Çok fazla okumamıştı, yarım düzineden fazla kitabı da yoktu. Öğle yemeği zamanında ve Londra'daki her boş zamanında durup onlara bakardı; onlarla kurduğu kafa sallama ilişkisi şaşırtıcıydı. Kitapları tertemiz, özenle tutuşuna, şu ya da bu kitapçıyla onları tartışırken seçtiği güzel tümcelere bakarak dadısının göğsüne dayalı koca kitaptan meme emdiğini sanırdınız. Ama çok yanılırdınız. Bu yalnızca Henry'nin dokunduğu ya da söylediği her şeye karşı sergilediği tavırdı. Bu öğleden sonraki kitabı İngiliz şiiri seçkisiydi, sayfalarını çevirirken gözüne ilişti – *Çocuksu Ama Çok Doğal Bir Şey*!

Keşke olsaydı iki kanadım,
Küçücük, tüylü bir kuş olsaydım,
Uçardım sana aşkım,
Ama böylesi düşünceler, boş şeylerdir,
Ben burada kalırım.

Oysa rüyalarımda, uçarım sana,
Hep seninleyim rüyalarımda,
Dünya ellerindedir insanın,
Ama sonra uyanır kişi, ben neredeyim?
Yapayalnız, yalnızım.

Uyku kalır, buyurmasa da kral,
Uyanmayı severim şafak söktüğünde,
Uykum uçup gitse de,
Bu karanlık kapatırken gözkapaklarını insanın,
İşte böyle, rüyalar sürer yine.

Bu küçük şiiri hiç elinden bırakmayabilirdi. Onu böylesine büyüleyen şey, sözcüklerden çok bütün havasıydı! Sabahın çok erken saatlerinde yatağında uzanıp, güneşin tavanda oynaşmasını izlerken kendisi yazmıştı sanki. "Hâlâ

öyle," diye düşünüyordu Henry. "Bir zamanlar yarı uykudayken yazdığına inanıyorum ozanın çünkü üzerinde bir rüyanın gülümsemesi var." Şiire dikti gözlerini, sonra uzaklara baktı, ezberden yineledi, üçüncü dizede bir sözcüğü atladı, yeniden baktı, sonunda bağrışmaların, sürüklenen adımların bilincine vararak başını kaldırdığında trenin ağır ağır yola koyulduğunu gördü.

"Tanrının gazabı!" Henry ileri atıldı. Bayrakla, düdük tutan adam elini kapıya koymuştu. Nasıl olduysa Henry'yi yakaladı... Kapının çarpılarak kapanmasıyla Henry "sigara içilen" olmayan, hasır şapkasından, siyah karton çantasından, B. Teyzesinin Noel armağanı eldivenlerinden en küçük iz bulunmayan vagondaydı. Bütün bunların yerine karşısındaki köşede bir kız duvara yapışmış oturuyordu. Ona bakmayı göze alamadı Henry ama onun kendisini süzdüğünden neredeyse emindi. "Sakın benim deli olduğumu sanmasın," diye aklından geçirdi, "kafamda şapka bile olmadan, hem de akşam zamanı böyle trene daldığım için." Kendini çok gülünç hissediyordu. Nasıl oturacağını, arkasına nasıl yaslanacağını kestiremiyordu. Ellerini ceplerine soktu, aldırmıyormuş gibi görünmeye, Bolton Manastırı'nın büyük resmine kaşlarını çatmaya çalışıyordu. Ama kızın bakışlarını üzerinde hissederek ona belli belirsiz göz attı. Hemen gözlerini pencereden dışarı çevirdi kız, sonra da Henry onun en küçük kıpırdanışını bile kollayarak bakmayı sürdürdü. Pencereye sıkı sıkı yapışmış, yanağıyla omzu nergis sarısı saçlarıyla yarı gizlenmiş oturuyordu orada. Gri pamuklu eldiven içindeki küçük bir el, üzerinde adının baş harfleri olan E. M. bulunan deri çantayı tutuyordu kucağında. Öteki elini camdaki kayışın içinden geçirmişti, üzerinden inek çanı, gümüş ayakkabı, bir de balık sallanan gümüş bilezik çarptı Henry'nin gözüne. Üstünde yeşil palto, başında çiçek tacıyla çevrelenmiş şapka vardı. Bütün bunları gördü Henry, yeni şiirin başlığı hâlâ inatla kafasının içinde

çınlarken – *Çocuksu Ama Çok Doğal.* "Herhalde Londra'da okula gidiyor," diye düşündü Henry. "Bir yerde çalışıyor da olabilir. Yo hayır, çok genç. Ayrıca, öyle olsa saçlarını toplardı. Arkaya, sırtına bile atmamış." O güzelim dalgalı saçlardan gözlerini alamıyordu. "'Gözlerim iki sarhoş arıya benziyor...' Şimdi merak etmeye başladım, bunu bir yerde mi okudum yoksa ben mi uydurdum?"

O anda kız döndü, onun bakışlarını yakalayınca kızardı. Yanaklarında uçuşan kızıl rengi gizlemek için başını eğdi, korkunç tedirgin olan Henry de kızardı. "Konuşmak zorunda kalacağım – zorunda – zorunda!" Elini kaldırmaya başladı olmayan şapkasını çıkarmak için. Bunu gülünç buldu; kendine güven geldi.

"Ben – ben çok çok özür dilerim," dedi kızın şapkasına gülümseyerek. "Ama böyle sizinle aynı vagonda oturup dururken niçin öyle telaşla içeri dalmış olduğumu açıklamadan yapamayacağım, hatta başımda şapkam bile olmadan. Eminim sizi korkutmuşumdur, hem şimdi de gözlerimi size dikiyordum – ama bu yalnızca benim korkunç bir yanlışım; dik dik bakmak korkunç bir huyumdur! Size açıklamamı isterseniz – buraya nasıl girdiğimi – gözlerimi dikmemi değil, elbette," – usulca güldü – "açıklarım."

Bir an suskun kaldı kız, sonra yavaş, utangaç sesle konuştu – "Önemli değil."

Çatıların, bacaların arkasından savrulup ilerlemişti tren. İki yana sallanarak kırlara giriyorlar, küçük karanlık ormanları, solgunlaşan tarlaları, kayısı rengi akşamın altında parlayan su havuzcuklarını geçiyorlardı. Henry'nin kalbi çarpmaya başladı, trenin gümbürtüsüyle uyum içinde çarpmaya. Böyle bırakamazdı. Dökülen saçlarının içine saklanmış öyle sessizce oturuyordu ki kız. Başını kaldırıp bakmasının ve kendisini anlamasının mutlak bir gereklilik olduğunu hissetti – en azından anlamasının. Öne eğildi, ellerini dizlerinde kenetledi.

"Görüyorsunuz ya her şeyimi daha yeni yerleştirmiştim – çantamı – üçüncü sınıf 'Sigara içilen' vagona ve kitap sergisine göz atmaya gitmiştim," diye açıkladı.

Öyküsünü anlattıkça kız başını kaldırdı. Şapkasının gölgesi altında gri gözlerini, iki altın tüye benzeyen kaşlarını gördü. Dudakları belli belirsiz aralıktı. Neredeyse bilinçsizce, kızın bir demet çuhaçiçeği taktığı, boynunun beyaz olduğu gerçeğini içine sindiriyordu sanki – bütün o alev alev yanan saçlar arasında yüzünün görkemli bir ince güzelliği vardı. "Nasıl da güzel! Nasıl tek sözcükle güzel!" diye şarkı söylüyordu Henry'nin yüreği, sözcüklerle şişiyor, büyüyor, büyüyor, muhteşem bir köpük baloncuğu gibi titreşiyordu – bu yüzden de onu patlatma korkusuyla soluk almaya çekiniyordu.

"Umarım, çantanızda değerli bir şey yoktu," dedi kız çok ağırbaşlılıkla.

"Ah, yalnızca işten eve götürdüğüm bazı aptalca çizimler," diye kendisine havalar vererek konuştu Henry. "Şapkamı yitirdiğim için de mutlu olduğumu söyleyebilirim. Bütün gün canımı yakıp durmuştu."

"Evet," dedi kız, "izi kalmış," ve neredeyse gülümsedi.

Ne diye şu sözcükler Henry'yi ansızın böylesine özgürlük duygusuna, mutluluğa, çılgınca coşkuya sürüklemişti ki? Aralarında neler oluyordu? Hiçbir şey söylemiyorlardı ama Henry için sessizlikleri canlıydı, sıcaktı. Titreşen bir dalga olarak baştan ayağa sarmıştı onu. Kızın muhteşem sözcükleri, "İzi kalmış," sözcükleri, gizemli biçimde aralarında bir bağ oluşturmuştu. Kız böylesine yalınkat, böylesine doğallıkla konuşuyorsa birbirlerine tümden yabancı olamazlardı. Ve şimdi gerçekten gülümsüyordu. Gülümseme gözlerinde oynaşıyordu, yanaklarına, dudaklarına süzülüyor, orada kalıyordu. Henry arkasına yaslandı. Sözcükler ağzından havalandı – "Hayat harika değil mi!"

O anda tren tünele daldı. Kızın gürültüye karşı yükselen sesini duydu. Öne eğilmişti.

"Ben öyle düşünmüyorum. Ama zaten ben kaderciyim şimdi, uzun süredir" – duraklama – "aylardır."

Karanlığı yararak ileri atılıyorlardı. "Neden?" diye bağırdı Henry.

"Ah..."

Sonra kız bu gürültüye karşı konuşamayacağını anlatmak istercesine omuzlarını silkti, gülümsedi, başını salladı. Henry de başıyla onaylayıp arkasına yaslandı. Karanlıktan çıkıp, ışık ve ev serpintisi içine girdiler. Kızın açıklamasını bekliyordu. Ama kız ayağa kalktı, azıcık sallanarak paltosunu ilikledi, ellerini şapkasına götürdü. "Burada iniyorum," dedi. Henry'ye imkânsız göründü bu.

Tren yavaşladı, dışarıdaki ışıklar daha da parlaklaştı. Vagonun Henry'den yana ucuna doğru yürüdü.

"Bana bak," diye kekeledi Henry. "Seni bir daha görmeyecek miyim?" O da ayağa kalktı, tek eliyle rafa yaslandı. "Seni yeniden görmeliyim." Tren durmak üzereydi.

Soluğu tıkanarak konuştu kız, "Her akşam Londra'dan trene biniyorum."

"Sen – sen – biniyor musun – gerçekten?" Erkeğin aşırı istekli görünümü kızı ürküttü. Hemen dizginledi kendini. Tokalaşacak mıyız, tokalaşmayacak mıyız? düşüncesi şimşek gibi geçti aklından. Elinin biri kapı kolundaydı, ötekinde küçük çanta vardı. Tren durdu. Tek sözcük daha etmeden, bir daha bakmadan kız gitmişti.

II

Derken cumartesi geldi – işyerinde yarım gün – ve arada bir de pazar. Pazartesi akşamı yorgunluktan bitmişti Henry. Çok çok erkenden istasyondaydı, kendisini oradan oraya sürükleyip duran bir sürü salakça düşünce peşinden kovalarken. "Bu trenle geldiğini söylemedi!" "Varsayalım yanına gidiyorum ve beni görmezlikten geliyor." "Yanında başka biri

olabilir." "Seni bir daha düşündüğünü de nereden çıkartıyorsun?" "Onu gerçekten görürsen ne diyeceksin?" Hatta dua bile etti, "Tanrım, eğer bu senin dileğinse karşılaşalım."

Ama hiçbirinin yararı olmadı. İstasyonun tavanında yüzdü beyaz duman – dağıldı, salınan çelenklerle yeniden geldi. Öylesine kırılgan, öyle sessizce, kalabalığın, itiş kakışın üstünde öylesine gizemli zarafetle kayarak bunu izlerken üzerine bir dinginlik çöktü ansızın. Kendini çok yorgun hissediyordu – yalnızca oturup gözlerini kapatmak istiyordu – kız gelmeyecekti – bu sözcüklerde hüzünlü bir rahatlama duygusu soluk alıp veriyordu. Ve sonra hemen yanı başında gördü kızı, elinde aynı küçük deri çantayla trene doğru yürürken. Henry bekledi. Nasıl oluyorsa kızın kendisini gördüğünü biliyordu, ama kız yanına gelinceye, alçak, utangaç sesiyle – "Demek yine buldun onları?" deyinceye kadar yerinden kımıldamadı.

"Ah evet, teşekkür ederim, buldum yine." Tuhaf bir baştan savma davranışla çantasını, eldivenlerini gösterdi. Trene, boş bir vagona doğru yan yana yürüdüler. Tren ağır ağır kalkar, ağır ağır hız ve akışkanlık kazanırken karşılıklı oturdular, utangaçça gülümseyerek ama konuşmadan. Önce Henry konuştu.

"Çok aptalca," dedi, "ama senin adını bilmiyorum." Omzuna dökülmüş olan kocaman bir saç tutamını arkaya attı kız, gri eldiveninin içindeki elinin nasıl titrediğini gördü Henry. Sonra dizleri birbirine yapışmış, nasıl kaskatı oturduğu çarptı gözüne – ve kendisi de – ikisi de titrememeye o kadar çok çalışıyordu ki. "Benim adım Edna," dedi kız.

"Benimki de Henry."

Duraklama sırasında birbirlerinin adlarını içlerine sindirdiler, evirip çevirdiler, kaldırıp bir yana koydular, bundan sonra artık korkuları biraz azalmıştı.

"Şimdi sana başka bir şey sormak istiyorum," dedi Henry. Edna'ya baktı başı hafifçe yana eğik. "Kaç yaşındasın?"

"On altımı geçtim," dedi kız, "ya sen?"

"Neredeyse on sekiz..."

"Sıcak, değil mi?" dedi kız ansızın, gri eldivenlerini çıkardı, ellerini yanaklarına götürüp orada bıraktı. Gözlerinde korku yoktu artık – bir tür umutsuz dinginlikle bakıyorlardı birbirlerine. Bir de şu bedenleri böyle salak salak titremese! Hâlâ saçlarının arkasına yarı gizlenmiş olarak konuştu Edna:

"Daha önce hiç âşık olmuş muydun?"

"Hayır, asla! Ya sen?"

"Ah, hayatım boyunca asla." Başını salladı. "Mümkün olacağını bile düşünmedim hiç."

Erkeğin sonraki sözcükleri telaşla döküldü. "Geçen cuma akşamından beri neler yapıyordun? Bütün cumartesi, pazar ve bugün neler yaptın?"

Ama kız yanıtlamadı – yalnızca başını salladı, gülümsedi ve, "Hayır, sen bana söyle," dedi.

"Ben mi?" diye bağırdı Henry – kendisinin de söyleyemeyeceğini anladı sonra. Günlerden oluşma o dağlara tırmanamazdı, o da başını sallamak zorunda kaldı.

"Ama çok acı çektim," dedi pırıl pırıl gülümseyerek – "acı." Bunun üzerine kız ellerini çekip gülmeye başladı, Henry de ona katıldı. Bitkin düşünceye kadar güldüler.

"Bu öylesine – öylesine olağanüstü ki," dedi kız. "Öylesine ansızın, biliyorsun, sanki seni yıllardır tanıyormuşum gibi geliyor bana."

"Bana da..." dedi Henry. "İlkbahar yüzünden olduğuna inanıyorum. Kelebek yuttuğuma inanıyorum – ve tam buramda kanatlarını çırpıyor." Elini yüreğinin üstüne koydu.

"Ve gerçekten olağanüstü şey de," dedi Edna, "kararımı çoktan vermiş olmamdı, önemsemediğime – erkekleri, hiç hem de. Yani okuldaki bütün kızlar demek istiyorum –"

"Okula mı gittin?"

Kız başını salladı. "Meslek okuluna, yazman olmayı öğrendim." Sesinde küçümseme vardı.

"Ben bir işyerinde çalışıyorum," dedi Henry. "Bir mimarın yanında – yüz otuz basamak merdivenle çıkılan tuhaf, ufacık bir yer. Ev yerine kuş yuvaları yapsaydık, diye düşünüyorum hep."

"Seviyor musun?"

"Hayır, elbette sevmiyorum. Hiçbir şey yapmak istemiyorum, ya sen?"

"Hayır, nefret ediyorum...Ve," dedi kız, "benim annem Macar – bu benim içimde daha da çok nefret uyandırıyor."

Henry'ye oldukça doğal göründü bu. "Öyle olur," dedi.

"Annemle ben tıpatıp aynıyız. Babamla ortak tek yanım yok; o yalnızca... Kent'teki ufacık bir adam – ama annemin içinde vahşi kan var ve bana da aktarmış. En az benim kadar nefret ediyor yaşadığımız hayattan." Durakladı, kaşlarını çattı. "Yine de zerre kadar anlaşamıyoruz – çok tuhaf – değil mi? Ben evde yapayalnızım."

Henry dinliyordu – bir bakıma dinliyordu denebilir, ama istediği başka şey vardı. Çok utangaçça, "Ne olur – ne olur şapkanı çıkarsana," dedi.

Kız irkilmiş gibiydi. "Şapkamı mı çıkarayım?"

"Evet – saçların yüzünden. Saçlarını doğru dürüst görebilmek için neler vermezdim."

Kız karşı koydu. "Gerçekten pek değil..."

"Ah, öyle," diye bağırdı Henry, sonra kız şapkasını çıkarırken, başını usulca sallarken konuştu, "Ah, Edna! Dünyanın en güzel şeyi bu."

"Hoşuna gidiyor mu?" dedi kız hoşnutlukla gülümseyerek. Altından bir pelerin gibi omuzlarına serdi. "İnsanlar genellikle güler saçlarıma. Çok saçma bir rengi var." Ama Henry buna inanamazdı. Dirseklerini dizlerine dayayıp eğildi kız, çenesini avuçlarına aldı. "Öfkelendiğim zaman işte

böyle otururum ve sonra öfkenin içimde tutuştuğunu hissederim... Salakça!"

"Hayır, hayır, hiç değil," dedi Henry, "Böyle yaptığını biliyordum. Bütün bayağı, korkunç şeylere karşı senin silahın bu."

"Nasıl bildin bunu? Evet, tam öyle. Ama sen nasıl bildin?"

"Yalnızca bildim," diye gülümsedi Henry. "Tanrım!" diye bağırdı, "Nasıl da salak insanlar! Senin tanıdığın, benim tanıdığım bütün küçük papağanlar. Bir de kendine ve bana bak. İşte buradayız biz – başka söylenecek bir şey yok. Ben seni tanıyorum, sen beni tanıyorsun – biz yalnızca bulduk birbirimizi – düpedüz – yalnızca doğal olarak. İşte hayat denen şey bu – çocuksu ve çok doğal. Değil mi?"

"Evet – evet," dedi kız istekle. "Benim de hep düşündüğüm şey bu."

"Her şeyi böylesine salaklaştıranlar – insanlar. Onlardan uzak durabildiğin sürece güvendesin, mutlusun."

"Ah, ben de uzun süredir böyle düşünüyorum."

"Öyleyse, sen de tıpkı benim gibisin," dedi Henry. Buradaki mucize öylesine büyüktü ki içinden ağlamak geliyordu neredeyse. Bunun yerine çok ağırbaşlılıkla konuştu: "Bence böyle düşünen yalnızca ikimiziz bu dünyada. Gerçekten, eminim buna. Hiç kimse anlamıyor beni. Tuhaf yaratıklarla dolu bir dünyada yaşıyormuşum gibi geliyor – ya sana?"

"Her zaman."

"Şu iğrenç tünele gireceğiz yine az sonra," dedi Henry. "Edna! Lütfen – yalnızca dokunabilir miyim saçına?"

Hızla geri çekildi kız. "Ah, hayır, lütfen yapma," ve o karanlığın içine dalarlarken ondan biraz daha uzaklaştı.

III

"Edna! Biletleri aldım. Konser salonundaki adam hiç de şaşırmış gibi değildi param olmasına. Saat üçte salon kapısında buluşalım, haa şu krem rengi gömleğini giyip

mercanlarını tak – olmaz mı? Seni seviyorum. Bu mektupları işyerine yollamak hoşuma gitmiyor. Camekânında 'Gelen mektuplar' yazısı olan insanların hep arka odalarında çaydanlık kaynattıklarını, zarfları tutarak kocaman kulaklar açtıklarını düşünürüm. Ama gerçekten önemi yok bunun, değil mi sevgilim? Pazar günü kaçabilir misin? O günü işyerinden kızlarla geçirecekmişsin gibi yap, küçük bir yerde buluşalım, yürüyelim ya da papatyaların açmasını izleyebileceğimiz bir tarla bulalım. Seni seviyorum Edna. Ama sensiz geçen pazar günlerine katlanmak düpedüz imkânsız. Pazar gününden önce dikkat et araba altında kalma, teneke kutudan bir şey yeme, sokak çeşmesinden su içme. Hepsi bu sevgilim."

"Sevgilim, evet, cumartesi günü orada olacağım. – Pazar gününü de ayarladım. İşte tek büyük mutluluk bu. Evde oldukça özgürüm. Daha yeni parktan geldim. Öyle güzel bir akşam ki. Ah, Henry, oturup ağlayabilirim, öylesine seviyorum seni bu gece. Aptalca – değil mi? Ya öylesine mutluyum bir türlü kesemiyorum gülmeyi ya da öyle üzgünüm ki ağlamayı kesemiyorum, ikisi de aynı nedenle. Ama birbirimizi bulmak için çok genciz, değil mi? Sana bir menekşe yolluyorum. Hâlâ sıcak. Keşke şimdi burada olsaydın, bir dakikalığına bile olsa. İyi geceler sevgilim – ben Edna."

IV

"Sağ salim," dedi Edna, "sağ salim! Harika yerler, değil mi Henry?"

Paltosunu çıkarmak için ayağa kalktı, Henry ona yardım etmeye davrandı. "Hayır – hayır – çıkardım." Koltuğun altına soktu. Yanına oturdu. "Ah Henry, ne var orada? Çiçekler mi?"

"Yalnızca ufacık iki gül." Kızın kucağına bıraktı.

"Mektubum eline geçti mi?" diye sordu Edna kâğıdın iğnesini çıkarırken.

"Evet," dedi Henry, "menekşe çok güzel büyüyor. Odamı bir görsen. Her köşesine bir küçük parçasını diktim, birini yastığıma, birini pijama cebime."

Ona doğru saçlarını savurdu kız. "Henry, bana programı versene."

"İşte – benimle birlikte okuyabilirsin. Ben senin için tutayım."

"Hayır, bana bırak."

"Tamam, o zaman ben okuyayım sana."

"Hayır, sen daha sonra alabilirsin."

"Edna," diye fısıldadı.

"Ah, lütfen yapma," diye yalvardı kız. "Burada olmaz – insanlar var."

Niçin delikanlı ona dokunmayı bu kadar çok istiyordu, kız neden bu kadar büyütüyordu bunu? Ne zaman kızın yanında olsa birlikte yürürlerken elini tutmak, koluna girmek ya da ona yaslanmak – öyle çok fazla değil – yalnızca omzu kızınkine değecek kadar ona doğru eğilmek – istiyordu, buna bile karşı çıkıyordu kız.

Kızdan uzak olduğu süre boyunca ona büyük bir açlık duyuyor, kızın yakınlığı için deli oluyordu. Kendisini dingin tutabilmek için Edna'dan sızan rahatlığa, sıcaklığa gerek duyuyor gibiydi. Evet, işin aslı buydu. Onun yanında dinginliğe kavuşamıyordu çünkü kız kendisine dokunmasına izin vermiyordu. Ama onu seviyordu kız. Bunu biliyordu. Niçin kız böylesine tuhaf duygular içindeydi bu konuda? Ne zaman elini tutmaya kalkışsa ya da hatta bunu açıkça dile getirse, sanki canını yakmayı istemiş gibi geri çekiliyor, yalvaran, ürkmüş gözlerle ona bakıyordu. Birbirlerine içlerinden ne gelirse söyleyebiliyorlardı. Ama yine de ona dokunamıyordu. Neden yani paltosunu çıkarmasına bile yardım edemiyordu. Kızın sesi delikanlının düşüncelerinin içine düştü.

"Henry!" Dinlemek için eğildi delikanlı dudaklarını sıkarak. "Sana bir şeyi açıklamak istiyorum. "Yapacağım – açıklayacağım – söz veriyorum – konserden sonra."

"Tamam." Hâlâ kırgındı.

"Üzgün değilsin, değil mi?" dedi kız.

Başını salladı.

"Evet, üzgünsün Henry."

"Hayır, gerçekten değilim." Kızın elinde duran güllere baktı.

"Eee, sen mutlu musun?"

"Evet. İşte orkestra da geliyor."

Salondan çıktıklarında alacakaranlıktı. Sokakların, evlerin üzerine mavi bir ışık ağı gerilmişti, solgun gökyüzünde pembe bulutlar yüzüyordu. Salondan uzaklaşırlarken çok küçük ve çok yalnız olduklarını hissetti Henry. Edna'yı tanıdığından beri ilk kez yüreğinde büyük bir ağırlık vardı.

"Henry!" Kız ansızın durup gözlerini ona dikti. "Seninle istasyona gelmiyorum. Hayır sakın – sakın beni bekleme. Lütfen, lütfen beni bırak."

"Aman tanrım!" diye bağırdı Henry, yerinden sıçradı, "Ne oldu – Edna – sevgilim – Edna, ne yaptım ben?"

"Ah hayır – git," arkasını dönüp yolun karşısına koştu, bir alana girdi, alanın parmaklıklarına yaslandı – yüzünü ellerinin içine gizledi.

"Edna – Edna – benim küçük sevgilim – ağlıyorsun sen. Edna, benim bebeğim!"

Kollarını parmaklıklara dayadı, deli gibi hıçkırmaya başladı.

"Edna – dur – hepsi benim suçum. Ben salağın biriyim – hiç kafam çalışmıyor. Öğleden sonranı rezil ettim. O saçma sapan beceriksizliğimle sana eziyet ettim. İşte neden bu. Değil mi Edna? Tanrı aşkına."

"Ah," diye hıçkırdı kız, "seni böyle incitmekten nefret ediyorum. Benden istediğin her anda – elimi tutmana izin

vermemi ya da – öpmene, yapamadığım için kendimi öldürmek geliyor içimden – sana izin veremediğim için. Niçin yapamadığımı anlayamıyorum bile." Hırçınlıkla konuştu, "Senden korktuğumdan değil – ondan değil – bu yalnızca bir duygu Henry, kendim bile anlayamıyorum. Bana mendilini versene sevgilim." Cebinden çekip çıkardı. "Bütün konser boyunca kafama takıldı bu ve her buluşmamızda yeniden önümüze çıkacağını biliyorum. Bir kere yaptık mı – biliyorsun işte – el ele tutuştuk mu, öpüştük mü her şeyin değişeceğini biliyorum, nasılsa – artık eskisi gibi özgür olamayacağımızı hissediyorum – gizli bir şey yapıyor olacağız. Artık çocuk olmayacağız... aptalca, değil mi? Senin yanında kendimi tuhaf hissedeceğim Henry, utanacağım, böyle hissetmemin nedeni senin sen, benim ben olmam, öyle şeylere gerek duymuyoruz biz." Delikanlının o çok iyi bildiği tavrıyla ellerini yanaklarına bastırarak dönüp baktı ve onun arkasında bir rüyada gibi gökyüzünü, beyaz yarım ayı, tomurcukları patlamamış ağaçları gördü alanda delikanlı. Ellerinin içinde konser programını büküyor, büküyordu. "Henry! Beni anlıyorsun – değil mi?"

"Evet, galiba anlıyorum. Ama artık korkmayacaksın, değil mi?" Gülümsemeye çalışıyordu. "Unutacağız Edna. Bir daha asla ağzıma almayacağım bunu. O şeytanı bu alana gömeceğiz – şimdi – sen ve ben – değil mi?"

"Ama," dedi kız, erkeğin yüzünü inceleyerek – "bu yüzden beni daha mı az seveceksin?"

"Ah, hayır," dedi delikanlı. "Hiçbir şey – yeryüzünde hiçbir şey bunu yaptıramaz bana."

V

Londra onların oyun alanı oldu. Cumartesi öğleden sonraları araştırma gezilerine çıktılar. Edna için sigaralar, şekerlemeler aldıkları kendi dükkânlarını buldular – kendi masa-

ları olan kendi çayevlerini – kendi sokaklarını – ve Edna'nın Politeknikte bir konuşmada olması gereken gece kendi köylerini buldular. Oraya gitmelerine neden olan şey köyün adıydı. "Bu adın içinde beyaz kazlar var," dedi Henry Edna'ya ayrıntıları anlatırken. "Ve bir ırmak, önlerinde yaşlı adamların oturduğu küçük basık evler – saatlerini kuran tahta bacaklı eski gemi kaptanları, camlarına lambalar asılı küçük dükkânlar."

Kazları ya da yaşlı adamları göremeyecekleri kadar geçti saat ama ırmak oradaydı ve evler, hatta lambalar asılı dükkânlar bile. Birinde, bir kadın oturmuş, tezgâhtaki dikiş makinesini çalıştırıyordu. Vınlamayı duyuyorlar, dükkânı dolduran kocaman gölgesini görüyorlardı. "Tek bir müşteri daha alamayacak kadar dolu," dedi Henry. "Harika bir yer."

Evler küçüktü, sarmaşıklarla kaplıydı. Bazılarında kapıya çıkan yıpranmış tahta basamaklar vardı. Bazılarına girmek için de birkaç basamak inmen gerekiyordu ve tam yolun karşısında – her pencereden görülecek biçimde – ırmak vardı, kıyısında yürüyüş yoluyla, uzun kavak ağaçlarıyla.

"İşte tam bizim yaşayacağımız yer," dedi Henry. "Kiralık bir ev bile var. Merak ediyorum, istesek bizim için bekletirler mi acaba? Eminim bekletirler."

"Evet, burada yaşamak isterdim," dedi Edna. Yolun karşısına geçtiler, kız bir ağacın gövdesine yaslandı, hülyalı gülümsemesiyle boş eve baktı.

"Arkada küçük bir bahçe de var, canım" dedi Henry, "üzerinde tek ağaçla çimenlik, duvar kıyısında da papatyalar. Geceleri yıldızlar ışıldar ağacın içinde tıpkı ufacık mumlar gibi. İçeride de, iki oda aşağıda, kanatlı kapısı olan bir büyük oda, yukarıda, onun üstünde de tavan arası. Mutfağa kadar sekiz basamak var – çok karanlık Edna. Sen biraz korkuyorsun, görüyorsun ya. 'Henry, şekerim, bana lambayı getirir misin lütfen? Yatmadan önce Euphemia'nın ateşi söndürdüğünden emin olmak istiyorum da.'"

"Evet," dedi Edna. "Yatak odamız en üst katta – iki kare penceresi olan şu oda. Ortalığa sessizlik çöktüğünde ırmağın akışını, uzaklardaki kavak ağaçlarının seslerini duyabiliriz rüyalarımızda hışırdarken, akarken, sevgilim."

"Üşümüyorsun – değil mi?" diye sordu delikanlı ansızın.

"Hayır – hayır, yalnızca mutluyum."

"Kanatlı kapıları olan oda bizimki." Henry güldü. "Orası bir karışım – hiç de oda değil. Senin oyuncaklarınla dolu orası, saçlarında alevler oynaşırken kıvrılıp oturacağın kocaman mavi koltuk var ateşin karşısında – çünkü evli bile olsak saçlarını toplamaya yanaşmıyorsun, kiliseye giderken yalnızca paltonun içine sokuyorsun. Yerde de benim üzerine uzanacağım halı var çünkü ben çok tembelim. Euphemia – o bizim hizmetçimiz – yalnızca gündüzleri geliyor. O gittikten sonra biz mutfağa iniyoruz, masaya oturup elma yiyoruz ya da belki çay yapıyoruz, yalnızca çaydanlığın türküsünü dinlemek için. Şaka yapmıyorum. Eğer bir çaydanlığın kaynamasını dinlersen ilkbaharda sabahın erken saatine benzer."

"Evet, biliyorum," dedi kız. "Her çeşit kuş vardır."

Bir kedi yavrusu boş evin parmaklıklarını geçerek geldi, yola çıktı. Edna çağırdı onu, eğilip ellerini uzattı – "Pisi! Pisi!" Yavru kedi ona koştu, dizlerine sürtündü.

"Yürüyüşe çıkıyorsak kediyi alıp ön kapıdan içeri bırak," dedi Henry hâlâ oyun oynayarak. "Anahtar bende."

Yolun karşısına geçtiler, Edna durmuş kucağındaki kediyi okşarken Henry basamakları çıktı, kapıyı açıyormuş gibi yaptı.

Yine hızla aşağı indi. "Hemen gidelim buradan. Bir rüyaya dönüşecek."

Gece karanlıktı, ılıktı. Eve dönmek istemiyorlardı. "Kesinlikle bildiğim şey şu," dedi Henry, "şimdi orada yaşıyor olmamız gerekirdi. Bir şeyleri beklememiz gerekmiyor. Yaş nedir ki? Sen hayatın boyunca olabileceğin kadar yaşlısın,

ben de öyle. Biliyorsun," dedi delikanlı, "çok sıklıkla kapıldığım bir duygu var, bir şeyleri beklemek çok tehlikeli – bir şeyleri beklersen, yalnızca senden daha daha uzaklaşır beklediklerin."

"Ama Henry – para! Görüyorsun, hiç paramız yok."

"Ah, neyse – belki de ben kılık değiştirip yaşlı bir adammışım gibi yaparsam şu büyük evlerden birinde bekçilik işi bulabiliriz – hem de çok eğlenceli olur. Bakmaya gelenler olursa bu ev için korkunç öyküler uydururum, sen de onları korkutmak için hayalet kılığına bürünür, bırakılmış resim galerisinde inler, ellerini burkarsın. Hiç hissetmiyor musun paranın öyle ya da böyle rastlantı sonucu elde edildiğini – yani insan bir şeyi gerçekten isterse ya o şey oradadır ya da olup olmamasının önemi yoktur?"

Kız bunu yanıtlamadı – başını kaldırıp gökyüzüne baktı, "Ah, hayatım, eve gitmek istemiyorum," dedi.

"Ben de hiç istemiyorum – işte bütün sorun bu – eve gitmek zorunda olmamalıyız. Şu eve dönmeliyiz, sürahinin dibinde kalan sütü kediye vermek için eski bir fincan tabağı bulmalıyız. Gerçekten gülmüyorum ben – hatta mutlu bile değilim. Senin özlemini çekiyorum Edna – her şeyimi verirdim uzanıp ağlayabilmek için" ... güçsüzce ekledi, "başım senin kucağında, senin güzelim yanağın benim saçlarımın arasında."

"Ama Henry," dedi kız ona sokularak, "inancın var, değil mi? Yani demek istiyorum ki kesinlikle eminsin böyle bir evimiz olacağına, istediğimiz her şeyimizin olacağına – değil mi?"

"Bu yetmez – yetmez. Tam şu basamaklarda oturuyor, tam şu çizmeleri çıkartıyor olmak istiyorum, hem de tam şu anda. Ya sen? İnanç yetiyor mu sana?"

"Ah, yalnızca bu kadar genç olmasaydık..." dedi kız acı içinde. "Ama yine de," diye içini çekti, "kendimi çok genç hissetmiyorum – en az yirmi yaşımdaymışım gibi geliyor."

VI

Küçük ormanda sırtüstü uzanıyordu Henry. Kımıldanınca altında kuru yapraklar hışırdıyor, başının üstünde taze yapraklar, güneş ışığı içine batmış yeşil su akıtan çeşmeler gibi titreşiyordu. Görüş alanına girmeyen bir yerlerde Edna çuhaçiçeği topluyordu. O sabah öylesine hayallere dalmıştı ki kızın çiçeklerden aldığı hazza ayak uyduramıyordu. "Evet, aşkım, sen git, sonra bana geri dön. Benim canım tembellik yapmak istiyor." Kız şapkasını fırlatıp atmış, yanına diz çökmüştü, gittikçe, yavaş yavaş sesi ve ayak sesleri ölgünleşmişti. Şimdi yapraklar dışında orman sessizdi ama kızın uzakta olmadığını biliyordu, parmak uçları kızın pembe ceketine değecek biçimde kımıldandı. Uyandığından beri içinde öylesine tuhaf bir duygu vardı ki gerçekten uyanamamıştı hiç, yalnızca rüya görüyordu. Edna'dan önceki zaman bir rüyaydı, şimdi de o ve kendisi birlikte rüya görüyorlardı ve bir yerlerde, karanlık bir yerde onu bir başka rüya bekliyordu. "Hayır, bu doğru olamaz çünkü içinde bizim bulunmadığımız bir dünya hayal edemiyorum hiç. Tıpkı ağaçlar, kuşlar ya da bulutlar kadar doğallıkla orada olması gereken bir anlam oluşturduğumuzu hissediyorum ikimizin birlikte." Edna'sızlığın nasıl bir şey olduğunu hatırlamaya çalıştı ama o günlere geri dönemiyordu. Kızın arkasına gizlenmişlerdi; nergis sarısı saçlarıyla, tuhaf hülyalı gülümsemesiyle Edna boğazına kadar doldurmuştu onu. Onu soluyordu; onu yiyor, onu içiyordu. Edna'nın oluşturduğu ve dünyayı ondan uzak tutan ya da kendi güzelliğiyle aydınlattığı ne varsa dokunan parıltılı bir çemberin içinde yürüyordu. "Sen gülmeyi kestikten çok sonra," diye anlatıyordu ona, "damarlarımda koşturan senin kahkahanı duyabiliyorum – ama yine de – biz bir rüya mıyız?" Sonra ansızın Edna'yla kendisini sokaklarda dolaşan, camlardan bakan, bir şeyler satın alan, onlarla oynayan, birbiriyle konuşan, gülümseyen

iki çok küçük çocuk olarak gördü – hatta el kol sallamalarını, sık sık, oldukça dingin, yüz yüze nasıl durduklarını gördü – sonra yüzüstü yuvarlandı, yüzünü yapraklara gömdü – özlemle bitkin düşmüş. Edna'yı öpmek istiyordu, kollarıyla onu sarmak, göğsüne bastırmak, öpüşü altında yanağının ateş sıcaklığını duymak istiyordu ve hiç soluğu kalmayıncaya, bu rüyayı boğuncaya kadar öpmek.

"Hayır, böylesine açlığı sürdüremem," dedi Henry, ayağa fırladı, kızın gittiği yöne koşmaya başladı. Çok uzaklaşmıştı. Aşağılarda yeşil bir boşlukta kızın diz çöktüğünü gördü, onu görünce el salladı kız, dedi ki – "Ah, Henry – ne güzel şeyler! Hiç görmemiştim bu kadar güzel şeyleri. Gel de bak." Kızın yanına vardığında onun mutluluğunu bozmaktansa elini kökünden kesebilirdi. Ne tuhaftı Edna o gün! Henry'yle konuştuğu süre boyunca gözleri gülüyordu; tatlıydılar, şakacıydılar. Çilek gibi iki küçük renk beneği yanaklarında ışıldıyor, "Keşke kendimi yorgun hissedebilsem," deyip duruyordu sürekli. "Bütün dünyayı ölünceye kadar yürüyerek dolaşmak istiyorum. Henry – gelsene. Daha hızlı yürü – Henry! Ansızın uçmaya başlarsam beni ayaklarımdan yakalayacağına söz verir misin? Yoksa asla aşağı inemem." Ve "Ah" diye bağırdı, "nasıl da mutluyum. Öylesine korkunç mutluyum ki!" Fundalıklarla kaplı tuhaf bir yere gelmişlerdi. Öğle sonrasının erken saatleriydi, mor rengin üstüne sağanak gibi dökülüyordu güneş ışığı.

"Haydi biraz dinlenelim burada," dedi Edna, yolunu açarak fundalığın içinde ilerleyip yere uzandı. "Ah, Henry, öyle hoş ki. Ufacık çançiçekleriyle gökyüzünden başka hiçbir şey göremiyorum."

Yanına diz çöktü Henry, kızın sepetinden çuhaçiçekleri aldı, boynuna dolayacağı uzun bir zincir ördü. "Neredeyse uyuyacağım," dedi Edna. Delikanlının dizlerine doğru süründü, tam yanı başında, saçlarının arasına gizlenmiş uzandı. "Tıpkı denizin altında olmak gibi, değil mi sevgilim, öylesine tatlı, öylesine dingin?"

"Evet," dedi Henry tuhaf, boğuk sesle. "Şimdi bir tane de menekşelerden öreceğim sana." Ama Edna doğrulup oturdu. "Haydi eve gidelim," dedi.

Yola geri döndüler, uzun uzun yürüdüler. "Hayır, bütün dünyayı yürüyerek dolaşamam – yorgunum şimdi," dedi Edna. Yolun kıyısında çimenlerde yürüyordu. "Senle ben yorgunuz Henry! Daha ne kadar var?"

"Bilmiyorum – çok yok," dedi Henry uzaklara göz atarak. Sessizce yürüdüler.

"Ah," dedi kız, sonunda, "gerçekten çok çok uzak Henry, yoruldum, açım. Şu salak çuhaçiçeği sepetimi sen taşısana." Kıza bakmadan aldı onları.

Sonunda bir köye, "Çay Bulunur" yazısı olan bir kulübeye ulaştılar.

"İşte burası," dedi Henry. "Sık sık gelirim buraya. Sen şu küçük sırada otur, ben gidip çay söyleyeyim." İlkbahar çiçekleriyle baştan aşağı beyazlara, sarılara bürünmüş o güzelim bahçedeki sıraya oturdu kız. Bir kadın kapıya çıkıp yaslanarak onların yemek yiyişlerini izlemeye başladı. Henry ona çok iyi davranıyordu ama Edna tek sözcük bile söylemedi. "Uzun süreliğine gelmediniz ya buraya," dedi kadın.

"Hayır – bahçeniz harika görünüyor."

"Fena değil," dedi kadın. "Genç hanım kardeşiniz mi?" Henry başını sallayarak onayladı, biraz reçel aldı.

"Birbirinize benziyorsunuz," dedi kadın. Bahçeye indi, beyaz bir fulya kopardı, Edna'ya uzattı. "Sanırım kulübe arayan birilerini tanımıyorsunuzdur," dedi kadın. "Kız kardeşim hastalandı, kulübesini bana bıraktı. Kiraya vermek istiyorum."

"Uzun süreliğine mi?" diye sordu Henry incelikle.

"Ah," dedi kadın belirsizce, "duruma göre değişir."

Henry, "Şey –" dedi, "galiba tanıdığım biri var – gidip bir bakabilir miyiz şuraya?"

"Evet, yoldan hemen bir adım aşağıda, önünde elma ağaçları olan – size anahtarı getireyim."

Kadın uzaklaşınca Edna'ya döndü Henry, "Sen de gelecek misin?" dedi. Kız başını salladı.

Yoldan aşağı inip bahçe kapısından içeri girdiler, pembe beyaz ağaçların arasındaki çimenli dar yolda yürüdüler. Ufacık bir yerdi – iki oda aşağıda, iki oda yukarıda. Edna üst pencereden dışarı sarktı, Henry kapıda dikildi. "Sevdin mi?" diye sordu kıza.

"Evet," diye seslendi kız, sonra pencerede ona yer açtı. "Gel, sen de bak. Öyle tatlı ki."

Delikanlı gelip camdan sarktı. Edna'nın saçlarından uzun bir tutamı delikanlının gözlerine savuran hafif rüzgârda salınan elma ağaçları vardı altlarında. Hiç kımıldamıyorlardı. Akşam inmişti – uçuk yeşil gökyüzü yıldızlarla benek benekti. "Bak!" dedi kız – "yıldızlar, Henry."

"İki dakika içinde ay çıkacak," dedi Henry.

Kız hiç yerinden kımıldayacak gibi değildi, hem de Henry'nin omzuna yaslanıyordu; kıza sarıldı delikanlı – "Şu aşağıdaki ağaçların hepsi – elma mı?" diye sordu kız titreyen sesiyle.

"Hayır, sevgilim," dedi Henry. "Bazıları meleklerle dolu, bazıları da badem şekerleriyle dolu – akşam ışığı korkunç aldatıcıdır." Kız içini çekti. "Henry – artık daha fazla kalamayız burada."

Kızı gitmesi için bıraktı Henry, alacakaranlık odada durdu kız, saçına dokundu. "Gün boyu neyin vardı senin?" diye sordu – sonra da yanıtı beklemeden delikanlıya doğru koşup boynuna sarıldı, onun başını omzundaki çukurun içine bastırdı. "Ah," diye soludu, "seni seviyorum. Sarıl bana, Henry." Henry sarıldı kıza, kız ona yaslanıp gözlerinin içine baktı. "Bugün baştan sona korkunç değil miydi?" dedi Edna. "Neler olduğunu biliyordum ve beni öpmeni istediğimi anlatabilmenin her yolunu denedim – o duygunun üstesinden geldiğimi anlatabilmenin."

"Sen kusursuzsun, kusursuz, kusursuz," dedi Henry.

VII

"Sorun şu," dedi Henry, "akşama kadar nasıl bekleyeceğim?" Cebinden saatini çıkardı, kulübeye girdi, şöminenin üstündeki porselen kavanoza attı. Bir saat içinde tam yedi kere bakmıştı ve şimdi saatin kaç olduğunu hatırlayamıyordu. Neyse, bir kere daha bakacaktı. Dört buçuk. Kızın treni saat yedide geliyordu. Saat altı buçukta istasyona doğru yola koyulması gerekiyordu. Bekleyecek iki saati daha vardı. Kulübenin içinde dolaşmaya başladı yine – yukarı çıktı, aşağı indi. "Çok hoş görünüyor," dedi. Bahçeye çıktı, yuvarlak bir demet beyaz küçük karanfil topladı, Edna'nın başucunda duran küçük masadaki vazoya yerleştirdi. "Buna inanamıyorum," diye düşünüyordu Henry. "Bir dakikalığına bile inanamıyorum buna. Çok fazla. İki saat içinde burada olacak, birlikte eve yürüyeceğiz, ben mutfak masasından o beyaz sürahiyi alacağım, Mrs. Biddie'lere gideceğim, sütü alacağım, geri döneceğim ve ben geri döndüğümde o mutfaktaki lambayı yakmış olacak, ben camdan bakıp lamba ışığının havuzcuğu içinde onun dolaştığını göreceğim. Sonra akşam yemeğini yiyeceğiz, yemekten sonra (İşe bak, bulaşık yıkayan ben!) ateşe biraz odun atacağım, şöminenin önündeki halıya oturup yanmalarını izleyeceğiz. Odunlarınki dışında hiç ses olmayacak ve belki de rüzgâr evin çevresinde sessizce sürüklenecek bir kez... Sonra mumlarımızı yakacağız, önce o çıkacak yukarı, gölgesi yanı başında duvara vururken ve seslenecek, İyi geceler, Henry – ben yanıtlayacağım – İyi geceler Edna. Sonra ben yukarı fırlayacağım, yatağa dalacağım, onun odasından sızan incecik ışık çizgisinin kapımı süpürmesini izleyeceğim, yok olduğu anda gözlerimi kapatacağım, sabaha kadar uyuyacağım. Sonra bütün bir yarın bize kalacak ve yarın ve yarın gece. O da düşünüyor mu bütün bunları? Edna, çabuk gel!"

Keşke olsaydı iki kanadım
Küçücük tüylü bir kuş olsaydım
Uçardım sana aşkım –

"Hayır, hayır, bir tanecik aşkım... Çünkü beklemek de bir tür cennet, sevgilim. Eğer anlayabilirsen bunu. Hiç aklına gelir miydi bir kulübenin parmak uçlarında durabileceği. Bu duruyor şimdi."

Alt kattaydı, ellerini dizlerine kenetlemiş, kapı eşiğinde oturuyordu. Bu köyü buldukları gece – ve Edna dedi ki, "Senin inancın yok mu Henry?" "O sıralarda yoktu. Şimdi var," dedi delikanlı, " tıpkı tanrı gibi hissediyorum."

Başını üst basamağa dayadı. Gözlerini açık tutmakta zorlanıyordu, uykusu geldiğinden değil, ama... nedense... ve uzun zaman geçti.

Kocaman beyaz bir pervanenin yoldan aşağı uçtuğunu görüyorum sandı Henry. Bahçe kapısına tünedi. Hayır, pervane değildi. Önlüklü küçük bir kız çocuğuydu. Ne de güzel bir küçük kızdı, uykusunda gülümsedi delikanlı, kız da gülümsedi, yürürken parmak uçlarında döndü. "Ama burada oturuyor olamaz," diye düşündü Henry. "Çünkü burası bizim. İşte geliyor."

Kız yanına iyice yaklaştığında önlüğünün altından elini çıkardı, ona bir telgraf uzattı, gülümsedi, uzaklaştı. İşte tuhaf bir armağan! diye aklından geçirdi Henry gözlerini kâğıda dikerek. "Belki de yalnızca şu aldatmacalardan biri, içinde bir yılan var ve uçarak üzerime atlayacak." Rüyasında usulca güldü, çok özenle açtı. "Yalnızca katlanmış bir kâğıt." Çıkardı, katını açtı.

Bahçe gölgelerle doldu – kulübenin, ağaçların, Henry'nin, telgrafın üstüne karanlıktan bir ağ ördüler. Ama Henry kımıldamıyordu.

(1914)

Özensiz Yolculuk

I

Tıpkı Azize Anne'e benziyor kadın. Evet, başına sardığı o siyah bezle, altından sarkan kır saç tutamlarıyla, elinde ufacık isli lambayla aynı Azize Anne'in yansısı gibi oda hizmetçisi. Gerçekten çok güzel, diye düşündüm Azize Anne'e gülümseyerek ve o sert sert konuştu: "Saat altı. Ucu ucuna yetişecek zamanınız kaldı. Yazı masasının üstünde bir kâse süt var." Fırlatıp attım geceliğimi üstümden, herhangi Fransız romanındaki herhangi İngiliz kadın gibi soğuk su kurnasına daldım. Hapishane hücreme ve süngülenerek öldürülmeye doğru yola çıktığıma inanmış olan oda hizmetçisi kepenkleri açtı, soğuk berrak ışık içeri doldu. Irmakta küçük bir buharlı gemi düdük çaldı; tırıs koşan iki atıyla araba savrularak geçti. Hızla girdaplar yapan su; karşılıklı çene çalan zenciler gibi bir araya toplanmış uzak uçtaki uzun kara ağaçlar. Asırlık Burberry'mi iliklerken uğursuz, çok uğursuz, diye aklımdan geçiyordu. (Şu Burberry çok anlamlıydı. Benim değildi. Bir arkadaşımdan ödünç almıştım. Küçük karanlık girişte asılı dururken gözüme ilişmişti. İşte tam bu! Kusursuz ve uygun kılık değiştirme yolu – eski bir Burberry. Bir Burberry'nin içinde aslanlarla yüz yüze gelinmiştir. Dağlar gibi dalgaların arasında, fındık kabuğu sandallarda, baş-

ka hiçbir şeye sarınmamış olan hanımlar kurtarılmıştır. Eski bir Burberry, hiç tartışma götürmeyen seçkin yolcunun işareti, belirtisi gibi görünüyor benim gözüme, diye karar verdim, değişimin karşılığı olarak kol ağızlarında, yakasında gerçek fok kürkü olan mor, balon etekli paltomu bırakırken.)

"Asla yetişemeyeceksin," dedi oda hizmetçisi yakamı kaldırışımı izlerken. "Asla! Asla!" Yankılanan merdivenlerden aşağı koştum – tuhaf seslerle çınlıyorlardı, tıpkı uykulu hizmetçinin tuşlarına dokunduğu piyano gibi – ve Rıhtım'a koştum. "Niçin bu kadar hızlı, *ma mignonne*?" dedi metro girişi üstünde kıvrılmış elektrikli nilüfer tomurcuklarının önünde dans eden, renkli çorapları olan sevimli küçük oğlan. Tanrım! Ona bir öpücük üfleyecek zaman bile yoktu. Büyük istasyona ulaştığımda yalnızca dört dakikam kalmıştı ayıracak, istasyonun girişi kalabalıktı, bir ellerinde sarı kâğıtları, kocaman düzensiz çıkınları olan askerlerle ağzına kadar tıklım tıklımdı. Polis Komiseri bir yanda duruyordu, Isimsiz Görevli öteki yanda. Geçmeme izin verecek mi? Verecek mi? Koca koca siğillerle kaplı şişman, şiş yüzü olan yaşlı bir adamdı. Bağa çerçeveli gözlük burnunun üstüne yerleşmişti. Titreyerek bir çaba gösterdim. Erken sabaha özgü en sevimli gülümsememi el çabukluğuyla takındım, kâğıtlarımla birlikte adama uzattım. Ama o kırılgan şey bağa gözlüğün önünde kanatlarını çırpıp yere yuvarlandı. Neyse, yine de geçmeme izin verdi, ben koştum koştum aşağı yukarı, askerlerin arasında, dik merdivenlerden yukarı, sarı boyalı vagona.

"Doğrudan X.'e gidiyor mu?" diye sordum ameliyat kıskacıyla biletime delik oyup bana geri veren biletçiye. "Hayır, Matmazel, X.Y. Z.'de tren değiştirmeniz gerekiyor."

"Nerede – ?"

"X.Y. Z."

Yine duymamıştım. "Saat kaçta orada oluruz, söyler misiniz lütfen?"

"Birde." Ama bunun bana hiç yararı olmazdı. Saatim yoktu. Ah – neyse – sonra.

Ah, tren kalkmaya başlamıştı. Tren benden yanaydı. Sallanarak istasyondan çıktı, az sonra sebze bahçelerini geçiyorduk, yüksek, kör, kiralık evleri geçiyorduk, halıları döven hizmetçileri geçiyorduk. Şimdiden doğmuş, ırmaklarla, kıvrım kıvrım kırmızı kenarlı havuzcuklarla gül rengine bürünen tarlalarda ilerleyen güneş sallanan trenin üstünde ışıldadı, el kürkümü okşadı, şu Burberry'yi çıkarmamı söyledi bana. Vagonda yalnız değildim. Dizlerinin üstünden arkaya kıvrılmış etekliği, kafasında siyah dantel başlığıyla yaşlı bir kadın karşımda oturuyordu. Bir evlilik, iki de yas yüzüğüyle bezeli şişko ellerinde mektup tutuyordu. Ağır ağır bir tümceyi yudumluyor, sonra dudakları biraz titreyerek başını kaldırıyor, camdan dışarı bakıyor, sonra sıra başka tümceye geliyordu, yine yaşlı yüz ışığa dönüyordu tadını çıkartarak... İki asker camdan dışarı sarkıyordu, başları neredeyse birbirine değiyordu – birisi ıslık çalıyordu, ötekinin paltosu paslı çengelli iğnelerle kapatılmıştı. İşte şimdi her yerde askerler vardı, demiryolunda çalışan, yük vagonlarına yaslanan, elleri kalçalarında, her camda en az bir fotoğraf makinesi umuyorlarmış gibi gözleri trenlere dikili duran. İşte şimdi de her birinde bir bayrağın dalgalandığı, süslü dans salonlarına ya da deniz kıyısındaki eğlence çadırlarına benzeyen büyük tahta hangarların önünden geçiyorduk. Kızıl Haç adamları içeri dışarı girip çıkıyordu ve yaralılar sırtlarını duvara vermiş oturuyor, güneşleniyordu. Bütün köprülerde, geçitlerde, istasyonlarda *petit soldat* vardı, yalnızca çizme ve süngüden oluşmuş. Hüzünlü ve ıssız duruyordu, tıpkı altına gülünç tümcenin yazılmasını bekleyen küçük karikatür gibi. Gerçekten de var mı savaş diye bir şey? Bütün bu gülen sesler gerçekten savaşa mı gidiyor? Huş ağaçlarının, dişbudak ağaçlarının beyaz gövdeleriyle böylesine gizemli biçimde aydınlanmış bu karanlık ormanlar – üstlerinde kocaman

kuşların uçtuğu bu sulak tarlalar – ışığın içinde yeşil ve mavi akan bu ırmaklar – böyle yerlerde mi insanlar çarpışıyor savaşlarda? Nasıl da güzel mezarlıkların önünden geçiyoruz! Güneş altında neşeli ışık çakımları yayıyorlar. Peygamber çiçekleriyle, gelinciklerle, papatyalarla dolulular sanki. Yılın bu zamanında bu kadar çok çiçek nasıl olabilir? Ama onlar hiç de çiçek değiller. Onlar askerlerin mezarlarına bağlanmış kurdele demetleri.

Başımı kaldırdım, kadının gözlerini yakaladım. Gülümsedi, mektubu katladı. "Oğlumdan geldi – ekim ayından beri aldığımız ilk mektup. Gelinime götürüyorum onu."

"....?"

"Evet, çok iyi," dedi yaşlı kadın etekliğini silkeleyip aşağı çekerek, kolunu sepetin sapından geçirerek. "Benden biraz mendil ve bir parça sağlam ip göndermemi istiyor."

Tren değiştirmem gereken istasyonun adı ne? Belki de asla bilemeyeceğim. Ayağa kalktım, bacaklarımı çaprazlayarak kollarımı camın içine dayadım. Yanağımın biri tıpkı çocukluğumda deniz kıyısına giderkenki gibi yanıyordu. Savaş bittiğinde, yanıma yoldaş olarak beyaz bir kediyle bir saksı beyaz çiçek alacağım, bir mavnaya binip bu ırmaklarda dolaşacağım.

Aşağıda, tepenin yamacında, ışığın içinde kırmızı, mavi göz kırpan taburlar toplanmıştı. Uzaklarda ama açıkça görünebilen bir yerde daha başkaları bisikletlerin üstünde geçip gidiyordu. Ama gerçekten, *ma France adorée* bu asker giysisi çok gülünç. Senin askerlerin göğsünün üstüne saygısız parlak çıkartmalar gibi yapıştırılmış.

Tren yavaşladı, durdu... Benim dışımda herkes iniyordu. Bir ip parçasıyla çizmeleri sırtına bağlanmış, teneke şarap çanağının içi çok sevimli uygunsuz pembe renkle lekeli iriyarı bir delikanlı çok cana yakın görünüyordu. İnsan X. için belki burada mı tren değiştiriyor? Şapkası ıslak kesekâğıdının içinden çıkmış olan bir başkası bavulumu yere

fırlattı. Nasıl da tatlı şeyler şu askerler! "*Merci bien, Monsieur, vous êtes tout à fait aimable...*" "Hayır oradan değil," dedi süngü. "Oradan da değil," dedi öteki. Böylece de kalabalığı izledim. "Pasaportunuz, Matmazel..." "*Başüstüne Sir Edward Grey...*" Koşa koşa çamurlu alanı geçip büfeye girdim.

Hemen göze çarpan sobası, iki yanına konmuş masalarıyla yeşil bir oda. Renkli şişelerle çok güzel görünen tezgâhta, memeleri kavuşturulmuş kollarının içinde bir kadın eğiliyor. Açık kapıdan mutfağı, bir çanağa yumurta kırıp kabukları köşeye fırlatan beyaz ceketli aşçıyı görebiliyorum. Yemek yiyen adamların mavi, kırmızı ceketleri duvara asılı. Kısa kılıçları, kemerleri iskemlelerin üstüne yığılı. Tanrım! Bu ne gürültü. Güneşli hava sanki gürültüden paramparça olmuş titreşiyor. Masadan masaya sallanarak dolaşan, siparişleri alan çok solgun bir küçük oğlan bana bir fincan mor kahve verdi. Fışş sesi geldi yumurtalardan. Tavaya girmişlerdi. Kadın tezgâhın arkasından fırladı, çocuğa yardım etmeye başladı. *Toute de suite*! diye şakıdı gürültülü sabırsız seslere. Sonra tabak şakırtıları, açılan mantarların pat patları başladı.

Ansızın, elinde bir kova balıkla birini gördüm eşikte – kahverengi benekli balıklar, tıpkı insanın cam kavanozlarda, o sıkıştırılmış güzelim yosun ormanları arasında yüzerken gördüğü balıklar gibi. Birinin kendisiyle ilgilenmesi için yırtık pırtık ceketinin içinde alçakgönüllülükle bekleyen yaşlı bir adamdı. İnce sakalı göğsüne dökülüyordu, çalı gibi kaşlarının altındaki gözleri elindeki kovaya eğilmişti. Kutsal bir resimden kaçıp kurtulmuş, orada bulunduğu için askerlerden özür diliyora benziyordu...

Ama elimden ne gelirdi ki? Kamışın ucundan sarkan iki balıkla gidemezdim ya X.'e; hem eminim tren vagonunun camından dışarı balık atmak ceza gerektiren yasadışı bir şeydir Fransa'da, diye düşündüm, daha küçük, daha döküntü

bir trene mutsuzluk içinde binerken. Belki de götürebilirdim onları – ah, *mon Dieu* – yine unutmuşum teyzemle enişte-min adlarını! Buffard, Buffon – neydi ki? Yine o bildik el yazısıyla yazılmış, hiç bildik olmayan mektubu okudum.

"Sevgili yeğenim,

Şimdi hava biraz daha kararlı olduğu için enişte-nle ben, bize kısa süreliğine konuk olursan çok sevineceğiz. Ne zaman geleceğini bana telgrafla bildir. Boş zamanım olursa seni istasyonda karşılarım. Yoksa, köprünün yanındaki küçük biletçi evinde oturan iyi dostumuz Madam Griçon, *juste en face de le gare*, seni bizim eve getirecek. *Je vous embrasse bien tendrement!*.

Julie Boiffard."

Bir de kart iliştirilmişti : M. Paul Boiffard.

Boiffard, elbette adları buydu. *Ma tante Julie et mon oncle Paul* – ansızın orada benim yanımdaydılar, bugüne kadar tanıdığım bütün akrabalarımdan daha gerçek, daha somut olarak. Tante Julie'yi gördüm elinde çorba kâsesiyle sıkıntısını dizginlerken ve Oncle Paul'ü boynuna kırmızı beyaz peçete bağlanmış, masada otururken. Boiffard – Boiffard – bu adı hatırlamam gerek. Tutalım ki Askeri Komiser bana yanlarına gittiğim akrabalarımın kim olduklarını sordu ve ben adlarını ağzımda geveledim – Ah, nasıl da ölümcül! Buffard – hayır, Boiffard. Ve sonra Juile Teyze'nin mektubunu katlarken, boş arka sayfanın köşesine karalanmış bir şey gördüm ilk olarak: *Venez vite, vite*. Tuhaf, düşüncesiz kadın! Yüreğim küt küt atmaya başladı...

"Ah, artık çok yolumuz kalmadı," dedi karşımdaki kadın. "X.'e mi gidiyorsunuz Matmazel?"

"*Qui, Madame.*"

"Ben de... Daha önce bulunmuş muydunuz orada?"

"Hayır Madam. Bu ilk gidişim."

"Gerçekten mi; oralara gitmek için tuhaf bir zaman."

Belli belirsiz gülümsedim, gözlerimi şapkasından ayırmaya çalışıyordum. Oldukça sıradan küçük bir kadındı ama tam tepesine konaklamış, inanılmaz ölçüde şaşkın görünümlü martı olan siyah kadifeden kenarsız şapka vardı kafasında. Öylesine sorgularcasına üzerime dikili kuşun yuvarlak gözleri neredeyse katlanılmazdı. İçimden fena halde onu kışkışlamak geliyordu ya da öne eğilip kadına onun varlığını belirtmek...

"*Excusez-moi, Madame*, ama belki farkında değilsiniz, kafanızda *espèce de* martı var *couché sur votre chapeau.*"

O kuş oraya bile bile koyulmuş olabilir miydi? Gülmemeliyim... gülmemeliyim. Kafasında şu kuşla hiç aynada kendine bakmış mıydı acaba?

"Şimdi X.'e girmek çok zor, yani istasyonu aşmak," dedi, üstündeki martıyla kafasını bana salladı. "Ah, tam serüven. İnsan imzasını atmak, işini belirtmek zorunda kalıyor."

"Gerçekten bu kadar kötü mü?"

"Ama doğal olarak. Görüyorsunuz bütün kasaba askerlerin elinde ve" – omuzlarını silkti – "onlar katı davranmak zorunda. Bir sürü insan istasyondan öteye geçemiyor. Geliyorlar. Bekleme odasına alınıyorlar ve oradan çıkamıyorlar."

Kadının sesinde tuhaf, aşağılayıcı bir haz sezdim mi, sezmedim mi?

"Bence böyle bir katılık tam anlamıyla gerekli," dedim ben soğuk soğuk, el kürkümü okşayarak.

"Gerekli mi?" diye bağırdı kadın. "Bence de. Niye ama Matmazel, böyle davranmasalar neler olacağını hayal edemezsiniz! Askerler söz konusu oldu mu neler yaptıklarını biliyorsunuz kadınların," – son sözü söylercesine elini kaldırdı – "deli oluyorlar, tam anlamıyla deli. Ama – " zafer kazanmış gibi usulca güldü – "X.'e giremiyorlar. *Mon Dieu*, hayır! Buna hiç kuşku yok."

"Buna kalkıştıklarını bile sanmıyorum ben," dedim.

"Demek sanmıyorsunuz?" dedi martı.

Bir an hiçbir şey söylemedi Madam. "Elbette yetkililer erkeklere karşı çok katılar. Bunun anlamı, anında hapsi boylamak, sonra da – tek sözcük söylemeden dosdoğru ateş hattına."

"Siz niçin gidiyorsunuz X.'e?" dedi martı. "Sizin ne işiniz olabilir ki burada?"

"X.'te çok uzun süre mi kalacaksınız Matmazel?"

Kazanmıştı, kazanmıştı. Dehşete kapılmıştım. Üzerinde ölümcül adla bir lamba direği trenin önünden yüzerek geçti. Soluk almakta zorlanıyordum – tren durmuştu. Neşeyle gülümsedim Madam'a, kırıta kırıta merdivenlerden perona indim...

İki masada iki albayın oturduğu, tıklım tıklım eşya dolu, küçük sıcak bir odaydı. Yanaklarında hafif güneş yanığı kızarıklığı olan, kır favorili adamlardı. Görkemli ve her şeyi yapmaya güçleri yetecek gibi görünüyorlardı. Bir tanesi, ucundan kaymak gibi uzun külü sarkan, hanımların ağır Mısır sigarası demekten hoşlandıkları şeyi tüttürüyordu, öteki yaldızlı bir kalemle oynuyordu. Kocaman, fazla olgun meyveler gibi yuvarlanıyordu kafaları sıkı yakalıklarının üstünde. Pasaportumla biletimi uzatırken bir asker öne çıkıp diz çökmemi isteyecekmiş duygusuna kapılarak dehşet içinde kaldım. Hiç soru sormadan diz çökerdim.

"Bu nedir?" dedi I. Tanrı mızmızlanarak. Hiç hoşlanmamıştı pasaportumdan. Yalnızca görünüşü bile onu tedirgin ediyor gibiydi. Uzlaşmaz bir el salladı ona doğru, "*Non, je ne peux pas manger ça*" havasıyla.

"Ama bu işe yaramaz. Hiç işe yaramaz, biliyorsunuz. Bakın, – kendiniz okuyun," ve büyük bir iğrenmeyle benim resmime göz attı, sonra daha da büyük iğrenmeyle o çakıl taşı gözleri bana çevrildi.

"Elbette resim çok kötü," dedim ben, dehşetten soluk bile alamıyordum, "ama üstüne bir sürü damga vuruldu."

Koskoca hantal gövdesini kaldırıp II. Tanrı'ya gitti.

"Cesaret!" dedim ben el kürküme ve sıkıca sarıldım ona, "Cesaret!"

II. Tanrı tek parmağını bana kaldırdı. Ben hemen Julie teyzemin mektubuyla kartını ortaya çıkardım. Ama onunla zerre kadar ilgilenmiş görünmüyordu. Uyuşukluk içinde pasaportumu damgaladı, biletime bir sözcük karaladı ve ben yine perondaydım.

"Buradan – buradan dışarı çıkacaksınız."

Korkunç solgun, dudaklarında belli belirsiz gülümseme, eli selamda, ayakta dikiliyordu küçük onbaşı. Hiç bozuntuya vermedim, eminim hiç bozuntuya vermedim. Benim arkamdan yürüyordu.

"Sonra da peşimden gel, beni görmüyormuşsun gibi yap," diye yarı fısıldayıp yarı şarkı söylediğini duydum.

Nasıl da hızla gidiyordu kaygan çamurun üstünden köprüye doğru. Sırtında postacı çantası vardı, elinde de kâğıt bir paketle, *Matin*. Polislerden oluşmuş bir labirentin içine dalmıştık sanki, şimdi ıslık çalmaya başlamış olan küçük onbaşıya yetişemiyordum bir türlü. Biletçi evinden "bizim iyi dostumuz Madam Grinçon" elleri bir şala sarılı bizim gelişimizi izliyordu, biletçi evinin duvarına ufacık solgun bir araba yaslanmıştı. *Montez vite, vite*! dedi küçük onbaşı, benim bavulumu, postacı çantasını, kâğıt paketi, *Matin*'i arabanın içine fırlatarak.

"Hay-di! Hay-di! Deli gibi davranma böyle. Kendini açığa çıkartma. Seni görecekler," diye sızlandı, "iyi dostumuz Madam Grinçon."

"Ah, *je m'en f...*" dedi küçük onbaşı.

Sürücü kımıldayıp işe koyuldu. Bir deri bir kemik atı kırbaçladı, uçarak ileri atıldık arabanın bütün yan yüzlerini kaplayan iki kapı da çırpınırken, çarparken.

"*Bon jour, mon amie.*"

"*Bon jour, mon ami.*"

Ve sonra aşağı doğru çullandık, çarpan kapıları yakaladık. Bir türlü kapanmıyorlardı. Kapı değil baş belasıydılar.

"Arkana yaslan, bırak ben yapayım!" diye bağırdım. "Menekşeler kadar sık polisler her yerde."

Kışlanın önünde at şaha kalkıp durdu. Gülen yüzlerden oluşmuş bir kalabalık camı lekeledi.

"*Prends* ça, *mon vieux*," dedi küçük onbaşı kâğıt paketi vererek.

"Tamam," diye seslendi biri.

Dalgalandık, yine yola koyulduk. Bir ırmağın kıyısından, iki yanında küçük evler olan, geç saatlerin güneşi içinde neşeli, tuhaf beyaz bir caddeden geçtik.

"Yeniden durur durmaz hemen atla aşağı. Kapı açık olacak. Dosdoğru içeri koş. Peşinden geleceğim. Adamın parası verildi. Evi seveceğini biliyorum. Beyaz sayılır. Oda da beyaz ve insanlar –"

"Kar kadar beyaz."

Birbirimize baktık. Gülmeye başladık. "Şimdi," dedi küçük onbaşı.

Uçup atladım, kapıdan içeri daldım. İşte orada duruyordu, galiba Julie teyze. Orada arkada havada asılıydı gibime geldi Paul enişte.

"*Bon jour, Madame*!" "*Bon jour Monsieur*!"

"İşler yolunda, güvendesin," dedi Julie teyzem. Çok şükür, nasıl da seviyordum onu! Ve beyaz odanın kapısını açtı, üzerimize kapadı. İndi aşağı bavulum, postacı çantası, Matin. Pasaportumu havaya fırlattım, küçük onbaşı yakaladı.

II

Nasıl olağandışı bir şey. Her gün öğle yemeği ve akşam yemeği yemek için oradaydık; ama şimdi alacakaranlıkta, tek başıma bulamıyordum orasını. Ödünç aldığım çizme-

lerimle yağlı çamurun içinde plof-plof yürüyordum dosdoğru köyün öteki ucuna ve en küçük bir belirti bile yoktu. Nasıl bir şeye benzediğini, dışında yazılı bir adı olup olmadığını, camdan masalar, şişeler görünüp görünmediğini bile hatırlayamıyordum. Daha şimdiden köy evleri, gece için büyük tahta kepenklerin arkasına mühürlenmişti. Paramparça, sürüklenen ışığın, incecik yağmurun altında tuhaf ve gizemli bir görünümleri vardı, kucakları zengin, hırsızlık malı altınlarla dolu, tepenin yamacına tünemiş dilenci topluluğuna benziyorlardı. Askerlerden başka kimse yoktu ortalıkta. Yaralı bir asker topluluğu lamba direğinin altında durmuş, uyuz, titreyen bir köpeği okşuyordu. Sokağın üst yanından dört tane iriyarı delikanlı şarkı söyleyerek geliyordu:

"*Dodo, mon homme, fais vit' dodo...*"

ve sallanarak tepeden inip tren istasyonunun arkasındaki barakalarına girdiler. Yanlarında günün son soluğunu da alıp götürmüş gibiydiler. Yavaş yavaş geri dönmeye başladım.

"Şu evlerden biri olmalıydı. Yoldan çok gerilerde olduğunu hatırlıyorum – ve hiç merdiven yoktu, hatta veranda bile yoktu – insan doğrudan camdan içeri giriyor gibiydi." Ve sonra ansızın garson çocuk tam öyle bir yerden çıktı. Beni gördü, neşeyle sırıttı, dişlerinin arasından ıslık çalmaya başladı.

"*Bon soir, mon petit.*"

"*Bon soir, Madame.*" Ve peşimden kahveye, tam en uçta, cam kıyısında, dün bardağın içinde bıraktığım bir demet menekşeyle belirlenmiş özel masamıza yürüdü.

"İki kişi misiniz?" diye sordu garson çocuk kırmızı beyaz bir bezle masaya fiskeler atarak. Uzun, salınan adımları çıplak döşemede yankılanıyordu. Mutfakta gözden yitti, hasat yapan çiftçinin şapkasına benzer yaygın siperi altında ta-

vandan sallanan lambayı yakmak için geri geldi. Aslında ahır olan, kırık dökük masalarla, iskemlelerle döşenmiş bu boş yerde parladı sıcak ışık. Odanın tam ortasında kara bir soba öne çıkıyordu. Bir yanında, üstünde bir dizi şişe duran, ardında Madam'ın oturduğu, paraları alıp kırmızı deftere yazdığı masa vardı. Kadının masasının karşısındaki kapı mutfağa açılıyordu. Duvarlar, yemyeşil şişkin ağaç desenleriyle dolu krem rengi duvar kâğıdıyla kaplıydı – yüzlerce, yüzlerce ağaç mantar kafalarını tavana kaldırmışlardı. Madam bunu güzel mi bulmuştu ya da her mevsim insanın yemeğini ormanın ortasında yemesini neşeli ve hoş bir şey mi sanmıştı?.. Saatin iki yanında birer resim asılıydı: Birinde, daracık siyah pantolon giymiş beyefendi, sarılar içindeki şeftali biçimli hanımefendiye, bahçe sırasının arkasında kur yapıyordu, *Premier Rencontre*; ikincide, sarı ve siyah renkler aşk dolu karmaşada birbirine karışmıştı, *Triomphe d'Amour.*

Saat yatıştırıcı bir kıvraklıkla tik-taklıyordu, *C'est ça, c'est ça.* Mutfakta garson çocuk bulaşıkları yıkıyordu. Bulaşıkların hayalet tıkırtılarını duyuyordum.

Ve yıllar geçti. Belki de savaş çoktan bitmiştir – dışarıda köy möy yoktur – yollar çimenlerin altında sessizdir. Her şeyin bittiği son gün insanın yapacağı türden bir şey olduğunu düşündüm bunun – boş bir kahvede oturup saatin tik-taklarını dinlemek, taa ki –

Mutfak kapısından içeri girdi Madam, bana başını salladı, şişko elleri kırmızı defterin üstünde masanın arkasındaki yerini aldı. *Ping* diye açıldı kapı, bir avuç asker girdi içeri, paltolarını çıkardılar, ısınmak için ellerini birbirine sürtüp güzel garson çocuğa takılarak kâğıt oynamaya başladılar, garson çocuk küçük yuvarlak kafasını yukarı kaldırdı, gür kâkülünü gözlerinin üstünden arkaya attı, o da çatallaşmış sesiyle yılışık şakalar yaparak karşılık verdi onlara. Bazen sesi boğazından derin ve sert patlıyor, sonra bir tümcenin tam ortasında çatlıyor, tuhaf gıcırtıyla dağılıyordu. Eğleniyor gi-

biydi. Ellerinin üstünde mutfağa gidip perendeler atarak yemeğinizi getirse hiç şaşmazdınız.

Ping diye açıldı kapı yine. İki adam daha girdi içeri. Madam'a en yakın masaya oturdular, kadın kuş gibi bir davranışla başını yana devirip onlara doğru eğildi. Ah, bir şeylerden yakınıyorlardı! Teğmen salağın tekiydi – her şeye burnunu sokuyordu – üstlerine atlıyordu – onlar yalnızca düğme dikiyorlardı. Evet, hepsi buydu – düğme dikiyorlardı ve hop diye çıkıyor ortaya şu gözüpek züppe. "Eee, size ne oluyor bakalım?" O salak sesi yansıladılar. Madam ağzını aşağı sarkıttı, anlayışla başını salladı. Garson çocuk bardaklarını önlerine koydu. Bir şişe portakal rengi bir şey aldı, masanın kıyısına bıraktı. Kâğıt oynayanlardan yükselen bir bağırtı onu ansızın döndürdü ve çaat! diye gitti şişe, masaya dökülerek, yere dökülerek şaap diye atomlarına ayrılıp çıngırdayarak... Şaşkın bir sessizlik. Ve sessizliğin içinden şıp şıp diye masadan yere damlayan şarap. Bu kadar yavaş yavaş damlaması çok tuhaf görünüyordu, sanki masa ağlıyormuş gibi. Sonra kâğıt oynayanlardan bir kükreme yükseldi. "Yakalayacaksın oğlum! Bu işler böyledir! İşte gününü gördün!.. *Sept, huit, neuf.*" Yine kâğıt oynamaya başladılar. Garson çocuğun ağzından tek sözcük çıkmadı. Öylece durdu, başı önüne eğik, elleri açılmış, sonra diz çöktü, camları topladı, teker teker, şarabı bez parçasıyla kuruladı. Yalnızca Madam, "O anlayıncaya kadar bekle de gör," diye sevinçle bağırınca başını kaldırdı.

"Hiçbir şey söyleyemez parasını ödersem," diye mırıldandı, yüzü seğirerek, üzerinden şarap damlayan bezle mutfağa daldı.

Şişko elleriyle saçını okşayıp, "*Il pleure de colère*," dedi Madam zevkle.

Kahve yavaş yavaş doldu. İçerisi çok ısındı. Masalardan mavi duman yükseldi, hasat yapan adamın şapkasının çevresinde sisten çelenkler oluşturarak asılı kaldı. Soğan çor-

bası, çizme, ıslak palto kokusundan oluşmuş boğucu bir hava vardı. Gürültünün içinde yine kapı sesi duyuldu. Bir eliyle gözlerini perdelemiş, sırtını kapıya vermiş, bir deri bir kemik delikanlının içeri girmesi için açılmıştı.

"Selam! Sargıların çıkmış!"

"Nasılmış bakalım, *mon vieux*?"

"Bir bakalım şunlara."

Ama delikanlı yanıtlamadı hiç. Omuzlarını silkti, sarsak adımlarla masaya doğru yürüdü, oturdu, duvara yaslandı. Usulca düştü eli. Beyaz yüzünde gözleri ışıldıyordu, tavşan gözü gibi pespembe. Yaşlarla doluyorlardı, yaşlar akıyordu, doluyor, akıyordu. Cebinden beyaz bir bez çıkarıp sildi.

"Duman yüzünden," dedi biri. "Duman kaşındırıyor onları."

Yoldaşları biraz izledi onu, gözlerinin yeniden dolmasını, yeniden taşmasını. Sular aktı yüzünden aşağı, çenesinden aşağı, masanın üstüne. Paltosunun koluyla sildi, sonra gözleri önüne dikili, unutmuş gibi eliyle sildi de sildi masayı. Sonra da elinin kıpırdanışıyla uyum içinde başını da sallamaya başladı. Yüksek sesli tuhaf bir inleme koyverdi, bez parçasını çekip çıkardı yine.

"*Huit*, *neuf*, *dix*," dedi kâğıt oynayanlar.

"*P'tit*, biraz daha ekmek."

"İki kahve."

"*Un Picon*!"

Garson çocuk, epeyce kendini toplamış ama yanakları hâlâ kıpkırmızı koşturup duruyordu. Kâğıt oynayanlar arasında felaket bir kavga çıktı, iki dakikalığına ortalığı kasıp kavurdu, sonra titreşen kahkahaların arasında sönüp gitti. Gözleri sulanan derin bir "Oooff!" çekti sallanarak, masayı silerek. Ama Madam dışında ona aldıran olmadı. İki askerine belli belirsiz suratını buruşturdu.

"*Mais vous savez, c'est un pue dégoûtant ça*," dedi sert sert.

"*Ah, oui Madame*," diye yanıtladı askerler, belki de yüzüncü kez dantel fırfırını fırlak memesinin üstüne yerleştirdiği sıra güzel ellerini, eğik başını izlerken.

"*V'là, Monsieur*!" diye gakladı garson çocuk omzunun üstünden bana. Salakça bir nedenle onu duymamışım gibi yapıp masanın üstüne eğilerek menekşeleri kokladım uzun uzun, sonunda küçük onbaşının eli benimkinin üstüne kapanıncaya kadar.

"Başlangıç olarak *un peu de charcuterie* alsak mı?" diye sordu usulca.

III

"İngiltere'de," dedi mavi gözlü asker, "yemekte viski içiyorsunuz. *N'est*-ce *pas, Mademoiselle*? Yemekten önce küçük bir bardak sek viski. Bifteklerinizle viski soda, sonra sıcak su ve limonla biraz daha viski."

"Doğru mu bu?" diye sordu karşımızda oturan, siyah sakallı, kocaman sulu gözleri olan, saçları dikiş makinesiyle kırpılmış gibi duran, ablak, kırmızı suratlı büyük dostu.

"Şey, pek doğru değil," dedim ben.

"*Si, si*," diye bağırdı mavi gözlü asker. "Ben anlarım bunlardan. İşim bu. İngiliz gezginler benim yerime gelir, her zaman ayrıı şey olur."

"Pöhh, ben viskiye katlanamam," dedi küçük onbaşı. "Ertesi sabah çok iğrenç. Hatırlıyor musun *ma fille*, Montmartre'da, o küçük bardaki viskiyi?"

"*Souvenir tendre*," diye içini çekti Karasakal iki parmağını paltosunun göğsüne sokup başını önüne sarkıtarak. Çok sarhoştu.

"Ama hiç tadına bakmadığın bir şey biliyorum," dedi mavi gözlü asker parmağını bana sallayarak; "gerçekten iyi bir şey." Şak diye şaklattı dilini. "*E-patant*! Ve işin tuhafı viskiden hiç ayıramazsın, yalnızca o" – sözcüğü el yordamıyla

arıyordu – "daha hafif, belki de daha tatlı, çok keskin değil, ertesi sabah kendini tavşan kadar neşeli hissettiriyor."

"Adı ne?"

"Mirabelle!" sözcüğünü ağzında, dilinin altında yuvarladı. "Ha-ha, işte bu."

"Ben bir mantar daha yiyebilirim," dedi Karasakal. "Çok istiyorum bir mantar daha. Eminim bir mantar daha yiyebilirim eğer Matmazel bana kendi eliyle verirse."

"Bunu denemek zorundasın," dedi mavi gözlü asker, iki elini birden masaya yaslamış, öylesine ağırbaşlılıkla konuşuyordu ki Karasakal'dan ne kadar fazla ayık olduğunu merak etmeye başladım. "Denemek zorundasın, bu gece. Viskiye benzeyip benzemediğini bana söylemeni istiyorum."

"Belki burada da vardır," dedi küçük onbaşı, garson çocuğu çağırdı. "*P'tit*!"

"*Non Monsieur*," dedi gülümsemeyi hiç kesmeyen çocuk. Üzerinde desen olarak mavi papağanlar, boynuzlu böcekler bulunan tabaklarda tatlı getirdi bize.

"Bunun İngilizce adı nedir?" dedi Karasakal parmağıyla göstererek. "Papağan," dedim.

"Ah, *mon Dieu*!.. Pa-piğan..." Kollarını tabağına doladı. "Seni seviyorum *ma petite* pa-piğan. Çok tatlısın, sarışınsın, İngilizsin. Viskiyle mirabelle arasındaki farkı bilmiyorsun."

Küçük onbaşıyla ben birbirimize baktık gülerek. O gülerken gözlerini kısıyordu, böylece de uzun kıvırcık kirpiklerinden başka şey göremiyordunuz.

"Neyse, onun bulunduğu bir yer biliyorum," dedi mavi gözlü asker. "*Café des Amis*. Oraya gideceğiz – paralar benden – hepimizin parasını ben ödeyeceğim." Binlerce poundu kucaklar gibi yaptı.

Ama gürültülü, vınlayan bir sesle duvardaki saat sekiz buçuğu vurdu ve geceleri sekizden sonra hiçbir askerin kafelere gitmesine izin verilmiyordu.

"Bu ileri," dedi mavi gözlü asker. Küçük onbaşının kol saati de aynı şeyi söylüyordu. Karasakalın cebinden çıkarıp boynuzlu böceklerden birinin kafasına özenle yerleştirdiği koskoca şalgam da öyle.

"Ah, neyse, tehlikeyi göze alacağız," dedi mavi gözlü asker, kollarını kocaman kartondan paltosuna geçirdi. "Değer buna," dedi. "Değer. Yalnızca bekleyin."

Dışarıda yıldızlar demet demet bulutların arasından parlıyor, ay sivri bir kulenin üstünde mum alevi gibi titreşiyordu. Karanlık, kuş tüylerine benzeyen ağaçların gölgeleri beyaz evlerin üstünde dalgalanıyordu. Görünürde tek bir tanrının kulu yoktu. Uykusunda ayaklarını sürüyerek dolaşan büyük canavar gibi uzaklarda hışş hışş hışırtılar çıkartan treninkinden başka ses duyulmuyordu.

"Üşüyorsun," diye fısıldadı küçük onbaşı. "Üşüyorsun, *ma fille*."

"Yoo, gerçekten üşümüyorum."

"Ama titriyorsun."

"Evet, ama üşümüyorum."

"İngiltere'de kadınlar neye benzer?" diye sordu Karasakal. "Savaş bittikten sonra İngiltere'ye gideceğim. Küçük bir İngiliz kadın bulup onunla evleneceğim – ve onun pa-pi-ğanıyla." Sesli sesli kıkırdayarak güldü.

"Salak!" dedi mavi gözlü asker onu sarsarak ve bana doğru eğildi. "Yalnızca ikinci bardaktan sonra gerçekten tadına varabilirsin," diye fısıldadı. "İkinci küçük bardak ve sonra – Ah! – sonra biliyorsun."

Café des Amis ay ışığı altında parıldıyordu. Hızla yola göz attık. Dört tahta basamağı koşarak çıktık, içinde aşağı yukarı on kişinin yemek yediği, tavandan asılı lambayla aydınlanan, basık odanın şıngırdayan cam kapısını açtık. İnsanlar dar bir masada karşılıklı iki sıraya oturmuştu.

"Askerler!" diye çığlığı bastı bir kadın, beyaz çorba kâsesinin arkasından fırlayıp – şala sarınmış bir deri bir kemik

bir kadındı. "Askerler! Bu saatte! Şu saate bir bak, haydi bak!" üstünden çorba damlayan kepçeyle saati gösterdi.

"İleri bu," dedi mavi gözlü asker. "Saatiniz ileri Madam. Ve bu kadar çok gürültü yapmayın, rica ederim. İçkimizi içip gideceğiz."

"Demek öyle?" diye bağırdı kadın masanın çevresinden koşup karşımıza dikilerek. "İşte bunu yapamayacaksınız. Gecenin bu saatinde şerefli bir kadının yerine gelemeyeceksiniz – olay çıkartamayacaksınız – polisi peşinize takamayacaksınız. Ah, hayır! Ah, hayır! Bu tam bir rezalet, rezalet."

"Şişşt!" dedi küçük onbaşı elini kaldırarak. Ölüm sessizliği çöktü. O sessizlikte yoldan geçen ayak seslerini duyduk.

"Polis," diye fısıldadı Karasakal, kulaklarından küpeler sallanan, gülümsemesine küstahça karşılık veren güzel kıza göz kırparak. "Şişşt!"

Kafalar dikildi, dinlediler. "Ne kadar güzeller!" diye aklımdan geçiriyordum ben. "Yeni Ahit'teki, akşam yemeği yiyen aile topluluğunu andırıyorlar..." Adımlar uzaklaştı.

"Yakalansaydınız gününüzü görürdünüz," diye azarladı öfkeli kadın. "Polisin içeri girmemesine sizin adınıza üzüldüm. Hak ediyorsunuz – hak ediyorsunuz."

"Küçük bir bardak mirabelle verin, sonra gideceğiz," diye üsteliyordu mavi gözlü asker.

Hâlâ azarlayıp söylenen kadın dolaptan dört bardakla büyük bir şişe getirdi. "Ama burada içmeyeceksiniz. Sakın aklınızdan bile geçirmeyin." Küçük onbaşı mutfağa koştu. "Orada olmaz! Orada olmaz! Sersem!" diye bağırdı kadın. "Görmüyor musun, pencere var orada, tam karşısında da her gece polisin geldiği duvar, şey yapmaya..."

"Şişşt!" Bir başka korku.

"Siz delisiniz, sonunuz hapishane olacak – dördünüzün de," dedi kadın. Öfkeyle odadan fırlayıp çıktı. Onun peşi sıra, parmak uçlarımıza basarak, içinde yağlı su bulunan ta-

valarla, salata yapraklarıyla, artık kemiklerle dolu, karanlık, pis kokulu bulaşıkhaneye girdik.

"İşte burada," dedi kadın bardakları koyarak. "İçin ve gidin!"

"Ah, sonunda!" diye karanlığın içinde süzüldü mavi gözlü askerin mutlu sesi. "Ne düşünüyorsunuz? Tam söylediğim gibi, değil mi? Harika bir tadı yok mu – harika bir viski tadı?"

(1915)

İlkbahar Resimleri

I

Yağmur yağıyor. İri, yumuşak damlalar insanların ellerine, yanaklarına şap diye düşüyor; koskoca ılık damlalar, tıpkı erimiş yıldızlar gibi. "Güllere gelin! Zambaklara gelin! Menekşelere gelin!" diye gaklıyor yaşlı cadaloz yol kıyısındaki çukurlukta. Oysa yeşil kıvrım kıvrım demette toplanmış zambaklar daha çok solgun karnabaharları andırıyor. Bir aşağı bir yukarı sürüklüyor gıcırdayan el arabasını. İçinden kötü, mide bulandırıcı bir koku yükseliyor. Hiç kimse satın almak istemiyor. Kaldırımda hiç yer kalmadığı için yolun ortasında yürümen gerekiyor. Her bir dükkân ağzına kadar dolup taşıyor; her dükkân seni çekmek, ayartmak için tozlu dantellerden, kirli kurdelelerden eski püskü fırfırlar sergiliyor. Oyuncak savaş toplarıyla, askerlerle, Zeplinlerle, gözlerini süzen güzellerin resimleriyle tamamlanan çerçevelerle donanmış masalar var. Hamur işinden piramitleri andıran, üst üste yığılı sarı hasır şapkalarla dolu koca koca sepetler, hiç kimsenin giyemeyeceği kadar küçük, iplerinden asılı renkli çizmeler, ayakkabılar var. Dükkânın biri küçük muşamba karelerle dolu, kızlar için mavi, oğlanlar için pembe, her birinin ortasına Bebe yazısı basılmış...

Ansızın köşedeki boş dükkândan piyano tıngırtısı yükseliyor, sonra keman ve flüt ona katılıyor. Dükkânın vitrinine yazılar serpiştirilmiş – *Yeni Şarkılar. Birinci kat. Giriş Bedava.* Ama ilk katın camı açık olduğu için kimse yukarı çıkmak sıkıntısına katlanmıyor. Hırçın sesler yüzerek dışarı, ılık yağmurlu havaya çıkarken sırıtarak ortalıkta oyalanıyorlar. Kapı eşiğinde patlak ev terlikleri giymiş, bir deri bir kemik bir adam duruyor. Şapkasının yırtık kenarına kuş tüyü takmış; nasıl da havalar atarak takıyor! Tüy çok görkemli. Altın apoletleri, simli kordondan ilikleri olan ceketi, beyaz oğlak derisi eldivenleri, yaldızlı bastonu. Bunların içinde kasılarak yürüyor ve ses yuvarlanarak çıkıyor göğsünden, gür ve bol bol.

"Koşun! Koşun! İşte yeni şarkılar! Her şarkıcı Avrupa çapında ünlü sanatçı. Orkestra ünlü ve en birinci. İstediğiniz kadar kalabilirsiniz. Hayatınızın fırsatı bu, bir kere kaçırdınız mı bir daha geri gelmez!" Ama hiç kimse yerinden kımıldamıyor. Niye kımıldasınlar ki? O kızları çok iyi tanıyorlar – o ünlü sanatçıları. Biri krem rengi kaşmir giyiyor, öteki mavi. İkisinin de siyah, dalgalı saçları var, kulaklarının üstüne pembe gül iliştirmişler... Piyanistin düğmeli çizmelerini de biliyorlar – sol ayağı – pedalın üstündeki ayağı – koca başparmağındaki ağrılı şişliğin üstünden patlamış. Kemancının yenmiş tırnaklarını, flütçünün uzun, gereğinden uzun kol ağızlarını – bütün bunların hepsi yeni şarkılar kadar eski.

Uzun süre müzik çalıyor, gururlu ses kükrüyor. Sonra birisi merdivenlerin altından sesleniyor ve gösteri yapan adam, hâlâ büyüklük taslayarak yok oluyor. Sesler kesiliyor. Piyano, keman, flüt damla damla sessizliğe gömülüyor. Yalnızca dantel perde, ilk kattan hayat belirtileri veriyor.

Hâlâ yağmur yağıyor; hava kararıyor... Güllere gelin! Zambaklara gelin! Kim satın alacak benim menekşelerimi?..

II

Umut! Seni sefil – seni vıcık duygusal, seni solmuş kadın! Son telini de kopar ve işi bitir. Aklımı kaçıracağım senin sonu gelmez tıngırtılarınla; yüreğim de onunla uyum içinde vuruyor, her küçük nabız aynı zamanda atıyor onunla. Sabah oldu. Boş yatakta uzanıyorum – tarla kadar büyük, bir o kadar soğuk ve korunaksız olan koskoca yatakta. Kepenklerin arasından, nehirden yükselen güneş ışığı içeri sızıyor, titreyen dalgalarla tavanda akıyor. Dışarıda bir şeyler çakan çekicin sesini duyuyorum, evin aşağılarında, uzaklarda bir kapı açılıyor, kapanıyor. Burası benim odam mı? Koltuğun üstünde katlanmış duran benim giysilerim mi? Yastığın altında, yalnız kadının belirtisi, simgesi olan, saatim tik-taklıyor. Çanlar çalıyor. Ah! Sonunda! Sıçrayarak çıkıyorum yataktan, kapıya koşuyorum. Daha hızlı çal – daha hızlı – Umut!

"Sütünüz Matmazel," diyor oda hizmetçisi sert sert bana bakarak.

"Ah, teşekkürler," diye bağırıyorum ben süt şişesini sallayarak. "Bana mektup yok mu?"

"Hiçbir şey yok Matmazel."

"Ama postacı – uğradı, değil mi?"

"Çoktan, yarım saat önce Matmazel."

Kapansın kapı. Bir an dur küçük koridorda. Dinle – dinle kadının nefret dolu tıngırtısını. Dil dök ona – yaltaklan – şu çekici şeyle bir kez olsun, azıcık bir şey çalması için yalvar. Boşuna.

III

Irmağın karşısında, kıyıyı süsleyen dar taş yolda bir kadın yürüyor. Rıhtımdaki basamaklardan aşağı indi, ağır ağır yürüyerek, bir eli kalçasında. Güzel bir gece; gökyüzü leylak rengi, ırmak menekşe yaprakları rengi. İçleri titreşen

ışıkla dolu kocaman parıltılı ağaçlar var dar yol boyunca ve kayıklar aşağı yukarı salınarak neredeyse dalgacıklarla ayaklarının dibine kadar gelen ağır köpük kıvrımları saçıyor. Şimdi durdu. Şimdi ansızın döndü. Ağaca yaslanıyor, elleri yüzüne örtülü, ağlıyor. Ve şimdi ellerini burkarak aşağı yukarı dolaşıyor. Sırtını ağaca vermiş, başı yukarı çevrili, elleri kenetli, sevdiği birisine yaslanır gibi yaslanmış ağaca. Omuzlarına küçük gri şal atmış; uçlarıyla yüzünü örtüyor, öne arkaya sallanıyor.

Ama insan sonsuza kadar ağlayamaz, sonunda ciddileşiyor, sessizleşiyor, elleriyle saçlarını düzeltiyor, önlüğünü çekiştiriyor. Bir iki basamak çıkıyor. Hayır, çok erken, çok erken! Yine kolları uçuyor havaya – geri koşuyor – yine uzun ağaca karşı mürekkep lekesi gibi duruyor. Altın rengi ışıktan kareler görünüyor evlerde; yeni çıkan yaprakların arasından sokak lambaları ışıldıyor; sarı ışık yelpazeleri salınan kayıkları izliyor. Bir an kadın ağaca karşı bulanık bir hayal, beyaz, gri ve siyah, taşların, gölgelerin içinde eriyen. Ve sonra gidiyor.

(1915)

Gecenin Geç Saatleri

(Virginia ateşin başında oturmuş. Dışarıda giydiği giysileri iskemlenin üstüne atılmış; çizmeleri şöminede belli belirsiz buhar çıkartıyor.)

Virginia (***mektubu elinden bırakarak***): Hiç hoşlanmadım bu mektuptan – hiç mi hiç. Bile bile mi böylesine küçümser bir tavır sergilediğini merak ediyorum – yoksa bu onun tarzı mı yalnızca. (*Okuyor.*) "Çoraplar için çok teşekkürler. Daha şimdiden bana beş çift gönderildiği için seninkileri işyerimden birinin arkadaşına verdiğimi duymak seni mutlu edecek, eminim." Hayır, bu benim kuruntum olamaz. Bile bile yapıyor mutlaka; korkunç bir küçümseme.

Ah, keşke kendisine dikkat etmesini söylediğim o mektubu hiç yollamasaydım ona. O mektubu geri almak için neler vermezdim. Hem de bir pazar akşamı yazdım – çok ölümcüldü bu. Asla mektup yazmamalıyım pazar akşamları – kendimi kapıp koyveriyorum böyle. Bilemiyorum neden pazar akşamlarının böylesine tuhaf etkisi var üzerimde. Yazacağım birileri olması özlemiyle yanıp tutuşuyorum düpedüz – ya da seveceğim. Evet, işin aslı bu; kendimi hüzünlü ve sevgi dolu hissettiriyorlar. Tuhaf, değil mi?

Yeniden kiliseye gitmeye başlamalıyım; ateşin başında oturup düşünmek ölümcül bir şey. Hem ilahiler de var; insan

güven içinde bırakabilir kendini ilahilere. (*Yumuşak sesle ilahi söylüyor*) "Ve sonra şu bizim Sevgili'lere, Canım'lara gelince" – (*ama gözü mektuptaki ikinci tümceye takılıyor*). "Onları kendin örmüş olman büyük incelikti." Gerçekten! Gerçekten, bu çok fazla! İğrenç kibirliler erkekler! Benim ördüğümü sanıyor sahiden. Niye ama, onu fazla tanımıyorum bile; yalnızca birkaç kere konuştum. Ne halt etmeye ona çorap öreyim ki? Kendimi böyle onun üstüne yıkacak kadar ileri gittiğimi sanmış olmalı. Çünkü birine çorap örmek gerçekten kendini adamın üstüne yıkmak olur – neredeyse yabancı biriyse. Sıradan bir çift çorap satın almaksa bütünüyle başka bir şey. Hayır, bir daha yazmayacağım ona – burası kesin. Ve ayrıca ne yararı olur? Ben ona gerçekten çok bağlanabilirim, o da beni zerre kadar umursamaz. Erkekler umursamaz.

Merak ediyorum, niçin acaba belli bir noktadan sonra insanları sanki iğrendiriyorum. Tuhaf, değil mi? Başlarda hoşlanıyorlar benden; beni alışılmadık ya da özgün buluyorlar; ama sonra onlardan hoşlandığımı göstermek – hatta ipucu vermek – istediğim anda sanki korkup yok olmaya başlıyorlar. Galiba daha sonra canımdan bezdirecek bu durum beni. Belki de onlara verecek çok fazla şeyim olduğunu anlıyorlar bir yolla. Belki onları korkutan da bu. Ah, birisine verilecek öyle sınırsız sevgim olduğunu hissediyorum ki – birisini öylesine sonsuzca, öylesine bütünüyle sevebilirim ki – onu kollayabilirim – korkunç olan her şeyi ondan uzak tutabilirim – bir şeylerin yapılmasını istedikleri her kez bunu yapmak için yaşadığımı hissettirebilirim. Ah bir hissedebilsem birisinin beni istediğini, birisine yararım dokunabileceğini, tümden başka bir kişiye dönüşürdüm. Evet, benim için hayatın gizi bu – sevildiğimi hissetmek, istendiğimi hissetmek, tam anlamıyla her şey için birisinin bana yaslandığını bilmek – sonsuza kadar. Ve ben güçlüyüm, çok daha fazla, çok daha fazla zenginim çoğu kadından. Eminim çoğu

kadında yok bu yakıcı özlem – kendini açıklama özlemi. Galiba sorun bu – çiçek açmak neredeyse. Kendi üstüme katlanıp karanlıklara kapatılmışım ve hiç kimse aldırmıyor bana. Galiba bu yüzden hissediyorum bu sonsuz sevecenliği bitkilere, hasta hayvanlara, kuşlara karşı – bu zenginlikten, bu sevgi yükünden kurtulmanın bir yolu bu. Ve sonra, elbette onlar öylesine çaresizler ki – bu da işin başka yönü. Ama erkek de sana gerçekten âşık olduğunda onlar kadar çaresiz kalır duygusuna kapılıyorum. Evet, eminim erkekler çok çaresiz...

Niçin bilmiyorum, içimden ağlamak geliyor bu gece. Kesinlikle bu mektup yüzünden değil; yarısı kadar bile önemli değil. Ama durmadan merak ediyorum, acaba bir şeyler değişecek mi, yoksa yaşlanıncaya kadar böyle sürüp gidecek mi diye – yalnızca isteyerek, isteyerek. Şimdi bile bir zamanlar olduğum kadar genç değilim. Çizgilerim var, tenim zerre kadar eskisi gibi değil. Hiçbir zaman gerçekten güzel olmadım, alışılmış biçimde güzel olmadım, ama çok hoş tenim, çok hoş saçlarım vardı – ve güzel yürürdüm. Yalnızca şöyle bir aynada kendime gözüm ilişti bugün – kamburumu çıkartmış, ayaklarımı sürürken... rüküş ve yaşlı görünüyordum. Neyse, hayır; belki de bu kadar kötü değil; kendimle ilgili şeyleri hep abartırım. Ama şimdi daha takıntılı oldum – bu da yaşlılık belirtisi, eminim. Rüzgâr – şimdi rüzgârda savrulmaya dayanamıyorum; ayaklarımın ıslak olmasından nefret ediyorum. Böyle şeylere hiç aldırmazdım eskiden – neredeyse haz duyardım bunlardan – bir bakıma doğayla özdeş kılarlardı beni. Oysa şimdi öfkeleniyorum, ağlamak istiyorum, unutmamı sağlayacak bir şeylerin özlemini çekiyorum. Galiba kadınlar bu yüzden başlıyor içmeye. Tuhaf, değil mi?

Ateş sönüyor. Bu mektubu yakacağım. Ne anlamı var benim için? Pööff! Umurumda değil. Ne anlamı var benim için? Beş başka kadın daha ona çorap gönderebilir! Hiç san-

mıyorum zerre kadar benim hayal ettiğim adam olduğunu. Şöyle dediğini duyar gibiyim, "Bunları kendinizin örmesi son derece ince bir davranıştı." Büyüleyici bir sesi var. Onda beni çeken şeyin sesi olduğunu sanıyorum – ve elleri; öyle güçlü görünüyorlar ki – öylesine erkeksi eller ki. Ah, neyse, düşünüp düşünüp duygusallaşma; yak gitsin!.. Hayır, şimdi yapamam – ateş sönmüş. Yatacağım. Gerçekten amacı küçümsemek miydi, merak ediyorum. Ah, yorgunum. Şimdi yattığımda çarşafları başıma çekmek istiyorum sık sık – ve yalnızca ağlamak. Tuhaf, değil mi?

(1917)

İki Penilik Olsun Lütfen

Hanımefendi: Evet, işte, şekerim; fazla fazla yer var. Yanımdaki hanımefendi yerini değiştirip karşıma geçer... Geçer misiniz? Böylece de arkadaşım yanıma oturabilir... Çok teşekkürler! Evet, şekerim, arabaların ikisi de savaş işlerine yollandı; ben de ne yapayım otobüslere alıştım. Elbette, tiyatroya gidecek olursak Cynthia'ya telefon ediyorum. Onun hâlâ arabası var. Sürücüsü askere çağrıldı... Yüzyıllar önce... Öldürülmüştür şimdiye kadar bence. Pek de hatırlayamıyorum. Yeni adamından da hiç mi hiç hoşlanmıyorum. Ben de mantıklı tehlikeleri göze alırım ama o çok dikbaşlı – gördüğü her şeyin üstüne gidiyor. Yakında tanrı bilir neler olacağını yana kaçmayan bir şeyin üstüne arabayı sürse. Ama zavallı yaratığın kollarından biri çalışmıyor, bacaklarından birinde de sorun var, galiba bana söylemişti. Galiba bu yüzden böylesine dikkatsiz. Demek istiyorum ki – neyse! Bilmiyor musun!..

Arkadaşı: ....?

Hanımefendi: Evet sattı. Şekerim, çok çok küçüktü. Yalnızca on tane yatak odası vardı, biliyorsun. O koca evde yalnızca on tane yatak odası. Görülmüş şey değil! Dışarıdan baktığında inanamazsın – değil mi? Kâhyalar, çocuk bakıcıları – falan. Uşakların hepsinin evin dışında uyuması gerekiyordu... Bunun anlamını bilirsin.

Arkadaşı: ....!!

Biletçi: Bilet paraları lütfen. Paranızı uzatın.

Hanımefendi: Ne kadar? İki peni, değil mi? İki penilik bilet lütfen. Zahmet olmasın – bende bozukluk var, şuralarda bir yerde.

Arkadaşı: ....!

Hanımefendi: Tamam. Bende var – bir bulabilsem.

Biletçi: Bilet paralarını verin lütfen.

Arkadaşı: ....!

Hanımefendi: Öyle mi? Ben de şimdi hatırladım. Evet, ben gelişi ödedim. Çok iyi, sen ver bakalım, yalnızca bu kerelik. Savaş zamanı şekerim.

Biletçi: Nereye kadar gitmek istiyorsunuz?

Hanımefendi: Boltons'a.

Biletçi: Adam başı birer peni daha.

Hanımefendi: Hayır – ah hayır! Gelişe iki peni ödedim yalnızca. Emin misiniz?

Biletçi (sert sert): Siz kendiniz okuyun duyuru tahtasından.

Hanımefendi: Ah, neyse. İşte bir peni daha. (*Arkadaşına*) Bu adamların bu kadar dediğim dedik olmaları çok olağandışı değil mi? Her şey bir yana, görevini yapmak için para alıyor. Aman hepsi hemen hemen aynı. Bir süre sonra bu motorlu taşıtlardan omurgalarının etkilendiğini okumuştum. Bence bu yüzden... Teddie'nin haberini duydun – değil mi?

Arkadaşı: ....

Hanımefendi: Ah, hayır! Ama o yükseldi... şimdi ne oluyor? Ne olabilir ki? Ne kadar gülüncüm ben!

Arkadaşı: ....?

Hanımefendi: Ah, hayır! Asırlarca binbaşılık yaptı.

Arkadaşı: ....?

Hanımefendi: Albay mı? Hayır şekerim, bundan çok daha yüksek bir rütbe. Onun bölüğü değil – uzun zamandır bölüğü var. Taburu da değil.

Arkadaşı: ....?

Hanımefendi: Alay! Evet, bence onun alayı var. Ama ben diyordum ki onu şey yaptılar... Ah ne aptalım! Tümgeneralden yükseği nedir? Evet, galiba oydu. Kumandan. Elbette, Mrs. T. korkunç mutlu oldu.

Arkadaşı: ....

Hanımefendi: Ah, şekerim, herkes en tepeye çıkıyor bu günlerde. Rütbesi ne olursa olsun. Ve Teddy de harika biri, gerçekten anlayamıyorum nasıl... çok korkunç – değil mi?

Arkadaşı: ....

Hanımefendi: Bilmiyor muydun? Kadın da Savaş Bakanlığı'nda ve çok iyi iş çıkartıyor. Daha geçen gün terfi aldı sanıyorum. Ölüleri ailelerine bildirmek ya da kayıpları bulmak falan gibi bir iş yapıyor. Ne olduğunu gerçekten tam olarak bilmiyorum. Her neyse, sözcüklerle anlatılamayacak kadar iç karartıcı olduğunu söylüyor, ailelerden gelen en yürek burkucu mektupları falan okumak zorunda kalıyor. Neyse ki onun odasında çok neşeli bir topluluk var – bütün subay karıları orada, kendi çaylarını yapıyorlar, Steward'ın yerinden sırayla tatlı alıyorlar. Haftada bir öğleden sonra boş, o gün alışverişe çıkıyor ya da saçını kıvırttırıyor. Son kez ikimiz birlikte Yvette'in İlkbahar Gösterisi'ni izlemeye gittik.

Arkadaşı: ....?

Hanımefendi: Hayır, değil, gerçekten. Şu frak ceketlerden fena halde midem bulanıyor, ya senin? Demek istiyorum ki, ona da dediğim gibi, şu Yvette'in diktiklerinden birini almak için korkunç tutarlarda para ödemenin anlamı ne, uzun vadede onunla şu hazır yapılıp satılan ucuz şeyler arasında farkı gerçekten göremiyorsan. Elbette, kumaşın iyi olduğunu falan bilmenin insana verdiği bir doyum var – ama görünüşü bir şeye benzemiyor. Hayır, ona güzel bir ceketle etek almasını söyledim. Her şey bir yana, çünkü iyi bir etekle ceket her zaman kendini gösterir. Değil mi?

Arkadaşı: ...!

Hanımefendi: Evet. Ona bunu söylemedim – ama aklımdan geçen şuydu. O frak ceketleri giymek için fazla şişman. Kalçaları çok fazla dışarı fırlıyor. Ben kendim için çok hoş, uçuk mavi, kenarlarına şu yeni ıstakoz kırmızısı şeritlerden geçirilmiş bir tane ısmarladım gibi... Benim tatlı Kate'imi yitirdim, biliyorsun.

Arkadaşı: ....!

Hanımefendi: Evet, çok can sıkıcı! Tam da onu az çok eğittiğim sırada. Ama aklını kaçırdı, bugünlerde hepsinin yaptığı gibi ve askeri cephaneliğe gitmek istediğine karar verdi. Bana bildirdiği zaman, o işi alırsa (ki bence hiç mümkün değil) asla geri gelemeyeceğini, öteki hizmetçileri tedirgin edemeyeceğini, bunu iyice kafasına sokması gerektiğini çok sert bir dille açıkladım.

Biletçi (ters ters): Adam başı birer peni daha, inmiyorsanız.

Hanımefendi: Ah, gelmişiz. Salı günü briç mi oynuyorsunuz? Hayır şekerim, korkarım salı gelemem. Her salı yaralıları ağırlıyorum, biliyorsun. Aşçıyla hayvanat bahçesine falan gönderiyorum onları – bilmiyordun demek. Çarşamba – çarşamba günü tamamen boşum.

Biletçi: Elinizi çabuk tutmazsanız, siz ininceye kadar çarşamba günü olacak zaten.

Hanımefendi: Bu kadar yeter artık dostum.

Arkadaşı: ....!!

(1917)

Siyah Bere

(Hanımefendiyle kocası kahvaltı masasında oturuyor. Erkek oldukça sessiz, gazetesini okuyup bir şeyler yiyor; ama kadında tuhaf bir huzursuzluk var, yolculuk için giyinmiş, yalnızca yer gibi yapıyor.)

Kadın: Ah, eğer pamuklu gömleklerini ararsan, ketenlerin durduğu dolabın sağ alt rafında.

Adam (Et Dışsatımcıları Birliği yönetim kurulu toplantısında): Hayır.

Kadın: Ne dediğimi duymadın bile. Dedim ki eğer pamuklu gömleklerini ararsan, ketenlerin durduğu dolabın sağ alt rafında.

Adam (olumlayan bir havayla): Tamamen katılıyorum sana!

Kadın: Tam da evden ayrılacağım sabah, beş dakikalığına olsun gazeteni elinden bırakamaman gerçekten çok olağandışı kaçıyor.

Erkek (uysalca): Sevgili kadınım, ben senin gitmeni istemiyorum ki. Aslında, gitmemeni söyledim sana. Hiç mi hiç anlayamıyorum...

Kadın: Yalnızca mutlaka gitmem gerektiği için gittiğimi sen de pekâlâ biliyorsun. Boyuna erteleyip duruyordum, son kez dişçi dedi ki...

Erkek: İyi! İyi! Yine baştan başlamayalım. Konuşa konuşa ıcığını cıcığını çıkardık, değil mi?

Hizmetçi: Araba geldi hanımım.

Kadın: Lütfen bavullarımı yükleyin.

Hizmetçi: Emredersiniz, hanımım.

(*Kadın derin derin içini çeker.*)

Adam: O treni yakalamak istiyorsan pek fazla zamanın kalmadı.

Kadın: Biliyorum. Gidiyorum. (*Değişik bir tınıyla.*) Sevgilim, böyle ayrılmayalım. Kendimi berbat hissettiriyor. Niye sanki benim eğlencemi burnumdan getirmekten böylesine çok haz duyuyor gibisin hep?

Erkek: Dışçiye gitmenin pek de eğlenceli olduğunu sanmıyorum.

Kadın: Ah, demek istediğim şeyin bu olmadığını biliyorsun. Yalnızca beni kırmak için böyle konuşuyorsun. Biliyorsun, yalnızca sorun çözülmüş gibi yapıyorsun

Erkek (gülerek): Ve sen de trenini kaçırıyorsun. Perşembe akşamı döneceksin, değil mi?

Kadın (alçak, umutsuz sesle): Evet, perşembe akşamı. Hoşça kal öyleyse. (*Erkeğin yanına yaklaşır, elini kendi ellerinin içine alır.*) Gerçekten bir sorun mu var? En azından bak bana. Hiç mi – hiç mi – önemsemiyorsun?

Adam: Sevgilim! Bu tıpkı sinemadan çıkmak gibi bir şey.

Kadın (elleri iki yanına düşerken): İyi öyleyse. Hoşça kal. (*Yemek odasına hızla acıklı acıklı göz atarak çıkar.*)

(*İstasyona giderken.*)

Kadın: Hayat ne tuhaf! Böyle duygulara kapılacağımı hiç sanmazdım. Nasıl oluyorsa bütün baştan çıkartıcılığı uçup gitti sanki. Ah, arabanın dönüp geri gitmesi için neler vermezdim. İşin en tuhaf yanı da şu, beni sevdiğine gerçekten inandırsaydı beni, onu terk etmem çok daha kolay olacaktı.

Ama bu çok saçma. Nasıl da keskin kokuyor samanlar. Çok sıcak bir gün olacak. Bu tarlaları bir daha asla görmeyeceğim. Asla! Asla! Ama bir bakıma da böyle olduğu için mutluyum; beni öylesine son kez, öylesine bütünüyle doğru yola sokuyor ki sonsuza kadar! O hiç kadın istemiyor. Kadının hiç anlamı yok onun için. Kendisinden başka hiç kimseye karşı derin bağlılık duyabilecek türden bir adam değil o. Ben onun gözünde yalnızca yıkanmaya gitmelerinden önce gömleklerinden kol düğmelerini çıkartmayı hatırlayan biri oldum – hepsi bu! Ama bu bana yetmiyor. Ben gencim – ben çok gururluyum. Ben taşrada ot gibi yaşayıp "bizim" marullarımız üzerine sayıklayacak kadınlardan değilim...

Benimle evlendiğinden beri yapmaya çalıştığın, bana boyun eğdirmekti, beni kendi gölgene dönüştürmekti, sanki ben duvar saatiymişim gibi doğru zamanın üzerime yazıldığını görmek için yalnızca bir göz atmanın yeteceği kadar çok bana güvenmekti. Asla merak etmedin beni; asla istemedin ruhumu araştırmayı. Hayır, kendi dingin varoluşunun içine yerleşip oturmamı istedin yalnızca. Ah! Nasıl da öfkelendiriyor beni senin körlüğün – nasıl da nefret ediyorum bu yüzden senden! Mutluyum – şükrediyorum – şükrediyorum seni terk ettiğim için! Ben toy bir kız değilim; beni kandıramazsın, ben güçlerimi biliyorum. Boşu boşuna hep özlemedim zenginlikleri, tutkuyu, özgürlüğü, boşu boşuna hissetmedim onları hak ettiğimi. (*Arabanın düğmeli sırtına yaslanıyor, mırıldanıyor.*) "Sen kraliçesin. Bırak tadayım sana krallığını vermenin hazzını." (*Gülümsüyor küçük soylu ellerine.*) Keşke yüreğim böyle güm güm atmasa. Gerçekten canımı yakıyor. Beni öylesine yoruyor, öylesine huzursuz ediyor ki. Tıpkı korkunç telaşı olan birinin kapıyı tekmelemesi gibi... araba da kaplumbağa gibi gidiyor; bu gidişle asla istasyona varamayacağız. Çabuk! Çabuk! Aşkım, elimden geldiğince hızla sana koşuyorum. Evet, tıpkı senin gibi acı çekiyorum. Korkunç bu, dayanılmaz, değil mi – birbirimizden uzak

geçirdiğimiz bu son yarım saat... Ah, tanrım! Şu at yine yürümeye başladı. Ne diye şu koskoca güçlü canavarı kırbaçlamıyor?.. Bizim görkemli hayatımız! Birlikte bütün dünyayı gezeceğiz. Bütün dünya bizim olacak aşkımız yüzünden. Ah, sabırlı ol! Elimden geldiğince hızla sana koşuyorum... Ah, işte yokuş aşağı iniyoruz; şimdi gerçekten daha hızla gidiyoruz. (*Ah, yaşlı bir adam karşıya geçmeye çalışıyor.*) Çekil yolumdan, seni sersem bunak! Çiğnenmeyi hak ediyor... Aşkım – aşkım; neredeyse oradayım. Yalnızca sabırlı ol!

(*İstasyonda*)

Birinci sınıf, sigara içilen vagona koyun... Neyse daha çok zaman var zaten. Trenin kalkmasına tam on koca dakika. Burada olmamasına şaşmamak gerek. Onu arıyormuş gibi görünmemeliyim. Ama hayal kırıklığına uğradığımı da söylemem gerek. Buraya ilk gelenin ben olacağım aklımın ucundan bile geçmemişti asla. Onun burada olacağını, bir vagon ayırtacağını, gazeteler, çiçekler alacağını sanmıştım... Ne tuhaf! Gerçekten kafamda canlanmıştı gazetenin içinde pembe karanfiller... Benim karanfili nasıl sevdiğimi bilir. Ama pembe olanları en sevdiğim değildir. Aslında koyu kırmızıları ya da uçuk sarıları yeğlerim. Şimdi artık gelmezse gerçekten geç kalacak. Kapıları kapamaya başladılar. Ne olmuş olabilir ki? Korkunç bir şey. Belki de son anda kendini vurmuştur... Senin hayatını mahvetme düşüncesine katlanamadım... Ama benim hayatımı mahvetmiyorsun ki. Ah, nerelerdesin? Vagona girmem gerekiyor artık... Kim şu? O değil! O olamaz – evet, o. Hangi zıkkımın kökünü takmış kafasına? Siyah bere. Ama ne korkunç! Tepeden tırnağa değişmiş. Ne diye takmış olabilir o siyah bereyi? Onu tanımayacaktım. O berbat bereyle bana doğru gelip, gülümserken nasıl da saçma sapan görünüyor!

Adam: Sevgilim, kendimi asla bağışlamayacağım. Ama en saçma, hem acıklı hem gülünç şey başıma geldi. (*Vagona*

giriyorlar). Şapkamı kaybettim. Düpedüz yok oldu. Otelin yarısını ayağa kaldırdım aramak için. Tek iz bile yoktu! Sonunda, umutsuzluk içinde, orada kalan bir başka adamdan bunu ödünç almam gerekti. (*Tren kalkıyor.*) Kızmadın ya. (*Kadına sarılmaya çalışıyor.*)

Kadın: Yapma! Daha istasyondan çıkmadık bile.

Erkek (ateşle): Ulu tanrım! Umurumda mı bütün dünya bizi görse bile? (*Kadına sarılmaya çalışıyor.*) Benim harikam! Benim neşem!

Kadın: Lütfen yapma! Trenlerde öpülmekten nefret ederim.

Erkek (belirgin biçimde incinmiş): Eh, güzel. Kızgınsın. Çok ciddi durum. Geç kaldığım gerçeğiyle başa çıkamıyorsun. Ama çektiğim acıları bir bilseydin yalnızca...

Kadın: Bu kadar dar kafalı olabileceğimi nasıl düşünebilirsin.

Erkek: Öyleyse neden seni öpmeme izin vermiyorsun?

Kadın (deli gibi gülerek): Çok değişik görünüyorsun, nasıl oluyorsa – neredeyse yabancısın.

Erkek (ayağa fırlar, aynada kendine bakar merakla ve saçmalıyor kadın diye karar verir): Ama bir terslik yok, değil mi?

Kadın: Ah, yok sayılır; hiç yok. Ah, ah, ah! (*Öfkeden kahkahalar atmaya, ağlamaya başlar kadın.*)

(*Gelirler.*)

Kadın (*erkek araba tutarken*): Bunun üstesinden gelmeliyim. Saplantıya dönüştü. Bir şeyin bir adamı böylesine değiştirmesi anlaşılır gibi değil. Ona söylemeliyim. Elbette çok kolay şöyle demek: Sence de artık kentte olduğumuza göre kendine bir şapka satın alman daha iyi olmaz mı? Ama berenin nasıl korkunç durduğunu anlamasına neden olur bu. Ve işin olağandışı yanı bunu kendisinin görememiş olması. Yani demek istiyorum ki aynaya baktığına, bereyi çok gülünç bul-

madığına göre bakış açılarımız da farklı olmalı... Nasıl da derinden farklı. Yani demek istiyorum ki onu sokakta görsem böyle bere takan birini asla sevemeyeceğimi söylerdim. Onunla tanışmazdım bile. Hiç mi hiç benim tarzım değil. (*Çevresine bakınır.*) Herkes ona gülüyor. Neyse, hiç şaşmıyorum! Kulaklarını kepçe gibi açan berenin kafasının arkası hiç yokmuş gibi göstermesi.

Adam: Araba hazır sevgilim. (*Binerler.*)

Adam (kadının elini tutmaya çalışır): Tam bir mucize ikimizin böyle birlikte arabayla gitmesi, böylesine basitçe, işte böyle.

(*Kadın tülünü düzeltir.*)

Adam (kadının elini tutmaya çalışır, çok ateşli): Bir oda ayarlayacağım aşkım.

Kadın: Ah, hayır. Elbette iki oda tutmalısın.

Adam: Ama sence kuşku uyandırmamak daha akıllıca olmaz mı?

Kadın: Ben kendi odamda kalmalıyım. (*Kendi kendine.*) Sen bereni kendi kapının arkasına asabilirsin! (*Deli gibi gülmeye başlar.*)

Adam: Ah! Çok şükür! Kraliçem mutlu benliğine kavuştu yine!

(*Otelde.*)

Yönetici: Evet efendim, anlıyorum. Tam istediğiniz şey var bizde sanıyorum efendim. Lütfen buradan buyurun. (*Küçük oturma odasıyla, oraya açılan bir yatak odası bulunan bölüme götürür ikisini.*) Burası tam size göre, değil mi? Ve eğer isterseniz sedire de yatak yapabiliriz.

Adam: Ah, harika! Harika!

(*Yönetici çıkar.*)

Kadın (öfkeli): Ama sana kendi odam olmasını istediğimi söyledim. Ne dolaplar çeviriyorsun bana! Seninle aynı odayı paylaşmak istemediğimi söyledim. Nasıl kalkışabilirsin bana

böyle davranmaya? (*Erkeği taklit eder.*) Harika! Harika! Seni asla bağışlamayacağım bunun için!

Erkek (yenilgiye uğramış): Aman tanrım, neler oluyor! Anlamıyorum – karanlıkta kaldım. Niçin durup dururken, bula bula bugün beni sevmekten vazgeçtin? Ne yaptım ki ben? Söyle bana!

Kadın (sedire gömülür): Çok yorgunum. Beni seviyorsan lütfen çekil başımdan. Ben – ben yalnızca biraz tek başıma kalmak istiyorum.

Adam (usulca): Çok iyi. Anlamaya çalışacağım. Anlamaya başlıyorum. Yarım saatliğine dışarı çıkacağım ve sonra, aşkım, sen kendine gelirsin. (*Çevresine bakınır, şaşkın.*)

Kadın: Ne oldu?

Erkek: Aman tanrım – beremin üstünde oturuyorsun. (*Kadın çığlığı basar, yatak odasına geçer. Erkek çıkar. Bir an bekler kadın, sonra tülünü indirir, bavulunu alır.*)

(*Takside*)

Kadın: Evet Waterloo istasyonu. (*Arkasına yaslanır.*) Oh, neyse kurtuldum – kurtuldum! Eve dönmek için ucu ucuna yakalayacağım öğleden sonraki treni. Ah, her şey rüya gibi – akşam yemeğinden önce evde olacağım. Ya havanın çok sıcak olduğunu söylerim kocama ya da dişçinin kent dışına çıktığını. Ne önemi var ki? Kendi evime dönmeye hakkım var... İstasyondan arabayla yolculuk harika olacak; tarlalar öyle tatlı kokacak ki. Akşam yemeğinde dünden kalma soğuk tavuk eti var ve portakal peltesi... Aklımı kaçırmıştım herhalde ama şimdi yine aklım başıma geldi. Ah, benim kocacığım!

(1917)

Varoştaki Peri Masalı

Kentin iş merkezinden yalnızca yarım saatten daha az uzaklıktaki "kuytu küçük yuvaları"nın insanın içini ısıtan kırmızı yemek odasında kahvaltı masasında oturuyordu Mr. ve Mrs. B.

Ocakta güzel bir ateş yanıyordu – çünkü yemek odası aynı zamanda oturma odasıydı da – soğuk küçük bahçeciğe bakan iki pencere kapalıydı, havada çok hoş pastırmalı yumurta, kızarmış ekmek, kahve kokusu vardı. Şimdi artık şu karneyle yiyecek alma işi gerçekten bittiği için Mr. B. günün tehlikeleriyle yüzleşmeden önce karnını tıka basa doyurmayı iş edinmişti. Kimin bildiği umurunda değildi bunu – kahvaltısı konusunda gerçek bir İngiliz beyefendisiydi – iyi bir kahvaltı etmesi gerekiyordu; yoksa eli ayağı kesilirdi ve eğer sabahları şu Avrupalı adamların yalnızca bir çörek ve bir fincan kahveyle onun yaptığı işin yarısının üstesinden geldiğini anlatsanız – düpedüz neden söz ettiğinizi bilmiyorsunuz demekti.

Mr. B. iriyarı, genç sayılabilecek, işini bırakıp – kötü yazgı sonucu – Ordu'ya katılamamış bir adamdı; tam dört yıl yerini alabilecek başka birini aramıştı ama boşuna. Masanın başında oturmuş *Daily Mail* gazetesini okuyordu. Mrs. B. genççe, şişko, kısa, biraz güvercini andıran biriydi. Kocasının karşısında, kahve takımının arkasında oturmuş, gagasıyla tüylerini düzeltiyor, peçetenin içine sarmalanmış

olarak aralarına tünemiş, rafadan yumurtanın tepesine kaşığıyla vuran küçük B.'den sevgi dolu uyaran bakışlarını ayırmıyordu.

Tanrım! Küçük B. hiç de böylesi ana babanın haklı olarak umabilecekleri türden çocuk değildi. Hiç şişko küçük taya benzemiyordu, tombul meyveli pasta gibi değildi, sert küçük muhallebi değildi. Makarnaya benzeyen bacakları, ufacık pençeleri, fare tüyü duygusu uyandıran yumuşacık, yumuşacık saçları, kocaman fal taşı gibi açık gözleriyle yaşının çok altında görünüyordu. Nedense, hayatta her şeyin boyutları yanlış gibiydi Küçük B.'nin gözünde – aşırı büyük, aşırı zorlu. Her şey onu yere deviriyordu, kırılgan yelkenlerinden rüzgârı uzaklaştırıyor, onu soluk soluğa, korku içinde bırakıyordu. Bunu önlemeye güçleri yetmiyordu Mr. ve Mrs. B'nin; yalnızca zarara uğradıktan sonra onu yerden kaldırabiliyorlardı – ve onu yeniden yoluna sokmaya çalışıyorlardı. Mr. ve Mrs. B. onu yalnızca güçsüz çocukların sevildiği gibi seviyorlardı – ve onun nasıl da harika bir küçük delikanlı olduğunu düşündüğünde Mr. B. – şu küçük adamın cesaretini düşündüğünde – işte o – aman tanrım – o...

"Neden iki ayrı tür yumurta yok?" dedi Küçük B. "Niçin çocuklar için küçük yumurta, büyükler için de şunun gibi büyük yumurta yok?"

"İskoç tavşanı," dedi Mr. B. "Güzel İskoç tavşanları var beş şilin, üç peniye. Bir tane alsak mı koca kız?"

"İyi bir değişiklik olur, değil mi?" dedi Mrs. B. "Güveç yaparız."

Bakıştılar, zengin salçası içinde, içi doldurulmuş, yanında beyaz bir çanak dolusu kırmızı böğürtlen peltesiyle İskoç tavşanı aralarından yüzüp geçti.

"Hafta sonu için pişirebilirdik," dedi Mrs. B. "Ama kasap bana güzel bir sığır filetosu sözü verdi ve çok yazık olacak gibi görünüyor..." Evet, öyleydi ama yine de... Ah şeke-

rim, karar vermek çok zordu. Tavşan çok hoş bir değişiklik olacaktı – öte yandan da, gerçekten güzel bir sığır filetosunu bir yana atabilir miydin?

"Tavşan çorbası da olur," dedi Mr. B. parmaklarıyla masanın üstünde davul çalarak. "Dünyanın en iyi çorbası!"

"Ah-hah!" diye çığlık attı Küçük B. öylesine ansızın, öylesine keskin bir çığlıktı ki ikisi de irkildi – "Bakın şu bizim çimenliğe konan serçe sürüsüne," – kaşığını salladı. "Bakın şunlara," diye bağırdı. "Bakın!" Ve konuşurken, pencereler kapalı olmasına karşın, bahçeden gelen gürültülü tiz cıvıltıları, cıvıldaşmaları duydular.

"İyi çocuk ol da, kahvaltını ye," dedi annesi, babası da dedi ki, "Yumurtandan başka şeyle ilgilenme delikanlı, hem de elini çabuk tut."

"Ama bakın şunlara – baksanıza hepsi hopluyor," diye bağırdı. "Bir dakika bile yerlerinde duramıyorlar. Sence açlar mı baba?"

Ciik-cikci ciik! diye bağrışıyordu serçeler.

"En iyisi onu önümüzdeki haftaya ertelemek belki," dedi Mr. B. "ve o zaman hâlâ bulabilmek için şansımıza güvenmek."

"Evet, belki en akıllıcası bu olur," dedi Mrs. B.

Mr. B. kâğıdının içinden bir erik daha aldı.

"Şu satışı kısıtlı hurmalardan alabildin mi?"

"Dün bir kilo almayı başarabildim," dedi Mrs. B.

"Güzel, hurmalı muhallebi çok hoş olur," dedi Mr. B. Bakıştılar, üzeri kaymaklı sosla kaplı koyu renk, yuvarlak muhallebi aralarından yüzerek geçti. "Güzel bir değişiklik olur, değil mi?" dedi Mrs. B.

Dışarıda gri, donmuş çimenlerin üstünde tuhaf, açgözlü serçeler hopluyor, kanat çırpıyordu. Bir an bile yerlerinde duramıyorlardı. Bağrışıyorlar, sakar kanatlarını çırpıyorlardı. Yumurtası bitmiş olan Küçük B. aşağı atladı, camın önünde yemek için reçelli ekmeğini eline aldı.

"Ne olur, onlara ekmek kırıntısı verelim," dedi. "Camı aç baba, onlara bir şeyler at, ne olur. Baba lütfen!"

"Öf, başımın etini yeme çocuk," dedi Mrs. B. ve babası – "Sakın camları açmaya kalkışma delikanlı. Ağzının payını alırsın sonra."

"Ama onlar aç," diye bağırdı Küçük B. ve serçelerin hafif sesleri, bilenen küçük bıçakların şakırtısı gibiydi. Çiik-çiik-çik-çik! diye bağrışıyorlardı.

Küçük B. elindeki reçelli ekmeğini camın önündeki porselen çiçek saksısına bıraktı. Daha iyi görmek için kalın perdelerin arkasına kaydı, Mr. ve Mrs. B. şimdi artık neleri karnesiz alabileceklerini okumayı sürdürdü – Mayıs ayından sonra artık karne defteri olmayacaktı – bir peynir furyası – tam furya – bütün peynirler gök cisimleri gibi aralarındaki havada fırıl fırıl dönüyordu.

Küçük B. gri, donmuş otların üstündeki serçeleri izlediği sırada ansızın kuşlar hâlâ kanatlarını çırparken, cıvıldarken büyüdüler, değiştiler. İncecik küçük oğlan çocuklarına dönüştüler, kahverengi ceketli, dışarıda dans eden, zıplayan, camın dışında dört dönüp cıvıldaşan. "Yiyecek bir şey istiyorum, yiyecek bir şey istiyorum!" İki eliyle birden perdeye asılıyordu Küçük B. "Baba," diye fısıldadı, "Baba! Onlar serçe değil. Onlar küçük oğlanlar. Dinle Baba!" Ama Mr. ve Mrs. B. duymadı. Yine denedi. "Anne," diye fısıldadı. "Şu küçük oğlanlara bak. Onlar serçe değil anne!" Ama onun saçmalığına kimse kulak asmıyordu.

"Bütün şu açlık lafları," diye bağırdı Mr. B., "hepsi uydurma, hepsi gerçeği perdeliyor."

Beyaz, ışıyan yüzleri, kocaman paltolarının içinde çırpınan kollarıyla küçük oğlanlar dans ediyordu. "Yiyecek bir şey istiyorum, yiyecek bir şey istiyorum."

"Baba," diye nırıldandı Küçük B. "Dinle Baba! Anne dinle lütfen!"

"Gerçekten de!" dedi Mrs. B. "Şu kuşların yaptığı gürültüye bak! Hiç duymamıştım böyle şey."

"Ayakkabılarımı getir bana delikanlı," dedi Mr. B.

Ciiik-cik cik-ccik! dedi serçeler.

Eee, nereye gitmişti bu çocuk? "Gel de şu güzel kakaonu bitir yavrum," dedi Mrs. B.

Mr. B. ağır masa örtüsünü kaldırıp fısıldadı, "Haydi Rover," ama küçük köpek falan da yoktu orada.

"Perdenin arkasında," dedi Mrs. B.

"Odadan çıkmadı hiç," dedi Mr. B.

Mrs. B. cama gitti, Mr. B. peşine takıldı. Ve birlikte baktılar. Orada gri, donmuş otların üstünde, beyaz, bembeyaz yüzlü küçük oğlanın incecik kolları kanat gibi çırpınıyordu hepsinin en önünde, içlerinde en ufacığı, inceciği Küçük B.'ydi. Bütün seslerin üstünde onun sesini duyuyordu Mr. ve Mrs. B. "Yiyecek bir şey istiyorum, yiyecek bir şey istiyorum."

Nasıl olduysa, nasıl olduysa camı açtılar. "Yiyeceksiniz! Hepiniz. İçeri gir hemen. Koca adam! Küçük adam!"

Ama artık çok geçti. Küçük oğlanlar serçeye dönüşmüştü yine ve uçup gittiler – gözden kayboldular – sesin ulaşamayacağı bir yerlere.

(1917)

Karanfil

O sıcak günlerde Eve – meraklı Eve – hep karanfil tutuyordu elinde. Kokluyordu da kokluyordu, parmaklarının arasında döndürüyordu, yanağına dayıyordu, dudaklarına götürüyordu, onunla Katie'nin boynunu gıdıklıyordu ve sonunda parçalayıp yaprak yaprak yiyip bitiriyordu.

"Güllerin tadı çok güzel şekerim Katie," diyordu arkasında asılı çiçekli şapkalarla tuhaf biçimde süslenmiş loş soyunma odasında durarak – "ama karanfiller düpedüz olağanüstü! Tatları şey gibi – şey – neyse!" ve uçup gidiyordu ince küçük kahkahası, arkasındaki duvarda asılı tuhaf çiçeklerin arasında kanat çırparak. (Ama nasıl da acımasızdı onun ince küçük kahkahası! Uzun sivri gagası, pençeleri, iki boncuk gözü var, diye düşünüyordu hayal gücü geniş Katie.)

Bugün elinde karanfil vardı. Fransızca dersine karanfil getirdi, sanki şaraba batırılmış da kurusun diye karanlıkta bırakılmış gibi koyu, çok koyu kırmızı karanfil. Önündeki sıraya koydu, gözlerini yarı kapadı, gülümsedi.

"Muhteşem, değil mi?" dedi. Ama –

"*Un peu de silence, sil vous plaît*," sözleri geldi M. Hugo'dan. Ah, rezalet! Çok sıcaktı! Korkunç sıcak! Kavruluyordunuz düpedüz!

Fransızca Odası'nın kare biçimindeki iki penceresi alt bölümde açıktı, koyu renk güneşlikler yarıya kadar çekilmişti. İçeri hiç hava girmese de güneşliğin kordonu dışarı savruldu, geri geldi ve güneşlik yukarı toplandı. Oysa gerçekten, dışarıdaki göz kamaştırıcı parlaklıktan en küçük bir soluk bile gelmedi.

Açık renk gömlekleri, saçlarının üstüne tünemiş katı kelebek kurdeleleriyle, loş odadaki kızlardan bile sıcak, güçsüz bir ışık yayılıyor gibiydi ve Mr. Hugo'nun beyaz yeleği, köpekbalığının karnı gibi parlıyordu.

Kimi kızların yüzleri kıpkırmızı kesilmişti, kimilerininki beyaz. Siyah buklelerini bir kalemlik ve pembe kalemle başının üstüne *à la japonaise* toplamıştı Vera Holland; çok çekici görünüyordu. Francie Owen kollarını neredeyse omuzlarına kadar sıvadı, sonra bileğindeki küçük mavi damarı mürekkeple boyadı, kollarını üst üste kavuşturdu, ardından çıkan izi görmek için baktı; kendini mürekkeple boyamak gibi bir tutkusu vardı; hep başparmak tırnağına surat çizerdi, siyah, çatallı saçları vardı. Sylvia Mann, yakalığıyla, boyunbağını çıkardı, düpedüz çıkardı onları, yanına sırasının üstüne yaydı, sanki evinde, yatak odasında saçını yıkayacak kadar soğukkanlıydı. Sağlam sinirleri vardı! Defterinden bir yaprak yırtıp, "Bizim moruk Hugo-Wugo'dan eve giderken bize üç penilik vanilya vermesini isteyelim mi!!!" diye yazdı Jennie Edwards ve düpedüz mosmor kesilip neredeyse çığlığı basacak olan Connie Baker'a geçirdi. Hepsi de ağızları açık yayılmışlar, sanki daha solgun görünen yuvarlak saate bakıyorlardı; saatin kolları neredeyse kımıldamıyordu.

"*Un peu de silence, sil vous plaît*," geldi M. Hugo'dan. Şişko elinin birini havaya kaldırdı. "Hanımlar, hava aşırı sıcak olduğu için bugün artık başka not tutmayacağız ama ben size okuyacağım" – ve durakladı, kocaman, usuldan gülümsemeyle gülümsedi – "küçük bir Fransızca şiir."

"Am-maan tanrım!" diye inledi Francie Owen.

M. Hugo'nun gülümsemesi derinleşti. "Eee, Mees Owen, sizin katılmanız gerekmiyor. Siz kendinizi boyayıp durabilirsiniz. Kendi siyah mürekkebinizin yanı sıra benim kırmızı mürekkebimi de kullanabilirsiniz."

Kuyruklu ceketinin cebinden çekip çıkardığı kırmızı kenarlı küçük mavi kitabını nasıl da iyi tanıyorlardı! Üzerine mineçiçekleri işlenmiş yeşil ipekten ayraç şeridi vardı. Sınıfta kitabı elden ele geçirirlerken hep kıkır kıkır gülerlerdi buna. Zavallı yaşlı Hugo-Wugo! Şiir okumaya tapardı. Usuldan, dinginlik içinde başlar, sonra giderek sesi şişer, titreşir, kendini toplar, sonra yalvaran, yakaran, dileyen tınılar kazanır, ardından yükselir, zafer kazanmış gibi yükselir, sonra sanki ışık gibi parlar – ardından yine giderek zayıflar, yumuşar, sıcaklaşır, dinginleşir, ölüp yokluğa karışırdı.

İşin en zor yanı, elbette kendini tutamayıp en korkunç gülme krizine yakalanmaya direnmekti. Durum gülünç olduğundan değildi gerçekten ama insanı tedirgin ediyor, tuhaf, aptal gibi hissettiriyor ve yaşlı Hugo-Wugo adına utanç duymasına neden oluyordu nedense. Ama – tanrım – bu sıcakta zorla başlarına yıkmaya kalkışacaksa!..

"Cesaret ufaklık," dedi Eve pörsümüş karanfili öperek.

Adam başladı, kızların çoğu açılan ilk ateşte ölerek, başları kollarının üstünde, öne, sıraların üstüne devrildi. Yalnızca Eve'le Katie dimdik, kıpırtısız oturuyordu. Katie anlamasına yetecek kadar Fransızca bilmiyordu, ama Eve, kaşlarını kaldırmış, gözleri yarı perdeli, tıpkı dudaklarında kanat çırpan o acımasız küçük kahkahanın kanat gölgesi gibi dudaklarına yerleşmiş zalim gülümsemesinin gölgesiyle oturmuş dinliyordu. Parmaklarıyla sıcak, beyaz bir fincan oluşturmuştu – içinde karanfil vardı. Ah, şu koku! Yüze yüze Katie'ye ulaşıyordu. Bu kadarı çok fazlaydı. Pencerenin dışındaki göz kamaştırıcı ışığa döndü Katie.

Aşağılarda, biliyordu, çevresinde ahırlarla, parke taşı döşeli avlu vardı. İşte bu yüzden Fransızca Odası hep belli belirsiz amonyak kokardı. Çok tatsızdı; hatta Katie'nin gözünde Fransız dilinin bir parçası gibiydi – keskin ve canlı bir şey ve – ve – ısırıcı!

Şimdi parke taşlarında yürüyen bir adamın takırtısını, elindeki kovaların şangırtısını duyuyordu. Ve şimdi de tulumba çalışır, ardından güçlü bir su fışkırması başlarken hoor-hor-hor! seslerini duyuyordu. Şimdi bir şeyin üstüne su savuruyordu adam, belki de arabanın tekerleklerine. Ve tekerleği gördü, destekle yukarı kaldırılmış, yerden havalanmış, dönen, üstünden kopan kocaman damlaların kıpkırmızı, siyah ışık çakımları yaydığı tekerleği. Ve adam çalıştığı tüm süre boyunca yüksekten, gözüpek, tıpkı kuşların denizi yalayıp geçmesi gibi su gürültüsünü yalayıp geçen bir ıslık tutturmuştu. Uzaklaştı adam – geri geldi yine, tangırdayan bir atla.

Hoor-hor-hor! sesi geldi tulumbadan. Şimdi suları atın bacaklarına savuruyor, sonra aşağı sıvazlıyor, fırçalamaya başlıyordu.

Onu görüyordu düpedüz – solmuş gömleğiyle, kolları sıvanmış, göğsü çıplak, her yanına sular sıçramış – ve adam yüksekten, özgürce ıslık çalarken ve sıvazlayarak, eğilerek kımıldadıkça Hugo-Wugo'nun sesi ısınmaya, derinleşmeye, kendini toplamaya, salınmaya, yükselmeye – artık nasıl oluyorsa dışarıdaki adamla eşzamanlı tınılar yakalamaya başladı (Ah, Eve'in karanfilinin kokusu bir de!) sonunda ikisi bütünleşip bir büyük hızlı akışa, yükselişe, zafer dolu bir şeye dönüştü, patlamayla ışıklar saçmaya başladı ve sonra –

Bütün oda paramparça oldu.

M. Hugo enkazın üstünde batıp çıkarak yüksek kürsüsünden, "Teşekkürler hanımlar," diye bağırdı .

Ve "Sende kalsın şekerim," dedi Eve. "*Souvenir tendre*," karanfili Katie'nin gömleğinden içine attı.

(1917)

Tahterevalli

İlkbahar. Çimenlerin üstünde yürümek için yoldan ayrılan insanların gözleri, ılık denizin içinde güçlükle ilerleyenlerinkiler gibi bir noktaya dikiliyor, hülyalarla doluyor. Henüz papatyalar açmamış ama çimenlerin tatlı kokusu yükseliyor, daha derinlere battıkça ufacık dalgalarla yükseliyor. Yapraklarla tepeden tırnağa donanmış ağaçlar. Göz alabildiğine, her ton yeşilden yelpazeler, çemberler, uçuşan tüyler var. Usuldan rüzgâr sallıyor onları, bir araya savuruyor, yeniden savurup özgür bırakıyor; mavi gökyüzünde, ufacık beyaz bulut kümesi yüzüyor, tıpkı ördek yavruları gibi. İnsanlar çimenlerin üstünde dolaşıyor – daha yaşlıca olanlar uzun kış uyuklamalarından sonra pofluyorlar, paytak paytak yürüyorlar; gençlerin elleri ansızın birleşiyor, boşluktaki ağaçların perdesi arkasına ya da üzerine sarı renk serpilmiş koyu renk karaçalı kümesi arkasına sığınmaya yöneliyor – çok hızla yürüyerek, neredeyse koşarak, sanki çalılıklarda yakalanıp onlar kurtarsın diye seslenen sevimli yaratığın sesini duymuşlar gibi.

Küçük, yeşil tümseğin üstünde herkesin en sevdiği sıra var. Yanı başında mantar biçiminde genç kestane ağacı büyüyor. Altında toprak ufalanmış, yuvarlanmış, ardında üç dört kilden boşluk bırakarak – oyuklar, mağaralar – ve birinin içinde, iki küçük insan eşya olarak, ufacık kazmayla, boş

kibrit kutusuyla, kör çiviyle, kürekle bir ev döşemişti. Oğlanın kısa kesilmiş perçemli kızıl saçları, açık mavi gözleri, solmuş pembe iş gömleği, düğmeli çizmeleri vardı. Kızın çiçeklerle süslü bukleleri sarı kurdeleyle toplanmıştı, üst üste iki giysi giymişti – bu haftaki giysisi altta, geçen haftaki üstte. Bu durum ona epeyce hantal bir hava veriyordu.

"Ateş yakmam için çerçöp getirmezsen bana," dedi kız, "akşam yemeği yapamam." Burnunu kırıştırdı, ağırbaşlılıkla oğlana baktı. "Ateş yakmam gerektiğini unutmuş görünüyorsun." Oğlan buna pek aldırmadı, parmak uçlarında durarak – "Eee – nereden bulacağım ki çerçöpü?"

"Ah," dedi kız – ellerini savurarak – "nereden olursa elbette –" Sonra da oğlanın duyabileceği kadar yüksekten fısıldadı, "gerçek olmaları gerekmez – biliyorsun."

"Ohh," diye soluk aldı oğlan. Sonra da yüksek, belirgin bir tınıyla bağırdı: "Neyse gidip biraz çerçöp toplayayım."

Biraz sonra bir kucak dolusuyla geldi.

Koysun diye etekliğini uzatarak, "Bir peniye bu kadar mı veriyorlar?" dedi kız.

"Şey," dedi oğlan, "bilmiyorum çünkü gezgin bir adamdan aldım."

"Belki de bunlar kırılmış bir şeyden kalan parçalar," dedi kız. "Biz taşınırken iki tane resim kırıldı, babam da onlarla ateş yaktı ve annem dedi ki," küçük bir duraklama – "asker davranışı!"

"O da ne?" dedi erkek.

"Aman tanrım!" Gözlerini kocaman açtı. "Bilmiyor musun?"

"Hayır," dedi oğlan. "Ne demek?"

Etekliğinin bir parçasını büktü, ezdi, sonra uzaklara baktı kız – "Ah, başımı şişirme çocuk," dedi.

Oğlan oralı olmadı, kazmayı aldı, mutfak döşemesinden ufak bir parça kopardı.

"Gazete var mı?"

Havadan bir tane çekip aldı, kıza uzattı. Cırt, cırt, cırt! Kız üç parçaya böldü – diz çöktü, çöpleri üstüne koydu. "Kibrit lütfen." Gerçek kibrit kutusu tam zaferdi, kör çiviler de. Ama tuhaf – Cırt, cırt, cırt, yanmıyordu. Dehşet içinde bakıştılar.

"Öteki yanını denemeli," dedi kız. Cırt. "Ah, burası daha iyi." Kocaman parıltı oldu – yere oturup börek yapmaya başladılar.

Kestane ağacının yanındaki sıraya iki koca şişko bebek gelip pof diye oturdu. Kızın başında leylak rengi kadife şeritle bağlı, kıyılarına leylak rengi fırfır geçirilmiş başlık vardı; siyah saten ceket, dantel yakalık – siyah oğlak derisi eldivenlerin içine sıkıştırılmış iki elinde de morumsu et parçaları görünüyordu. Erkeğin şişmiş yaşlı yüzü gergindi, parlıyordu – sanki sarsıp korkutmaktan kaçınıyormuş gibi koskoca yumuşak göbeğini tutarak oturdu.

"Çok sıcak," dedi erkek, hiç aldırmamasından kadının alışık olduğu açıkça belli tuhaf, alçak, borazan gibi bağırtı koyverdi. Kadın uzaklardaki güzelliğe baktı, titredi.

"Dün gece Nellie parmağını kesti."

"Yaa, öyle mi?" dedi burnundan gürültüyle soluyan adam. Sonra – "Nasıl yaptı bunu?"

"Yemekte," diye yanıt geldi, "bıçakla."

İkisi de önlerine baktı – soluk soluğa – sonra, "Çok mu kötü?"

Güçsüz, yıpranmış, yaşlı ses, insana nasılsa belli belirsiz korku saçan siyah dantel parçasını anımsatan yaşlı ses konuştu, "Çok kötü değil."

Adam yine o alçak, tuhaf bağırtıyı koyverdi. Şapkasını çıkardı, kıyısını sildi, yeniden başına taktı.

Yanı başındaki ses kin dolu tınıyla konuştu: "Bence dikkatsizlikten oldu" – ve adam yanaklarını şişirerek yanıtladı: "Öyle olması gerekir!"

Ama sonra başlarının üstündeki genç kestane ağacının dalına küçük bir kuş uçtu – ve yaşlı kafaların üstüne kocaman bir şakıma fıskiyesi açtı.

Adam şapkasını çıkardı, doğruldu, ağaçta kuşun olduğu yöne salladı. Uçup gitti kuş.

"Üstümüze kuş pisliği düşsün istemiyorum," dedi adam göbeğini özenle aşağı indirerek – yine özenle.

Ateş yakıldı.

"Elini sobanın içine sok," dedi kız, "bak bakalım sıcak mı?"

Oğlan elini içine soktu ama çığlık atarak geri çekti, zıplamaya başladı. "Öyle sıcak ki," dedi.

Kızı çok mutlu etmiş gibiydi bu. O da ayağa kalktı, yanına gidip, parmağıyla oğlana dokundu.

"Benimle oynamak hoşuna gidiyor mu?" Oğlan, o kısa, güven veren tavrıyla, "Evet," dedi. Bunun üzerine kız yanından fırlayıp uzaklaştı, bağırdı, "Bu sorularınla beni tedirgin edip durdukça işimi bitiremeyeceğim."

Kız ateşi kurcalarken oğlan konuştu. "Köpeğimizin pisileri olmuş."

"Pisiler!" kız topukları üstüne oturdu – "Hiç köpeğin pisi pisileri olabilir mi?"

"Elbette olabilir," dedi oğlan. "Yavrular işte, biliyorsun."

"Ama kedilerin yavru pisileri olur," diye bağırdı kız. "Köpeklerin olmaz, köpeklerin şeyi olur –" durdu, gözlerini dikti – sözcüğü arıyordu – bulamadı – uçup gitmişti. "Onların şeyi olur –"

"Pisileri," diye bağırdı oğlan. "Bizim köpeğin iki tane oldu."

Kız ona doğru ayağını yere vurdu. Öfkeden pespembe kesilmişti. "Pisi değil," diye inledi, "şey –"

"Şey – şey – şey – şey" diye bağırdı oğlan, küreğini sallayarak.

Kız, üstteki giyisisini kafasına geçirdi, ağlamaya başladı. "Değil işte – şey – şey..."

Ansızın, en küçük bir uyarıda bulunmadan oğlan önlüğünün önünü kaldırdı, çişini yaptı.

Çıkan ses üzerine kız ayaklandı.

Şaşkınlıktan artık bağıramayacak kadar donmuş, "Gördün mü yaptığını," dedi, "Ateşimi söndürdün."

"Aman, boş ver. Haydi taşınalım. Sen kazınayla kibrit kutusunu alıver."

Yandaki mağaraya taşındılar. "Burası çok daha güzel," dedi oğlan.

"Haydi, kımılda bakalım," dedi kız, "ateşimi yakınam için çerçöp getir."

İki yaşlı bebek neler olduğunu anlamaya başladı, aldıkları işaretlere boyun eğerek tek söz etmeden ayağa kalktılar, paytak paytak uzaklaştılar.

(1917)

Bu Çiçek

"Ama söylüyorum sana benim efendim; bu ısırgan otundan, tehlikeden, bu çiçeği kopartıp alıyoruz, güvenliğe."

Orada uzanmış tavana bakarken her şeyi kavradı – evet, her şeyi kavradı. Daha önce hissettiği ya da düşündüğü hiçbir şeyle ilintisi yoktu, hatta doktorun dilinden düşürmediği o sözcüklerle bile yoktu. Tekti, ışıldıyordu, yetkindi; şey gibiydi – inci tanesi gibi, aşırı kusursuzdu bir başka şeyle eşleşmek için... Neler olduğunu tanımlayabilir miydi? Mümkün değildi. Sanki hayatın akışına karşı – hayatın akışına gerçekten! – savaştığının bilincinde değilse de (ve bütün süre boyunca kesinlikle bilinci yerinde değildi) ansızın savaşmayı kesmişti. Ah, bundan fazlasıydı! Boyun eğmişti, tam anlamıyla boyun eğmişti, her en küçük nabız atışına, en küçük sinirine kadar boyun eğmişti ve akışın parlak göğsüne düşmüştü, o da kendisini alıp götürmüştü... Odasının bir parçasıydı – güney anemon çiçeklerinden oluşan kocaman demetin parçasıydı, hafif esintide kaskatı uçuşan beyaz ağ perdelerin parçasıydı, aynaların, beyaz ipeksi halıların; dışarıda akıp giden, küçük çanlarla, bağrışan seslerle parçalanan gürültülü, sarsılan, titreyen karmaşanın parçasıydı – yaprakların parçasıydı ve ışığın.

Bitti. Doğrulup oturdu. Doktor yine ortaya çıkmıştı. Hâlâ boynuna dolanmış dinleme aygıtıyla bu tuhaf, ufak tefek

adam – çünkü adamdan kalbini incelemesini istemişti – yeni yıkanmış ellerini sıkarak ovuşturarak anlatmıştı ki...

Bu adamı hayatında ilk görüşüydü. Elbette en küçük çarpıcı fırsatı kaçıramayan Roy her zaman bütün sırlarını açmaktan çekinmediği, kadınla hiç karşılaşmamış olsa da "kendileri üzerine her şeyi" bilen adamdan bu doktorun Bloomsbury'deki gizli saklı adresini ele geçirmişti.

"Sevgilim," demişti Roy, "ne olur ne olmaz diye hiç kimsenin tanımadığı birini bulmamız daha iyi – neyse, ikimizin de hoşuna gitmeyecek şeyler olmasın diye. İnsan bu tür işlerde çok özenli davranamaz. Doktorlar konuşur. Konuşmadıklarını söylemek fazlasıyla saçmalamaktır." Sonra da, "Kimin bildiğini zerre kadar umursadığım yok ya. Bunu göklere rengârenk yazamayacağımdan – beni biliyorsan – değil, ya da *Daily Mirror* gazetesinin ön sayfasını alıp üstüne ikimizin adını şöyle kalp içinde – okla delinmiş – yazdıramayacağımdan değil."

Her neyse, elbette erkekteki gizem ve gizli kapaklı iş çevirme aşkı, "sırrımızı güzellikle saklama" tutkusu (bu onun deyişi!) baskın gelmiş, hemen taksiye atlayıp bu sırılsıklam görünümlü ufak tefek adamını getirmeye koşmuştu.

Kendi kaygısız sesinin şöyle dediğini duydu, "Bunlardan Mr. King'e söz etmemenizi isteyebilir miyim? Ona biraz kötüleştiğimi, kalbimin dinlenmesi gerektiğini söyler misiniz lütfen. Çünkü kalbimden yakınıyordum son zamanlarda."

Doktorun nasıl adam olduğu konusunda Roy gerçekten çok haklıydı. Adam tuhaf, hızlı, yan yan bir bakış attı, titreyen parmaklarla dinleme aygıtını çıkartarak katladı, yırtık eski keten pabucu andıran çantasının içine soktu.

"Kaygılanmayın canım," dedi boğuk sesle. "Ben gereğini yerine getiririm."

İyilik yapması istenen iğrenç küçük kurbağa! Mor kumaş ceketini kaparak ayağa fırladı kadın, aynaya gitti. Kapı usulca çalındı ve Roy – gerçekten solgun görünüyordu, o yarım

yamalak gülümsemesiyle gülümserken – içeri girdi, doktora neler söyleyeceğini sordu.

"Şey," dedi doktor şapkasını alıp göğsüne bastırarak, üstünde davul çalarken, "bütün söyleyebileceğim şudur ki Mrs. – hımm – Madam biraz dinlenmek zorunda. Biraz yorgun düşmüş. Kalbi biraz zorlanmış. Başka ters bir şey yok."

Sokakta laterna neşeli bir hava tutturdu, küçük titremelerle, sarsıntılarla, notaları karıştırıp gülerek, alay ederek, fışkırarak.

> Bütün söyleyebileceğim, söyleyebileceğim bu,
> Bütün söyleyebileceğim bu,

diye alay etti. Öyle yakından geliyordu ki ses, kolu doktor çeviriyor olsa hiç şaşmazdı.

Roy'un yüzündeki gülümsemenin derinleştiğini gördü; gözleri alev aldı. Rahatlamayla, mutlulukla küçük bir "Oh!" sesi çıkardı. Kadın orada durmuş iç çamaşırının açık renk kurdelelerini bağlar, küçük mor kumaş ceketi sırtına geçirirken, doktorun görüp görmediğine zerre kadar aldırmadan adam bir an için gözlerini dikme, kadının çok iyi bildiği o bakışlarla onu yudumlama izni verdi kendine. Sonra silkinip doktora döndü, "Buradan uzaklaşacak. Hemen deniz kıyısına gidecek," dedi, sonra da korkunç tedirginlikle, "Yiyecekleri konusunda ne yapalım?" Bunun üzerine, uzun aynada ceketini ilikleyen kadın elinde olmadan adama güldü.

Hem kadının hem de doktorun gülüşüne neşeyle karşılık vererek, "Her şey yolunda," diye karşı çıktı adam. "Ama eğer yiyeceklerini ayarlamazsam, doktor, havyar ekmekten başka şey yemiyor – bir de beyaz üzümden başka. Şaraba gelince – şarap içmemesi mi gerekiyor?"

Şarabın ona zararı dokunmazdı.

"Ya şampanya?" diye yalvardı Roy. Nasıl da eğleniyordu!

"Ah, canı çektiği kadar şampanya içebilir," dedi doktor, "ve isterse öğle yemeğinde de konyakla soda içebilir."

Roy bayıldı buna; müthiş eğlendirdi bu onu.

"Duydun mu?" diye sordu ağırbaşlılıkla, gülmemek için gözlerini kırpıştırıp yanaklarını emerek. "Konyakla soda çekiyor mu canın?"

Ve uzaklarda, belli belirsiz, yorgun çalıyordu laterna:

Konyakla soda,
Konyakla soda lütfen!
Konyakla soda, lütfen!

Doktor da bunu duymuştu sanki. Kadınla tokalaştı, parasını vermek için Roy onunla birlikte koridora çıktı.

Ön kapının kapandığını duydu kadın, sonra da – hızlı, hızlı adımlar koridorda. Bu kez adam düpedüz daldı odasına ve kadın onun kollarındaydı, sıcak, hızlı öpücüklere boğarken kollarında büzülüp küçüldü, aralarında fısıldaşıyorlardı, "Aşkım, güzelim, hayatım. Sen benimsin, güvendesin." Ve sonra üç yumuşak inilti. "Ah! Ah! Ah! Nasıl da rahatladım!" Hâlâ kolları kadını sarmışken sanki bitkin düşmüş gibi başını kadının omzuna gömdü. "Nasıl korktuğumu bir bilsen," diye mırıldandı. "Bu kez hapı yuttuğumuzu sandım. Gerçekten öyle. Ve bu öylesine ölümcül olurdu ki – ölümcül – öyle ölümcül!"

(1919)

Yanlış Ev

"İki ters – iki düz – yünşişinönünde – ve ikisini birlikte ör." Tıpkı eski bir şarkı gibi, tıpkı öylesine sıklıkla söylediği şarkı gibi, tıpkı sık söylenmek yüzünden soluk almaya benzeyen şarkı gibi örgü desenini mırıldanıyordu. Misyonerlerin paketine konmak üzere bir yelek daha bitmek üzereydi.

"Sizin yelekleriniz Mrs. Bean, öyle çok işe yarıyor ki. Üzerlerine giyecek tek pırtıları olmayan şu zavallı küçük yavrucaklara bir bakın!" Ve kilise görevlisi kadın, göbekleri limon gibi olmuş iğrenç küçük siyah nesnelerin resmini gösterdi...

"İki ters – iki düz." Pat diye düştü örgüsü kucağına; uzun uzun içini çekti, bir an gözlerini önüne dikti, sonra örgüsünü eline alıp yeniden başladı. Böylesine içini çekerken neler düşünüyordu? Hiçbir şey. Yalnızca alışkanlıktı. Hep içini çekerdi. Merdivenlerde, özellikle aşağı yukarı inip çıkarken durur, tek eliyle giysisini yukarı toplarken, öteki tırabzanlarda, merdivene gözünü diker – içini çekerdi.

"Yünşişinönünde...." Yüzü sokağa dönük, yemek odası camının önünde oturuyordu. Acı bir sonbahar günüydü; incecik bir köpek gibi koşuyordu rüzgâr sokakta; karşıdaki evler, çirkin bir çelik makasla kesilip gri kâğıttan gökyüzüne yapıştırılmış gibi duruyordu. Görünürde bir allahın kulu yoktu.

"İkisini birlikte ör!" Saat üçü vurdu. Yalnızca üç mü? Daha şimdiden alacakaranlık çökmüş gibiydi; yüze yüze doluyordu odaya alacakaranlık, ağır, toz gibi alacakaranlık eşyaların üzerine yerleşiyor, aynayı ince bir zarla kaplıyordu. Şimdi mutfak saati üçü vurdu – iki dakika geriydi – çünkü uyulması gereken bu saatti, mutfak saati değil. Evde yalnızdı. Dollicas alışverişe çıkmıştı; ikiye çeyrek kaladan beri yoktu. Gerçekten, giderek daha yavaşlıyordu! Ne yapıyordu bu zaman içinde? Tavuk almak için insan belli bir zamandan fazlasını harcayamazdı... Ve ah, ateş yakarken sobanın çemberlerini düşürme alışkanlığı şu kadının. Ve Dollicas'ın bu alışkanlığı karşısında son otuz beş yıldır olduğu gibi öfke ve kararlılıkla yüzü kasıldı.

Sokaktan belli belirsiz bir gürültü, at nalı gürültüsü geliyordu. Görmek için cama biraz daha eğildi. Aman tanrım! Cenazeydi. İçinde parıldayan cilalı tabutla (ama hiç çelenk olmadan) camdan araba en önde hızla yaklaşıyordu, önde üç adam, arkada iki adam ayakta duruyordu, sonra da kimileri siyah, kimileri kahverengi atlı başka arabalar. Geçit törenini biraz gizleyen tozlar savrularak geliyordu yoldan. Hangisinin güneşlikleri indirilmiş diye görmek için karşıdaki evleri gözleriyle taradı. Ne de korkunç görünümlü adamlardı! Gülüyorlar, şakalaşıyorlardı. Biri yana eğilip siyah eldiveniyle sümkürdü – korkunç! Örgüsünü topladı, ellerini içine gizledi. Mutlaka bilirdi Dollicas... İşte, geçiyorlardı.... Öteki uçtaydı sıra...

Bu da neydi? Ne oluyordu? Bu da ne demek olabilirdi? Yardım et, tanrım! Sonra camdan araba kendi kapısına yanaşır, dışarıdaki adamlar önden itişerek aşağı atlar, arkadan savrularak inerken, içlerinde en uzun boylusu, şaşkınlıkla camlara göz atıp hızla, sinsice bahçe yolunda ilerlerken yaşlı yüreği balık gibi sıçradı, düştü.

"Hayır!" diye inledi. Ama evet, darbe indi ve o an için onu yere devirdi. Soluğu tıkandı, kocaman buz gibi titreme

bütün bedenini dolandı, elleriyle dizlerine yerleşti. Adamın bir adım geri çekildiğini gördü, sonra yine – güneşliklere yönelen o şaşkın bakış – ardından da –

"Hayır," diye inledi, sendeleyerek, eşyalara tutunarak kapıya ulaşmayı becerdi darbe yeniden inmeden önce. Kapıyı açtı, çenesi titriyordu, dişleri birbirine çarpıyordu, artık nasıl becerdiyse şu sözcükler döküldü dudaklarından, "Yanlış ev!"

Ah, adam şaşkınlıktan donup kaldı. Kadın geriye bir adım atarken, adamın arkasında bahçe kapısına toplanmış siyah şapka yığınını gördü. "Yanlış ev!" diye homurdandı adam. Kadın yalnızca başını sallayabildi. Tam kapıyı kapayacakken adam paltosunun içinde aranıp siyah, pirinç ciltli bir defter çıkardı. "Shuttleworth Caddesi No. 20?"

"S-sokağı! Cadde köşeyi dönünce." Göstermek için eli kalktı ama titreyerek düştü. Adam şapkasını çıkartırken kapıyı kapatıp alacakaranlık girişte, "Git buradan! Git buradan!" diye inleyerek kapıya yaslandı.

Çakır-çukur-çakır. Çakır! Çukur! sesleri geliyordu dışarıdan, sonra belli belirsiz bir çakırtı ve sessizlik. Gitmişlerdi. Gözden kaybolmuşlardı. Ama kadın hâlâ kapıya yaslanmış, koridora gözleri dikili, duyarga yerine şapka kancalarıyla kocaman bir ıstakoza benzeyen askılığa gözleri dikili duruyordu. Ama hiçbir şey düşünmüyordu; hatta neler olduğunu bile düşünmüyordu. Sanki duvarları karanlıktan oluşmuş bir mağaraya yuvarlanmıştı...

Bahçe kapısının çarpıldığını, çakılları çatırdatan kısa adımları duyarak derin, içsel bir sarsıntıyla kendine geldi; arka kapıya doğru telaşla giden Dollicas'tı. Onu orada bulmamalıydı Dollicas ve bocalayarak, mum alevi gibi bocalayarak yemek odasına, camın kıyısındaki yerine geri döndü.

Dollicas mutfaktaydı. *Şangır* diye düştü demir çemberlerden biri ocağın içine. Sonra onun sesi, "Çaydanlığı ateşe koyuyorum hanımım." Yalnız başlarına kaldıklarından beri

odadan odaya bağırma alışkanlığı geliştirmişti. Kendini toparlamak için öksürdü yaşlı kadın. "Lütfen lambayı getir," diye seslendi.

"Lamba!" Dollicas koridorda ilerleyip kapıda durdu. "Niye, saat daha yeni dört oldu hanımım."

"Önemli değil," dedi Mrs. Bean, boğuk sesle. "Getir!" ve bir dakika sonra yaşlı hizmetçi göründü iki eliyle birden incecik lambayı tutarak. Geniş yumuşak yüzünde bir şeyler taşırken her zaman beliren sanki uykusunda yürüyormuş gibi anlam vardı. Masaya yerleştirdi lambayı, fitili kıstı, yükseltti, sonra yeniden kıstı. Sonra doğruldu, hanımına baktı.

"Niye, hanımım, şu üstüne bastığınız şey de ne?"

Yardım için ördüğü yelekti.

"Tuh! Tuh!" Dollicas işi yerden alırken düşünüyordu, "Yaşlı hanım uyuklamış. Daha uyanamamış." Gerçekten yaşlı hanım donuk ve afallamış görünüyordu, örgüsünü eline alınca, ilmekleri şişten kaçırdı, ördüklerini sökmeye başladı.

"Hindistan cevizini unutma," dedi. Sesi incecik ve kuru çıkıyordu. O akşam yemeğinde yiyecekleri tavuğu düşünüyordu. Mutfağa dönmeden önce güneşliği indirirken Dollicas anlayıp yanıtladı, "Çok güzel körpe bir tavuk!"

(1919)

Altı Peni

Olağanüstü yaratıklar şu çocuklar. Kural olarak pırlanta kadar iyi, duyarlı, sevecen, söz dinleyen, yaşına göre müthiş mantıklı olan Dicky gibi ufak bir oğlan, neden hiçbir uyaran olmadan ansızın, kız kardeşlerinin deyimiyle "azgın köpeğe" dönsün de, karşısında herkes eli kolu bağlı kalsın?

"Dicky, gel buraya! Gel buraya beyefendi, hemen! Annenin seni çağırdığını duyuyor musun? Dicky!"

Ama Dicky gelmiyordu işte. Ah, pek güzel duymuştu. Berrak, çın çın öten kahkaha tek yanıtıydı. Ve uçup gitti; saklanarak, çimenlikteki biçilmemiş kuru otların üstünden koşarak, odunluğun önünden fırlayıp geçerek, mutfak bahçesine dalarak ve orada sağa sola batıp çıkarak, yosun tutmuş elma ağaçları gövdelerinin arkasından annesini gözetleyerek, vahşi bir kızılderili gibi zıp zıp zıplayarak.

Her şey çay zamanı başladı. Dicky'nin annesiyle o öğle sonrasını birlikte geçirdiği Mrs. Spears konuk odasında sessizce dikişlerinin başında otururken hizmetçi kıza göre çocukların çay masasında olan oldu. Tam da istendiği gibi güzel güzel oturmuş ilk tereyağlı ekmeklerini yedikleri sıra, hizmetçi kız da tam sütleriyle sularını koyarken Dicky ansızın ekmek tabağını kaptı, kafasının üstünde ters çevirdi, ekmek bıçağını yakaladı.

"Bana bakın!" diye bağırdı.

Korkmuş kız kardeşleri baktı ve daha hizmetçi kız yetişemeden ekmek tabağı sallandı, kaydı, yere uçtu, paramparça oldu. Bu korkunç noktada küçük kızlar seslerini yükseltti, avaz avaz çığlığı bastı.

"Anne, gel de bak neler yaptı!"

"Dicky koca tabağı kırdı!"

"Gel de durdur şunu anne!"

Annenin nasıl uça uça geldiğini hayal edebilirsiniz. Ama çok geç kalmıştı. Dicky iskemlesinden zıplamış, camlı kapılardan verandaya koşmuştu ve işte – orada duruyordu anne – çaresizlik içinde yüksüğünü parmağına takıp çıkararak. Elinden ne gelirdi? Çocuğu kovalayamazdı. Elma ağaçlarının, mürdüm eriği ağaçlarının arasından gizlice ilerleyip Dicky'yi yakalayamazdı. Bu çok yakışıksız kaçardı. Tedirgin edici olmanın ötesindeydi, öfkeden çıldırtıcıydı. Özellikle de Mrs. Spears, sanki başka insan kalmamış gibi, iki oğlu öylesine örnek çocuklar olan Mrs. Spears konuk odasında onu beklerken.

"Alacağın olsun Dicky," diye bağırdı, "senin cezanı vereceğim elbette."

"Umurumda değil," diye yankılandı küçük ses ve arkasından yine o çın çın kahkaha yükseldi. Çocuk kendini kaybetmişti...

"Ah, Mrs. Spears, sizi böyle tek başınıza bıraktığım için nasıl özür dileyeceğimi bilemiyorum."

"Zararı yok Mrs. Bendall," dedi Mrs. Spears hep yaptığı gibi kaşlarını kaldırarak o yumuşak, şekersi sesiyle. Etek büzgüsünü dikerken kendi kendine gülümseyerek, "Zaman zaman olur bu ufak tefek şeyler. Ciddi bir şey yoktur umarım."

"Dicky'di," dedi Mrs. Bendall çaresizlik içinde tek ince iğnesini ararken. Ve bütün olan biteni Mrs. Spears'e anlattı. "Ve en kötüsü de onu nasıl yola getireceğimi bilmiyorum. Bu havaya girince hiçbir şey onu zerre kadar etkilemiyor sanki."

Uçuk renk gözlerini açtı Mrs. Spears. "Dayak da mı?" dedi.

Ama iğnesine iplik geçiren Mrs. Bendall dudaklarını büzdü. "Biz çocuklarımıza hiç dayak atmadık," dedi. "Kızlar için buna hiç gerek olmadı. Dicky de öyle bebek ki, hem de tek oğlan. Nasıl olsa..."

"Ah şekerim," dedi Mrs. Spears ve dikişini elinden bıraktı. "Dicky'nin bu küçük parlamalarını anlıyorum. Böyle söylediğim için alınmıyorsun ya? Ama eminim, dayak atmadan çocuk yetiştirmeye kalkışarak büyük hata yapıyorsun. Dayağın yerini hiçbir şey tutmaz gerçekten. Ve ben deneyimlerime dayanarak konuşuyorum şekerim. Ben de bir zamanlar daha yumuşak önlemler alırdım," – hafiften bir hışırtı sesiyle soluk aldı Mrs. Spears – "örneğin oğlanların dillerini sarı sabunla sabunlamak ya da bütün cumartesi öğleden sonra onları masanın üstünde ayakta durdurmak gibi. Ama hayır, inan bana," dedi Mrs. Spears, "onları babalarının eline bırakmak gibisi yok."

Şu sarı sabun işini duymak Mrs. Bendall'ın içini dondurmuştu şaşkınlıktan. Ama Mrs. Spears, onun da böyle yaptığından emin gibiydi.

"Babaları," dedi. "Demek onlara dayağı kendin atmıyorsun?"

"Asla." Bu düşünce Mrs. Spears'ı şaşırtmış gibiydi. "Çocuklara dayak atmak annelere düşmez. Bu, babaların görevidir. Ve ayrıca da, bu onları çok daha fazla etkiliyor."

"Evet, düşünebiliyorum," dedi Mrs. Bendall belli belirsiz.

"Şimdi benim iki oğlum," Mrs. Spears usulca, Mrs. Bendall'ı yüreklendirerek gülümsedi, "eğer korkmasalardı aynı Dicky gibi davranırlardı. Görüyorsun ya..."

"Ah, senin oğulların harika küçük örnek çocuklar," diye coşkuyla konuştu Mrs. Bendall.

Öyleydiler. Büyüklerin yanındayken onlardan daha sessiz, daha terbiyeli küçük oğlanlar bulunamazdı. Gerçekten de Mrs. Spears'a konuk olanlar, evde çocuk bulunduğuna inanamadıklarını belirtirlerdi sık sık. Yoktu da – çok sıklıkla.

Ön koridorda, ırmak kıyısında balık tutan, şişko, neşeli, yaşlı keşişlerin koskoca resminin altında, Mr. Spears'ın babasına ait olan kalın, kara bir kırbaç vardı. Ve nedense oğlanlar bunun görüş alanının dışında, köpek kulübesinin arkasında ya da alet odasında ya da çöplüğün çevresinde oynamayı yeğlerdi.

"Çok büyük yanlış," diye içini çekti Mrs. Spears işini katlarken usulca soluyarak, "küçükken çocuklara karşı zayıf olmak. Bu çok acı bir yanlış ve insan kolayca düşebiliyor bu yanlışa. Çocuğa karşı büyük haksızlık. İnsan bunu hiç aklından çıkarmamalı. Şimdi Dicky'nin bu öğleden sonraki küçük çılgınlığı bile bile yapılmış gibi görünüyor bana. Çocuğun dayak istediğini sana göstermesinin bir yoluydu bu."

"Gerçekten mi böyle düşünüyorsun?" Mrs. Bendall güçsüz zavallı biriydi, bundan çok fazla etkilenmişti.

"Öyle, eminim bundan. Ve arada bir baba aracılığıyla iyice akıllarını başlarına getirmek," diye bağırdı Mrs. Spears, tam bir iş kadını havasıyla, "gelecekte seni bir sürü dertten kurtarır. İnan bana şekerim." Kuru, soğuk elini Mrs. Bendall'ınkinin üstüne koydu.

"Eve gelir gelmez Edward'la konuşacağım," dedi Dicky'nin annesi kararlılıkla.

Bahçe kapısı pat diye kapanıp da Dicky'nin babası elinde bisikletiyle dik beton merdivenleri sendeleyerek çıkmaya başladığında çocuklar yatmıştı. İşyerinde kötü bir gün geçirmişti. Terlemişti, toz içindeydi, yorgunluktan bitmişti.

Ama o zamana kadar Mrs. Bendall yeni tasarısıyla epeyce coşkuya kapılmıştı, ona kapıyı kendisi açtı.

"Ah Edward, eve geldiğin için çok mutluyum," diye bağırdı.

"Niye, ne oldu?" Edward bisikleti yere koyup şapkasını çıkardı. Şapka kenarının bastırdığı yerde kırmızı, öfkeli bir çizgi görünüyordu. "Neler oluyor?"

"Gel – oturma odasına gel," dedi Mrs. Bendall çok hızla konuşarak. "Dicky'nin nasıl yaramazlık yaptığını anlatamam sana. Hiç düşünemezsin – bütün gün işyerinde otururken bilemezsin – o yaştaki çocuğun nasıl davranabileceğini. Düpedüz korkunçtu. Onun üzerinde hiç denetim kuramıyorum – hiç. Her şeyi denedim, Edward, ama hiç işe yaramadı. Yapılacak tek şey," diye bitirdi soluğu kesilerek, "ona bir temiz sopa çekmek Edward."

Oturma odasının köşesinde etajer vardı, üst rafında da porselenden, dili boyalı, kahverengi ayı duruyordu. Gölgelerin içinden Dicky'nin babasına gülüyor, şöyle diyor gibiydi "Haydaaa, işte bunun için geldin eve!"

"Ama ne diye durup dururken onu dövmeye başlayayım?" dedi Edward gözlerini ayıya dikerek. "Daha önce hiç dövmedik."

"Çünkü," dedi karısı, "görmüyor musun, yapılması gereken tek şey bu. Bu çocuğu denetleyemiyorum..." Sözcükleri dudaklarından uçuyordu. Adamın çevresini, yorgun kafasını dövüyordu. "Bakıcı tutmaya paramız yetmiyor. Hizmetçi kızın işi başından aşkın. Ve çocuğun yaramazlığı anlatılır gibi değil. Anlamıyorsun Edward; anlayamazsın, bütün gün işte sin."

Ayı dilini uzattı. Azarlayan ses sürüyordu. Edward koltuğa gömüldü.

"Onu neyle dövmem gerekiyor?" dedi zayıf bir sesle.

"Terliğinle elbette," dedi karısı. Ve kocasının tozlu ayakkabılarını çözmek için yere diz çöktü.

"Ah, Edward," diye sızlandı, "oturma odasına bisiklet kancalarınla girmişsin. Hayır, gerçekten –"

"Tamam, yeter artık," Edward neredeyse itip uzaklaştırdı karısını. "Ver bana şu terliği." Üst kata çıktı. Ka-

ranlık bir ağın içine kıstırılmış gibiydi. Şimdi Dicky'yi dövmek geliyordu içinden. Evet, kahretsin, bir şeyi dövmek istiyordu. Tanrım, ne hayat!

Hâlâ yanan gözlerinin içindeydi toz, kolu ağırlaşarak düştü.

Dicky'nin ufacık, ipince odasının kapısını itip açtı. Üzerinde geceliğiyle odanın ortasında dikiliyordu Dicky. Onu görünce Edward'ın kalbi öfkeyle kızışarak çarptı.

"Eee Dicky, neden geldiğimi biliyorsun," dedi Edward.

Dicky yanıtlamadı.

"Seni bir güzel pataklamaya geldim."

Hiç yanıt yok.

"Geceliğinin eteğini topla bakalım."

Bunun üzerine Dicky başını kaldırıp baktı. Yüzü pespembe kesildi. "Şart mı?" diye fısıldadı.

"Haydi bakalım şimdi. Elini çabuk tut," dedi Edward ve terliği kaparak Dicky'ye üç sert şaplak indirdi.

"İşte, anneye karşı terbiyeli davranmayı öğretir bu sana."

Başı önüne eğik, öylece duruyordu Dicky orada.

"Haydi, sallanma, gir yatağına," dedi babası.

Hâlâ yerinden kımıldamıyordu. Ama titreyen sesi dedi ki, "Daha dişlerimi fırçalamadım ki babacım."

"Ne, ne oldu?"

Dicky başını kaldırıp baktı. Dudakları titriyordu ama gözleri kuruydu. Ne gıkını çıkarmış, ne tek damla yaş dökmüştü. Yalnızca yutkundu, boğuk sesle, "Dişlerimi fırçalamadım ki daha babacım," dedi.

Oysa bu küçük yüzün görünümü karşısında arkasını döndü, ne yaptığını hiç bilmeden odadan kaçtı, merdivenleri inip bahçeye çıktı. Aman tanrım! Ne yapmıştı? Uzun adımlarla uzaklaşıp çitin yanındaki armut ağacının gölgesine sığındı. Dicky'yi dövdü – terliğiyle küçücük adamını dövdü – hem de ne halt etmeye? Nedenini bile bilmiyordu. Ansızın hızla odasına daldı – işte orada duruyordu ufaklık, üzerinde gece-

liğiyle. Dicky'nin babası inledi, çite tutundu. Ve ağlamamıştı da. Tek damla yaş yoktu. Keşke ağlasa ya da öfkelenseydi. Ama şu "babacım" ve yine o titreyen fısıltıyı duydu. Tek sözcük etmeden böylesine bağışlaması. Ama o kendini asla bağışlamayacaktı – asla. Korkak! Aptal! Canavar! Ve ansızın, birlikte oynarlarken Dicky'nin dizlerinden kayıp düşerek bileğini burkmasını hatırladı. O zaman da ağlamamıştı. İşte daha az önce dövdüğü küçük kahraman buydu.

Bu konuda bir şeyler yapılmalıydı, diye düşündü Edward. Uzun adımlarla eve döndü, merdivenleri çıktı, Dicky'nin odasına girdi. Küçük oğlan yatağında yatıyordu. Alacakaranlıkta düz kâküllü siyah başı açık renk yastığın üstünde belirgin görünüyordu. Hiç kımıldamadan uzanıyordu, şimdi bile ağlamıyordu. Kapıyı kapatıp yaslandı Edward. Dicky'nin yatağı başında diz çöküp ağlamak, bağışlanması için yalvarmak geliyordu Edward'ın içinden. Ama elbette insan yapamaz böyle bir şeyi. Kendisini çok beceriksiz hissediyordu, yüreği burkuluyordu.

"Daha uyumadın mı Dicky?" dedi usulca.

"Hayır babacım."

Edward yanına yaklaşıp oğlunun yatağına oturdu, Dicky uzun kirpiklerinin arasından ona baktı.

"Bir şeyin yok, değil mi ufaklık?" dedi Edward fısıldar gibi.

"Ha-hayır babacım," yanıtı geldi Dicky'den.

Edward elini uzattı, özenle Dicky'nin sıcak küçük elini kavradı.

"Sen – sen artık şimdi olanları sakın bir daha düşünme küçük adam," dedi boğuk sesle. "Görüyorsun? Bitti gitti şimdi. Unuttuk bile. Bir daha asla olmayacak böyle şey. Görüyorsun?"

"Evet babacım."

"Öyleyse şimdi yapılması gereken şey kendini toplamak küçük adamım," dedi Edward, "ve gülümsemek." Ve ken-

disi olağanüstü titreyen bir özür gülümsemesi oluşturmaya çabaladı. "Hepsini unutmak – ha? Küçük adam... Koca oğlan..."

Dicky önceki gibi yatıyordu. Bu korkunçtu. Dicky'nin babası ayağa fırladı, pencereye gitti. Bahçe neredeyse karanlığa gömülmüştü. Hizmetçi kız dışarı çıkmış, çalıların üstündeki beyaz bezleri yakalıyor, çekiyor, kolunun üstüne yığıyordu. Ama uçsuz bucaksız gökyüzünde akşam yıldızı parlıyor ve büyük solgun parıltıya karşı simsiyah duran sakız ağacı uzun yapraklarını usulca kımıldatıyordu. Bütün bunları görüyordu para bulmak için pantolon cebini karıştırırken. Bozuklukları çıkartıp yeni bir altı peni seçti, Dicky'nin yanına döndü.

"Al bakalım küçük adamım. Kendine bir şeyler alırsın," dedi Edward yumuşak bir sesle altı peniyi Dicky'nin yastığına bırakarak.

Ama bu bile – tam altı penilik para bile – olanları silip atamayacak mıydı?

(1921)

Zehir

Posta çok geç kalmıştı. Öğle yemeği sonrası yürüyüşümüzden döndüğümüzde hâlâ gelmemişti.

"*Pas encore, Madame,*" diye şakıdı Annette, gerisingeri yemek pişirme işine seğirtirken.

Paketlerimizi yemek odasına taşıdık. Masa kurulmuştu. Her zamanki gibi iki kişi için hazırlanmış – yalnızca iki kişi için – öylesine tamı tamına hazırlanıp bitirilmiş, üçüncü kişiye hiç yer olmayan masanın görünümü, beyaz masa örtüsünün üstünde, parlak bardaklarda, frezyaların gölgeli çanağında titreşen o gümüşsü yıldırımla çarpılmışım gibi tuhaf, hızlı bir ürpermeyle doldurdu içimi.

"Lanet olası yaşlı postacı! Ne olmuş olabilir ona?" dedi Beatrice. "Bırak şunları elinden şekerim."

"Nereye koymamı isterdin?.."

Başını kaldırdı kadın; o tatlı, şakacı gülümsemesiyle gülümsedi.

"Neresi olursa – Salak."

Oysa onun için hiç uygun bir yerin olamayacağını, onun çok incelmiş düzen duygusuna bir başka ufacık zarar vermektense bodur likör şişesini ve tatlıları aylarca, yıllarca elimde tutarak orada duracağımı pek güzel biliyordum ben.

"İşte – ben alayım." Uzun eldivenleri ve incir sepetiyle birlikte pat diye masanın üstüne bıraktı onları. "Yemek masası. Kısa öykü, yazan – yazan –" Koluma girdi. "Haydi, gel terasa çıkalım –" ve ben onun titrediğini hissettim. "*Ça sent,*" dedi usulca, "*de la cuisine...*"

Son zamanlarda gözüme çarpmıştı – iki aylığına güneyde kalıyorduk – ne zaman yemekten ya da iklimden ya da şakayla karışık, bana duyduğu aşktan söz etmek istese hep Fransızcaya kayıyordu.

Tentenin altında, parmaklıkların üstüne tünedik. Beatrice eğilip aşağı göz attı – kaktüs dikenlerinin bekçilik yaptığı beyaz yola. Kulağının güzelliği, yalnızca kulağının, bu kulağın büyüleyiciliği öylesine inanılmazdı ki altımızda uzanan parıltılı denizden bakışlarımı uzaklaştırıp kekeleyebilirdim: "Biliyorsun – onun kulağı! Onun kulakları dümdüz öylesine..."

Beyazlara bürünmüştü, boynunda incilerle, kemerine sıkıştırılmış beyaz zambaklarla. Sol elinin orta parmağına inci yüzük takmıştı – evlilik yüzüğü yoktu.

"Niçin yapmam gereksin, *mom ami*? Niçin başka türlü görünmeye çalışalım? Kimin umurunda olabilir ki?"

Elbette onun düşüncesine katıldım, kocaman, evet kocaman, en gözde kilisede onun yanında durmak için yüreğimin derinliklerinde içten içe yanıp tutuşsam da, insanlarla tıka basa dolu, yaşlı, saygın papazı olan, *Cennetten Soluk Alan Sesin* sözcükleri çınlayan, palmiyeleri olan, hoş kokular saçan kilisede onun yanında durmak için can atsam da, dışarıda kırmızı halıyla, konfetiler olduğunu bilerek ve bir yerlerde düğün pastasıyla şampanya, arabanın arkasından atacak saten pabuç bulunduğunu bilerek – ah, bir geçirebilseydim bizim evlilik yüzüğümüzü onun parmağına.

Böyle korkunç gösterileri çok da umursadığımdan değil ya, ama yalnızca şu lanet olasıca koşulsuz özgürlük duygusunu, elbette *onun* koşulsuz özgürlük duygusunu belki de azıcık azaltabilir diye hissettiğim için.

Aman tanrım! Nasıl da işkenceydi mutluluk – nasıl da acı verici! Başımı kaldırıp villaya baktım, yeşil hasır güneşliklerin ardına öylesine gizemle gizlenmiş pencerelerine odamızın.

Hiç mümkün müydü, yalnızca benim için o gizli gülümsemesi dudaklarında, o uyuşuk, ışıltılı gülümsemesi dudaklarında, yeşil ışığın içinden süzülerek gelmesi? Kolunu boynuma doladı; öteki eli saçımı geriye attı, yumuşakça, korkunç.

"Kimsin sen?" Kimdi o? O – Kadındı.

..İlkbaharın ilk ılık akşamında, leylak rengi havada ışıklar inci gibi parlarken, daha yeni çiçeğe duran bahçelerde sesler mırıldanırken, tül perdeli yüksek evde şarkı söyleyen oydu. Yabancı bir kentte insanın ay ışığı içinde arabayla geçip gitmesi gibi kepenklerin altın titreşimlerine düşen gölge onunkiydi. Lamba yakıldığında, daha yeni doğmuş dinginliğin içinde onun adımları kapınızın önünden geçti. Açık renk kürkü içinde, arabayla süzülüp giderken dışarı, sonbahar alacakaranlığına baktı...

Aslında, kısaca anlatırsak, o zamanlar ben yirmi dört yaşındaydım. Ve o çenesinin altına kayan incilerle sırtüstü uzanıp içini çektiğinde "Susadım, hayatım. *Donne-moi un orange*," diye, portakal bulmak için seve seve, can atarak timsahın çeneleri arasına dalardım – eğer timsahlar portakal yeseydi.

"Keşke olsaydı iki küçük tüylü kanadım
Keşke küçük tüylü kuş olsaydım..."

diye şarkı söyledi Beatrice.

Onun elini kavradım. "Uçup gitmezdin?"

"Çok uzağa değil. Yolun aşağısından daha uzağa değil."

"Neden öyleyse oraya?"

Alıntı yaptı: "O adam gelmiyor, dedi kadın..."

"Kim? Şu salak yaşlı postacı mı? Ama sen mektup beklemiyorsun ki."

"Hayır, ama ne olursa olsun yine de çıldırtıcı. Ah!" Ansızın güldü, bana yaslandı. "İşte o – bak – tıpkı mavi bir böcek gibi."

Ve yanaklarımızı birbirine dayadık, tırmanmaya başlayan mavi böceği izledik.

"Hayatım," diye soludu Beatrice. Ve sözcük havada asılı durdu sanki, keman tınısı gibi havada zonkladı sanki.

"Ne oldu?"

"Bilmiyorum," diye usulca güldü. "Bir dalga – sevgi dalgası galiba."

Kolumu ona doladım. "Öyleyse uçup gitmeyeceksin?"

Ve o hızla, usulca konuştu: "Hayır! Hayır! Hiçbir zaman, ne olursa olsun. Gerçekten. Burasını seviyorum. Burada olmayı sevdim. Yıllarca kalabilirim burada, inanıyorum. Şu son iki ayki kadar mutlu olmamıştım hiç ve sen de bana karşı öylesine kusursuzdun ki hayatım, her açıdan."

Bu inanılmaz bir mutluluktu – onun böylesine konuştuğunu duymak öylesine olağanüstüydü, beklenmedikti ki gülüp geçiştirmeye çalışmam gerekti.

"Yapma! Sanki vedalaşıyormuşsun gibi geliyor."

"Ah, saçma, saçma. Şaka olsun diye bile söyleme böyle şeyler!" Küçük elini beyaz ceketimin altına kaydırıp omzumu kavradı. "Mutlusun, değil mi?"

"Mutlu mu? Mutlu mu? Ah, tanrım – şu anda neler hissettiğimi bir bilsen... Mutlu! Benim Mucizem! Benim Neşem!"

Parmaklıktan aşağı atlayıp onu kucakladım, havaya kaldırdım. Onu havada tutarken başımı göğsüne gömdüm, mırıldandım: "Sen *benimsin*?" ve onu tanıdığım bütün o umutsuz aylar boyunca ilk kez, hatta son ayı da sayarsak, şey olduğu – elbette – tanrım – koşulsuz inandım ona, yanıtladığı zaman:

"Evet, ben seninim."

Bahçe kapısının gıcırtısı, çakıl taşları üzerinde postacının ayak sesleri bizi ayırdı. O an başım dönüyordu. Yalnızca gülümseyerek duruyordum orada, kendimi epeyce salak hissediyordum. Beatrice bambu koltuğa yürüdü.

"Sen git – sen mektupları almaya git," dedi.

Ben – şey – neredeyse sarhoş gibi yalpalayarak uzaklaştım. Ama çok geç kalmıştım. Annette koşa koşa geldi. "*Pas de lettres,*" dedi.

Gazeteyi elime tutuşturduğu sıradaki umursamaz gülümsemem onu şaşırtmış olmalıydı. Sevinçten çılgına dönmüştüm. Gazeteyi havaya fırlatıp şakıdım:

"Hiç mektup yok aşkım!" dedim sevdiğim kadının koltukta uzandığı yere yaklaşırken.

Bir an karşılık vermedi. Sonra gazete kâğıdı paketini yırtarken ağır ağır konuştu: "Unutulan dünyanın unuttuğu dünya."

Seni o anın dışına taşıyacak tek şeyin sigara olduğu kimi zamanlar vardır. Suç ortaklığından bile fazla bir şeydir bu; gizli, yetkin, küçük dosttur, her şeyi bilen, tam anlamıyla anlayan. Sigaranı içerken başını eğip ona bakarsın – gülümsersin ya da kaşlarını çatarsın, durumun gereğine göre; derin derin içine çeker, küçük bir yelpaze gibi dumanı salarsın. O anlardan biriydi bu. Manolya ağacına doğru yürüdüm, içimdekini soludum. Sonra geri döndüm, onun omzuna yaslandım. Ama hızla gazeteyi taşın üstüne fırlattı.

"İçinde hiçbir şey yok," dedi. "Hiçbir şey. Yalnızca bir zehirleme davası var. Adamın biri karısını öldürdü ya da bunu beceremedi ve her gün mahkeme salonunda yirmi bin kişi oturdu, her oturumdan sonra iki milyon sözcük dünyanın her yanına telgrafla gönderildi."

"Salak dünya!" dedim başka bir koltuğa kendimi savurarak. Gazeteyi unutmak, postacının gelmesinden önceki o ana geri dönmek istiyordum, ama sakınarak elbette. Ama o yanıtladığında, sesinden o anın şimdilik uçup gittiğini anladım. Aldırma. Beklemek de yetiyordu bana – beş yüz yıl, gerekirse – şimdi artık bildiğime göre.

"O kadar da salak değil," dedi Beatrice. "Her şey bir yana, o yirmi bin kişi açısından yalnızca iğrenç bir merak değil."

"Ya nedir aşkım?" Hiç umursamadığımı tanrı biliyor.

"Suçluluk!" diye haykırdı. "Suçluluk! Farkına varmadın mı bunun? Tıpkı hasta insanların büyülenmesi gibi büyüleniyorlar bundan – kendi durumlarına ilişkin herhangi bir haber parçasından. Rıhtımdaki adam tümden suçsuz olabilir ama mahkemedeki insanların hemen hepsi zehirleyici. Hiç aklına gelmedi mi" – coşkudan bembeyaz kesilmişti – "boyuna karşılaştığımız zehirlemelerin çokluğu? Birbirlerini zehirlemeyen evli çiftler bulmak bir ayrıcalık – evli çiftler ve sevgililer. Ah," diye çığlık attı, "tam şu anda içlerine zehir dökülen çay fincanlarının, şarap bardaklarının, kahve kupalarının sayısı. Bilerek ya da bilmeden benim kendi aldığım, içtiğim – ve tehlikeye atıldığım – fincan sayısı. Bu kadar çok çiftin" – güldü – "*hayatta kalmasının* tek nedeni insanın ötekine öldürücü dozu vermekten korkması. O doz yürek ister! Ama er ya da geç gelmesi kaçınılmazdır. İlk küçük doz verildikten sonra artık geri dönüş yoktur. Bu, sonun başlangıcıdır, gerçekten – sen de katılmıyor musun? Ne demek istediğimi anlamıyor musun?"

Benim yanıtlamamı beklemedi. Zambakları tutan iğneyi çıkardı, sırtüstü uzanıp onları gözlerinin üstüne örttü.

"İki kocam da beni zehirledi," dedi Beatrice. "İlk kocam neredeyse hemen bana aşırı doz verdi, oysa ikincisi gerçekten tam bir sanatçıydı kendi çapında. Ara sıra zekice gizlenmiş ufacık bir çimdik – Ah, çok zekice! – taa bir sabah ben uyanıp da, her zerremde, parmak uçlarıma kadar her zerremde ufacık tozlar buluncaya kadar. Tam zamanında uyanmıştım..."

Kocalarından böylesine soğukkanlılıkla söz etmesinden, özellikle de bugün, nefret ediyordum. Canımı yakıyordu. Tam ben ağzımı açacakken kederle çığlık attı:

"Neden! Niçin benim başıma geldi? Ne yaptım ki ben? Neden hayatım boyunca tek başıma bırakıldım... bu bir ihanet."

Bu korkunç dünya için çok kusursuz biri olduğunu anlat-

maya çalıştım ona – çok kırılgan, çok ince, çok zarif. İnsanları korkutuyordu bu. Ufak bir şaka yaptım.

"Ama ben – ben seni zehirlemeye kalkıştım."

Tuhaf tuhaf, belli belirsiz güldü Beatrice, zambak sapının ucunu ısırdı.

"Sen!" dedi. "Sen sineği bile incitemezsin!"

Tuhaf. Ama bu beni incitti. Çok korkunç incitti.

Tam o sırada Annette *aperitif*lerimizle dışarı koştu. Öne eğildi Beatrice, tepsiden bir bardak aldı, benim elime verdi. Onun inci parmağı adını verdiğim yerde incinin parıltısı gözüme çarptı. Onun söyledikleri beni nasıl incitebilirdi?

"Ya sen," dedim bardağı alırken, "sen kimseyi zehirlemedin hiç."

Aklıma bir şey getirdi bu; açıklamaya çalıştım. "Sen – sen tam tersini yapıyorsun. Senin gibilere, yani zehirlemek yerine insanlara haz verene ne denir – herkese, postacıya, sürücülüğümüzü yapan adama, kayıkçıya, çiçekçiye, bana – yeni bir hayat veren, kendi parıltısından bir şeyler veren, kendi güzelliğini veren senin gibilere –"

Hayaller içinde gülümsedi; hayaller içinde bana baktı.

"Ne düşünüyorsun – benim sevgilim, aşkım?"

"Merak ediyordum," dedi, "acaba öğle yemeğinden sonra postaneye gidip öğleden sonraki mektuplara bakar mısın diye. Sakıncası var mı hayatım? Mektup falan beklediğimden değil ama – düşündüm de belki – eğer orada duruyorlarsa mektupları almamak aptallık. Değil mi? Yarına kadar beklemek aptallık." Bardağın boynunu parmaklarının arasında hızla çevirdi. Güzelim başı eğikti. Ama ben bardağımı kaldırıp içtim, daha çok yudumladım – ağır ağır, bile bile, o koyu renk başa bakarak, düşünerek yudumladım – postacıyı, mavi böcekleri, vedalaşmaları vedalaşma olmayan...

Aman tanrım! Hayal miydi bu? Hayır, hayal değildi. İçkinin tadı serindi, acıydı, *tuhaftı.*

(1921)

Modern Klasikler Dizisi - 25

Katherine Mansfield öykülerinde gündelik olayların içinden duygu dünyasına yönelmiş ve derin bir gözlem gücüyle ruhsal çatışmaların üstüne eğilmiştir. Şiirsel öğelerle süslenmiş diliyle farklı bir üslup geliştiren yazarın son 25 öyküsü ölümünden sonra *Çocuksu Bir Şey* adlı kitapta bir araya getirilmiştir. Kitaba adını veren öykü, ilk gençlik aşkının hayal ile gerçeklik arasındaki gelgitlerden oluşan şaşkınlık ve gerginliğini kırılgan bir duyarlılıkla yansıtır. Katherine Mansfield her eseriyle kısa öykünün edebi bir tür olarak gelişmesine önemli katkılarda bulunmuştur.

KATHERINE MANSFIELD
(1888-1923) Yeni Zelanda'da doğan Katherine Mansfield yazar olmak için 19 yaşında İngiltere'ye yerleşti. 1911'de yayımlanan *Alman Pansiyonu* yazarın düş kırıklıklarını ve karamsarlığını sergiler. 1920'de yayımlanan *Katıksız Mutluluk* ile ünü daha da yaygınlaşan yazar, 1922'de yayımlanan *Bahçede Eğlence* adlı kitabında ustalığının doruk noktasına ulaşır. Yaşamının son beş yılında veremle mücadele eden yazarın yayımlanmamış öyküleri ölümünden sonra *Kumru Yuvası* ve *Çocuksu Bir Şey* adlı kitaplarda toplanmıştır.

9 786053 609070

KDV dahil fiyatı
12 TL